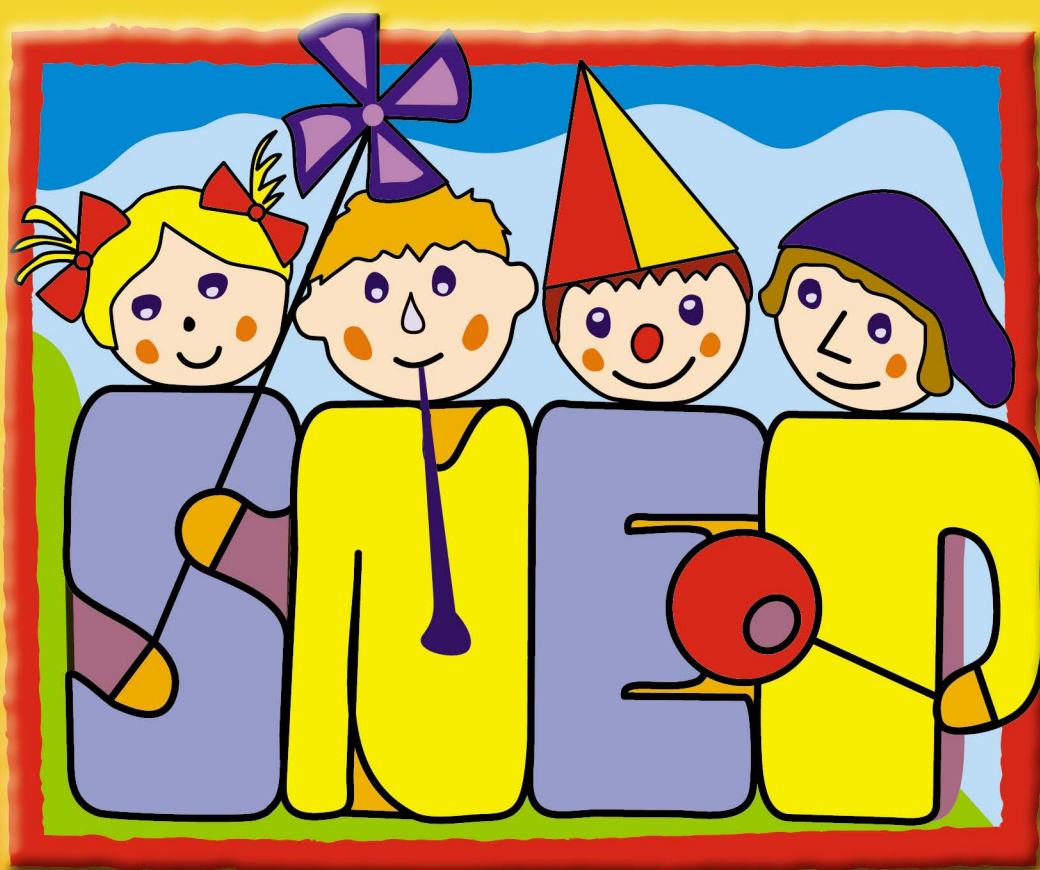

Razem i osobno

Przewodnik dla klasy trzeciej

Publikacja współfinansowana przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Razem i osobno

Przewodnik dla klasy trzeciej

Autorzy: *Marta Rok-Szymańska*
Marzenia Kędra
Monika Zatorska

Korekta: *Witold Ostrowski*

Skład i łamanie: *Łukasz Gorzelańczyk*
Piotr Gorzelańczyk

Druk: **Pit-ART** (*poligrafia@pitart.pl*)

Wydawca: *Stowarzyszenie Nauczycieli Edukacji Początkowej*
Wydanie 1, Katowice 2015

Razem i osobno
<http://snep.edu.pl>

Publikacja współfinansowana przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

*Praca powstała w ramach projektu „Razem i osobno” realizowanego przez Stowarzyszenie Nauczycieli Edukacji Początkowej pod nazwą „**Razem i osobno**” w Programie Operacyjnym Kapitał Ludzki Europejskiego Funduszu Społecznego w wyniku konkursu 1/POKL/3.3.4/2013 pod nazwą „Opracowanie i pilotażowe wdrożenie innowacyjnych (nr umowy o dofinansowanie UDA-POKL.03.03.04-00-049/13-00)*

Marta Rok-Szymańska

Zachęcając nauczycieli do pogłębiania wiedzy na temat teorii BLP, pragnę zaproponować kilka zabaw, które rozwijając będą zdolności poszczególnych dyspozycji.

1. Determinacja:

- Zaabsorbowanie
- Panowanie nad zakłóceniami
- Spostrzegawczość
- Wytwałość

2. Przedsiębiorczość:

- Dociekliwość
- Tworzenie połączeń
- Wyobraźnię
- Rozumowanie
- Kapitalizację

3. Refleksyjność:

- Planowanie
- Korygowanie
- Meta-uczenie się

4. Odwzajemnianie:

- Współzależność
- Współpracę
- Empatię i słuchanie
- Naśladowanie

Przykładowe zabawy BLP:

Determinacja: zaabsorbowanie, spostrzegawczość, panowanie nad zakłóceniami, wytrwałość.

Zabawa

Pomoce: brak

Przebieg: Uczniowie dzielą się na grupy zadaniem, którym jest wymyślenie charakterystycznych dla klasy powiedzonek lub wierszyków.

Zabawa

Pomoce: ilustracje znaków i symboli

Przebieg: Z zebranych przez nauczyciela pomocy – ilustracji różnych znaków i symboli uczniowie, losując jeden, pokazują mimiką i gestami jego treść. Zadaniem pozostałych jest odgadnięcie symbolu.

Zabawa

Pomoce: brak

Przebieg: Uczniowie, siedząc w kole, rzucają do siebie kłębkami wełny, tworząc „pajęczynę”. Ta osoba, która złapie, mówi innym, co kojarzy się z latem i wakacjami.

Zabawa

Pomoce: zdania bez znaków interpunkcyjnych

Przebieg: Uczniowie podzieleni na grupy trzyosobowe mają za zadanie wypisać cechy charakteru wybranej postaci z bajek i baśni.

Zabawa

Pomoce: karty do gry, ale z literami

Przebieg: W grze bierze udział trzech uczestników. Uczniowie po kolei zabierają ze stołu karty z literami od jednej do trzech sztuk za jednym razem. Gra polega na tym, aby zmusić przeciwnika do zabrania ostatniej karty ze stołu. Dwóch pozostałych rywalizuje między sobą, układając z zebranych kart jak największą liczbę wyrazów (karta może być użyta tylko raz).

Zabawa

Pomoce: gazety, kleje, nożyczki, kartki oraz karteczki ze zdaniami do losowania

Przebieg: Uczniowie podzieleni na grupy trzyosobowe. Uczniowie wylosują zdania, a następnie odczytują je i chowają, zapamiętując. Zadanie grup polega na odszukaniu w gazetach wyrazów tworzących wylosowane zdania i przyklejenie ich na kartki. Wygrywa grupa, która zadanie wykona poprawnie, bezbłędnie i jako pierwsza.

Przedsiębiorczość: dociekliwość, tworzenie połączeń, wyobrażanie, rozumowanie, kapitalizacja.

Zabawa

Pomoce: kartki z wyrazami

Przebieg: Uczniowie, siedząc na dywanie, kolejno losują wyrazy leżące odwrócone na dywanie. Następnie ze zgromadzonych wyrazów układają zdania.

Zabawa

Pomoce: kartki, długopisy i kartki z nazwami kontynentów

Przebieg: Uczniowie podzieleni na grupy otrzymują kartę z nazwą wylosowanego kontynentu. Ich zadaniem jest wypisanie wszystkiego, co kojarzy im się z danym kontynentem.

Zabawa

Pomoce: pudełka, kleje, nici lub wstążki, nożyczki, nakrętki

Przebieg: Uczniowie dobierają się w grupy kilkuosobowe, zadaniem których jest wykonanie z zebranych materiałów pojazdu. Zadanie jest tym trudniejsze, gdyż należy narysować szkic pojazdu.

Zabawa

Pomoce: kartki, ołówki, gumki

Przebieg: Uczniów dzielimy na grupy, których zadanie polega na narysowaniu mapy swojej okolicy podczas spaceru.

Zabawa

Pomoce: karty do gry

Przebieg: Uczniowie dobierają z kupki karty i układają na stole wartością do góry, ale tylko gdy ich wartość jest o jedno oczko mniejsze lub większe. Jeśli karta nie pasuje, uczeń zabiera ją. Karty z figurami mają wartości kolejnych kart cyfrowych, czyli walet – 11, dama – 12, król – 13, as – dowolna liczba.

Zabawa

Pomoce: koperty z literami i ilustracją owocu lub warzywa

Przebieg: Uczniowie dzielą się na kilkuosobowe grupy, które losują jedną z kopert. Na sygnał nauczyciela uczniowie otwierają kopertę i wyciągają ilustrację warzywa oraz kartkę z literą. Zadaniem grup jest ułożenie hasła reklamowego do wylosowanego warzywa, ale tak, by nie zawierało danej litery.

Refleksyjność: planowanie, korygowanie, selekcja i transfer, meta-uczenie się.Zabawa

Pomoce: szachownica z literami (spółgłoskami), kostka do gry, pionki takie jak w warcabach, ale połowę mniej

Przebieg: Uczniowie rzucają kostką do gry i przesuwiają po szachownicy swoje pionki o tyle pól, ile oczek na kostce wypadło. Uczniowie, przesuwając swoje pionki, „zdobywają” litery, z których będą układać wyrazy. Pionki mogą poruszać się we wszystkich kierunkach, ale w linii prostej.

Zabawa

Pomoce: kulki, arkusz papieru z narysowanymi kołami, w które są wpisane różne wyrazy

Przebieg: Uczniowie, pstrykając w swoje kulki, przesuwiają je tak, aby te zatrzymywały się w kołach. Każde „zdobyte” koło to wyraz, z którego uczeń może ułożyć zdanie.

Zabawa

Pomoce: karty do gry z literami alfabetu

Przebieg: Uczniowie rozdają między siebie karty do gry. Po rozłożeniu wybierają z nich te, które będą tworzyły wyrazy, pozostałe zostają w ręku. Uczniowie losują karty od siebie wzajemnie, próbując ułożyć jakieś wyrazy.

Zabawa

Pomoce: karty do gry z literami alfabetu

Przebieg: Uczniowie rozdają między siebie po jednej karcie, pozostałe układają na kupce na środku stołu. Pierwszy uczeń prosi wybranego kolegę o jakąś kartę, która będzie potrzebna do ułożenia wyrazu, jeśli ten ją ma, to oddaje. W przeciwnym razie uczeń proszący o kartę dobiera sobie kolejną z kupki ze stołu. Jeśli któryś z uczniów ułoży jakiś wyraz, układa go przed sobą i kończy grę.

Zabawa

Pomoce: kartki z bohaterami różnych bajek, nazwy rekwizytów i wydarzeń z bajek

Przebieg: Uczniowie podzieleni na grupy trzyosobowe mają za zadanie wylosować dowolną liczbę kartek z wyrazami, a następnie wykorzystując je, opowiedzieć swoją bajkę.

Zabawa

Pomoce: piłka

Przebieg: Uczniowie stojąc w kole, podają sobie piłkę raz w jedną, raz w drugą stronę. Jeśli nauczyciel wypowie rzeczowniki, piłkę podają w prawo, jeśli czasowniki to w lewo.

Odwzajemnianie: współzależność, współpraca, słuchanie, naśladowanie.Zabawa

Pomoce: karty do gry z cechami charakteru (po 4 sztuki)

Przebieg: Uczniowie rozdają między siebie po jednej karcie, pozostałe układają na kupce na środku stołu. Pierwszy uczeń prosi wybranego kolegę o kartę z daną cechą charakteru. Jeśli posiada on kartę z taką cechą charakteru, to oddaje kartę, jeśli nie to dobiera z kupki. Gra toczy się do momentu, aż ktoś zbierze cztery takie same karty.

Zabawa

Pomoce: monety, kartki A4 z cyframi od 1 do 10

Przebieg: Każdy z uczniów losuje monetę, a następnie rzuca ją na kartkę. Następnie uczeń mnoży wartość monety z wartością na kartce. Jeśli wynik jest poprawny, zdobywa punkt i odchodzi na koniec kolejki, a rzuca kolejny uczestnik.

Zabawa

Pomoce: monety i worek

Przebieg: Uczniowie losują po cztery monety z worka i dodają ich zawartość. Jeśli wynik jest poprawny, zdobywa punkt, a monety wrzuca do worka i losuje kolejna osoba.

Zabawa

Pomoce: arkusz papieru, kostka do gry

Przebieg: Uczniowie rzucają kostką do gry – tyle ile wyrzucą oczek, tyle rysują elementów na arkuszu papieru, tworząc wspólną ilustrację.

WRZESIEŃ			
KLASA II		KLASA III	
IX	TEMATY ZINTEGROWANE	MATEMATYKA	IX
IX	TEMATY ZINTEGROWANE	MATEMATYKA	MATEMATYKA
Znowu razem	<p>1. Uroczyste rozpoczęcie roku szkolnego</p> <ul style="list-style-type: none"> - opowiadanie twórcze – „Co nas czeka w tym roku szkolnym?” - planowanie przyszłości – „Zasady zgodnej i efektywnej pracy” - burza mózgów – „Nasze powitanie” - przypominanie zasad zachowania się w szkole i klasie - kolaż – „II Wojna Światowa” – praca z klasą III <p>2. Nasze nowe podręczniki</p> <ul style="list-style-type: none"> - krasnoludek – „Nasz podręcznik jest...” – praca z kl. III - oprowadzanie kolegi z klasy pierwszej po placu szkolnym - opisywanie roślin wokół szkoły - oglądanie nowych podręczników, zwrócenie uwagi na bohaterów - burza mózgów – „Metryczka podręcznika” - czytanie metryczki podręcznika <p>3. Druga klasa</p> <ul style="list-style-type: none"> - pajęczyzna – „Jestem... Cieszę się, że jesteś z nami...” - projekt – „Tańcz, tak jak my” - pisanie imion kolegów i koleżanek alfabetycznie z pomocą nauczyciela - śpiewanie piosenki „Druga klasa” - określanie nastroju piosenki - burza mózgów – „Nasze powitanie” - wyróżnianie głosów męskich i żeńskich – praca z kl. III - słoneczko – „Co musimy rozwijać, by lepiej się uczyć?” – praca z kl. III <p>4. Jak się porozumiewamy? Mowa i pismo. Głoski</p> <ul style="list-style-type: none"> - rybi szkielec – „Różne sposoby na powiedzenie Dzień dobry” - rozmowa o kontaktowaniu się z bliskimi podczas wyjazdu - czytanie wiersza W. Ostrowskiego „List od świata” - piktogramy jako sposób porozumiewania się 	<p>Tyle samo? Więcej? Mniej?</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozwiązywanie zadań <p>Tyle samo? Więcej? Mniej?</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozwiązywanie zadań <p>Jak odczytujemy plany?</p> <ul style="list-style-type: none"> - zaznaczanie trasy 	<p>1. Uroczyste rozpoczęcie roku szkolnego</p> <ul style="list-style-type: none"> - układanie pytań - redagowanie klasowego kodeksu - odczytywanie obowiązków i praw uczniów - kolaż – „II Wojna Światowa” – praca z klasą II - odczytywanie informacji na temat II Wojny Światowej <p>2. Nasze nowe podręczniki</p> <ul style="list-style-type: none"> - słowne opisywanie wyglądu podręczników – praca z kl. II - rozbudzanie szacunku dla książek - słoneczko – rodzące książek - burza mózgów – „Wiedza książek” - czytanie metryczki podręczników - dzielenie zdań opisujących książki na wyrazy <p>3. Mój plan na sukces – Jak się uczyć?</p> <ul style="list-style-type: none"> - tworzenie planu pracy ucznia trzeciej klasy - opisywanie wyglądu wybranego kolegi z zamkniętymi oczami - układanie wyrazów kojarzonych ze szkołą alfabetycznie - wyróżnianie głosów męskich i żeńskich w śpiewie i nazywanie ich – praca z kl. II - słoneczko – „Co musimy rozwijać, by lepiej się uczyć?” – praca z kl. II - pisanie pseudonimów i imion – praca w grupach <p>4. Na ulicy i w środkach komunikacji.</p> <ul style="list-style-type: none"> - redagowanie zdań o symbolach i znakach jako sposobie porozumiewania się – praca z kl. II - kolaż – „Zachowanie się pieszych w różnych miejscach” - opisywanie wybranego znaku drogowego
			<p>Przeliczanie dziesiątkami w zakresie 100</p> <p>Rozwiązywanie zadań tekstowych</p> <p>Dodawanie i odejmowanie dziesiątek w zakresie 1000</p> <p>Porównywanie liczb, oś liczbowa</p>

Wspominamy lato	<p>5. Jak zachowujemy się na jeźdni?</p> <ul style="list-style-type: none"> - drama „Dzieci na ulicy” - burza mózgów – „Moja droga do szkoły” – zagrożenia i bezpieczne miejsca – praca z kl. III - kolaż – „Zachowanie się pieszych w na różnych drogach: miejska, wiejska, z poboczem itd.” - wyodrębnianie i nazywanie części drogi i ulicy - czytanie tekstu „Spotkanie z policjantką” - wykonanie znaczka odbłaskowego - słoneczko – „Środki transportu” - oglądanie i układanie zdjęć rowerów od najstarszego – praca z kl. III 	<ul style="list-style-type: none"> - oglądanie i układanie zdjęć rowerów od najstarszego 	<p>5. Miasteczko rowerowe. Jak działa rower?</p> <ul style="list-style-type: none"> - drama – „Droga do szkoły” - burza mózgów – „Moja droga do szkoły” – zagrożenia i bezpieczne miejsca – praca z kl. II - rodzina wyrazu: droga - klasyfikowanie nazw środków transportu na powietrzne, lądowe, wodne - oglądanie i układanie zdjęć rowerów od najstarszego - oglądanie filmu dokumentalnego o historii roweru - omawianie „napędu” rowerów różnych epok – praca w grupach - redagowanie zdań o historii rowerów i najważniejszych datach, i krajach - wykonanie dowolnego pojazdu z pudełek, nakrętek - poznanie całej nuty – znak graficzny i układu ruchowego - wystukiwanie całej nuty na bębunku 	<p>Dodawanie i odejmowanie z przekroczeniem progu dziesiątkowego</p>
	<p>1. Jak spędziliśmy wakacje?</p> <ul style="list-style-type: none"> - czytanie tekstu „Jak spędziliśmy wakacje?” - wyszukiwanie miejsc na mapie, gdzie byli bohaterowie podczas wakacji - wskazywanie na mapie miejsc z opowiadania – praca z kl. III - pajęczynka – „Byłam na wakacjach... Gdzie byłaś/byłeś ty?” - łańcuch skojarzeń – „Wakacyjne wspomnienia” – kończenie zdań - słoneczko – „Wypisywanie nazw geograficznych” - opisywanie pamiętek z wakacji – zwrócenie uwagi na miejsce, skąd są <p>2. Co przypomnia nam lato?</p> <ul style="list-style-type: none"> - burza mózgów – „Lato i jego prezenty” - łańcuch skojarzeń – „Z latem wiąże się...” - nazywanie wakacyjnych miejsc, regionów i miast, wypisywanie ich - wyróżnianie głosek i liter w wyrazach - rozmowa o przywiezionych skarbach przez uczniów - czytanie informacji o wakacyjnych skarbach 	<p>Jak ustalamy położenie?</p> <ul style="list-style-type: none"> - określanie stosunków przestrzennych - wskazywanie położenia przedmiotów 	<p>1. Piękna nasza Polska cała</p> <ul style="list-style-type: none"> - pisanie wielką literą: Polska, Polak, Polka - oglądanie i opisywanie wakacyjnych pamiętek - wskazywanie na mapie i określanie położenia miejsc z opowiadania – praca z kl. II - uzupełnianie zdań z luką - dzielenie zdań na wyrazy - wypisywanie wakacyjnych czynności – czasowników - różnicowanie instrumentów dętych <p>2. List do kolegów poznanych na wakacjach</p> <ul style="list-style-type: none"> - wypowiedzi na temat znajomości wakacyjnych - burza mózgów – „Sposoby utrzymania znajomości” - zwrócenie uwagi na elementy listu - redagowanie listu do znajomych z wakacji 	<p>Dziesiątki i jedności</p>

<p>3. Jakie krajobrazy występują w Polsce?</p> <ul style="list-style-type: none"> - układanie zdań z rozsypanki wyrazowej – praca z kl. III - kolaż – „Polskie krajobrazy” - słoneczko – „Opis krajobrazów” - pisanie opisów krajobrazów w zeszytach - wskazywanie na mapie krajobrazów <p>4. Spacer po okolicy</p> <ul style="list-style-type: none"> - planowanie przyszłości – „Jak zachować się podczas wycieczki?” - kolaż – „Kto to jest policjant?” - burza mózgów – „Jak porozumiewają się ludzie?” - analiza i synteza wyrazów - zwrócenie uwagi na dwuznaki - wyodrębnianie samogłosek i spółgłosek <p>5. Opisujemy krajobraz naszej miejscowości</p> <ul style="list-style-type: none"> - słoneczko – „Nasza okolica w kilku słowach” - pisanie kilkuzdanowego opisu miejscowości, którą zamieszkuje uczniowie 	<p>Jak zapisujemy daty?</p> <ul style="list-style-type: none"> - zapoznanie z różnymi sposobami zapisywania dat - odczytywanie i zapisywanie ważnych dat <p>Jak zapisujemy daty?</p> <ul style="list-style-type: none"> - zapoznanie z różnymi sposobami zapisywania dat - odczytywanie i zapisywanie ważnych dat <ul style="list-style-type: none"> - proste obliczenia zegarowe 	<p>3. Krajobrazy na świecie</p> <ul style="list-style-type: none"> - układanie zdań z rozsypanki wyrazowej – praca z kl. II - wyszukiwanie na mapie świata ważnych gór, jezior, rzek, mórz i odczytywanie nazw - wyszukiwanie informacji na temat wybranych miejsc i pisanie notatki na ich temat - ćwiczenia ortograficzne - słuchanie odgłosów natury i nazywanie ich <p>4. Kontynenty</p> <ul style="list-style-type: none"> - słoneczko – „Kontynenty” - kolaż – „Życie na kontynencie” – praca w grupach na temat wylosowanego kontynentu - pisanie nazw kontynentów według podanej cechy (zaludnienia, wielkości) - porównywanie kontynentów na przełomie er - tworzenie z gliny kształtu kontynentu – praca w grupach – klasowa makieta <p>5. Mapa, plan</p> <ul style="list-style-type: none"> - burza mózgów – „Elementy map i planów” - odczytywanie legend map - zwrócenie uwagi na sposób zapisywania skali map - pisanie nazw geograficznych, wielka litera - tworzenie mapy własnej okolicy – praca w grupach 	<p>Zapisywanie słownie liczb – pełnych dziesiątek</p> <p>Zapisywanie dat różnymi sposobami</p> <p>Obliczenia kalendarzowe – zadania tekstowe</p> <p>Odczytywanie godzin</p> <p>Obliczenia zegarowe – zadania tekstowe</p>
<p>1. Nowy uczeń</p> <ul style="list-style-type: none"> - pajęczynka – „Witaj wśród nas” - drama – „Nowa koleżanka, nowy kolega” – praca z kl. III - wizytówka – „Szymek jest..” - burza mózgów – „Dobra atmosfera w klasie – co zrobić?” – praca z kl. III - czytanie testu A. Onichimowskiej „Nowy uczeń” - wyszukiwanie fragmentu tekstu <p>2. Kodeks ucznia – Magiczne słowa</p> <ul style="list-style-type: none"> - opowiadanie twórcze – „Używam miłych słów” - kolaż – „Pamiętajmy o magicznych słowach” - rozmowa na temat traktowania nowych rzeczy - zwrócenie uwagi na udzielanie pomocy młodszym kolegom 	<p>Czy misie rosną?</p> <ul style="list-style-type: none"> - porównywanie wielkości <p>W jakiej kolejności dodajemy?</p> <ul style="list-style-type: none"> -rozwiązywanie zadań 	<p>1. Rówieśnicy</p> <ul style="list-style-type: none"> - drama – „Nowa koleżanka, nowy kolega” – praca z kl. II - wizytówka – „Szymek jest..” pisanie przymiotników określających kolegów - burza mózgów – „Dobra atmosfera w klasie – co zrobić?”-praca z kl. II - słoneczko – „Cechy dobrego kolegi” <p>2. Różni a jednak dobrzy</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyszukiwanie różnic między ludźmi – rasami oraz między sobą - uzupełnianie zdań zwrotami grzecznościowymi - słoneczko – „Wartości w życiu człowieka” 	<p>Zadania różne</p> <p>Dodawanie i odejmowanie w zakresie 100</p>

Kodeks uczniów

<p>3. Tworzymy klasowe reguły postępowania</p> <ul style="list-style-type: none"> - burza mózgów – „Nasz regulamin” - scenki – „Pomagam słabszym i młodszym” - pisanie ze słuchu uwag dotyczących zachowania - czytanie tekstu M. Brykczyńskiego „Kodeks ucznia” - spisywanie regulaminu klasowego – graffiti <p>4. Straszliwe decybele</p> <ul style="list-style-type: none"> - drama – „Moje dobre rady na ból głowy” - kolaż – „Cisza – hałas” – praca z kl. III - czytanie tekstu J. Bednarek „Straszliwe decybele” - pisanie pytań do testu - malowanie znaczka „Zachowaj ciszę w klasie” <p>5. Dlaczego hałas szkodzi zdrowiu?</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozmowa – „Kiedy głośny sygnał jest szkodliwy, a kiedy potrzebny?” - rozmowa o szkodliwości hałasu - odgrywanie ról – „U laryngologa – z różnymi przyczynami” - łańcuch skojarzeń – „Skąd te hałasy?” - nauka wiersza J. Ratajczaka „Hałas” na pamięć 	<p>Co to jest suma? Co to jest różnica?</p> <p>Ile tu jest pięter? (rozszerzenie zakresu liczbowego do 30)</p> <ul style="list-style-type: none"> - przeliczanie dziesiątkami - uzupełnianie szeregu liczb - rozwiązywanie zadań 	<p>3. Tworzymy klasowe reguły postępowania</p> <ul style="list-style-type: none"> - burza mózgów – „Nasz regulamin” - scenki – „Pomagam słabszym i młodszym” - pisanie ze słuchu uwag dotyczących zachowania - układanie rymowanek o kulturalnym zachowaniu - spisywanie regulaminu klasowego – graffiti <p>4. Wakacyjne dźwięki</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozpoznawanie i nazywanie odgłosów natury - próby opisanie uczuć podczas słuchania różnych dźwięków - kolaż – „Cisza – hałas” – praca z kl. II <p>5. Muzyka</p> <ul style="list-style-type: none"> - słoneczko – nazwy grup instrumentów - rozpoznawanie i podpisywanie instrumentów po usłyszanym dźwięku - przyporządkowywanie czasowników do rzeczowników - pisanie zdań z pamięci 	<p>Dodawanie z przekroczeniem proggu dziesiętne</p> <p>Zadania różne</p>
<p>1. Przyroda wokół nas – pierwszy dzień jesieni</p> <ul style="list-style-type: none"> - pisanie wyrazów związanych z jesienią - zmiany zachodzące jesienią w przyrodzie - tworzenie krzyżówki z hasłem „Jesień” - nauka wiersza „Jesień” na pamięć <p>2. Tworzymy gazetkę jesienną</p> <ul style="list-style-type: none"> - kolaż – „Jesień na polu i w parku” - spacer po okolicy w poszukiwaniu jesiennych skarbów - tworzenie opisów przyniesionych rzeczy - czytanie informacji - łańcuch skojarzeń: „Jesień” 	<p>Jaka jest temperatura? (odczytywanie, obliczanie różnicy temp.)</p> <ul style="list-style-type: none"> - odczytywanie i zapisywanie temperatury <ul style="list-style-type: none"> - odczytywanie temperatury - wyszukiwanie błędnych wskazań temperatur odnośnie podanych pór roku - obliczenia 	<p>1. Pole jesienią</p> <ul style="list-style-type: none"> - burza mózgów – „Prace w polu” - rozmowa na temat urządzeń i czynności, jakie wykonuje rolnik, oparte na ilustracji - walizka-kosz – „Zwierzęta na polu” - pisanie zdań na temat zwierząt (wygląd i tryb życia) - uzupełnianie zdań czasownikami w odpowiedniej formie - rozpoznawanie i nazywanie roślin, klasyfikowanie roślin na zbożowe, okopowe, oleiste - zwrócenie uwagi na korzyści z uprawy roślin oleistych - muzyka pół – słuchanie odgłosów – tworzenie własnego rytmu do prac rolnych <p>2. Zboża</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozpoznawanie i nazywanie zbóż - próby zmielenia ziaren wybranego zboża - ćwiczenia ortograficzne z z - uzupełnianie tabelki opisującej wygląd wybranych zbóż 	<p>Odczytywanie temperatury i zaznaczanie jej, obliczenia</p> <p>Obliczenia temperatur</p>

<p>3. Znaki pisma – litery, znaki przestankowe</p> <ul style="list-style-type: none"> - burza mózgów – „Po co nam litery i inne znaki?” - łańcuch skojarzeń – „Różne znaki umowne” - podpisywanie rzeczy w kąciu przyrodniczym - układanie i pisanie różnych zdań, kończenie ich odpowiednimi znakami <p>4. Tworzymy gry planszowe – zabawy z alfabetem</p> <ul style="list-style-type: none"> - łańcuch skojarzeń – „Alfabetyczne wyrazy” - praca w zespołach – „Owady w grze” – tworzenie gry planszowej <p>5. Co jest ważne w wprowadzeniu rozmowy?</p> <ul style="list-style-type: none"> - rybi szkielet – „Ważne elementy rozmowy” - drama – „Rozmowa” - burza mózgów – „Dlaczego czasem zdanie kończy się dwoma znakami?” - czytanie komiksu z podziałem na role - słoneczko – „Ważne słowa w czasie rozmowy” - czytanie tekstu „Rozmowa” z podziałem na role 	<p>Po południu, czyli o której? (odczytywanie godzin w systemie 24-godzinny)</p> <ul style="list-style-type: none"> - wykonanie zegara - obliczenia zegarowe - odczytywanie informacji tabeli - udzielanie odpowiedzi, wskazując godzinę planu dnia - obliczenia - odczytywanie połowy godziny 	<p>3. Budowa roślin</p> <ul style="list-style-type: none"> - dopasowywanie części roślin do nazw - wyszukiwanie informacji o królowej Bonie i jej roślinie - pisanie zdań o roślinach okopowych i korzeniach <p>4. Ziola</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozpoznawanie roślin zielnych – podpisywanie ich - tworzenie zielnika – pisanie planu - założenie zielnika – praca w grupach - pisanie wiersza na temat wybranej rośliny <p>5. Od ziarna do chleba</p> <ul style="list-style-type: none"> - opisywanie procesu powstania chleba oparte na ilustracji - słoneczko – „Rodzaje pieczywa” - pajęczyna – „Jaki jest chleb?” - zwrócenie uwagi na pracę ludzi: rolnik, młynarz, piekarz - szacunek do pracy innych ludzi - doświadczenie – „Czy drożdże rosną” - czytanie baśni Andresa „Dziewczynka, która podeptała chleb” - rozmowa na temat baśni 	<p>Obliczenia zegarowe – zadania tekstowe</p> <p>Dodawanie z przekroczeniem progu dziesiętneho</p>
---	---	---	--

PAŹDZIERNIK		KLASA III		MATEMATYKA	
KLASA II		KLASA III		MATEMATYKA	
X	TEMATY ZINTEGROWANE	MATEMATYKA	X	TEMATY ZINTEGROWANE	
	<p>1. Jak porozumiewają się zwierzęta?</p> <ul style="list-style-type: none"> - rybi szkielec – „Sygnały wysyłane przez zwierzęta” (np. pies: skomlenie, szczekanie, tulenie się itd.) - układanie odpowiedzi na pytania do tekstu - drama – „Uwaga, obce zwierzę” – praca z kl. III - czytanie tekstu A. Wajraka „Jak porozumiewają się zwierzęta?” - kolaż – „Język zwierząt” – praca z kl. III <p>2. W ZOO</p> <ul style="list-style-type: none"> - kolaż – „ZOO w Polsce i w Afryce” - burza mózgów – „Tajemnice ZOO – pracownicy” - „Znam te przysłowia” - rozmowa o rodzinach zwierząt - czytanie tekstu J. Bednarek „Pan Mikołaj ratuje lwa” - wyróżnianie bohaterów, miejsca i czas akcji <p>3. Praca z lekturą „Doktor Dolittle”</p> <ul style="list-style-type: none"> - kalambury – „Jakie to zwierzę?” - „Podróż palcem po mapie” - pisanie chronologicznie przygód bohatera <p>4. Praca z lekturą</p> <ul style="list-style-type: none"> - kosz-walizka – „Cechy przyjaciela” - określanie bohaterów czasu i miejsca akcji - zapisywanie swoich cech charakteru: wady i zalety 	<p>Po południu, czyli o której? (pojęcie: pół godz., proste obliczenia zegarowe)</p> <ul style="list-style-type: none"> - obliczenia zegarowe - odczytywanie informacji z planu dnia – wskazywanie właściwych godzin <p>Powtórki przez pagórki (powtórzenie)</p> <ul style="list-style-type: none"> - zapisywanie dat - odejmowanie <ul style="list-style-type: none"> - odczytywanie godzin – obliczenia - odczytywanie planu <p>Jak dodajemy? (dodawanie w zakresie 20 z przekroczeniem progu)</p> <ul style="list-style-type: none"> - obliczanie - rozwiązywanie zadań tekstowych 	X	<p>1. Nasi ulubieńcy</p> <ul style="list-style-type: none"> - czytanie i analizowanie wiersza „Chciałbym mieć psa” - recytowanie wiersza z pamięci z odpowiednią intonacją - uzupełnianie zdań o opiece nad zwierzęciem w domu - wyszukiwanie informacji o wybranych rasach psów w atlasie - podpisywanie części ciała psów - redagowanie zdań na temat wyglądu własnego pupila - drama – „Uwaga obce zwierzę” (postaw „żółw”) – praca z kl. II - kolaż – „Język zwierząt” – praca z kl. II <p>2. Jak opiekować się zwierzętami?</p> <ul style="list-style-type: none"> - słoneczko – „Zawody bliskie zwierzętom (trener, weterynarz, hodowca)” - kolaż – „Opieka nad pupilem” - burza mózgów – „Bezpieczne zabawy z psem” - uzupełnianie wyrazami przysłów o zwierzętach - zwrócenie uwagi na schroniska - budzenie szacunku do zwierząt, dobre traktowanie - redagowanie apelu o szacunku do zwierząt - poznanie półnuty – zapis graficzny i ruch <p>3. O psie, który jeździł koleją”</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyróżnienie miejsca i czasu akcji oraz bohaterów - wykonanie krzyżówki z hasłem - wypowiedzi o przyjaźni człowieka z psem na podstawie lektury - określanie nastroju lektury - zaznaczenie na mapie trasy podróży psa Lampo <p>4. Praca z lekturą</p> <ul style="list-style-type: none"> - słoneczko – „Słynne psy” - układanie zdań w kolejności wydarzeń z lektury - wyszukiwanie fragmentów w tekście - pisanie zdań o sytuacji, w której ujawnił się charakter psa 	<p>Dodawanie z przekroczeniem progu dziesiętnego</p> <p>Zadania tekstowe – obliczenia kalendarzowe</p> <p>Obliczenia zegarowe</p> <p>Dodawanie z przekroczeniem progu dziesiętnego</p>

	<p>5. Praca z lekturą</p> <ul style="list-style-type: none"> - 635 – „A Fryka – tajemnice i zagadki” - teleturniej – „Życia Doktora Dolittle” <p>1. Przygotowujemy się do wyprawy do lasu</p> <ul style="list-style-type: none"> - odgrywanie ról – „Idziemy do lasu na piknik” - burza mózgów – „Informacje z tablicy” - kolaż – „Rośliny i zwierzęta w partiach lasu” - układanie zdań z rozsypanki wyrazowej - redagowanie krótkiej informacji o zachowaniu się w lesie - redagowanie i zapisywanie zdań – „Jaki jest las?” <p>2. Jakie tajemnice kryje las?</p> <ul style="list-style-type: none"> - słoneczko – „Kogo kryje las? (współpraca z młodszym kolegą) - projekt – „Wywiad z leśnikiem” - 5 z 25 – Odpowiednie zachowanie się w lesie - „Leśne skarby” - quiz – „Przyjaciel lasu” - pisanie zdań na temat lasu - gra rytmów pasujących do życia w lesie – praca w grupach – kl. II - wypowiedzi dotyczące różnic między parkiem i lasem - rozmowa – „Znaczenie lasu dla człowieka” <p>3. Zawód leśnika</p> <ul style="list-style-type: none"> - dyskusja – „Leśnik potrzebny czy nie – jego rola” - „Mogę być leśniczym” - pisanie pytań do leśnika - pisownia wyrazów z ą i ę - układanie zdań z wyrazami z ą i ę 	<p>Jak odejmujemy? (odejmowanie w zakresie 20 z przekroczeniem progu)</p> <ul style="list-style-type: none"> - odejmowanie- odczytywanie z ilustracji - obliczenia - rozwiązywanie zadań <p>Tajemnicza liczba 0</p> <ul style="list-style-type: none"> - zadania z 0 <p>Liczmy dziesiątkami, czyli jak?</p> <ul style="list-style-type: none"> - przeliczanie dziesiątkami - dodawanie i odejmowanie dziesiątkami - rozwiązywanie zadań 	<p>5. Praca z lekturą</p> <ul style="list-style-type: none"> - burza mózgów – „Autentyczność wydarzeń lektury” - wykonanie sylwetki psa z plasteliny - gra półnuty na bębenu <p>1. Życie łąki</p> <ul style="list-style-type: none"> - wielozdaniowe wypowiedzi na dany temat - rozwijanie zdań - pisanie zdań „Jaka jest łąka?” – praca w grupach - słoneczko – „Co spotykamy na łące?” - wyszukiwanie informacji o różnych podziałach/rodzajach łąk – praca w grupach - ochrona łąk – wypisywanie zalet i wad - rozpoznawanie odgłosów natury <p>2. Rośliny łąkowe</p> <ul style="list-style-type: none"> - nazywanie i rozpoznawanie roślin łąkowych - walizka-kosz – „Zioła – chwasty” - zagrożenia płynące z wypalania łąk i pól – redagowanie i zapisywanie zdań - rozmowa kierowana – znaczenie łąki dla człowieka - gra rytmów pasujących do życia na łące – praca w grupach – kl. II <p>3. Zwierzęta na łące</p> <ul style="list-style-type: none"> - odczytywanie informacji o wybranych zwierzętach łąki - kolaż – „Owady, ssaki, pajęczaki i inne zwierzęta na łące” - praca w grupach - dopasowywanie części ciała owadów - redagowanie zdań do wybranego owada z łąki – wywiad - ćwiczenia ortograficzne (ą, ę) 	<p>Dodawanie i odejmowanie z przekroczeniem progu dziesiętnego</p> <p>Zadania różne</p> <p>Dodawanie i odejmowanie z przekroczeniem progu dziesiętnego</p>
--	--	---	--	---

<p>4. Poznajemy drzewa</p> <ul style="list-style-type: none"> - kolaż – „Drzewa iglaste i liściaste” - pajęczyna – „Drzewo i jego owoc” - drama – „Co czują drzewa, gdy o nie dbamy lub niszczy- my?” - sadzenie w ogrodzie szkolnym dębu - wypisywanie różnic i podobieństw drzew i ich owoców <p>5. U leśnych listków...</p> <ul style="list-style-type: none"> - burza mózgów – „Jaki jest liść?” - wyobraźnia – „Gdybym był liściem, czułbym...” - drama – „Teatryk liści” - rozmowa na temat drzew i ich liści na podstawie przeczytanych informacji w tekście J. Czechowicza „U leśnych listków...” - opisywanie liści 	<p>Gra podwórkowa (ćwiczenia w dodawaniu ni odejmowa- niu)</p> <ul style="list-style-type: none"> - przeliczanie 	<p>4. Mikrokosmos</p> <ul style="list-style-type: none"> - drama – „Życie w mrowisku” - wycieczka do lasy – obserwacja mrowisk - budowanie mrowiska z gliny - nazywanie części ciała mrówek - redagowanie i zapisywanie zdań o życiu mrówek - odczytywanie zdań i wyróżnianie poszczególnych wyra- zów - kolaż – „Pożyteczne owady – mrówki” <p>5. Gucio zaczarowany</p> <ul style="list-style-type: none"> - określenie miejsca, czasu akcji i bohaterów - tworzenie planu wydarzeń - redagowanie i zapisywanie pytań do wybranego frag- mentu książki - wyszukiwanie czasowników w danym fragmencie 	<p>Dodawanie i odejmowanie z przekroczeniem progu dzie- siętnego</p>
<p>Tajemnice drzewa</p> <p>1. Mieszkańcy drzew</p> <ul style="list-style-type: none"> - kolaż – „Mieszkańcy drzew” - projekt – „Ornitolog” - burza mózgów – „Ptasie powiedzonka” - czytanie informacji - zwrócenie uwagi na gatunki ptaków, które budują gniazda w konarach drzew - układanie historyjki obrazkowej – rozwój ptaka w sko- rupce - opisywanie cyklu rozwoju ptaków w skorupce - drama – „Teatryk liści” – praca z kl. III <p>2. W co zmieniają się drzewa?</p> <ul style="list-style-type: none"> - drama – „Od drzewa do krzesła” - plakat – „Chroń drzewa!” - pajęczynka – „Powiedz nazwę...” - rybi szkielec – „Cis jest...” – opis - czytanie tekstu „W co zmieniają się drzewa?” i układanie do niego pytań - udzielanie pisemnej odpowiedzi na pytanie tytułowe 	<p>Ille dziesiątek? Ile jedności?</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyodrębnianie dziesiątek i jedności - tworzenie liczb z dziesiątek i jedności - rozwiązywanie zagadek mate- matycznych <p>Jak dodajemy coraz większe liczy- by? (dodawanie w zakresie 30 bez przekroczenia progu)</p> <ul style="list-style-type: none"> - dodawanie 	<p>1. Dlaczego liście tracą kolory i opadają?</p> <ul style="list-style-type: none"> - oglądanie jesiennych zdjęć i rozmowa na ich podstawie - pajęczyna – „Gdybym był liściem, czułbym...” - drama – „Teatryk liści” – praca z kl. II - oglądanie liści kolorowych pod lupą - układanie zagadek słownych - tworzenie układu tanecznego do utworu Vivaldiego „Jesień” <p>2. Przymiotniki, stopniowanie</p> <ul style="list-style-type: none"> - dobieranie określeń do drzew - wyszukiwanie przymiotników w zdaniu - tworzenie stopniowania na podstawie wielkości drzew i barw liści 	<p>Liczenie setkami i dziesiątkami w zakresie 1000</p> <p>Liczenie setkami i dziesiątkami w zakresie 1000 – dodawanie i odejmowanie</p>

<p>3. Zawody związane z drewnem</p> <ul style="list-style-type: none"> - plakat – „Drzewo i jego przemiana w...” - burza mózgów – „Dla kogo ważne jest drzewo?” - pisownia wymiennego rz - układanie zdań z wyrazami z wymiennym rz <p>4. W pracowni rzeźbiarza – drewniane czary</p> <ul style="list-style-type: none"> - burza mózgów – „Dla kogo ważne jest drzewo?” - plakat – „Drzewo i jego przemiana w...” - rybi szkielec – „Czego można żywić?” - układanie pytań do rzeźbiarza i zapisywanie ich <p>5. Przeprowadzamy wywiad z pracownikami naszej szkoły – Gazeta Przyjazna</p> <ul style="list-style-type: none"> - burza mózgów – „Pracownicy szkół” - „Nauczyciel – anioł. Nauczyciel – postrach” - wypisywanie cech charakteru poszczególnych nauczycieli - drama – „Życzenia dla...” 		<p>Jak dodajemy coraz większe liczby? (składniki, przemienność dodawania)</p> <ul style="list-style-type: none"> - układanie i przeliczanie elementów dziesiątkami - rozwiązywanie zadań <p>Jak dodajemy coraz większe liczby? (dodawanie w zakresie 30 z przekroczeniem progu)</p>	<p>3. Opisujemy</p> <ul style="list-style-type: none"> - redagowanie opisów przedmiotów z rozsypanki wyrazowej - pisanie planu opisu - tworzenie opisów wybranych liści - wyróżnianie zdań w opisie <p>4. Paleta jesiennych barw</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyszukiwanie i odczytywanie wiersza o jesieni – praca w grupie - wypowiedzi na temat charakterystycznych cech – zwrócenie uwagi na barwy w wierszach - wymyślanie własnych wierszyków o jesieni – praca w grupie <p>5. Jesień w malarstwie</p> <ul style="list-style-type: none"> - pejzaż, autoportret, reprodukcja – wyjaśnienie znaczenia słów - walizka-kosz – „Barwy ciepłe i zimne” - uzupełnianie zdań nazwami sprzętu - czytanie i analiza tekstu Cz. Miłosza „Mały traktat o kolorach” - porównywanie obrazów znanych malarzy - redagowanie notatki o wybranym malarzu polskim - burza mózgów – „Malarz, grafik, rysownik – co ich łączy, a co dzieli?” 	<p>Zadania tekstowe</p> <p>Liczenie setkami i dziesiątkami w zakresie 1000 – dodawanie i odejmowanie</p>
<p>Jesienne kolory i smaki</p> <p>1. Spacer w poszukiwaniu jesiennych kolorów i smaków</p> <ul style="list-style-type: none"> - słoneczko – „Kwiaty – owoce – warzywa” - „Jesienne prace na wsi” – grupy dopisują czynności wykonywane przez ludzi - quiz – „Co to za warzywo – tworzenie opisu?” - dyskusja okrągłego stołu – „Gdzie można spotkać jesień?” <p>2. Kolory i smaki jesieni</p> <ul style="list-style-type: none"> - krasnoludek – „Jaki jest ten owoc?” - metaplan – „Jesień to kolor...” - czytanie tekstu „Kolory i smaki jesieni” – pisanie odpowiedzi na pytania - czytanie zdań pytających z testu – zwrócenie uwagi na brzmienie 	<p>Przystanek zadane (zadania nietypowe)</p> <p>Jak odejmujemy coraz większe liczby? (odejmowanie w zakresie 30 bez przekroczeniem progu i z przekroczeniem)</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozwiązywanie zadań - odejmowanie w zakresie 30 	<p>1. Piramida zdrowego żywienia</p> <ul style="list-style-type: none"> - walizka-kosz – „Zdrowe produkty” - pajęczyna – „Moje ulubione danie” - budowanie piramidy z kłoców – objaśnienie znaczenia dużych kłoców i małych - burza mózgów – „Zdrowie” - debata – „Grupy żywności z piramidy” <p>2. Co to są witaminy?</p> <ul style="list-style-type: none"> - burza mózgów – „Co zrobić, by być zdrowym” - drama – „Batony kontra owoce” - słoneczko – „Witaminy” - kolaż – „Produkty z daną witaminą” (każda praca to produkty z wybraną witaminą) – praca w grupach - redagowanie i zapisywanie zdań dotyczących zdrowego stylu życia 	<p>Zadanie różne</p> <p>Liczenie setkami i dziesiątkami w zakresie 1000</p>	

<p>3. Co to jest? Kto to jest? Nazwy rzeczy, roślin, zwierząt, ludzi</p> <ul style="list-style-type: none"> - kolaż – „Co to ten rzeczownik?” - wyszukiwanie w tekście rzeczowników i określanie, jaką są nazwą - wypisywanie ich w tabeli <p>4. Jesienne sałatki</p> <ul style="list-style-type: none"> - sałatka – „Chcę zjeść sałatkę z...” - odgrywanie ról – „Owocowi uczniowie” - quiz – „Jaki owoc mam na myśli?” - czytanie przepisu - wykonanie sałatki owocowo-warzywnej - kolaż – „Owocowe witaminy – dlaczego są potrzebne” <p>5. Dlaczego odczuwamy smaki?</p> <ul style="list-style-type: none"> - łańcuch skojarzeń – „Słodkie jak, a gorzkie jak...” - pantomimika – „Jaki smak czuję” - wykonanie doświadczenia odczuwania smaków - opisywanie spostrzeżeń z przeprowadzonych doświadczeń 	<p>Jak odejmujemy coraz większe liczby? (obliczenia pieniężne, podatki)</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozwiązywanie zadań tekstowych - odejmowanie 	<p>3. Zanim produkty spożywcze trafią do sklepu</p> <ul style="list-style-type: none"> - opisywanie procesu powstawania wybranych produktów - klasyfikowanie produktów na poszczególne działy nabiół, wędliny itp. - uzupełnianie zdań czasownikami w odpowiedniej formie <p>4. Zawody związane z żywnością</p> <ul style="list-style-type: none"> - słoneczko – ludzie „produkujący” jedzenie - rozmowa o powstaniu wędlin, serów na podstawie zdjęć - układanie pytań do ilustracji - wykonanie krzyżówki - ćwiczenia ortograficzne <p>5. Karta dań</p> <ul style="list-style-type: none"> - czytanie etykiet zgromadzonych produktów - dopasowywanie napisów do znaków z opakowań - zwrócenie uwagi na tabelki i wartości odżywcze - debata – prawda reklamy - doświadczenia z coca colą – co zostanie z szklance po kilku dniach, jak działa na wędlinę? - układanie spisu dań wartych jedzenia - drama – „Zapraszamy do naszej restauracji” 	<p>Liczenie setkami i dziesiątkami w zakresie 1000</p>
<p>1. Domy na wsi</p> <ul style="list-style-type: none"> - pajęczynka – „Kto w jakim domu mieszka?” - rozmowa na temat różnic domów i życia na wsi a życia w mieście – ekologia - pisownia wyrazów z wymiennym ó - pisanie wyrazów z ó wymiennym - czytanie tekstu <p>2. Dom na wsi – w gospodarstwie ekologicznym</p> <ul style="list-style-type: none"> - dyskusja sądowa – „Czy wartościowe są gospodarstwa ekologiczne?” - rybi szkielec – „Prace rolników” - wywiad – „Rozmowa z rolnikiem, jego praca, plan dnia” 	<p>Jak odejmujemy coraz większe liczby? (obliczanie różnicy temperatury)</p>	<p>1. Pery światowej architektury</p> <ul style="list-style-type: none"> - burza mózgów – „Architektura” - wyszukiwanie zabytków architektury we własnej miejscowości - oglądanie i rozmowa o wyglądzie różnych stylów w architekturze <p>2. Jaki mieszkają ludzie w innych krajach?</p> <ul style="list-style-type: none"> - tworzenie rodziny wyrazu dom - podpisywanie ilustracji domów z różnych kontynentów - zwrócenie uwagi na konstrukcje domów - czytanie fragmentu książki D.O.M.E.K. - swobodne wypowiedzi na temat jego treści - pisanie z pamięci 	<p>Mnożenie w zakresie 50 i sprawozdanie dzieleniem</p>

<p>3. Pamięć o bliskich. Co to znaczy, że „ktoś żyje w naszej pamięci”?</p> <ul style="list-style-type: none"> - „Czy najbliżsi, to tylko rodzina?” – zwrócenie uwagi na osoby niespokrewnione, lecz bliskie naszym sercom - zwrócenie uwagi na ó wymienne – utrwalenie pisowni ó wymiennego w wyrazach - czytanie tekstu „Pan Cyryl” - burza mózgów – „Dobry sąsiad” <p>4. Porządkujemy opuszczone groby</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozmowa o grobach żołnierzy - zwrócenie uwagi na groby zaniedbane i zauważenie ich - wykonanie stroiku <p>5. Kartka z kalendarza – Wszystkich Świętych. Zaduszki</p> <ul style="list-style-type: none"> - burza mózgów – „Kiedy jest mi smutno, a kiedy wesoło” - nazwy uczuć – praca z kl. III - projekt – „Święto zmarłych – historia” – praca z kl. III - pajęczynka – „Słowa otuchy” - kolaż – „Pamiętaj nie tylko o bliskich” - układanie zdań dotyczących zwyczajów odwiedzania grobów 	<p>Jak odejmujemy coraz większe liczby? (ćwiczenia w odejmowaniu w zakresie 30)</p>	<p>3. W moim magicznym domu</p> <ul style="list-style-type: none"> - słoneczko – „Dom” - rozmowa o wielu znaczeniach słowa dom - szukanie określeń w słowniku synonimów do słów: RODZINA, DOM - układanie zdań o swoich domach - zwrócenie uwagi na atmosferę jaka powinna panować w domu - wypowiedzi nt. „Dlaczego warto mieć swój dom” <p>4. Architekt, budowlaniec</p> <ul style="list-style-type: none"> - burza mózgów – „Praca ludzi przed budową” - oglądanie planów budynków - rozkładanie bryły prostopadłościanu i omawianie wyglądu - rysowanie siatki prostopadłościanu – „Jesteśmy architektami” <p>5. Kiedyś kogoś zabraknie</p> <ul style="list-style-type: none"> - określanie nastroju i kolorów późnej jesieni - nazwy uczuć – praca z kl. II - pisanie wyrazów ze spółgłoskami miękkimi i zmiękczo-nymi - burza mózgów – jak pomóc, gdy ktoś kogoś straci - pisanie zdań o kulturalnym zachowaniu się na cmentarzu - projekt – „Święto zmarłych – historia” – praca z kl. II 	<p>Mnożenie w zakresie 50 i spraw- dzanie dzieleniem</p>
---	--	---	---

LISTOPAD			
KLASA II		KLASA III	
KLASYFIKACJA	TEMATY ZINTEGROWANE	MATEMATYKA	TEMATY ZINTEGROWANE
XI	XI	XI	XI
Pogoda	<p>1. Jak badamy pogodę?</p> <ul style="list-style-type: none"> - słoneczko – „Urządzenia do badania pogody” - wyjaśnienie pojęć: synoptyk, meteorolog - burza mózgów – „Urządzenia do badania pogody” - odczytywanie symboli pogody - tworzenie prognozy pogody – mapy - pisanie zdań opisujących pogodę zza okna - wskazanie na wpływ pogody na życie człowieka - wpływ warunków atmosferycznych na pracę na lotnisku i w porcie - praca w parach – wykonanie deszczomierza <p>2. Dlaczego pada deszcz?</p> <ul style="list-style-type: none"> - wykonanie doświadczenia „Oczyszczania wody” – praca z kl. III - pisanie zdań o obiegu wody w przyrodzie - kolaż – „Korzystanie z wody deszczowej” - opisywanie doświadczenia – „Co najszybciej nasiąka wodą?” - pisanie wyrazów z ch - wykonanie kurki <p>3. Skąd biorą się chmury?</p> <ul style="list-style-type: none"> - burza mózgów – „Chmury i ich historia” - zapoznanie z różnymi rodzajami chmur - tworzenie opisu poszczególnych chmur i zapisywanie go 	<p>Przystanek zadaniek (zadania nietypowe)</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozwiązywanie zadań <p>Powtórki przez pagóiki (powtórzenie)</p> <ul style="list-style-type: none"> - odczytywanie temperatury - dodawanie i odejmowanie - rozwiązywanie zadań 	<p>1. Życie w morzu. Zbiorniki wodne sztuczne i naturalne</p> <ul style="list-style-type: none"> - walizka-kosz – „Zbiorniki sztuczne i naturalne” - burza mózgów – znaczenie zbiorników sztucznych dla człowieka - układanie zdań z rozsypanki - słoneczko – środki transportu wodnego - wyszukiwanie i odczytywanie oceanów na mapie świata oraz mórz otaczających Europę - poznanie sposobów porozumiewania się na morzu – alfabet Morse’a, kody flagowe - informacje pogodowe dla żeglarzy – nazwy ostrzeżeń <p>2. Zanieczyszczenia wody</p> <ul style="list-style-type: none"> - pisanie zdań na podstawie historyjki obrazkowej - wykonanie doświadczenia – „Oczyszczanie wody” – praca z kl. II - kolaż – „Kodeks – Dbaj o wodę” - burza mózgów – „Wpływ człowieka na zanieczyszczenie wód” - zwrócenie uwagi na pracę hydrologa - układanie i zapisywanie zagadek <p>3. Jakie zwierzęta żyją w morzu?</p> <ul style="list-style-type: none"> - oglądanie albumów o zwierzętach zamieszkujących morza i oceany - klasyfikowanie zwierząt na rodziny: ssaki, płazy, ryby – uzupełnianie tabeli - omawianie oddychania u ryb, ssaków - redagowanie i zapisywanie zdań o niezwykłych zwierzętach morskich i ich umiejętnościach na podstawie różnych źródeł - wykonanie morza z pudełka i umieszczanie zwierząt w odpowiednich miejscach - warunki życia w zbiornikach słodko i słonowodnych
			<p>Zadania tekstowe – mnożenie w zakresie 50</p> <p>Zadania tekstowe dzielenie w zakresie 50</p>

<p>4. Z głową w chmurach</p> <ul style="list-style-type: none"> - czytanie tekstu A. Onichimowskiej „Z głową w chmurach” - rozmowa na temat przygód bohaterów - burza mózgów – „Co to znaczy mieć głowę w chmurach?” - opisywanie sytuacji ze swojego życia, kiedy uczniowie mieli głowę w chmurach - porównywanie treści wiersza do ilustracji - słuchanie piosenki – wystukiwanie rytmu 	<p>Jakie figury nie mają boków?</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozpoznawanie figur 	<p>4. Tam, gdzie woda jest na wagę złota</p> <ul style="list-style-type: none"> - wielozdaniowe wypowiedzi na dany temat - pisanie rodziny wyrazu: woda - układanie krzyżówki z hasłem – praca w parach - kolaż – „Ochrona wód” - układanie historyjki zdaniowej o drodze wody do naszych kranów - słoneczko – „Kraje bez wody” - burza mózgów – „Co zrobimy, by pomóc ludziom z Afryki?” - wyszukiwanie informacji o organizacjach pomagających krajom „bez wody” - kraje po kataklizmach i braki żywności i wody - tworzenie własnych rytmów granych na instrumentach perkusyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> - rysowanie drugiej połowy figury symetrycznej - figury w powiększeniu i pomniejszeniu
<p>1. Woda to żywioł</p> <ul style="list-style-type: none"> - rybi szkielec – „Żywioły” - rozmowa dotycząca powodzi, podtopień, tsunami i skutków, które za sobą niosą - pisanie zdań o kataklizmach związanych z wodą <p>2. O czterech synach mamy pogody</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozmowa na temat pogody i prac na wsi - czytanie informacji o wiatrach - poszerzenie słownictwa uczniów - określanie kierunków świata na mapie i przed szkołą, obserwując położenie słońca <p>3. Dlaczego wieje wiatr? Jak wykorzystujemy siłę wiatru?</p> <ul style="list-style-type: none"> - burza mózgów – „Korzyści z wiatru” - nazywanie rodzajów wiatru na podstawie obrazków - rozmowa dotycząca działania wiatru – wady i zalety - burza mózgów – „Pomoc ofiarom niszczycielskiej siły wiatru” - nazywanie usłyszanych rodzajów wiatrów - doświadczenia z wiatrem - pisanie zdań o niszczycielskim działaniu wiatru i jej skutkach 	<p>Jakie figury nie mają boków?</p>	<p>1. Dawno temu w Polsce</p> <ul style="list-style-type: none"> - wykonanie makiety „dawna Polska” – praca w grupach - oglądanie filmu dokumentalnego o historii Polski i życiu w niej - opisywanie życia Polaków w dawnych czasach na podstawie opowieści babć i dziadków - tworzenia słownika wyrazów używanych w dawnych czasach <p>2. W Biskupinie</p> <ul style="list-style-type: none"> - uzupełnianie zdań z lukami - wyszukiwanie na mapie Polski ważnych historycznych miast - redagowanie notatki o Biskupinie – praca w grupach - kolaż – „Wycieczka do Biskupina” – praca w grupach - pisanie i wysyłanie kartki z Biskupina – utrwalenie wiadomości o adresowaniu kartek <p>3. Legenda o Piaście Kołodziej</p> <ul style="list-style-type: none"> - wypowiedzi na temat legendy - czytanie legendy z podziałem na role - układanie pytań do fragmentu 	<p>Rysowanie odcinków prostych, krzywych – mierzenie</p> <p>Dodawanie odcinków</p>

<p>4. W obronie granic i niepodległości</p> <ul style="list-style-type: none"> - kolaż – „Gazetka patrioty” - śpiewanie hymnu Polski - czytanie legendy „Legenda o Lechu” - układanie chronologicznie wydarzeń legendy - wyodrębnianie głównego bohatera, miejsca i czasu akcji - pisanie wyrazów związanych z symbolami narodowymi i układanie z nimi zdań - czytanie tekstu „Święto Niepodległości” - zapoznanie z postacią J. Piłsudskiego 		<p>4. Mały patriota</p> <ul style="list-style-type: none"> - czytanie i analiza tekstu M. Konopnickiej „A jak ciebie ktoś zapyta...” - recytacja wiersza z odpowiednią intonacją i interpunkcją - określanie nastroju utworu - pisanie zdań „Czym jest Polska dla mnie” - pisanie nazw miast, powiatów, województw - wyjaśnianie znaczenia słowa – patriota - śpiewanie hymnu – pisanie ważnych dat wydarzeń historycznych - burza mózgów – „Jaki powinien być patriota – bohater?” 	
<p>1. Piszemy ogłoszenie</p> <ul style="list-style-type: none"> - słuchanie wiadomości o zwyczajach leśnych zwierząt przed zimą - redagowanie i pisanie ogłoszenia dotyczącego pomocy zwierzętom w przygotowaniu się do zimy - wyodrębnienie wyrazów w zdaniu i sylab w wyrazach <p>2. Jezioro i gwiazdy – bawimy się wyobraźnią</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozmowa – „Gwiazdy na ziemi – doświadczenie” - „Tafla wody jak lustro” - czytanie tekstu R. Jędrzejewskiej-Wróbel „Jezioro i gwiazdy” - drama – „Podpowiedzi wyobraźni” - malowanie obrazka - „Spacer w wyobraźni” <p>3. Piszemy swobodne teksty</p> <ul style="list-style-type: none"> - burza mózgów – „Na jesiennym spacerze” - tworzenie opisu stroju odpowiedniego do danej aury 	<p>Co to jest mnożenie?</p> <ul style="list-style-type: none"> - wprowadzanie mnożenia – przeliczanie 	<p>1. Lubimy opowiadać</p> <ul style="list-style-type: none"> - opowiadanie młodszemu kolegom o zwyczajach leśnych zwierząt - poznanie ćwierćnuty – zapis graficzny - wystukiwanie poznanych nut na bębnie <p>2. Piszemy opowiadanie</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyodrębnianie elementów opowiadania - „Spacer do wyobraźni” – redagowanie opowiadania – praca w grupach - prezentowanie dzieł i nadawanie im tytułów - wyodrębnianie zdań w opowiadaniu 	<p>Mnożenie i dzielenie przez 6 i 7</p>
<p>3. Piszemy swobodne teksty</p> <ul style="list-style-type: none"> - burza mózgów – „Na jesiennym spacerze” - tworzenie opisu stroju odpowiedniego do danej aury 	<p>Co to jest mnożenie?</p> <ul style="list-style-type: none"> - wprowadzanie mnożenia – przeliczanie 	<p>3. W bibliotece</p> <ul style="list-style-type: none"> - pączęzna – „Sławni Polscy poeci dziecięcej” - czytanie i redagowanie notatki o wybranym poecie - recytowanie znanych wierszy - wyjaśnianie pojęć: bibliotekarz, antykwariusz, księgozbiór - Nagroda Nobla – W. Szyborska, Cz. Miłosz - wycieczka do biblioteki – wypożyczanie książek 	<p>Mnożenie przez 6 i 7 sprawdzanie wyników dzieleniem</p>

<p>4. Zabawy i zajęcia na deszczowe popołudnia</p> <ul style="list-style-type: none"> - burza mózgów – „Miejsca, o których należy pamiętać w czasie zimnych wieczorów” - czytanie ogłoszenia Domu Kultury - praca w grupach – nasze propozycje zajęć dodatkowych - plakat – „Propozycje na listopadowe wieczory” <p>5. Skąd się wzięła muzyka?</p> <ul style="list-style-type: none"> - burza mózgów – „Gdzie można spotkać muzykę?” - opisywanie wnętrza filharmonii i opery na podstawie zdjęć - czytanie tekstu „O mnichu Gwidonie...” - zapoznanie z nazwami dźwięków - gra gamy na cymbałkach - podpisywanie dźwięków 	<p>Jak mnożymy przez 2?</p>	<p>4. Ulubione książki</p> <ul style="list-style-type: none"> - czytanie metryczek ulubionych książek - kolaż – „Ulubiona książka – bajka” - burza mózgów – „Korzyści z czytania książek” - wypowiedzi uczniów – ulubiona bajka - zwrócenie uwagi na postępowanie z książką – pisanie zdań - zwrócenie uwagi na wydarzenia fikcyjne i realne - słoneczko – „Rodzaje książek” – praca w grupach - morał – mądrość płynąca z książek - zagadki pantomimiczne bohaterowie bajek <p>5. Notatka kronikarska wywiad z autorem</p> <ul style="list-style-type: none"> - układanie zapisów kronikarskich na temat ostatnich wydarzeń klasowych - kronika, pamiętnik, dziennik – wspomnienia ukryte w słowach - układanie i zapisywanie pytań przygotowujących do wywiadu z autorem - praca pisarzy i poetów - słoneczko – różne dzieła (baśń, wiersz, opowiadanie itp.) 	<p>Mnożenie przez 6 i 7 – sprawdzenie dzieleniem</p>
<p>1. Cień na ścianie – Jak powstaje cień</p> <ul style="list-style-type: none"> - czytanie wiersza J. Ratajczaka „Cień na ścianie” - analiza jego treści - burza mózgów – „Gdzie możemy spotkać cień?” - rozmowa „Jak powstaje cień” - kształty cieni, których się boimy – czy warto się bać? - doświadczenie – powstawanie cieni <p>2. Ucieczka smoków – poznajemy scenkę teatralną</p> <ul style="list-style-type: none"> - czytanie tekstu A. Frączek „Ucieczka cieni” z podziałem na role - pobieranie ról do uczniów - burza mózgów – „Kto jest potrzebny, aby był teatryk” - wykonanie smoka <p>3. Przydzielamy role. Uczymy się tekstu</p> <ul style="list-style-type: none"> - pisanie ogłoszenia i zaproszeń na klasowy teatryk - wystawienie spektaklu 	<p>Jak mnożymy przez 5?</p> <p>Jak mnożymy przez 10?</p> <p>Powtórki przez pagórki (powtórzenie)</p>	<p>1. Osioł i jego cień</p> <ul style="list-style-type: none"> - czytanie - burza mózgów – „Morały utworu” - układanie pytań do fragmentu utworu - drama <p>2. Bajki Ezopa</p> <ul style="list-style-type: none"> - omawianie wybranych bajek – praca grupowa - określanie miejsca, czasu akcji i bohaterów - kolaż – „Morał naszej bajki” <p>3. Nagrywamy słuchowisko</p> <ul style="list-style-type: none"> - burza mózgów – „Od pomysłu do słuchowiska” - czym nagrywać? – sprzęt radiowca - praca w parach – nagrywamy i montujemy – praca na programach komputerowych 	<p>Mnożenie przez 7 i 8</p> <p>Mnożenie przez 7 i 8</p>

	<p>4. Tworzymy kukielki do teatryku cieni</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymyślanie stworów z cieni własnych dłoni i innych przedmiotów - drama – „Teatryk cieni” - nazywanie powstałych cieni różnych zabawek <p>5. Wystawiamy teatryk – Andrzejk</p> <ul style="list-style-type: none"> - burza mózgów – „Zwyczące andrzejkowe” - słuchanie informacji o zwyczajach z okazji Katarzynek i Andrzejek - wspólne wróżenie sobie - wystawienie klasowego teatryku 		<p>4. Radio, telewizja</p> <ul style="list-style-type: none"> - drama – „Wywiad telewizyjny i radiowy” – różnice - burza mózgów – „Praca w radiu i w telewizji” - debata – „Lepsze radio, czy telewizja?” - wyjaśnienie słów: spiker, dziennikarz, reportaż, wywiad, fotoreportaż - czytanie programu telewizyjnego i wyszukiwanie wybranych programów <p>5. Reklama</p> <ul style="list-style-type: none"> - zwrócenie uwagi na wpływ reklam - słoneczko – „Rodzaje reklam (bilbordy, plakaty, w prasie, w telewizji, w radio)” - tworzenie własnej reklamy – praca w grupach 	
--	--	--	--	--

GRUDZIEŃ			
KLASA II		KLASA III	
XII	TEMATY ZINTEGROWANE	MATEMATYKA	XII
	<p>1. Rodzina – wiersz</p> <ul style="list-style-type: none"> - burza mózgów – „Kto należy do rodziny?” – zwrócenie uwagi na zwierzęta - pisanie zdań o sposobach spędzania czasu wolnego z rodzicami - rozmowa na temat rodziny: „Co to jest”, „Co w rodzinie jest najważniejsze?” - kolaż – „Rodzina bliska i daleka” - bank obcych wyrazów – wyjaśnianie znaczenia wyrazów mówiących o pokrewieństwie w rodzinie - drama – „Z dnia rodziny” – praca w młodszym kolegi <p>2. Przyjęcie imieninowe – urodzinowe w rodzinie, porównywanie się w języku migowym</p> <ul style="list-style-type: none"> - czytanie testu z podziałem na role „Urodziny i imieniny mamy” - praca w parach – układanie, zadawanie pytań do tekstu i odpowiadanie na nie - wyszukiwanie rzeczowników w fragmencie tekstu – praca w zespółach - drama – „Składanie życzeń” - pisanie zdań „Życzę Ci...” - malowanie farbami portretu rodziny <p>3. Savoir-vivre – kodeks</p> <ul style="list-style-type: none"> - burza mózgów – „Co to takiego savoir-vivre?” - czytanie wierszyków o zasadach zachowania się przy stole - pisanie z pamięci wybranego wiersza - układanie w parach wierszy o zachowaniu się - kolaż – „Na stole” – zachowanie się - dyskusja – „Jak pracują zmysły podczas posiłku?” - składanie stożka z ozdoby serwetki - nakrywanie do stołu – praca wspólna 	<p>Jak mierzymy? (centymetr, mierzenie przedmiotów)</p> <ul style="list-style-type: none"> - mierzenie różnych przedmiotów <p>Czy kwadrat jest prostokątem?</p> <p>Budowanie kwadratów</p>	
	<p>1. W kopalni</p> <ul style="list-style-type: none"> - dopasowywanie rodzajów kopalni do miejscowości i wyszukiwanie ich na mapie Polski - odczytywanie miejscowości Górnego Śląska - słoneczko – „Nazwy minerałów” - zwrócenie uwagi na pracę górnika i urzędzenia - redagowanie i zapisywanie zdań na temat Śląska, potraw, gwary, strojów - budowanie makiet kopalni – praca w grupach - pisanie własnych opowiadań o znaleziskach <p>2. Jak powstał węgiel?</p> <ul style="list-style-type: none"> - czytanie legendy „O odkryciu węgla” - układanie wydarzeń chronologicznie - układanie zdań o powstawaniu węgla na podstawie ilustracji - słoneczko – „Korzyści płynące z węgla” – właściwości - ćwiczenia ortograficzne (h-ch) <p>3. Legenda o skarbniku</p> <ul style="list-style-type: none"> - czytanie legendy - określanie czasu, miejsca akcji oraz bohaterów - układanie zdań chronologicznie - wyszukiwanie fragmentów w tekście - pisanie zdań ze słuchu 	<p>Zadania różne</p> <p>Figury geometryczne – wielokąty</p> <p>Figury geometryczne Symetria</p>	

<p>4. Piszemy list do świętego Mikołaja – historia przekazywania wiadomości pocztowych</p> <ul style="list-style-type: none"> - czytanie ze zrozumieniem listu do Mikołaja - burza mózgów – „Części składowe listu” - porównywanie listu tradycyjnego i elektronicznego - projekt – „Będę św. Mikołajem górnika” - pisanie listu - układanie pytań do ilustracji 	<p>Jak powstają figury symetryczne? (dostrzeganie symetrii)</p> <ul style="list-style-type: none"> - budowanie symetrii figur 	<p>4. Skarby w ziemi ukryte</p> <ul style="list-style-type: none"> - układanie krzyżówki z hasłem – praca w grupie - czytanie informacji o Św. Kłindze z różnych źródeł - pisanie opisu postaci - czytanie legendy - słoneczko – „Bogactwa naszej ziemi” 	<p>Mierzenie długości boków Millimetr</p>
<p>5. Kartka z kalendarza – 6 grudnia Zwyczaj mikołajkowe w różnych krajach</p> <ul style="list-style-type: none"> - wzbogacanie słownictwa: podarunek, upominek, prezent - burza mózgów – „Niezwykłe prezenty” – zwrócenie uwagi na pomoc jako prezent – praca z kl. III - pajęczynka – „Uczucia towarzyszące z dawania prezentów innym” – praca z kl. III - zwrócenie uwagi na okoliczności, w których można dać prezent - kolaż – „Wartościowy prezent” - wykonanie renifera 	<p>5. Zwyczaj mikołajkowe w różnych krajach</p> <ul style="list-style-type: none"> - wzbogacanie słownictwa: podarunek, upominek, prezent - burza mózgów – „Niezwykłe prezenty” – zwrócenie uwagi na pomoc jako prezent – praca z kl. II - pajęczynka – „Uczucia towarzyszące z dawania prezentów innym” – praca z kl. II - rozmowa o organizowaniu akcji charytatywnych - drama – „Jestem Mikołajem” - wykonanie własnoręcznego prezentu ze zgrupowanych przedmiotów - postać J. Owsiana i J. Ochockiej - układanie układów tanecznych do wysłuchanej piosenki 	<p>1. Wigilia z kotkiem – J. Ratajczak</p> <ul style="list-style-type: none"> - czytanie wiersza „Wigilia z kotkiem” - analiza treści - układanie pytań do wiersza - uzupełnianie zdań rzeczownikami w odpowiedniej formie <p>2. Basturki – legenda</p> <ul style="list-style-type: none"> - czytanie fragmentu legendy - dopasowywanie rodzaju muzyki do legendy 	<p>Figury geometryczne Mierzenie i porównywanie Metr, centymetr</p>
<p>1. Zaulek słówek – znaczenie wyrazów</p> <ul style="list-style-type: none"> - burza mózgów – „Wyrazy o wielu znaczeniach” - podpisywanie obrazków (gniazdko, gwiazdka, ucho, kolejka, wąż) - wyrazy wieloznaczne - układanie zdań z wybranymi wyrazami (klucz, babka, zamek) <p>2. Rodziny zwierząt. Pswate</p> <ul style="list-style-type: none"> - czytanie systematyki (rodziny, gromady, rzędu) zwierząt domowych - poznanie trybu życia wybranych zwierząt psowatych 	<p>Jak powiększamy figury? Figury płaskie i przestrzenne czytanka</p>	<p>1. Wigilia z kotkiem – J. Ratajczak</p> <ul style="list-style-type: none"> - czytanie wiersza „Wigilia z kotkiem” - analiza treści - układanie pytań do wiersza - uzupełnianie zdań rzeczownikami w odpowiedniej formie <p>2. Basturki – legenda</p> <ul style="list-style-type: none"> - czytanie fragmentu legendy - dopasowywanie rodzaju muzyki do legendy 	<p>Figury geometryczne Mierzenie i porównywanie Metr, centymetr</p>

<p>3. Zwyczaje świąteczne – ubieramy choinkę, tworzymy ozdoby świąteczne</p> <ul style="list-style-type: none"> - burza mózgów – „Mój dom przed świętami” – praca z kl. III - słoneczko – wypisywanie tradycji świątecznych na szablonie choinki – praca z kl. III - słuchanie kolęd – zwrócenie uwagi na czas, w którym się je śpiewa - drama – „Tradycje świąteczne” - burza mózgów – „Symbole Bożego Narodzenia” - układanie i zapisywanie zdań na temat tradycji ubierania choinki - wykonanie w parach ozdób na klasową choinkę - zwrócenie uwagi na choinki żywe, sztuczne - krasnoludek – ubieranie choinki u mnie w domu <p>4. Jak pachną święta?</p> <ul style="list-style-type: none"> - słoneczko – „Potrawy wigilijne” – praca z kl. III - czytanie wiersza „Pachnące święta” - rozmowa dotycząca tradycji wieczery wigilijnej – uzupełnianie zdań obrazkowo- wyrazowych - drama – „Przygotowanie stołu wigilijnego” - pisanie w odpowiedniej kolejności wydarzeń z wieczoru wigilijnego - zwrócenie uwagi na elementy zastawy – nakrywanie do stołu – praca z kl. III <p>5. Rodzina wyrazów</p> <ul style="list-style-type: none"> - próby pakowania prezentów - burza mózgów – „Wartość niematerialna prezentów” - zwrócenie uwagi na życzenie sobie miłych świąt, spokojnych świąt w różnych miejscach i do różnych ludzi - rybi szkielec – „Zwroty grzecznościowe podczas składania życzeń i wręczania prezentów” - tworzenie rodziny wyrazów - pisanie zdań o własnym domu 	<p>Jakie figury są przestrzenne? Jak zbudować figurę przestrzenną?</p> <p>Bryły</p> <p>CD</p> <p>Powtórki przez pagórki (powtórzenie)</p>	<p>3. Rodzinne przygotowania do świąt</p> <ul style="list-style-type: none"> - burza mózgów – „Przygotowania świąt w moim domu” - słoneczko – „Słoneczko” – wypisywanie tradycji świątecznych na szablonie choinki – praca z kl. II - redagowanie życzeń świątecznych – wysyłanie kartek – pisanie zwrotów grzecznościowych - pisownia ę-en, ą-om - słuchanie kolęd – zwrócenie uwagi na czas, w którym się je śpiewa <p>4. Symbolika potraw świątecznych</p> <ul style="list-style-type: none"> - słoneczko – „Potrawy wigilijne” – praca z kl. II - dopisywanie do potraw ich znaczenia - układanie zdań z rozsypanki wyrazowej - pisanie przepisu wybranej potrawy - zwrócenie uwagi na elementy zastawy – nakrywanie do stołu – praca z kl. II - wyjaśnianie znaczenia słów – savoir-vivre - układanie serwetek <p>5. Świąteczne potrawy regionalne</p> <ul style="list-style-type: none"> - czytanie nazw potraw wigilijnych w różnych regionach Polski - źródła o zwyczajach świątecznych w różnych regionach Polski - uzupełnianie zdań - pisownia nazw regionów 	<p>Figury geometryczne</p> <p>Mierzenie i porównywanie</p> <p>Metr, centymetr</p>
---	---	--	--

Czekam na pierwszą gwiazdkę	<p>1. Kartka z kalendarza – pierwszy dzień zimy</p> <ul style="list-style-type: none"> - nauka na pamięć wiersza H. Żdździłowickiej „Za co lubimy zimę?” - pisanie kilkudziesięciu wypowiedzi na tematy konkursowe - burza mózgów – „Ptaki, którym musimy pomóc przeżyć zimę” - rozpoznawanie i nazywanie ptaków - wykonanie karmnika - zwrócenie uwagi na pracę ornitologów <p>2. Niespodziewany gość</p> <ul style="list-style-type: none"> - czytanie tekstu A. Onichimowskiej „Niespodziewany gość” - omówienie bohaterów, miejsca i czasu akcji - rozmowa na temat dodatkowego miejsca przy stole wigilijnym - pisanie kilkudziesięciu wypowiedzi na temat świąt <p>3. Praca z lekturą: „Dziewczynka z zapalkami”</p> <ul style="list-style-type: none"> - czytanie tekstu - określanie miejsca, czasu akcji i bohaterów - pisanie chronologicznie wydarzeń - omawianie postawy ludzi – przechodniów - zwrócenie uwagi na pomoc biednym ludziom <p>4. Praca z lekturą: „Dziewczynka z zapalkami”</p> <ul style="list-style-type: none"> - burza mózgów – „Jak można pomóc biednym ludziom” 	<p>Jak dodajemy? Jak odejmujemy? (rozszerzenie zakresu do 100) porównujemy</p> <p>Dodawanie i odejmowanie w zakresie 100 bez przekroczenia progu</p> <p>Zakupy</p> <p>Przystanek zadaniek (zadania nietypowe)</p>	<p>1. Najpiękniejsze zaproszenie (dla samotnych na opłatek)</p> <ul style="list-style-type: none"> - wielozdaniowe wypowiedzi na temat dnia - znaczenie wolnego miejsca przy wigilijnym stole <p>2. Choinka</p> <ul style="list-style-type: none"> - podpisywanie rodzajów drzew iglastych - uzupełnianie tabeli opisującej świerki i sosny - nazywanie ozdób świątecznych w różnych regionach Polski - zwrócenie uwagi na historię choinki - czytanie bajki Andersena - analiza treści bajki - uzupełnianie zdań o czasie i miejscu akcji oraz bohaterach <p>3. Jaka choinka? Sztuczna czy prawdziwa</p> <ul style="list-style-type: none"> - wypowiedzianie się na dany temat - czytanie tekstu „Kto wymyślił choinki?” - analiza treści - debata – „Choinka sztuczna, czy prawdziwa?” - redagowanie zdań opisujących choinkę <p>4. Co kraj, to obyczaj</p> <ul style="list-style-type: none"> - czytanie informacji z różnych źródeł o zwyczajach świątecznych w różnych krajach - kolaż – „Święta w...” - pisanie zdań ze słuchu - ćwiczenia ortograficzne - zwrócenie uwagi na różne religie - pisanie listu do kolegi 	<p>Obliczenia w zakresie 1000 bez przekroczenia progu dziesiętkowego</p> <ul style="list-style-type: none"> - zadania <p>Obliczenia w zakresie 1000 bez przekroczenia progu dziesiętkowego</p> <ul style="list-style-type: none"> - zadania <p>Tuzin – obliczenia</p> <p>Kilogram, dekagram</p> <p>Zadania praktyczne</p>
-----------------------------	---	---	---	--

	<p>5. Kartka z kalendarza – Jak składamy życzenia, szopki krakowskie</p> <ul style="list-style-type: none"> - czytanie informacji o bożonarodzeniowych szopkach krakowskich - wyszukiwanie informacji na temat szopek w innych krajach - słuchanie i śpiewanie piosenki - gra rytmu na wybranych instrumentach - przygotowanie stołów na klasową wigilię – praca zespołowa - składanie sobie życzeń - savoir-vivre przy stole 		<p>5. Klasowa Wigilia</p> <ul style="list-style-type: none"> - czytanie informacji o bożonarodzeniowych szopkach krakowskich - wyszukiwanie informacji na temat szopek w innych krajach - słuchanie i śpiewanie piosenki - gra rytmu na wybranych instrumentach - przygotowanie stołów na klasową wigilię – praca zespołowa - składanie sobie życzeń - savoir-vivre przy stole 	
--	---	--	--	--

STYCZEN			
KLASA II		KLASA III	
I	TEMATY ZINTEGROWANE	MATEMATYKA	I
I	TEMATY ZINTEGROWANE	MATEMATYKA	TEMATY ZINTEGROWANE
			MATEMATYKA
I	<p>1. Sylwester</p> <ul style="list-style-type: none"> - czytanie tekstu A. Onichimowskiej „Sylwester” - rozmowa o tradycjach sylwestrowych - odszukiwanie właściwych fragmentów tekstu - praca w parach – „Mój Sylwester” - tworzenie własnego opowiadania - pisanie wyrazów z trudnościami ortograficznymi ze słuchu <p>2. Jak witaliśmy Nowy Rok</p> <ul style="list-style-type: none"> - odczytywanie przysłów związanych z pogodą - pisanie wybranego przysłowia z pamięci - burza mózgów – „Po co nam przysłowia?” - postanowienia noworoczne – rozmowa - rodzaje kalendarzy - korzystanie z kalendarza stulecia - burza mózgów – „Magiczny czas Nowego Roku” <p>3. 12 miesięcy – scenka teatralna</p> <ul style="list-style-type: none"> - uzupełnianie nazw miesięcy brakującymi literami - czytanie tekstu A. Frączek „Proszę państwa, oto Rok!” z podziałem na role - wyróżnianie osób występujących – narrator i jego rola - dopasowywanie ról do uczniów – praca z klasą III – wyjaśnienie znaczenia trudnych wyrazów z tekstu <p>4. CD 12 miesięcy – scenka „Jak zmieniają się pory roku?”</p> <ul style="list-style-type: none"> - teatr klasowy – spektakl poszczególnych grup - zwrócenie uwagi na kulturę podczas występu kolegów - porównywanie zmian zachodzących w przyrodzie w danej porze roku - odczytywanie dat rozpoczęcia się danej pory roku - wypowiedzianie się na temat ulubionej pory roku - argumentowanie swojej wypowiedzi 	<p>ile miesięcy ma rok?</p> <ul style="list-style-type: none"> - odczytywanie nazw miesięcy - wymienianie odpowiednich miesięcy <p>Jak wykonać kalendarz?</p> <ul style="list-style-type: none"> - dopasowywanie do nazw miesięcy znaków rzymskich - dopasowywanie ilości dni do danych miesięcy – zwrócenie uwagi na rok przestępny i miesiąc luty - nauka odczytywanie liczby dni w miesiącach na dłoniach <p>Jak dawniej mierzono?</p> <ul style="list-style-type: none"> - czytanie testu - wyjaśnianie znaczenia wyrazu tuzin - przeliczanie elementów i układanie ich tak, aby był tuzin - klepsydra – odmierzanie czasu 	<p>1. O dwunastu miesiącach</p> <ul style="list-style-type: none"> - czytanie baśni J. Porzińskiej „U złotego źródła” - wyodrębnianie miejsca i czasu akcji oraz bohaterów - uzupełnianie zdań przymiotnikami związanymi z baśnią - porządkowanie przysłów do miesięcy - wymyślanie ilości dni w poszczególnych miesiącach na pięściach - wypisywanie cech bohaterów <p>2. Skąd się wzięły baśnie?</p> <ul style="list-style-type: none"> - słoneczko – „Cechy baśni” - zwrócenie uwagi na dobro i zło w bajkach i zwycięstwo dobra - burza mózgów – „Baśń jako źródło wiedzy” - projekt – nasza lasowa baśń <p>3. Piszemy baśń</p> <ul style="list-style-type: none"> - słoneczko – „Zaczynamy tak” – wypisywanie propozycji rozpoczęcia baśni - nadawanie tytułów swoich baśni - gromadzenie słownictwa - zwrócenie uwagi na zastępowanie słów – korzystanie ze słownika synonimów <p>4. Muminki, Rupiaki i inne dziwaki</p> <ul style="list-style-type: none"> - wielozdaniowe wypowiedzi na temat postaci baśni - pisanie zdań o ulubionych baśniach - uzupełnianie zdań wyrazami opisujące baśniowe postaci - rysowanie klasowego „stwora” baśniowego – dorysowywanie przez kolejnych uczniów elementów postaci - określanie cech charakterystycznych dla postaci baśniowych
			<p>Obliczenia kalendarzowe</p> <p>Porządkowanie dat chronologicznie</p> <p>Tydzień, miesiąc, kwartał – obliczenia</p>

<p>5. Pisownia wyrazów z ż – zaułek słówek</p> <ul style="list-style-type: none"> - odczytywanie słów z chmurek - czytanie par wyrazów i próby wyszukiwania reguły pisowni z - pisanie zdania z pamięci - nauka wiersza ortograficznego na pamięć - ćwiczenia wymieniające ż w wybranych wyrazach <p>6. Wyścig z czasem – opowiadanie</p> <ul style="list-style-type: none"> - czytanie tekstu A. Onichimowskiej „Wyścig z czasem” - burza mózgów – „Z czasem nie warto się ścigać?” - kolaż – „Czas w przyszłościach” - wyjaśnienie znaczenia przysłów zilustrowanych przez uczniów - rozmowa o marnowaniu czasu i wykorzystywaniu w odpowiedni sposób - dysponowanie swoim czasem – rybi szkielet 	<p>Przystanek zadaniek</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozwiązywanie zadań tekstowych i zagadek logicznych 	<p>5. W krainie fantazji</p> <ul style="list-style-type: none"> - układanie zdań z rozsypanki z trudnościami ortograficznymi - uzupełnianie wykreślanki literowej - słoneczko – „Wygląd krainy fantazji” - pisanie porad dla dzieci, które nie pamiętają o krainie fantazji <p>6. Opowiadania fantazji</p> <ul style="list-style-type: none"> - konstruowanie wehikułów czasu – praca w grupie - pisanie opowiadań o podróżach w czasie ze zgrupowanych podczas zabawy słownictwa – praca w grupach - odczytywanie opowiadań 	<p>Obliczenia w zakresie 1000 bez przekroczenia progu dziesięt-kowego</p> <p>Zadania</p>
<p>1. Wyścig z czasem – wiersz</p> <ul style="list-style-type: none"> - czytanie wiersza M Brykczyńskiego „Wyścig z czasem” - rozmowa oparta na tekście - próby nauki wiersza na pamięć - wykonania zegara z talerza - odczytywanie wyrażen związanych z czasem - ilustrowanie wyrażenia „czas płynie jak rzeka” - drama – „Czas” - tworzenie rodziny wyrazu: czas <p>2. Jest</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnienie słów teraźniejszość, przeszłość, przyszłość - czytanie tekstu R. Jędrzejewskiej -Wróbel „Jest...” - wyróżnianie bohaterów, czasu i miejsca akcji - układanie i zapisywanie pytań do tekstu - drama – „Moje wieczory z rodzicami przy bajce” – praca z klasą I - rysowanie ilustracji własnej bajki <p>3. Było</p> <ul style="list-style-type: none"> - czytanie tekstu R. Jędrzejewskiej -Wróbel „Było...” - porównywanie minionych lat przedstawionych w tekście do rzeczywistości - poszerzenie słownictwa o wyrazy trudne występujące w tekście 	<p>Jak płynie czas?</p> <ul style="list-style-type: none"> - odczytywanie godzin na zegarach - przeliczanie minut - odczytywanie minut, używając po... i za... 	<p>1. Historia w kamień zaklęta (zamki)</p> <ul style="list-style-type: none"> - słoneczko – „Znane nam zamki” - wskazywanie na mapie Polski zamków znane uczniom - pajęczyna – „Różnice i podobieństwa zamków bajkowych i rzeczywistych” - uzupełnianie zdań o znanych zamkach <p>2. Szlakiem znanych zamków</p> <ul style="list-style-type: none"> - czytanie legend wybranych zamków na Jurze Krakowsko-Częstochowskiej - zaznaczenie na konturach Polski zamków Jury - oglądanie zdjęć zamków - układanie programu wycieczki po zamkach <p>3. Na rycerskim zamku</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozwiązywanie krzyżówki z hasłem - opisywanie stroju rycerzy różnych epok na podstawie ilustracji – praca w grupach - wypisywanie skojarzeń z rycerzem - czytanie „Ballady o uprzejmym rycerzu” - analiza treści 	<p>Obliczenia zegarowe</p> <p>Doba, godziny, minuty</p>
<p>Podróż wehikułem czasu</p>	<p>Co to jest dekagram?</p> <ul style="list-style-type: none"> - zapoznanie z miarą dekagram i skrótem jego zapisu - dodawanie - odczytywanie wartości wagi produktów 	<p>Obliczenia wagowe – zadania tekstowe</p>	

<p>4. Będzie – komiks</p> <ul style="list-style-type: none"> - opowiadanie treści ilustracji - pisanie historyjki - wyszukiwanie wspólnych cech tekstów „Jest...”, „Było...”, „Będzie...” - malowanie przedmiotów przyszłości - pisanie ważnych informacji – „Co chcesz przekazać dzieciom z przyszłości?” – tworzenie kapsuły czasu <p>5. Wehikuł czasu</p> <ul style="list-style-type: none"> - czytanie wiersza N. Usenko „Wehikuł czasu” - burza mózgów – „Co zachęca do podróżowania w przeszłość i przyszłość” - projektowanie i wykonanie z różnych materiałów wehikułów czasu - opisywanie miejsca z przyszłości <p>6. Zaułek słówek – czasownik</p> <ul style="list-style-type: none"> - uzupełnianie zdań wyrazami określającymi czynności - nazywanie wyrazów określających czynności - nazywanie wykonywanych czynności przez kolegów - wyszukiwanie czasowników w zdaniach 	<p>Powtórki przez pagórki</p> <ul style="list-style-type: none"> - zapisywanie dat różnymi sposobami - odczytywanie i zaznaczanie godzin - odczytywanie miary wagowej i dodawanie ich do siebie <p>Jak mnożymy</p> <ul style="list-style-type: none"> - układanie przedmiotów i przeliczanie ich - zastępowanie dodawania mnożeniem 	<p>4. Pasowanie na rycerza</p> <ul style="list-style-type: none"> - wypisywanie cech charakteru, jakimi odznaczał się rycerz - wykonywanie zbroi rycerskiej z pudeł – praca w grupach - drama – „Turniej uprzejmych rycerzy” <p>5. Zawisza Czarny</p> <ul style="list-style-type: none"> - czytanie tekstu „Zawisza Czarny” J. Niemcewicza - analiza treści - opisywanie zwyczajów pasowania - dopasowywanie związków frazeologicznych do ich znaczeń 	<p>Zadania różne</p> <p>Mnożenie i dzielenie przez 8 i 9</p>
<p>1. Historia odkrycia i wynalazków ognia</p> <ul style="list-style-type: none"> - zapoznanie z polskim naukowcem I. Łukasiewiczem – twórcą lampy naftowej - poznanie zasady działania lampy naftowej - oglądanie i wyróżnianie elementów budowy lampy naftowej - burza mózgów – „Światło w dawnych czasach” - doświadczenia z ogniem – stawianie hipotez i wyciąganie wniosków z obserwacji, „Co potrzebne jest ognowi, by się palił?” - żarówki i ich działanie <p>2. Kartka z kalendarza – Dzień Babci i Dziadka</p> <ul style="list-style-type: none"> - odczytywanie dat w kalendarzu – Dzień Babci i Dziadka - układanie zagadek słownych o dziadkach – praca z klasą III - czytanie wiersza A. Frączek „Jak ja się cieszę” - układanie i zapisywanie życzeń dla dziadków do gazetki - wykonanie własnoręcznych prezentów dla dziadków – ramka 	<p>Czy kolejność liczb w mnożeniu jest ważna?</p> <ul style="list-style-type: none"> - zwrócenie uwagi na przemienność mnożenia - rozwiązywanie zadań 	<p>1. Władcy Polski, królowie</p> <ul style="list-style-type: none"> - drama – „Jestem królem” - słoneczko – „Europejskie kraje z rodziną królewską” - czytanie informacji o wylosowanym królu Polski - redagowanie notatki o wybranym władcy – tworzenie gazetki ściennej - zwrócenie uwagi na herby rodowe - miasta panowania królów <p>2. Na królewskim balu</p> <ul style="list-style-type: none"> - słoneczko – „Ludzie króla Lulka” (kto pracował przy królach – nazwy) - zwrócenie uwagi na sposób zachowania króla na balu - oglądanie zdjęć różnych sali zamków królewskich (Wawel, Warszawa) - polskie tańce narodowe - drama – „Bal wszystkich par” 	<p>Mnożenie i dzielenie przez 8 i 9</p>

<p>3. Właściwości tkanin</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozpoznawanie i określanie tkanin dotykiem - nazywanie wybranych tkanin - określanie tkanin swojej garderoby - określanie właściwości tkanin: wytrzymałość, przemykalność - oglądanie ich pod lupą - odpowiedni strój na zimowe wyprawy i jego właściwości - odczytywanie, z czego są zrobione nasze ubrania <p>4. Stroje na bal karnawałowy – z czego zrobione</p> <ul style="list-style-type: none"> - burza mózgów – „Za kogo lub co przebiorę się na bal?” - projektowanie strojów karnawałowych i wykonanie ich z dostępnych materiałów - praca w parach – fotoreportaż z pokazu mody <p>5. Rodzinne muzykowanie</p> <ul style="list-style-type: none"> - burza mózgów – „Rodzinne zabawy” - zwrócenie uwagi na talenty członków rodziny i „ich dziedziczenie” - czytanie tekstu „Rodzinne muzykowanie” - rozmowa dotycząca treści opowiadania - słuchanie brzmienia instrumentów - wykonanie instrumentu zgodnie z instrukcją - klasowy koncert – „Nasza klasa to rodzina” <p>6. Karnawałowa opowieść</p> <ul style="list-style-type: none"> - pajęczynka – „Nasz wymarzony bal karnawałowy” - słuchanie tekstu A. Onichimowskiej „Bal karnawałowy” - rozmowa na temat wysłuchanego testu - tworzenie opisów wybranego dziecka z ilustracji - opracowanie pytań do wywiadu z członkami rodziny o zabawach i strojach z ich bali karnawałowych 	<p>Jak mnożymy?</p> <ul style="list-style-type: none"> - wprowadzenie do mnożenia <ul style="list-style-type: none"> - rozwiązywanie zadań - przeliczanie elementów i zapisywanie działań - rozwiązywanie zadań 	<p>3. Stroje dawno temu</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozpoznawanie i określanie tkanin dotykiem - nazywanie wybranych tkanin - określanie tkanin swojej garderoby - podpisywanie nazw części garderoby z minionych epok - tworzenie wybranej części garderoby z papieru <p>4. Opis stroju</p> <ul style="list-style-type: none"> - tworzenie opisu stroju króla - praca w parach – fotoreportaż z pokazu mody <p>5. Mistrz muzyki</p> <ul style="list-style-type: none"> - słoneczko – „Słynni kompozytorzy” - zwrócenie uwagi na różnice między pianinem a fortepianem - rozmowa o Kaliszu – miście fortepianów - szukanie informacji z różnych źródeł o F. Chopinie - redagowanie notatki o kompozytorze <p>6. Kopciuszkowy bal</p> <ul style="list-style-type: none"> - chronologiczne układanie wydarzeń - wypisywanie cech charakteru bohaterów - przyporządkowywanie czasowników do rzeczowników 	<p>Mnożenie i dzielenie</p> <p>Mnożenie i dzielenie – zadania różne</p> <p>Zadania różne</p>
---	--	---	---

Dlaczego zmieniają się pory roku?	<p>1. Jak zmieniają się pory roku?</p> <ul style="list-style-type: none"> - porównywanie zmian zachodzących w przyrodzie w danej porze roku - odczytywanie dat rozpoczęcia się danej pory roku - wypowiedzianie się na temat ulubionej pory roku – argumentowanie swojej wypowiedzi - drama – „Rozmowa pór roku” <p>2. Zautek słówek – układamy zdania</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozwiązywanie zagadek słownych - dopasowywanie wyrazów - układanie i zapisywanie ich - udzielanie odpowiedzi na pytania - rozwiązywanie rebusów - zapisywanie zdań z rozsypanek <p>3. Skąd się bierze szczęście – o zajęczku</p> <ul style="list-style-type: none"> - czytanie tekstu E. Zubrzyckiej „Skąd się bierze szczęście?” - rozmowa o bohaterach, czasie i miejscu akcji - układanie pytań do tekstu - rozmowa o przygodzie bohatera oparta na pytaniach <p>4. Co można zaobserwować zimą?</p> <ul style="list-style-type: none"> - obserwowanie zmian w przyrodzie podczas spaceru - burza mózgów – „Co zrobić, by nie było ślisko?” - doświadczenie – czy sól rozpuści lód? - tworzenie szronu na szklance w klasie - porównywanie wyglądu szronu, szadzi i gołoledzi 	<p>Jak grupujemy?</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozwiązywanie zadań tekstowych - klasyfikowanie <p>Jak dzielimy?</p> <p>Rozwiązywanie zadań na dzie- lenie</p>	<p>1. Kosmos</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyszukiwanie Galaktyki – Układu Słonecznego - czytanie informacji o powstaniu Układu Słonecznego i miejsca Ziemi we wszechświecie - plakat – „Kosmos i nasza Galaktyka” - pisanie nazw planet i ich cech charakterystycznych - zapoznanie z osobą M. Kopernika - redagowanie zdań i zapisywanie tych dotyczących dokonań M. Kopernika - oglądanie i nazywanie przyrządów astronautów w dawnych czasach i obecnych - odszukiwanie na mapie Polski Torunia <p>2. Podróże kosmiczne</p> <ul style="list-style-type: none"> - słoneczko – „Co możemy spotkać w kosmosie?” - burza mózgów – „Co ludzie wysyłają, aby zbadać kosmos?” - zwrócenie uwagi na pracę astronauty i jego strój - rozmowa dotycząca innych warunków w kosmosie i na Ziemi – tlen, grawitacja - oglądanie filmu dokumentalnego o lotach kosmicznych - odczytywanie skrótu NASA - zapoznanie z osobami, które jako pierwsze wylądowali na Księżycu - kolaż – „Historia lotnictwa” – praca w grupach <p>3. Gwiezdna wyprawa</p> <ul style="list-style-type: none"> - oglądanie mapy nieba nocą - odszukiwanie gwiazdozbiorów - układanie zdań o gwiazdozbiorach i ich wyglądzie - odczytywanie rodzajów gwiazd - doświadczenie – „Gdzie są gwiazdy w ciągu dnia?” <p>4. Co to są meteoryty?</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyróżnianie części gwiazd spadających - oglądanie zdjęć różnych kamieni i wskazywanie meteorytów - wyjaśnianie zjawiska spadania gwiazd na ziemię i ich zmniejszania się podczas spadania - oglądanie zdjęć, gdzie spadły meteoryty i zniszczenia, jakie ze sobą przyniosły 	
-----------------------------------	--	--	---	--

	<p>5. Bezpieczeństwo: zabawy zimowe</p> <ul style="list-style-type: none"> - walizka-kosz – „Bezpieczne miejsca na zimowe zabawy” - zapisywanie zdań dotyczących zabaw zimowych - oglądanie i opowiadanie historii i obrazkowej - kolaż – „Bezpieczeństwo zimą” 	<p>Ile to jest litr? Ile to jest pół litra?</p> <ul style="list-style-type: none"> - wprowadzenie miary pojemności litr - mierzenie objętości pojemników - porównywanie pojemników litrowych o różnym kształcie 	<p>5. Bajki robotów – Mira Kuś</p> <ul style="list-style-type: none"> - budowa robotów wysyłanych w kosmos – łaziki - słoneczko – „Zastosowanie robotów” - budowanie robotów z dostępnych materiałów – praca w grupie 	
--	--	---	---	--

LUTY		
KLASA II		KLASA III
II	KLASYFIKACJA	TEMATY ZINTEGROWANE
KLASYFIKACJA	MATEMATYKA	MATEMATYKA
<p>KLASYFIKACJA</p> <p>II</p> <p>1. Kto się bawi na śniegu?</p> <ul style="list-style-type: none"> - opowiadanie o obrazku - zadawanie pytań do ilustracji tak, aby odpowiedzi były precyzyjne lub potwierdzające - wyszukiwanie zdań z wyrazem nie - pisanie zdań o bohaterze tekstu, wykorzystując przeczenie <p>2. Projekt „Sport to zdrowie”</p>	<p>MATEMATYKA</p> <p>Przystanek zadanki</p> <p>Powtórki przez pagórki</p> <ul style="list-style-type: none"> - mnożenie - rozwiązywanie zadań tekstowych <p>Gry planszowe</p> <ul style="list-style-type: none"> - wymyślanie nowych zasad <p>Gry planszowe</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozwiązywanie logicznych zagadek matematycznych 	<p>TEMATY ZINTEGROWANE</p> <p>1. Grenlandia</p> <ul style="list-style-type: none"> - szukanie na globusie Grenlandii - słoneczko – „Kraje skute lodem” - pisownia nazw geograficznych – uzupełnianie zdań - czytanie informacji o sławnych polarnikach - kolaż – „Życie na Grenlandii” - redagowanie zdań i zapisywanie ich o ludziach żyjących na Grenlandii - drama – „Zabawy Eskimosów” <p>2. Góry lodowe</p> <ul style="list-style-type: none"> - słowne opisywanie budowy gór lodowych na podstawie ilustracji - doświadczenie – kostki lodu jak gry lodowe - słuchanie informacji o powstawaniu gór lodowych - burza mózgów – „Zagrożenia jakie niesą za sobą góry lodowe” <p>3. Anaruk</p> <ul style="list-style-type: none"> - czytanie informacji o autorze lektury - chronologiczne układanie wydarzeń - wyróżnianie miejsca i czasu akcji oraz bohaterów - metryczka książki - pisanie własnych pomysłów przygód Anaruka - czytanie swoich opowiadań - wyróżnianie zdań w wypowiedzi <p>4. Praca z lekturą</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyszukiwanie odpowiednich fragmentów w tekście mówiące o życiu Eskimosów - uzupełnianie zdań wyrazami - drama – „Przygoda Anaruka” - układanie opisu Grenlandii z rozsypanki zdaniowej
<p>KLASYFIKACJA</p> <p>II</p> <p>3. Paraolimpiada</p> <ul style="list-style-type: none"> - czytanie tekstu „Igrzyska paraolimpijskie” - rozmowa o olimpiadzie na podstawie tekstu - wymienianie znanych Polaków uczestniczących w zawodach na paraolimpiadzie - wyszukiwanie na mapie świata miejsca, gdzie odbyły się ostatnie igrzyska - walizka-kosz – „Dyscypliny sportowe igrzysk olimpijskich” <p>4. Spółgłoski miękkie</p> <ul style="list-style-type: none"> - zwrócenie uwagi na różnice w wymowie głosek miękkich - wypisywanie głosek miękkich - układanie wyrazów z rozsypanki sylabowej - rozwiązywanie krzyżówki słownej - analiza i synteza wyrazowa 	<p>MATEMATYKA</p> <p>Mnożenie i dzielenie – zadania</p> <p>Mnożenie i dzielenie</p> <p>Układanie krzyżówek i gier matematycznych</p> <p>Rozwiązywanie logicznych zagadek matematycznych</p>	

	<p>5. Praca z lekturą</p> <ul style="list-style-type: none"> - słoneczko – „Cechy charakteru bohatera” - pisanie kilkudziesięciu wypowiedzi o Anaruku - pisanie pytań do Anaruka – przygotowanie do telerozmowy 		<p>5. Arktyka i Antarktyda</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyszukiwanie biegunów na globusie i odczytywanie ich nazw - czytanie informacji o Arktyce i Antarktydzie - porównywanie warunków życia, pogody i zwierząt zamieszkujących tamte okolice - wyszukiwanie informacji o trybie życia zwierząt - zapoznanie z postacią Henryka Arctowskiego - okolice biegunów i niebezpieczeństwo, jakie za sobą niosą góry lodowe – pisanie zdań <p>6. Pingwiny</p> <ul style="list-style-type: none"> - burza mózgów – „Pingwiny” - czytanie tekstu A. Wajraka „W rodzinie pingwinów” - wyszukiwanie czasowników w podanych zdaniach - wykonanie pieczątki pingwina - słuchanie fragmentów książki „Zaczarowana zagroda” - kolaż – „Życie pingwinów”
--	---	--	--

MARZEC			
KLASA II		KLASA III	
III	TEMATY ZINTEGROWANE	III	TEMATY ZINTEGROWANE
MATEMATYKA	MATEMATYKA	MATEMATYKA	MATEMATYKA
<p>Dodawanie i odejmowanie liczb dwucyfrowych</p> <p>Dodawanie i odejmowanie jako działania odwrotne</p> <p>Dodawanie i odejmowanie bez przekroczenia progu</p> <p>Dodawanie i odejmowanie pełnych dziesiątek</p> <p>Dodawanie i odejmowanie pełnych dziesiątek</p>	<p>1. Zdrowie, higiena</p> <ul style="list-style-type: none"> - układanie wierszy o zdrowiu przez uczniów – tworzenie rymów - pisanie opowiadania na podstawie historyjki obrazkowej – praca w grupach – kl. II - graffiti – „Co robić, by być zdrowym?” – praca w kilku grupach – kl. II <p>2. Zdrowie</p> <ul style="list-style-type: none"> - uzupełnianie zdań przymiotnikami w odpowiedniej formie - poznanie ćwierćnuty – zapis graficzny, układ ruchowy <p>3. Zdrowie najcenniejsze</p> <ul style="list-style-type: none"> - gra poznanych nut na bębenku - doświadczenie – co czujemy przez skórę? (faktura, temperatura rzeczy) - porządkowanie zdań o higienie <p>4. Higiena w parze ze zdrowiem</p> <ul style="list-style-type: none"> - pisanie zdań z pamięci o higienie - burza mózgów – „Higiena w podróży” - kolaż – „Zasady przestrzegania higieny osobistej” – praca z kl. II - zagadki pantomimiczne – praca z kl. II - ćwiczenia ortograficzne <p>5. Z ortografią za pan brat</p> <ul style="list-style-type: none"> - uzupełnianie wyrazów z trudnością ortograficzną - układanie rymowanek ułatwiających zapamiętywanie reguł – praca w grupach - porządkowanie alfabetycznie rozsypanki wyrazowej 	<p>1. W zdrowym ciele zdrowy duch</p> <ul style="list-style-type: none"> - czytanie ze zrozumieniem - pisanie opowiadania na podstawie historyjki obrazkowej – praca w grupach – kl. III - graffiti – „Co robić, by być zdrowym?” – praca w kilku grupach – kl. III - źródło informacji – ulotka – redagowanie zdań o niebezpieczeństwie przy zęzywaniu leków <p>2. W zdrowym ciele zdrowy duch – Brykczyński</p> <ul style="list-style-type: none"> - czytanie tekstu Brykczyński - chronologiczne układanie zdań - drama – „Co poprawia nasze samopoczucie” - zwrócenie uwagi na stosunek do osób chorych <p>3. Projekt „Zdrowie”</p> <ul style="list-style-type: none"> - burza mózgów – „Co składa się na nasze zdrowie?” - piramida zdrowia - redagowanie zdań o zawodach, które mają wpływ na nasze zdrowie <p>4. Dbamy o higienę – po co nam skóra?</p> <ul style="list-style-type: none"> - łańcuch skojarzeń – „Przybory toaletowe” - doświadczenie – „Co czujemy przez skórę?” (faktura, temperatura rzeczy) - porządkowanie zdań o higienie - kolaż – „Zasady przestrzegania higieny osobistej” – praca z kl. III - burza mózgów – „Zdrowie najważniejsza wartością” - zagadki pantomimiczne – „Jestem lekarzem i leczę...” – praca z kl. III - pisanie wyrazów z h <p>5. Zaułek słówek w kontekście higieny wyrazy z h</p> <ul style="list-style-type: none"> - burza mózgów – „Zasady pisowni z h” - pajęczyna – „Łapiemy wyrazy z h” - uzupełnianie wyrazów 	<p>Dodawanie i odejmowanie liczb dwucyfrowych</p> <p>Dodawanie i odejmowanie jako działania odwrotne</p> <p>Dodawanie i odejmowanie bez przekroczenia progu</p> <p>Dodawanie i odejmowanie pełnych dziesiątek</p> <p>Dodawanie i odejmowanie pełnych dziesiątek</p>

<p>6. Zęby</p> <ul style="list-style-type: none"> - czytanie tekstu „Wilk u dentysty” T. Śliwiaka - redagowanie zdań o utrzymaniu higieny jamy ustnej - poszerzenie słownictwo o wyrazy: stomatolog, ortodont - oglądanie modelu jamy ustnej i nazywanie zębów - kolaż „Zdrowe zęby” – co robić? - doświadczenia z jajkiem i kwaskiem - rybi szkielec – „Jedzenie, które nie szkodzi zębom” - sposoby czyszczenia zębów 	<p>6. U ortodonta</p> <ul style="list-style-type: none"> - opisywanie zawodu ortodonta i stomatologa - nazywanie zębów jamy ustnej człowieka - porównywanie kłów dzikich zwierząt i człowieka - zapoznanie z rodzajami kubków smakowych 		
<p>1. Kartka z kalendarza – Dzień Kobiet/Dzień Mężczyzn</p> <ul style="list-style-type: none"> - odczytywanie dat nadchodzących świąt - burza mózgów – „Życzenia dla kobiet i mężczyzn” - redagowanie życzeń - wykonanie kartki na daną okazję <p>2. Zdrowe odżywianie</p> <ul style="list-style-type: none"> - walizka-kosz – „Zdrowe jedzenie” - układanie jadłospisu klasowej stołówki - uzupełnianie zdań – informacje o witaminach - drama – „U dietetyka” - robienie wiosennych kanapek z użyciem nowalijek <p>3. Piramida żywieniowa</p> <ul style="list-style-type: none"> - wartości odżywcze kupowanych produktów - czytanie etykiet - burza mózgów – „Co znaczą te symbole?” – znaczki na opakowaniach - doświadczenie – „Czy coca cola jest zdrowa?” (działanie na rżnię i kawałek szynki) - „Jak przechowywać żywność, by była dobra i świeża” – kolaż <p>4. Zaułek słówek – przymiotniki</p> <ul style="list-style-type: none"> - określanie rzeczowników - zwrócenie uwagi na określenia i część mowy, którą tworzą - wyszukiwanie w zdaniach przymiotników - dopisywanie do rzeczowników przymiotników 	<p>1. Dzień kobiet</p> <ul style="list-style-type: none"> - zapisywanie daty różnymi sposobami - redagowanie zdań o sposobie składanie życzeń - wykonanie kartki okolicznościowej <p>2. Zdrowa żywność</p> <ul style="list-style-type: none"> - zwrócenie uwagi na jedzenie ekologiczne - burza mózgów – „Gdzie powinniśmy i jak uprawiać żywność ekologiczną” - czytanie etykietek napojów - zwrócenie uwagi na odpowiedni dobór wód do picia <p>3. Piramida żywienia</p> <ul style="list-style-type: none"> - pisanie zdań wyjaśniających symbole na opakowaniach - zwrócenie uwagi na sposób przechowywania żywności - burza mózgów – „Czy warzywa należy obierać” - zwrócenie uwagi na wartości odżywcze warzyw surowych i gotowanych <p>4. Co nieco z gramatyki</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyszukiwanie w zdaniach części mowy - uzupełnianie zdań rzeczownikami w odpowiedniej formie - pisanie zdań z czasownikami w danym czasie 	<p>Przystanek zadaniek</p>	<p>Zadania różne</p>

<p>5. Odwiedziny</p> <ul style="list-style-type: none"> - czytanie tekstu „Odwiedziny” Onichimowskiej - rozmowa na temat chorych i opieki nad nimi - tworzenie zagadek słownych o zdrowiu <p>6. Choroba – zdrowie</p> <ul style="list-style-type: none"> - recytowanie znanych dzieciom wiersz o chorobach, np. „Chory kotek”, „Żaba” <p>7. Dlaczego mam katar i boli mnie gardło?</p> <ul style="list-style-type: none"> - zarazki, wirusy, bakteria – oglądanie zdjęć w powiększeniu - burza mózgow – „Jak uchronić się lub kogoś przed wirusem?” - czytanie informacji z pudełek po jogurtach o żywych kulturach bakterii – zwrócenie uwagi na dobre bakterie - rozmowa okrągłego stołu – „Czy warto bronić się przed bakteriami?” - czytanie tekstu „Szczepionki” H. Koprowskiego - rozmowa oparta na przeczytanym tekście 	<p>Zadania z okienkami</p> <p>Różne zapisywanie dodawania i odejmowania</p>	<p>5. Domy pomocy chorym</p> <ul style="list-style-type: none"> - burza mózgow – „Gdzie pomagają chorym” – (domy starców, szpitala, hospicja) - rozmowa ze zwróceniem uwagi na szacunek do starszych - pisanie zdań o pomocy, jaką można dać starszym ludziom w domach <p>6. Pan Kotek</p> <ul style="list-style-type: none"> - recytowanie wiersza „Chory kotek” z odpowiednią intonacją i interpunkcją - wyciąganie morału z wiersza - pisanie rad do kotka <p>7. Gdy jesteście chorzy</p> <ul style="list-style-type: none"> - wypowiedzi o trosce naszych rodziców, gdy jesteście chorzy - zwrócenie uwagi na leki i sytuacje konieczności ich zażycia - burza mózgow – „Jak pozbyć się bólu głowy?” 	
<p>1. „Gabrysia opowiada”</p> <ul style="list-style-type: none"> - czytanie opowiadania - rozmowa na temat tekstu kierowana pytaniami nauczyciela - burza mózgow – „Co może pomóc chorym w szpitalu” - Dr Clown – lekarstwo na całe zło - drama – „Jestem dr Clown” 	<p>Figury</p> <p>Mierzenie odcinków (tylko mierzenie)</p>	<p>1. Kontrolujemy stan zdrowia</p> <ul style="list-style-type: none"> - czytanie tekstu M. Strzałkowskiej „Zdrowie” - analizowanie treści tekstu - graffiti – „Co robić, by być zdrowym?” – praca z kl. II - pisanie zaproszenia na „dzień zdrowego ciała” - organizowanie rozmów z młodszymi kolegami dotyczące zdrowego trybu życia - wymyślanie gier i zabaw promujące zdrowy tryb życia 	<p>Figury geometryczne</p> <p>Mierzenie i porównywanie długości</p>

<p>2. Prawa pacjenta</p> <ul style="list-style-type: none"> - słuchanie tekstu Brykczyńskiego - wyjaśnianie znaczenia poszczególnych praw – o czym mówią <p>3. Wywiad z ekspertami</p> <ul style="list-style-type: none"> - odczytywanie piramidy zdrowia - drama – „Mój dzień zdrowia” - praca w grupach – przygotowanie pytań do wywiadu z ekspertami od zdrowia - spotkanie z lekarzem/nauczycielem w-f – wywiad <p>4. Zaufek słówek – nie z przymiotnikami</p> <ul style="list-style-type: none"> - zwrócenie uwagi na pisownię przeczenia nie z przymiotnikami - dopisywanie przeczenia do podanych przymiotników - przekształcanie zdań z zaprzeczeniem <p>5. Sen poetycki</p> <ul style="list-style-type: none"> - dobieranie wyrazów rymujących się - układanie wierszy o snach i marzeniach – praca w grupach – praca z kl. III - ćwiczenia ortograficzne <p>6. Zakończenie projektu</p> <ul style="list-style-type: none"> - kosz-walizka – „Co jest dobre dla naszego organizmu?” - układanie planu zdrowego trybu życia - pisanie uwag dla nierozsądnych dorosłych 	<p>Mierzenie odcinków pełne centymetry – przypomnienie</p> <p>Rysowanie odcinków Rysowanie odcinka dwa razy dłuższego</p>	<p>2. Lekarz, aptekarz... zawody związane ze służbą zdrowia</p> <ul style="list-style-type: none"> - organizowanie wywiadu ze szkolną pielęgniarką - układanie krzyżówki – praca w parach - rozpoznawanie i nazywanie organów wewnętrznych - kolaż – „Funkcje poszczególnych organów” - burza mózgów – „Dlaczego widzimy i słyszymy?” – praca mózgu - zwrócenie uwagi na stosunek i szacunek do osób chorych - słoneczko – „Osoby służby zdrowia i ich funkcja” <p>3. Ratownicy</p> <ul style="list-style-type: none"> - słoneczko – „Kto ratuje ludzi?” - zapisywanie pełnych nazw skrótów: GOPR, WOPR, TOPR - uzupełnianie zdań o zawodach ratowników górskich, wodnych - kolaż – „Utrwalanie numerów alarmowych” <p>4. Pierwsza pomoc</p> <ul style="list-style-type: none"> - opisywanie historyjki obrazkowej o pierwszej pomocy - oglądanie i nazywanie sprzętu ratowniczego - debata – „Czy udzielić pomocy?” – „Jak zgłosić wypadk?” - kosz-walizka – „Wyposażenie apteczki” <p>5. Jawa czy sen</p> <ul style="list-style-type: none"> - dobieranie wyrazów rymujących się - pisanie rodziny wyrazów - układanie wierszy o snach i marzeniach – praca w grupach – praca z kl. II <p>6. O zdrowiu wiem już wszystko</p> <ul style="list-style-type: none"> - układanie planu zdrowego trybu życia - burza mózgów – „Jak ustrzec się przed chorobą?” 	<p>Rysowanie odcinków Zadania tekstowe</p> <p>Zadania tekstowe – mierzenie odcinków</p>
--	--	---	--

<p>Wiosenne...</p>	<p>1. Pierwszy dzień wiosny – kartka z kalendarza</p> <ul style="list-style-type: none"> - drama – „Witaj wiosno” - zapisywanie daty rozpoczęcia wiosny różnymi sposobami - czytanie wiersza o wiosnie - analizowanie jego treści - pisanie zdań o oznakach wiosny - układanie krzyżówki z hasłem: wiosna - dopasowywanie ptaków do ich gniazd – zwrócenie uwagi na budowę i miejsce zakładania 	<p>Odmierzanie odcinków o podanych długościach 25 cm, 60 cm, 78 cm – planowanie rozsady</p>	<p>1. Spotkanie z mimem Co to pantomima?</p> <ul style="list-style-type: none"> - burza mózgów – „Co odczytujemy z gestów?” - drama – „Mówię ci...” - oglądanie filmu o pantomimie - zwrócenie uwagi na cierpliwość i wytrwałość w pracy mima 	<p>Mnożenie i dzielenie w zakresie 100</p>
<p>2. Zaułek słówek – ż niewymiennie</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyszukiwanie wyrazów z ż niewymiennym - układanie bajki z wykorzystaniem wyrazów z ż niewymiennym - rozwiązywanie rebusów 	<p>Metr – ogródek, grządką, prostokątne grządki o wymiarach w pełnych metrach, paliki wbite co 1m</p>	<p>2. Na niby – naprawdę – rola wyobraźni</p> <ul style="list-style-type: none"> - burza mózgów – „Co mówi nam mózg, gdy coś słyszemy?” - wykonywanie plam z atramentu na kartkach – odczytywanie powstałych kształtów 	<p>Mnożenie i dzielenie w zakresie 100</p>	
<p>3. Zakładamy hodowlę</p> <ul style="list-style-type: none"> - słoneczko – „Co potrzebują rośliny do życia?” - wykonanie doświadczenia – co potrzebują rośliny do życia? - prowadzenie dziennika obserwacji - zwrócenie uwagi na sadzenie i sianie - zwrócenie uwagi na różne rośliny (ziola, pastewne) - pisanie zdań o powstawaniu lizaków (od buraka do lizaka) na podstawie ilustracji - wyróżnianie rodzajów zbóż - mielenie ziarna zboża 	<p>Klasyfikacja figur przestrzennych</p>	<p>3. Scena mima</p> <ul style="list-style-type: none"> - układanie wypowiedzi z rozsypanki zdaniowej - uzupełnianie wyrazów z trudnościami ortograficznymi - poznanie postaci – znanych mimów - układanie pytań przygotowujących do wywiadów 	<p>Zadania różne</p>	
<p>4. W mrowisku wiosną</p> <ul style="list-style-type: none"> - słuchanie opowiadania A. Wajraka - oglądanie ilustracji z mrowiskami - opisywanie pracy mrowek - budowanie modelu mrowiska z gipsu wg ilustracji - wyróżnianie członków rodziny mrowek 	<p>Mierzenie wysokości, długości, wysokości stołu, wymiary szafy, prostopadłościenną, wzrost</p>	<p>4. Gesty i mina to pantomima</p> <ul style="list-style-type: none"> - burza mózgów – „Odczytywanie emocji i min” – ilustracje - poznanie wybranych gestów z mowy ciała 	<p>Zadania różne</p>	
<p>5. Obserwacje zwierząt (mrowki)</p> <ul style="list-style-type: none"> - wycieczka do lasu w celu oglądania mrowisk - ciekawostki o mrowkach – zapisywanie zdań - nazywanie części ciała mrowek 	<p>5. Idziemy do teatru</p> <ul style="list-style-type: none"> - wykonanie zaproszeń na przedstawienie szkolne 	<p>5. Idziemy do teatru</p> <ul style="list-style-type: none"> - wykonanie zaproszeń na przedstawienie szkolne 	<p>Zadania różne</p>	

	6. Załek słówek – rz niewymienne <ul style="list-style-type: none">- rozwiązywanie rebusów- układanie wyrazów z rozsypanki- podpisywanie obrazków- wyszukiwanie przedmiotów z ilustracji z rz niewymien- nym	Przystanek zadane matematyczny na Prima Aprilis	6. Gramatyki ciut <ul style="list-style-type: none">- czytanie tekstu i wyszukiwanie przymiotników- dobieranie przeciwieństw do wypisanych przymiotni- ków- określanie liczby i rodzaju rzeczowników	Zadania różne
--	--	--	---	----------------------

KWIECIEŃ			
KLASA II		KLASA III	
IV	TEMATY ZINTEGROWANE	MATEMATYKA	IV
	<p>1. Oblicza sztuki</p> <ul style="list-style-type: none"> - słoneczko – „Miejsca, gdzie spotkać się można ze sztuką” - zachowanie się kulturalne w miejscach publicznych - dopasowywanie nazw miejsc do rzeczy, jakie można tam oglądać - redagowanie plakatów zachęcających odwiedzenie miejsc związanych ze sztuką <p>2. Święta kartka z kalendarza</p> <ul style="list-style-type: none"> - nazywanie ozdobionych jaj: kraszanki, pisanek - pisanie kilkunastu opisów pisanek - słoneczko – „Zwyczące wielkanocne” - burza mózgów – „Potrawy wielkanocne” - czytanie przysłów - nazywanie potraw na wielkanocnym stole - dopasowywanie potrawy z koszyczka do zdania mówiącego o jego znaczeniu <p>3. Spotkania ze sztuką ludową</p> <ul style="list-style-type: none"> - ozdobne jaja – kraszanki i pisanek - redagowanie i pisanie życzeń świątecznych - oglądanie ilustracji przedstawiających wielkanocne tradycje ludowe 	<p>Mnożenie i dzielenie</p>	<p>1. Sztuka ludowa</p> <ul style="list-style-type: none"> - oglądanie dzieł sztuki ludowej w malarstwie, muzyce, ceramice - słuchanie muzyki Podhala, Mazowsza, Śląska - różnice między sztuką ludową różnych regionów Polski - burza mózgów – „Jak zachować sztukę ludową dla pokoleń” - uzupełnianie zdań o zajęciach ludzi w różnych regionach - poznanie folkloru <p>2. Stroje ludowe</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyszukiwanie informacji o skansenach z różnych źródeł - dopasowanie nazw regionów do strojów - opisywanie stroju krakowskiego - przeliczanie zdań w opisie <p>3. Gwara</p> <ul style="list-style-type: none"> - tworenia słowniczka wybranej gwary - nauka wiersza „Śląska wylizanka” - recytacja wiersza z odpowiednią intonacją i interpunkcją - burza mózgów – „Gdzie można spotkać się z gwarą?”
			<p>MATEMATYKA</p>

<p>4. Muzyka – niewidomy muzyk</p> <ul style="list-style-type: none"> - poszerzenie słownictwa uczniów o wyrazy: koncert, przegląd, festiwal, juror, eliminacje – wyjaśnianie ich znaczenia - kolaż – „Szkolny przegląd piosenek” - pisanie regulaminu konkursu muzycznego - burza mózgów – „Wpływ muzyki na człowieka” – praca z kl. III - słoneczko – „Rodzaje muzyki” - słuchanie różnych rodzajów muzyki – wypowiedzianie się na temat uczyć w trakcji jej słuchania - pisanie zdań zawierających określenia: solo, duet, tercet, kwartet - słuchanie utworu A. Vivaldiego „Cztery pory roku” – interpretacja wysłuchanego utworu - F. Chopin – polski kompozytor <p>5. Malarstwo</p> <ul style="list-style-type: none"> - burza mózgów – „Sposób wyrażania swoich uczuć” - oglądanie obrazów znanych malarzy – przyporządkowanie tytułów do obrazów <p>6. Zautek słówek</p> <ul style="list-style-type: none"> - tworzenie opisu wybranego przedmiotu 		<p>4. Muzyka ludowa</p> <ul style="list-style-type: none"> - słuchanie muzyki różnych regionów i rozpoznawanie jej - zaznaczanie na mapie Polski regionów, z których pochodzi wysłuchana muzyka - burza mózgów – „Wpływ muzyki na człowieka” – praca z kl. II - słoneczko – „Znane zespoły ludowe” <p>5. Dzień z ortografią</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozwiązywanie krzyżówek ortograficznych - pisanie tekstu z pamięci <p>6. Dzień z gramatyką</p> <ul style="list-style-type: none"> - pisanie listu - układanie wyrazów alfabetycznie - pisanie zdań z rozsypanki 	
<p>1. S.Z.T.U.K.A.</p> <ul style="list-style-type: none"> - czytanie tekstu - rozmowa na temat tekstu - nazwy twórców różnych dzieł: malarz, rzeźbiarz itp. <p>2. W galerii sztuki. W muzeum</p> <ul style="list-style-type: none"> - burza mózgów – „Co zobaczę w muzeum, a co w galerii?” - wyliczka do galerii lub muzeum - zwrócenie uwagi na ciszę podczas oglądania ekspozycji 	<p>Dzielenie odwrotnością mnożenia</p>	<p>1. Pippi Langstrum</p> <ul style="list-style-type: none"> - czytanie fragmentu książki - wyróżnianie czasu, miejsca akcji oraz bohaterów - ocenianie postępowania bohaterki - pisanie zdań o kłamstwie i jego konsekwencjach <p>2. Wielkanoc w Bullerbyn</p> <ul style="list-style-type: none"> - czytanie ze zrozumieniem wybranego fragmentu książki - wyróżnianie czasu, miejsca akcji oraz bohaterów - wypisywanie bohaterów pierwszo i drugoplanowych - chronologiczne zapisywanie wydarzeń - wypisywanie imion dzieci z poszczególnych zagród - wyszukiwanie na mapie państwa, w którym toczy się akcja 	<p>Mnożenie i dzielenie</p>

<p>3. Czy dzieło sztuki można zobaczyć na ulicy?</p> <ul style="list-style-type: none"> - nazywanie twórczości ludzi na ulicy na podstawie ilustracji - porównywanie występowania w miejscach do tego przeznaczonych i ulicznych - tworzenie własnych dzieł <p>4. Ile jest na świecie kolorów?</p> <ul style="list-style-type: none"> - oglądanie niezwykłych zdjęć różnych zjawisk w przyrodzie - burza mózgów – „Jak powstaje zorza?” - wyjaśnianie powstawania zorzy polarnej i tęczy - doświadczenia – „Tęcza na podwórku szkolnym” - próby policzenia kolorów tęczy i ich nazwania - zwrócenie uwagi na brak określonej ilości kolorów <p>5. Zaufek słówek – opis obrazu</p> <ul style="list-style-type: none"> - oglądanie i odczytywanie obrazów znanych polskich malarzy - próby zinterpretowanie obrazów - burza mózgów – „Co jest ważne przy opisywaniu obrazu?” - redagowanie opisu obrazu 	<p>Mnożenie przez 2, 5</p> <p>Mnożenie przez 5, 10</p> <p>Zagadki matematyczne</p>	<p>3. Praca z lekturą</p> <ul style="list-style-type: none"> - uzupełnianie zdań wyrazami - porównywanie zabaw dzieci z Bullerbyn z naszymi - opisywanie przygód dzieci z podziałem na zabawy niebezpieczne, wesołe i tajemnicze <p>4. Praca z lekturą</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyszukiwanie odpowiednich fragmentów - wypisywanie cech charakterów wybranych bohaterów - pisanie zdań argumentujące, dlaczego warto przeczytać książkę <p>5. Wielkanocne zwyczaje na świecie</p> <ul style="list-style-type: none"> - słoneczko – „Nazwy pisanek z różnych stron Polski” - słuchanie informacji o tradycjach świąt w różnych zakątkach świata - redagowanie i zapisywanie zdań na temat wielkanocnych potraw i ich znaczenia - burza mózgów – „Zachowanie się przy stole w kulturach różnych krajów” 	<p>Mnożenie i dzielenie – zadania tekstowe</p> <p>Mnożenie i dzielenie – zadania tekstowe</p> <p>Zadania różne</p>
<p>1. Wycieczka do sadu</p> <ul style="list-style-type: none"> - burza mózgów – „Rola kwiatów dla roślin” - słoneczko – „Drzewa z sadu” - opisywanie wyglądu kwiatów drzew, ich budowę i kolory - układanie historyjki obrazkowej i opisywanie jej „Od kwiatu do owocu” <p>2. Zapylanie przez pszczoły</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozpoznawanie i nazywanie owadów naszych sadów - porównywanie wyglądu pszczoł, trzmieli, os, szerszeni - wyróżnianie części ich ciał - czytanie informacji o zapylaniu kwiatów przez pszczoły i dopasowywanie odpowiednich ilustracji <p>3. Cztery motyle</p> <ul style="list-style-type: none"> - czytanie testu W. Badalskiej - historyjka obrazkowa – „Rozwój motyla” - kolaż – „Świat motyli” - znaczenie motyli dla środowiska 	<p>Zadania na powtórki</p> <p>Odczytywanie godzin i zapisywanie ich</p>	<p>1. W lesie</p> <ul style="list-style-type: none"> - wypowiedzi na temat zachowania się w lesie - podpisywanie warstwy lasu - klasyfikowanie zwierząt i roślin do danej warstwy lasu <p>2. Na łące są kwiatów tysiące</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozpoznawanie i nazywanie roślin z łąki - pisanie zdań o niebezpieczeństwie w wysokich trawach <p>3. Żabi rechot</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozpoznawanie różnych rodzajów żab - opisywanie etapów rozwoju żaby 	<p>Zadanie tekstowe</p> <p>Zadania tekstowe – obliczenia zegarowe</p>

<p>4. Zaulek słówek – rz po spółgłoskach</p> <ul style="list-style-type: none"> - łączenie sylab w wyrazy - przepisywanie wyrazów alfabetycznie - układanie zdań z podanymi wyrazami <p>5. Święto Ziemi – kartka z kalendarza</p> <ul style="list-style-type: none"> - kolaż – „Dbamy o Ziemię – przyjaciół Ziemi” - układanie i pisanie zdań o działaniu na rzecz ochrony przyrody - układanie krzyżówki - drama – „Różne zachowania” – niszczenie środowiska nad wodą, w parku, w lesie - ekolodzy – zawód czy postawa 	<p>Odczytywanie pół godziny Cyfrowy zapis godzin</p> <p>Kwadrans</p>	<p>4. Ortografia</p> <ul style="list-style-type: none"> - uzupełnianie zdań odpowiednimi wyrazami z trudnością ortograficzną - układanie pytań do zdań <p>5. Święto Ziemi</p> <ul style="list-style-type: none"> - pisanie daty różnymi sposobami - redagowanie zdań o wpływie czystości powietrza na nasz organizm - kolaż – „Powietrze bez dymu papierosowego 	<p>Zadania tekstowe – obliczenia zegarowe</p> <p>Zadania tekstowe – obliczenia zegarowe</p>
<p>1. Co to jest recykling?</p> <ul style="list-style-type: none"> - burza mózgów – „Przyczyny zanieczyszczenia środowiska” - dopasowywanie obrazków śmieci do odpowiedniego kosza - wykonanie zabawki z odpadów - ogłoszenie konkursu szkolnego na stworzenie ozdoby ze starych rzeczy – recykling - doświadczenie – „Robimy papier z makulatury” <p>2. Jak zwierzęta pomagają w ochronie środowiska?</p> <ul style="list-style-type: none"> - uzupełnianie zdań dotyczących tego, co robią poszczególne zwierzęta dla środowiska - zwrócenie uwagi na pożyteczność zwierząt w naszych ogrodach: biedronka, dżdżownica, motyl, złotook <p>3. Skąd bierze się prąd elektryczny</p> <ul style="list-style-type: none"> - doświadczenie – „Układ zamknięty” – żarówka i bateria - doświadczenie – „Czy owoce i warzywa przewodzą prąd” - pisanie zdań na podstawie ilustracji „Jak powstaje prąd?” - burza mózgów – „Wykorzystanie przyrody do powstania prądu: wiatraki, młyn itp.” <p>4. Czytanie prostej instrukcji urządzenia</p> <ul style="list-style-type: none"> - kosz-walizka – „Znaczkę i symbole z urządzeń elektrycznych” - pisanie znaczenia poszczególnych urządzeń elektrycznych - kolaż – „Niebezpieczeństwo – prąd” 	<p>Obliczenia zegarowe</p> <p>Aspekt porządkowy liczb</p> <p>Aspekt porządkowy liczb</p> <p>Przystanek zadank</p>	<p>1. Parki narodowe i rezerwy</p> <ul style="list-style-type: none"> - zaznaczanie na mapie Polski znanych parków narodowych - pisanie zdań z pamięci o pięknie przyrody - układanie krzyżówki o ochronie przyrody - wpisywanie w tabelkę różnic między parkiem narodowym, rezerwatem a parkiem krajobrazowym - burza mózgów – „Zachowanie się w parkach” <p>2. Żubry</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyszukiwanie miejsc, w których żyją żubry - opisywanie wyglądu żubra, jego trybu życia - kolaż – „Ludzie ochrony przyrody” - nauka wiersza J. Brzechwy „Żubr” <p>3. Zwierzęta chronione</p> <ul style="list-style-type: none"> - uzupełnianie zdań o zwierzętach chronionych - kolaż – „Pomóż przetrwać zwierzętom” - wymyślenie komiksu o zwierzętach chronionych i ich przygodach – praca w grupach - burza mózgów – „Zagrożenia dla zwierząt ze strony ludzi” - poznanie pracy ekologów <p>4. Rośliny chronione</p> <ul style="list-style-type: none"> - układanie krzyżówki z hasłem – praca w grupach - redagowanie listu - wielozdaniowe wypowiedzi na temat ochrony roślin - burza mózgów – „Zagrożenia dla roślin ze strony ludzi 	<p>Dodawanie i odejmowanie z przekroczeniem progu dziesiętnego w zakresie 1000</p> <p>Zadania tekstowe – obliczenia zegarowe</p> <p>Dodawanie i odejmowanie z przekroczeniem progu dziesiętnego w zakresie 1000</p> <p>Dodawanie i odejmowanie z przekroczeniem progu dziesiętnego w zakresie 1000</p>

	5. Zautek słówek <ul style="list-style-type: none">- uczenie się wiersza ortograficznego- dobieranie końcówek do wyrazów- pisanie zdań ze słuchu- wyszukiwanie błędów w wyrazach	Powtórki, różne zadania	5. Egzotyczne rośliny i zwierzęta <ul style="list-style-type: none">- pajęczyn	Dodawanie i odejmowanie z przekroczeniem progu dziesiętnego w zakresie 1000
--	--	--------------------------------	---	--

MAJ		KLASA III	
KLASA II	MATEMATYKA	KLASA III	MATEMATYKA
KLASA II	MATEMATYKA	KLASA III	MATEMATYKA
V	MATEMATYKA	V	MATEMATYKA
<p>KLASA II</p> <p>TEMATY ZINTEGROWANE</p> <p>1. Majowe święta – kartka z kalendarza</p> <ul style="list-style-type: none"> - odczytywanie z kalendarza o majowych świętach - pisanie dat i nazwy świąt - rozwiązywanie zagadek słownych o symbolach narodowych - słuchanie wiersza „Kto Ty jesteś” - wyszukiwanie na mapie Polski stolic - słuchanie informacji o Święcie Pracy - tworzenie rodziny wyrazów praca - czytanie legendy - wyróżnianie bohaterów i układanie zdań chronologicznie <p>2. Historia Polski – 3 Maja (inspiracje, pieśń, konstytucja)</p> <ul style="list-style-type: none"> - czytanie fragmentu pieśni „Mazurek Trzeciego Maja” - uzupełnianie zdań dotyczących tekstu - wyszukiwanie informacji z dostępnych źródeł na temat konstytucji – praca w parach - odczytywanie zdobytych informacji - drama – „Podpisanie konstytucji” - kolaż – „Konstytucja 3 Maja” - rybi szkielec – „Obiekty i sytuacje, w których pojawiają się barwy narodowe” - śpiewanie hymnu - zwrócenie uwagi na postawę podczas jego śpiewania <p>3. Legenda o Europie</p> <ul style="list-style-type: none"> - słuchanie „Ody do radości” - słuchanie legendy o porwaniu Europy przez Zeusa - walizka-kosz – „Sąsiedzi Polski” - nauka zwrotu „dzień dobry” w kilku europejskich językach - odczytywanie na mapie Europy większych rzek i miejsc, z których wypływają 	<p>MATEMATYKA</p> <p>Działania pamięciowe do 30</p>	<p>KLASA III</p> <p>TEMATY ZINTEGROWANE</p> <p>1. Pieśń Słowana</p> <ul style="list-style-type: none"> - czytanie tekstu „Pieśń Słowana” I. Kraszewskiego - wyróżnianie czasu, miejsca akcji oraz bohaterów - uzupełnianie zdań z lukami - opisywanie bohatera <p>2. Dzieje książki</p> <ul style="list-style-type: none"> - burza mózgów – „Znaczenie książki w naszym życiu” - układanie zdań o historii książki na podstawie oglądanych zdjęć - słoneczko – „Budowa książki” - opisywanie informacji, jakie przekazuje nam książka i dopasowywanie rodzajów - kolaż – „Kodeks postępowania z książką” <p>3. Nasz dom</p> <ul style="list-style-type: none"> - tworzenie okręgów i wpisywanie znaczenia domu (miejscowość, województwo, kraj, państwo itp.) - pisanie zdań z pamięci 	<p>MATEMATYKA</p> <p>Mnożenie w zakresie 100</p>
<p>KLASA II</p> <p>TEMATY ZINTEGROWANE</p> <p>1. Majowe święta – kartka z kalendarza</p> <ul style="list-style-type: none"> - odczytywanie z kalendarza o majowych świętach - pisanie dat i nazwy świąt - rozwiązywanie zagadek słownych o symbolach narodowych - słuchanie wiersza „Kto Ty jesteś” - wyszukiwanie na mapie Polski stolic - słuchanie informacji o Święcie Pracy - tworzenie rodziny wyrazów praca - czytanie legendy - wyróżnianie bohaterów i układanie zdań chronologicznie <p>2. Historia Polski – 3 Maja (inspiracje, pieśń, konstytucja)</p> <ul style="list-style-type: none"> - czytanie fragmentu pieśni „Mazurek Trzeciego Maja” - uzupełnianie zdań dotyczących tekstu - wyszukiwanie informacji z dostępnych źródeł na temat konstytucji – praca w parach - odczytywanie zdobytych informacji - drama – „Podpisanie konstytucji” - kolaż – „Konstytucja 3 Maja” - rybi szkielec – „Obiekty i sytuacje, w których pojawiają się barwy narodowe” - śpiewanie hymnu - zwrócenie uwagi na postawę podczas jego śpiewania <p>3. Legenda o Europie</p> <ul style="list-style-type: none"> - słuchanie „Ody do radości” - słuchanie legendy o porwaniu Europy przez Zeusa - walizka-kosz – „Sąsiedzi Polski” - nauka zwrotu „dzień dobry” w kilku europejskich językach - odczytywanie na mapie Europy większych rzek i miejsc, z których wypływają 	<p>MATEMATYKA</p> <p>Mnożenie przez 5 i 10</p>	<p>KLASA III</p> <p>TEMATY ZINTEGROWANE</p> <p>1. Pieśń Słowana</p> <ul style="list-style-type: none"> - czytanie tekstu „Pieśń Słowana” I. Kraszewskiego - wyróżnianie czasu, miejsca akcji oraz bohaterów - uzupełnianie zdań z lukami - opisywanie bohatera <p>2. Dzieje książki</p> <ul style="list-style-type: none"> - burza mózgów – „Znaczenie książki w naszym życiu” - układanie zdań o historii książki na podstawie oglądanych zdjęć - słoneczko – „Budowa książki” - opisywanie informacji, jakie przekazuje nam książka i dopasowywanie rodzajów - kolaż – „Kodeks postępowania z książką” <p>3. Nasz dom</p> <ul style="list-style-type: none"> - tworzenie okręgów i wpisywanie znaczenia domu (miejscowość, województwo, kraj, państwo itp.) - pisanie zdań z pamięci 	<p>MATEMATYKA</p> <p>Mnożenie w zakresie 100</p>

	Kolejność działań	Mnożenie i dzielenie – kolejność działań	
<p>4. Święto Europy</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozwiązywanie zagadek słownych o krajach Unii Europejskiej - czytanie informacji o Unii Europejskiej - wyszukiwanie Brukseli na mapie - pisanie kilku zdań o Unii - układanie krzyżówki z hasłem: Unia Europejska - kolaż – „Państwa unii europejskiej” – praca w parach <p>5. Literatura Europy</p> <ul style="list-style-type: none"> - tworzenie gry planszowej „Zwiedzanie Europy” – praca w grupach - pisanie zdań ze słuchu <p>6. Zaufek słówek: W bibliotece – ó niewymiennie</p> <ul style="list-style-type: none"> - czytanie wiersza ortograficznego z ó niewymiennym - układanie z wylosowanych wyrazów własnej bajki - uzupełnianie zdań wyrazami z ó niewymiennym - podpisywanie obrazków 	<p>4. Unia Europejska</p> <ul style="list-style-type: none"> - czytanie informacji o Unii Europejskiej z różnych źródeł - układanie krzyżówki o UE – praca w grupach - nauka i śpiew hymnu UE <p>5. Podróże po Europie</p> <ul style="list-style-type: none"> - tworzenie planu wycieczki do wybranego państwa - mały przedsiębiorca – planowanie kosztów wycieczki - praca w grupach <p>6. Z gramatyką za pan brat</p> <ul style="list-style-type: none"> - uzupełnianie zdań czasownikami - wyszukiwanie w zdaniach rzeczowników i dobieranie do odpowiedniej nazwy 	<p>Mnożenie i dzielenie – kolejność działań</p>	
<p>1. Od papieru do IPada – opowiadanie, doświadczenia z papierem i atramentem sympatyczny</p> <ul style="list-style-type: none"> - burza mózgów – „Początki pisma” - oglądanie zdjęć historii pisma - układanie pytań do dziadków i rodziców związane z ich przyborami do pisania - doświadczenia z atramentem - układanie i pisanie wypowiedzi kilkudziesięciu na temat historii pisma <p>2. Król Maciuś I</p> <ul style="list-style-type: none"> - czytanie fragmentu książki J. Korczaka „Król Maciuś I” - wypisywanie bohaterów, miejsca i czasu akcji - rozmowa o czytanych fragmentach oparta na pytaniach nauczyciela - układanie zdań przedstawiające wydarzenia <p>3. Metryczka książki jako zeszyt lektur</p> <ul style="list-style-type: none"> - czytanie metryczki podręcznika i innej wybranej książki - zwrócenia uwagi na wspólne rzeczy w metryczkach książki - wyszczególnianie informacji z metryczki - nasza książka – praca w grupach – pisanie lub rysowanie komiksu - tworzenie metryczki do powstałych książek 	<p>Działania pamięciowe</p>	<p>1. Moje ciało</p> <ul style="list-style-type: none"> - nazywanie kości nogi i ręki - omawianie sposobu odbioru przedmiotu przez oko - doświadczenia – „Ludzie niewidomi – co czują?” <p>2. Rozwój człowieka</p> <ul style="list-style-type: none"> - oglądanie zdjęć, ilustracji rozwoju człowieka - zabawa doświadczenie – „Co czuje dżdżysz w brzuchu mamy?” <p>3. Co mamy w środku?</p> <ul style="list-style-type: none"> - nazywanie narządów wewnętrznych - budowa człowieka – szkielec - budowanie kości z masy solnej i łączenie ich plasteliną, tworząc stawy - burza mózgów – „Gdzie w sercu ukrywają się uczucia?” 	<p>Dodawanie i odejmowanie z przekroczeniem progu dziesiętnego w zakresie 1000</p> <p>Dodawanie i odejmowanie z przekroczeniem progu dziesiętnego w zakresie 1000</p> <p>Dodawanie i odejmowanie z przekroczeniem progu dziesiętnego w zakresie 1000</p>

<p>4. Rodzaje książek</p> <ul style="list-style-type: none"> - układanie zdań dotyczących powstawania książki na podstawie obrazków - burza mózgów – „Różne książki” - klasyfikowanie książek na różne rodzaje - wyróżnianie elementów budowy książki <p>5. Czasopisma dziecięce – kontakty ze szkołami tworzącymi gazetki</p> <ul style="list-style-type: none"> - oglądanie i czytanie fragmentów czasopism dziecięcych dzisiejszych i tych z dawnych lat - porównywanie wyglądu czasopism - tworzymy teksty do klasowej gazetki - zwrócenie uwagi na wyrazy i ich przenoszenie - dzielenie wyrazów sylabami - pisanie zdań i przenoszenie wyrazów <p>6. Joanna Kulmowa, „Moje próżnowanie”</p> <ul style="list-style-type: none"> - czytanie tekstu J. Kulmowej „Moje próżnowanie” - kilkudzaniowe wypowiedzi na temat tekstu - próby tworzenia własnych wierszy – praca w parach - odczytywanie wierszy <p>7. Zaulek słówek – skróty</p> <ul style="list-style-type: none"> - dobieranie wyrazów do ich skrótów - zwrócenie uwagi na miejsca, gdzie piszemy skróty i co one znaczą - pisanie zdań ze słuchu z zastosowaniem odpowiednich skrótów 	<p>Odejmovanie liczb dwucyfrowych bez przekroczenia progu</p> <p>Rozkładanie liczb do 100 na dwa lub więcej składników</p>	<p>4. Oto jest Kasia</p> <ul style="list-style-type: none"> - opisywanie wydarzeń najlepiej zapamiętanych - układanie chronologicznie zdarzeń - dobieranie określeń do wybranego bohatera – praca w grupach <p>5. Lektura</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozwiązywanie krzyżówki - drama - wypowiedzi na temat własnych rodzin <p>6. Miejsce relaksu</p> <ul style="list-style-type: none"> - burza mózgów – „Miejsca, w których można odpocząć” - pisanie zdań o potrzebie relaksu - układanie rymowanek <p>7. Piszemy</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozwijanie skrótów z koperty i listu - pisanie listu do kolegi z zastosowaniem odpowiednich skrótów 	<p>Zadanie różne</p>
<p>1. Fantastyka</p> <ul style="list-style-type: none"> - rybi szkielet – „Co to jest fantastyka?” - rozmowa – „Czy legenda może być fantastyką?” - burza mózgów – „Lektura, w której jest fantastyka” - pisanie kilkudzaniowych opowiadań z elementem fantastyki <p>2. Gucio zaczarowany</p> <ul style="list-style-type: none"> - oglądanie filmu - słuchanie informacji o powstawaniu filmu i jego twórcach - rozmowa o filmie 	<p>Rozkładanie liczb do 100 na dwa lub więcej składników</p>	<p>1. Kim jest filozof – Król Maciuś I</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyodrębnienie czasu, miejsca akcji oraz bohaterów - wypowiedzi kierowane pytaniami nauczyciela dotyczące opowiadania - pisanie zakończenia zdań - odczytywanie praw człowieka <p>2. Wady i zalety</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyrazy przeciwne (anonimy) - kosz-walizka – „Wady i zalety” 	<p>Dodawanie i odejmowanie z przekroczeniem progu dziesiętnego w zakresie 1000</p>

<p>3. Jak powstaje komiks</p> <ul style="list-style-type: none"> - opowiadanie swoich ciekawych przygód - tworzenie komiksu – praca w grupie - „wypożyczanie” swoich komiksów <p>4. Jak na bazie literatury powstaje film</p> <ul style="list-style-type: none"> - kosz-walizka – „Kto pracuje nad filmem” - słuchanie informacji o powstawaniu filmu dokumentalnego i fantastycznego <p>5. Jak tworzy się dalsze przygody</p>	<p>Liczenie setkami do 1000</p>	<p>3. Stanisław Jachowicz</p> <p>4. Znane i nieznane</p> <ul style="list-style-type: none"> - czytanie wybranych wierszy Zygmunta Marka Mischzuka - próby recytacji wybranego wiersza - zakładanie albumu ulubionych wierszy – wykonanie pierwszej ilustracji z wybranego wiersza - czytanie informacji o autorze <p>5. Znane i nieznane</p> <ul style="list-style-type: none"> - czytanie wybranych wierszy Ireny Rogińskiej - próby recytacji wybranego wiersza - zakładanie albumu ulubionych wierszy – wykonanie pierwszej ilustracji z wybranego wiersza - czytanie informacji o autorze <p>6. Znane i nieznane</p> <ul style="list-style-type: none"> - czytanie wybranych wierszy Kazimierza Przylepy - próby recytacji wybranego wiersza - zakładanie albumu ulubionych wierszy – wykonanie pierwszej ilustracji z wybranego wiersza - czytanie informacji o autorze 	
<p>1. Kartka z kalendarza – Dzień Matki</p> <ul style="list-style-type: none"> - wykonanie portretu swojej najbliższej rodziny - burza mózgów – „Ciekawe przygody z moją mamą - pisanie daty Dnia Matki różnymi sposobami - pisanie kilku zdań nt. „Co zrobię dla mamy w tym dniu?” <p>2. Moja mała siostrzyczka – jak się urodziła</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozmowa na temat młodszego rodzeństwa i opieki nad nimi - „Jak mogę pomagać rodzicom?” – pisanie „przyrzeczenia” 	<p>Liczenie setkami do 1000</p>	<p>1. Jak to zrobiono?</p> <ul style="list-style-type: none"> - burza mózgów – „Skąd mamy prąd” - tworzenie układu zamkniętego przy pomocy ziemniaków - tworzenie układu zamkniętego przy pomocy żaróweczek i baterii <p>2. Od pomysłu do wytworu</p> <ul style="list-style-type: none"> - wielozdaniowe wypowiedzi na temat potrzeby wynalazków - pisanie wyjaśnienia powiedzenia: Potrzeba matką wynalazków - słoneczko – „Najważniejsze wynalazki” - pisanie zdań o wynalazieniu koła - opisywanie słowa „od ogniska do żarówki” - burza mózgów – „Zastosowanie koła” 	<p>Rozwiązywanie zadań tekstowych</p>

<p>3. Zaułek słówek – wielka litera</p> <ul style="list-style-type: none"> - przypomnienie zasad pisowni wielką literą - uzupełnianie wyrazów literami – wielka litera - układanie zdań z rozsypanki i przepisywanie ich <p>4. Majowa przyroda i pogoda</p> <ul style="list-style-type: none"> - tworzenie kalendarza pogody - drama – „Życie na łące” - opisywanie pracy owadów i zwierząt - kolaż – „Łąka i las jako ekosystem” - uzupełnianie tabeli rzeczownikami (nazwy roślin i zwierząt) - wiosenne burze – jak powstają? – rozmowa - burza mózgów – „Zjawiska załamania światła - „fęcza” – doswiadczenia – jak powstaje - kilkudziesięciu wypowiedzi – „Czy tęcza ma siedem kolorów?” <p>5. Rośliny chronione</p> <ul style="list-style-type: none"> - walizka-kosz – „Rośliny chronione” - kolaż – „Chrońmy rośliny” - burza mózgów – „Dlaczego mamy rośliny chronione?” - wyszukiwanie w zdaniach poznanych części mowy <p>6. „Czerwony stragan” J. Papuzińska</p> <ul style="list-style-type: none"> - czytanie wiersza „Czerwony stragan” - próby nauki wiersza na pamięć - pisanie zdań ze słuchu - wyszukiwanie czasowników w tekście - rozmowa – „Co można zrobić z bajką?” <p>7. Zaułek słówek – interpunkcja</p> <ul style="list-style-type: none"> - nazywanie znaków interpunkcyjnych - uzupełnianie zdań znakami interpunkcyjnymi - wymawianie zdań ze znakami interpunkcyjnymi i bez – zwrócenie uwagi na brzmienie i znaczenie słów 	<p>Wycieczki – odległości, czas, koszty, trasy, rozkłady jazdy pociągów</p> <p>Daty – wcześniej, później</p>	<p>3. Zawody techniczne – inżynier</p> <p>4. Malownicze zakątki świata</p> <ul style="list-style-type: none"> - odczytywanie hasła ukrytego w zdaniach UNESCO - zapoznanie z pełną nazwą i rolą - odczytywanie kryteriów UNESCO <p>5. UNESCO POLSKA</p> <ul style="list-style-type: none"> - odczytywanie listy zabytków UNESCO Polska - rozpoznawanie i nazywanie zabytków - wyszukiwanie na mapie Polski miejsc zabytków i czytanie informacji o nich <p>6. UNESCO EUROPA</p> <ul style="list-style-type: none"> - odczytywanie listy zabytków UNESCO w Europie - rozpoznawanie i nazywanie zabytków - wyszukiwanie na mapie Europy miejsc zabytków i czytanie informacji o nich <p>7. Interpunkcja</p> <ul style="list-style-type: none"> - uzupełnianie zdań znakami interpunkcyjnymi - kończenie zdań odpowiednimi znakami - pisanie zdań z pamięci 	<p>Rysowanie planów i map</p>
---	--	---	--------------------------------------

CZERWIEC			
KLASA II		KLASA III	
VI	TEMATY ZINTEGROWANE	VI	TEMATY ZINTEGROWANE
	<p>MATEMATYKA</p> <p>Własności prostokątów – boki parami równe</p>		<p>MATEMATYKA</p> <p>Figury geometryczne – rysowanie figur o danej liczbie cm większych</p>
	<p>MATEMATYKA</p> <p>Własności prostokątów – wprowadzenie do pojęcia obwodu</p>		<p>MATEMATYKA</p> <p>Figury geometryczne – rysowanie figur o danej liczbie cm mniejszych</p>
	<p>KLASA II</p> <p>TEMATY ZINTEGROWANE</p> <p>1. Dzień Dziecka – kartka z kalendarza</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyróżnianie ras ludzi - wyszukiwanie podobieństw i różnic między rasami - burza mózgów – „Mój wymarzony Dzień Dziecka” - rybi szkielec – „Życzenia dla dzieci z innego kontynentu” - zwrócenie uwagi na inne potrzeby tych dzieci - rozwijanie zdań <p>2. Czy wszystkie dzieci są szczęśliwe?</p> <ul style="list-style-type: none"> - pajączyna – „Moje obowiązki” - czytanie prac dziecka - rozmowa na temat organizacji powołanych do przestrzegania praw dziecka - słuchanie informacji o Orderze Uśmiechu - kolaż – „Nasz order uśmiechu” - rozmowa o różnych dzieciach i o tym, co może je uszczęśliwić (dzieci chore) <p>3. Na ulicy Szczęśliwej – J. Ratajczak</p> <ul style="list-style-type: none"> - czytanie wiersza - analizowanie jego treści - burza mózgów – „Twoje szczęście” - zwrócenie uwagi na ludzi i różne pojmowanie szczęścia - rozmowa – „Czy jest coś, co nam da szczęście, czy my musimy na nie zasłużyć” - plakat – „Talizman – czy da nam szczęście” <p>4. Moja wizytówka. Cechy charakteru</p> <ul style="list-style-type: none"> - praca w dwóch grupach: rybi szkielec – „Zalety – wady” - rozmowa – „Czym łatwiej jest rozmawiać: o zaletach czy o wadach” - słuchanie wierszy „Skakanka”, „O Grzesiu kłamaczku...”, „Zosia samosia”, „Samochwała” i określanie cech charakteru bohaterów - dopisywanie zalety do podanej wady 	<p>KLASA III</p> <p>TEMATY ZINTEGROWANE</p> <p>1. Order uśmiechu</p> <ul style="list-style-type: none"> - burza mózgów – „Znane organizacje niosące pomoc” - wielozdaniowe wypowiedzi o swoich bohaterach - pisemne opisywanie plakietki Order Uśmiechu - projektowanie i wykonanie własnych plakietek - słoneczko – „Cechy osób zastępujących na Order Uśmiechu” <p>2. Sławne osoby</p> <ul style="list-style-type: none"> - burza mózgów – „Akcje charytatywne i ich potrzeba” - poszerzenie słownictwa: niezwykłe postacie, największe autorytety - tworzenie albumu sławnych Polaków z Orderem Uśmiechu – praca w zespołach <p>3. Co to jest tolerancja</p> <ul style="list-style-type: none"> - burza mózgów – „Co nas różni?” - zwrócenie uwagi na rasy ludzkie, religie i kulturę - czytanie ciekawostek kulturowych w różnych krajach - słoneczko – tolerancja - pisanie zdań przekonujących ludzi do tolerancji <p>4. Pokój na świecie</p> <ul style="list-style-type: none"> - czytanie wiersza „Paweł i Gaweł” - recytacja wiersza z odpowiednią intonacją i interpunkcją - burza mózgów – „Co robić, by żyć w zgodzie?” - zwrócenie uwagi na szacunek dla pracy innych - rozmowa o wojnach i atakach terrorystycznych – zwrócenie uwagi na ich skutki i los ludzi - kolaż – „Przepis na pokój” 	

<p>5. Moje mocne i słabe strony</p> <ul style="list-style-type: none"> - wypisywanie na kartkach swoich cech - burza mózgów – „Mocne strony” - dobieranie do liter swojego imienia swoich mocnych stron - palęczyzna – „Lubię cię za...” - próby opisywania swojego kolegi widzianego swoimi oczami <p>6. Co to jest dobroć?</p> <ul style="list-style-type: none"> - burza mózgów – „Dobroć to...” - zwrócenie uwagi na dobre uczynki - słoneczko – „Moje dobre uczynki” <p>7. Bajka H. Sienkiewicza</p> <ul style="list-style-type: none"> - zapoznanie z postacią pisarza – czytanie informacji z różnych źródeł - czytanie wybranego tekstu - wyróżnianie miejsca i czasu akcji oraz bohaterów <p>8. Zaulek słówek – Liczba pojedyncza i mnoga rzeczowników i czasowników</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyszukiwanie w zdaniach rzeczowników i określanie ich liczby - uzupełnianie tabelki odmianą czasowników w odpowiedniej liczbie - uzupełnianie zdań 		<p>5. Pamiętnik Złoty – dziewczynki z Sarajewa</p> <ul style="list-style-type: none"> - oglądanie zdjęć dzieci z różnych krajów świata - słuchanie informacji o obowiązkach dzieci w różnych krajach <p>6. Dobroć zawsze wygrywa</p> <ul style="list-style-type: none"> - kosz-walizka – „Dobre uczynki” - zwrócenie uwagi na bajki i ich zakończenia - czytanie zwrotów i przysłów o mądrościach życiowych i wyjaśnianie ich znaczenia <p>7. Mój ulubiony pisarz</p> <ul style="list-style-type: none"> - kolaż – „Mój ulubiony autor dziecięcej poezji” - pisanie zdań zachęcających do przeczytania jego poezji - recytacja wiersza lub fragmentu utworu <p>8. Ortografia</p> <ul style="list-style-type: none"> - ćwiczenia ortograficzne - pisanie ze słuchu tekstu 	
<p>1. Hobby, zainteresowania</p> <ul style="list-style-type: none"> - walizka-kosz – „Hobby czy praca” - słoneczko – „Moje hobby” - burza mózgów – „Ludzie bez zainteresowań i hobby” - pisanie zdań na temat swoich zainteresowań <p>2. Strach ma wielkie oczy – Onichimowska</p> <ul style="list-style-type: none"> - czytanie tekstu „Strach ma wielkie oczy” - rozmowa na temat tekstu - burza mózgów – „Kiedy mój strach ma wielkie oczy?” 	<p>Układanie i rysowanie prostokątów o dowolnych bokach na kratkach</p>	<p>1. Sztuka wokół nas</p> <ul style="list-style-type: none"> - słoneczko – „Gdzie się ukryła sztuka?” - tworzenie własnej sztuki za pomocą programów komputerowych <p>2. Graffiti</p> <ul style="list-style-type: none"> - oglądanie filmu o sposobie malowania graffiti 	<p>Figury geometryczne – rysowanie figur o danej liczbie cm mniejszych i większych</p>

<p>3. Strach ma wielkie oczy – Brykczyński</p> <ul style="list-style-type: none"> - słuchanie tekstu Brykczyńskiego „Strach ma wielkie oczy” - porównywanie treści dwóch tekstów <p>4. Czarna jama – J Papuzińska</p> <ul style="list-style-type: none"> - czytanie opowieści „Czarna jama” J. Papuzińskiej - rozmowa o miejscach, które mogą przerażać - kolaż – „Jak pokonać strach?” <p>5. Zaułek słówek – końcówka -arz, -erz</p> <ul style="list-style-type: none"> - odczytywanie wyrazów z sylab - przepisywanie ułożonych wyrazów - uzupełnienie zdań wyrazami z końcówką: -arz, -erz - uzupełnianie krzyżówki hasłami 	<p style="text-align: center;">Projektowanie szlaczków</p>	<p>3. Przyroda tworzy własne galerie</p> <ul style="list-style-type: none"> - oglądanie zdjęć niezwykłych zjawisk przyrodniczych - pisanie zdań o fotografii artystycznej - fotografowanie ciekawych miejsc we własnej miejscowości - organizowanie wystawy - „Rola galerii” – rozmowa - układanie choreografii do muzyki <p>4. Architektura zieleni</p> <ul style="list-style-type: none"> - oglądanie zdjęć z pięknych zakątków Polski – budzenie wrażliwości na przyrodę - projektanci i architekci – ich praca i wyzwania - próby zaprojektowanie własnego ogrodu - wykonanie makiety miejsca rozrywki i odpoczynku w swojej miejscowości – praca zespołowa <p>5. Park w Łazienkach</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozpoznawanie i nazywanie zabytków Warszawy na zdjęciach - wyszukiwanie i pisanie notatki o pałacu na wodzie - pisanie nazw zabytków - tworzenie planu wycieczki po Warszawie <p>6. Kwiat paproci</p> <ul style="list-style-type: none"> - czytanie ze zrozumieniem legendy „Kwiat paproci” - układanie chronologicznie wydarzeń - wykonanie metodą orgiami kwiatów <p>7. Sms, obrażanie się, przeciwdziałanie przemocy z wykorzystaniem nowoczesnych technologii</p> <ul style="list-style-type: none"> - pisanie listu do kolegi z radami – „Jak radzić sobie, gdy ktoś nas zdenierwuje?” 	<p style="text-align: center;">Dodawanie i odejmowanie w zakresie 1000 z przekroczeniem progu dziesiątkowego</p>
<p>1. Kartka z kalendarza – Dzień Ojca. Pierwszy dzień lata</p> <ul style="list-style-type: none"> - odczytywanie informacji z kalendarza - burza mózgów – „Zajęcia z tatą” - układanie zdań na temat ojców - zwrócenie uwagi na przyjęcie kalendarzowego i astromicznego lata - opisywanie przygód przeżytych z tatą - słuchanie legendy o kwiatku paproci - zwrócenie uwagi na bogactwo, jakim jest rodzina, a nie pieniądze 		<p>1. Ciekawe miejsca – Kaszuby, język kaszubski</p> <ul style="list-style-type: none"> - słowniczek gwary – praca w grupach - rozwiązywanie zagadek logicznych - pisanie nazw mieszkańców większych miast - rozpoznawanie i nazywanie roślin i zwierząt charakterystycznych dla danego regionu - nauka kaszubskiego alfabetu - układanie pytań do spotkania z Kaszubem 	

<p>2. Wycieczka po Polsce – reklama różnych miejsc</p> <ul style="list-style-type: none"> - wyszukiwanie na mapie Polski ciekawych miejsc - kolaż – „Warto zobaczyć” – praca w grupach – losowanie miejsc - układanie zdań i pisanie ich na temat wakacyjnych plaż <p>3. Wycieczka po Polsce biur podróży</p> <ul style="list-style-type: none"> - tworzenie ogłoszeń swoich biur podróży - prezentowanie swoich prac o miejscach ciekawych w Polsce <p>4. Bezpieczne wakacje</p> <ul style="list-style-type: none"> - wypowiedzianie się na temat miejsc wakacyjnych wypadów - drama – „Wyjazd do...” - układanie regulaminu odpowiedniego zachowanie się w różnych miejscach – praca w grupach - burza mózgów – „Co robię, gdy...” - przypomnienie numerów alarmowych <p>5. Zaulek słówek – rozwijanie zdań i praktyczne stosowanie przyimków</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozwiązywanie zagadek słownych - układanie zdań z rozsypanek - przepisywanie zdań - pisanie zdań rozwiniętych o podane wyrazy <p>6. Czego nauczyliśmy się w drugiej klasie</p> <ul style="list-style-type: none"> - burza mózgów – „Moja wiedza z pierwszej klasy” - uzupełnianie zdań wyrazami - przepisywanie z pamięci - układanie wyrazów do liter alfabetu 		<p>2. Pyza na polskich dróżkach</p> <ul style="list-style-type: none"> - czytanie fragmentów ze zrozumieniem - nauka fragmentu na pamięć - pisanie zdań z pamięci <p>3. Piknik na pozeźnaniu</p> <ul style="list-style-type: none"> - układanie planu pikniku – praca w grupach - pisanie zaproszeń na piknik - śpiewanie znanych wakacyjnych piosenek <p>4. Bezpieczne wakacje</p> <ul style="list-style-type: none"> - wielozdaniowe wypowiedzi - opisywanie obrazków hasłami o bezpieczeństwie na wakacjach - odczytywanie ukrytych wyrazów na obrazkach - malowanie farbami wakacji marzeń 	
---	--	---	--

Marzena Kędra

Opracowując propozycję na drugi okres dla klasy 3, korzystałam z wykazu treści programowych zawartych w podstawie programowej (Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 maja 2014 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół Załącznik nr 2. Podstawa programowa kształcenia ogólnego dla szkół podstawowych)¹ oraz w programie nauczania Marii Lorek, Lidii Wollman, Emilii Wazner, Marii Twardowskiej „Razem i osobno – Edukacja wczesnoszkolna. Program nauczania z uwzględnieniem pracy w grupach mieszanych wiekowo”² (Publikacja współfinansowana przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego).

¹ http://men.gov.pl/wp-content/uploads/2014/08/zalacznik_2.pdf (dostęp: 03.03.2015).

² http://snep.edu.pl/razem_i_osobno/program_nauczania.php (dostęp: 03.03.2015).

Miesiąc: wrzesień

1. Wątki tematyczne dominujące we wrześniu:

- Uroczyste rozpoczęcie roku szkolnego
- Nasze podręczniki dla kl. III
- Mój plan na sukces – Jak się uczyć?
- Na ulicy i w środkach komunikacji
- Miasteczko rowerowe. Jak działa rower?
- Piękna nasza Polska cała
- List do kolegów poznanych na wakacjach
- Krajobrazy na świecie
- Kontynenty
- Mapa, plan
- Pole jesienią
- Zboża
- Budowa roślin
- Zioła
- Od ziarna do chleba

W tym miesiącu warto zwrócić uwagę na:

EDUKACJA POLONISTYCZNA

Słuchanie i mówienie:

- Budowanie wypowiedzi na zadany temat na podstawie wiersza i obrazów przywołanych z pamięci – wakacyjne wspomnienia; smaki, kolory, zapachy lata.
- Opisywanie wakacyjnych wspomnień przez pryzmat postrzegania zmysłami.
- Odszukiwanie w tekście informacji.
- Budowanie odpowiedzi na zadane pytania.
- Uważne słuchanie tekstu.
- Odszukiwanie w tekście informacji.
- Opisywanie wyglądu znaków drogowych i definiowanie ich znaczenia.
- Budowanie wypowiedzi na zadany temat – dlaczego tak ważna jest znajomość znaków drogowych?
- Budowanie dłuższej wypowiedzi na temat zachowania bohatera opowiadania i ocena jego postępowania.
- Nadawanie tytułu opowiadaniu.
- Słuchanie wypowiedzi dorosłych i dzieci.
- Słuchanie utworów czytanych przez dorosłego.
- Wyróżnianie postaci i zdarzeń, miejsca i czasu akcji w utworze literackim czytany przez nauczyciela.
- Określanie chronologii wydarzeń w utworze literackim czytany przez nauczyciela.
- Wyrażanie własnego zdania o postaciach i zdarzeniach (formułowanie swobodnych kilkudzaniowych wypowiedzi).
- Zadawanie pytań i odpowiadanie na pytania.
- Prowadzenie rozmów na tematy związane z życiem szkolnym.

Czytanie i pisanie:

- Dekodowanie informacji (odczytuje uproszczone rysunki, piktogramy, znaki informacyjne, napisy, proste tabelki).
- Czytanie tekstów.
- Czytanie krótkich, kilkudzaniowych tekstów z respektowaniem znaków przestankowych: kropki, przecinka, znaku zapytania, wykrzyknika.
- Wyróżnianie postaci i zdarzeń, miejsc i czasu akcji w utworze literackim w czytany samodzielnie.
- Ustalanie chronologii wydarzeń w nieskomplikowanym utworze literackim czytany samodzielnie.

- Poszukiwanie w tekście potrzebnych informacji.
- Pisanie z zachowaniem podstawowych zasad kaligrafii: poprawnie łączy litery oraz dbałość o ich równomierne położenie i jednolite pochylenie.
- Pisanie swobodnie zdań oraz wielozdaniowych wypowiedzi.
- Przepisywanie wyrazów, zdań.
- Pisanie z pamięci zdań.
- Redagowanie krótkich opisów (krajobrazy).
- Rozpoznawanie zdań w tekście.
- Rozpoznawanie zdań oznajmujących, pytających, rozkazujących, wykrzyknikowych.
- Rozpoznawanie tekstów użytkowych, takich jak list.
- Wielka litera w nazwach geograficznych i imionach.
- Wnioskowanie na podstawie tekstu.
- Układanie i zapisywanie odpowiedzi na pytania.
- Wyszukiwanie w tekście potrzebnej informacji.
- Układanie i zapisywanie krótkiej wypowiedzi z użyciem określeń oznaczających kierunki.
- Wyszukiwanie w tekście fragmentu dotyczącego właściwego zachowania na drogach.
- Opracowanie notatki do zeszytu (np. zasady zachowania uczestnika ruchu drogowego).
- Układanie i zapisywanie planu wydarzeń.
- Układanie i zapisywanie zdania na zadany temat.
- Odczytywanie informacji z ilustracji.
- Przypomnienie i utrwalenie zasady pisowni wyrazów z ó wymiennym na o, e, a.
- Przypomnienie pojęć „sylaba” i „alfabet”.
- Zapisywanie wyrazów w kolejności alfabetycznej.

EDUKACJA MUZYCZNA

Odtwarzanie muzyki:

- Śpiewanie indywidualne i zespołowe prostych piosenek z repertuaru dziecięcego (do wyboru przez nauczyciela wspólnie z dziećmi).
- Powtarzanie nieskomplikowanych melodii.
- Odtwarzanie nieskomplikowanych rytmów głosem i na instrumentach perkusyjnych.
- Odtwarzanie nieskomplikowanych rytmów klaskaniem.
- Wyrażanie ruchem nastroju słuchanej muzyki.

Percepcja muzyki:

- Określanie w utworach muzycznych nastroju, rytmu, wysokości dźwięków, tempa, dynamiki.
- Odtwarzanie ruchem prostych układów choreograficznych proponowanych przez nauczyciela.
- Poznawanie instrumentów muzycznych wybranych przez nauczyciela wspólnie z dziećmi.

Tworzenie muzyki:

- Improwizowanie melodii głosem lub na instrumentach do rymowanek (np. zagadki).
- Improwizacja ruchowa utworów instrumentalnych i wokalnych (repertuar do wyboru przez nauczyciela).

EDUKACJA PLASTYCZNA

Percepcja sztuki:

- Nazywanie dyscyplin sztuki (posługiwanie się w naturalnych sytuacjach nazwami, np. malarstwo, grafika, rzeźba, architektura).
- Znajomość wybranych zabytków i dzieł sztuki ze swojego regionu.
- Opisywanie cech charakterystycznych dzieł architektury i sztuk plastycznych należących do polskiego dziedzictwa kulturowego.
- Rozpoznawanie barw ciepłych i zimnych. Nazwy kolorów.

Recepcja sztuki:

- Opisywanie cech charakterystycznych wytworów sztuki dziecięcej z użyciem podstawowych terminów charakterystycznych dla różnych dziedzin twórczości.

Ekspresja poprzez sztukę:

- Posługiwanie się różnymi technikami plastycznymi na płaszczyźnie i w przestrzeni z wykorzystaniem różnorodnych materiałów.
- Łączenie materiałów o różnych fakturach. Określanie faktury przedmiotów.
- Posługiwanie się środkami wyrazu artystycznego: kształt, barwa, faktura.
- Wykorzystywanie – podczas prac plastycznych – różnych materiałów, narzędzi i techniki.
- Ilustrowanie za pomocą różnorodnych środków wyrazu artystycznego scen inspirowanych literaturą, muzyką (np. muzyką etniczną), własną wyobraźnią.
- Korzystanie z narzędzi multimedialnych przy ilustrowaniu scen, sytuacji realnych inspirowanych wyobraźnią, muzyką, otoczeniem społecznym i przyrodniczym.
- Realizuje proste projekty w zakresie form użytkowych, w tym służące kształtowaniu własnego wizerunku i otoczenia oraz upowszechnianiu kultury w środowisku szkolnym (stosując określone narzędzia i wytwory przekazów medialnych).

EDUKACJA SPOŁECZNA I ETYCZNA**Własna tożsamość:**

- Poznawanie i rozwijanie swoich mocnych i słabych stron.
- Wykorzystanie poznanych technik uczenia się np. zaznaczanie w tekście istotnych informacji, tworzenie i wykorzystywanie prostych map myśli, zapisywanie za pomocą tabel, zapamiętywanie poprzez tworzenie symboli.
- Zwracanie się o pomoc w sytuacjach trudnych do nauczyciela, rówieśników, innych osób.

Relacje z innymi ludźmi:

- Znaczenie wakacyjnych przyjaźni.
- Zwrócenie uwagi na fakt, że atrakcyjność wakacji nie zależy od miejsca pobytu.
- Uświadomienie korzyści wynikających z powrotu do szkoły.
- Zwrócenie uwagi na wartość uczenia się.
- Rozwijanie poczucia przynależności do grupy.
- Identyfikowanie się z zespołem klasowym poprzez udział w ważnych wydarzeniach klasowych i szkolnych.
- Kształtowanie poczucia odpowiedzialności za powierzone zadania. Wdrażanie do systematyczności.
- Postawy i zachowanie wobec innych na co dzień – utrzymywanie dobrych relacji, empatia.
- Utrzymywanie serdecznych kontaktów z dziećmi z klasy i w szkole.
- Ocena własnego postępowania wobec innych osób.
- Zrozumienie, że człowiek jest częścią przyrody.
- Budowanie relacji z rówieśnikami poprzez współpracę w parach i większych zespołach.

Bezpieczeństwo:

- Bezpieczeństwo podczas drogi do szkoły.
- Przestrzeganie zasad bezpiecznego poruszania się po drogach w mieście i na wsi.
- Przypomnienie i utrwalenie zasad bezpiecznego zachowania na drodze.
- Rozpoznawanie i nazywanie znaków drogowych (znaki ostrzegawcze, zakazu, nakazu, informacyjne).

Znaczenie znaków jako kodu.

- Znaki jako komunikat ułatwiający bezpieczne poruszanie się po drogach.
- Praktyczne posługiwanie się Kodeksem drogowym – spacer po okolicy.
- Zasady poruszania się na rowerze – czego nie wolno robić podczas jazdy, o czym należy pamiętać, przygotowując się do podróży.

- Wyposażenie roweru dobrze przygotowanego do drogi.
- Strój rowerzysty dbającego o bezpieczeństwo podczas jazdy.
- Umiejętność radzenia sobie w sytuacjach zagrożenia, w tym proszenia o pomoc.

Prawa człowieka:

- Pomoc osobom potrzebującym.
- Znajomość i przestrzeganie praw i obowiązków ucznia, dziecka w rodzinie, dyżurnego.

Rozumienie podstawowych zasad moralnych i etycznych:

- Rozumienie związku człowieka i przyrody (dbałość o środowisko naturalne).
- Szacunek dla świata natury, docenianie piękna ojczyźtych krajobrazów.
- Przestrzeganie reguł zachowania się w społeczności klasy, szkoły.
- Rozumienie znaczenia przyjaźni i koleżeństwa.

EDUKACJA PRZYRODNICZA**Świat zwierząt i roślin:**

- Obserwowanie i prowadzenie nieskomplikowanych doświadczeń przyrodniczych, analizowanie ich i wyciąganie wniosków.
- Znajomość warunków koniecznych do wzrostu roślin, zarówno w gospodarstwie domowym, uprawach szkolnych, jak i hodowlach (np. światło, temperatura, wilgotność).
- Opisywanie roślin rosnących na łące, ogrodzie, polu.
- Wskazywanie i nazwanie różnych rodzajów zbóż.
- Znaczenie niematerialnych pamiątek (smaki, kolory dźwięki, zapachy przywołujące w pamięci miejsca wakacyjnego pobytu, wakacyjne przyjaźnie)
- Zwrócenie uwagi na korzyści wynikające z właściwie zaplanowanego wypoczynku.

Przyroda nieożywiona:

- Miejsca wakacyjnego pobytu – charakterystyczne cechy krajobrazów oglądanych podczas wakacji. Cechy krajobrazów w Polsce.
- Wskazywanie na mapie polskich nizin, wyżyn i gór.
- Szukanie elementów charakterystyczne dla typowych krajobrazów ww. obszarów na Ziemi.
- Odczytywanie informacji z mapy. Atrakcje turystyczne okolic danej miejscowości.
- Wskazywanie i omawianie elementów typowych dla krajobrazów Polski: nadmorskiego, nizinnego, górskiego.
- Korzystanie z mapy fizycznej, odczytywanie nazwy krain geograficznych.

Warunki i zjawiska atmosferyczne:

- Obserwacja jesiennej pogody, odczytywanie temperatury.
- Wykonywanie prostych doświadczeń i wyciąganie z nich wniosków (wiązanie przyczyny ze skutkiem).
- Poszukiwanie odpowiedzi na pytania otwarte, typu: „Dlaczego?“, „W jaki sposób?“, „Po co?“, „Ile?“ w związku z wykonywanymi obserwacjami i eksperymentami.

EDUKACJA MATEMATYCZNA

- Klasyfikowanie i porządkowanie zbiorów wg określonej cechy.
- Wyodrębnianie podzbiorów.
- Przeliczanie elementów w zbiorach w zakresie 20.
- Dodawanie liczb w zakresie 20.
- Mapa, plan, orientacja w przestrzeni i na płaszczyźnie kartki.
- Orientacja w przestrzeni i na płaszczyźnie kartki.
- Rozpoznawanie kierunków.

- Przypomnienie pojęć liczba jednocyfrowa, liczba dwucyfrowa.
- Struktura liczby dwucyfrowej – rząd dziesiątek, rząd jedności.
- Porządkowanie liczb na osi liczbowej.
- Przypomnienie pojęć suma i różnica. Dodawanie i odejmowanie jako działania wzajemnie odwrotne.
- Porównywanie liczb w zakresie 20.
- Własności dodawania łączność i przemienność.
- Porządkowanie liczb od największej do najmniejszej.
- Przeliczanie w zakresie 100.
- Porządkowanie liczb na osi liczbowej.
- Struktura liczby dwucyfrowej – rząd dziesiątek, rząd jedności.
- Porównywanie liczb w zakresie 100.
- Zapis słowny liczb w zakresie 100.
- Liczby parzyste i nieparzyste.
- Dodawanie i odejmowanie liczb w zakresie 100 bez przekroczenia progu dziesiątkowego.
- Dodawanie i odejmowanie jako działania wzajemnie odwrotne.
- Rozwiązywanie zadań tekstowych.
- Rozwiązywanie zadań tekstowych, w tym na porównywanie różnicowe.
- Liczenie liczb po 1 w przód i w tył w zakresie 100.
- Rozwiązywanie zadań tekstowych. Struktura liczby dwucyfrowej – wyróżnianie liczby dziesiątek i liczby jedności.
- Dopełnianie do pełnej dziesiątki w zakresie 100.
- Przypomnienie polskich monet złotych oraz groszowych i banknotów.
- Obliczenia pieniężne w zakresie 100.
- Porównywanie kwot.

EDUKACJA KOMPUTEROWA

Posługiwanie się komputerem:

- Doskonalenie umiejętności obsługi komputera.
- Posługiwanie się nazewnictwem elementów zestawu komputerowego w praktyce.
- Posługiwanie się myszą i klawiaturą.
- Samodzielne uruchamianie płyt z grą, animacją, filmem, danymi.
- Rozwijanie umiejętności pracy z edytorem tekstu.
- Korzystanie z multimediów dla dzieci.
- Oglądanie zdjęć.
- Korzystanie z Internetu (np. wejście na stronę internetową szkoły, na strony wskazane przez nauczyciela, na strony polecane dla dzieci).

Zasady higienicznej i bezpiecznej pracy przy komputerze:

- Korzystanie z komputera zgodnie z zasadami ustalonymi z nauczycielem na początku roku szkolnego (dotyczących np. właściwej postawy, odległości wzroku o monitora, czasu spędzonego przy urządzeniu).
- Korzystanie z Internetu tylko pod kontrolą nauczyciela.
- Rozumienie wpływu długotrwałego przebywania przy komputerze na ograniczanie kontaktów interpersonalnych (np. z rówieśnikami, rodziną).
- Rozumienie zagrożeń związanych z zamieszczeniem zdjęć i swoich danych (danych swoich bliskich) w Internecie.

Korzystanie z informacji:

- Próby wykorzystywania wybranych stron internetowych i grafiki do wyszukiwania informacji na opracowywane temat.

EDUKACJA TECHNICZNA

Wychowanie techniczne i znajomość środowiska technicznego:

- Rozróżnianie i nazywanie materiałów: papieru, tektury, materiałów włókienniczych podczas codziennych zajęć i zabaw, w sytuacjach życiowych i podczas eksperymentów.
- Cięcie papieru.

Utrzymywanie porządku i bezpieczeństwa podczas korzystania z urządzeń technicznych:

- Zachowanie porządku w miejscu nauki i zabawy, w szatni oraz w innych pomieszczeniach użyteczności wspólnej.
- Wypełnianie obowiązków dyżurnego.
- Sprzątanie po sobie i pomoc rówieśnicza.

Bezpieczeństwo:

- Posiadanie wiedzy na temat zasad bezpiecznego poruszania się na drogach (na drodze rowerowej).
- Znajomość numeru telefonu alarmowego 112.
- Znajomość zasad wzywania pomocy do poszkodowanego lub/i zawiadamiania o wypadku osób dorosłych.

WYCHOWANIE FIZYCZNE I EDUKACJA ZDROWOTNA

Sprawność fizyczna:

- Marsz i bieg.
- Pokonywanie przeszkód naturalnych i sztucznych (tory przeszkód budowane przez uczniów oraz naturalne tory przeszkód wykorzystywane podczas wyjść w okolice szkoły).
- Zabawy związane z rzucaniem i chwytaniem, rzuty do celu i na odległość (np. śnieżkami), toczenie, kozłowanie, odbijanie, prowadzenie piłki lub toczenie kuli śnieżnej.
- Skoki jedno- i obunóż, przez niską przeszkodę na sali zabaw ruchowych lub w terenie.
- Przyjmowanie pozycji wyjściowych i ustawianie się do ćwiczeń.
- Udział w grach i zabawach ruchowych, terenowych na terenie klasy, szkoły, poza szkołą.
- Znajomość i przestrzeganie zasady fair play.
- Respektowanie reguł gier i zabaw.
- Podporządkowanie się decyzjom sędziego.
- Znajomość sposobów radzenia sobie z emocjami w przypadku przegranej oraz okazywania szacunku zwycięzcy.
- Okazywanie radości z wygranej i szacunku dla pokonanego.

Profilaktyka prozdrowotna i bezpieczeństwo:

- Rozumienie związku aktywności fizycznej z zachowaniem zdrowia i sprawności fizycznej.
- Przestrzeganie zasad bezpieczeństwa w trakcie zajęć ruchowych.
- Posługiwanie się sprzętem sportowym zgodnie z przeznaczeniem i zasadami bezpieczeństwa.
- Dbanie o prawidłową postawę ciała, szczególnie podczas siedzenia przy stole, w ławce i przy komputerze.

2. Wybrane propozycje ciekawych metod, pomysły do wykorzystania, uwagi o realizacji

Okno na świat wyobraźni

Praca z tekstem „Co wrzesień w worku niesie” (ksero tekstu dla każdej grupy).

- A) Każda grupa otrzymuje tekst opowiadania, na podstawie którego układa wiersz o jesieni.
 - Odczytanie ułożonego wiersza przez grupy (rozmowa z dziećmi – czym kierowały się układając wersy).
- B) Okno na świat
 - Każda grupa pracuje nad „swoim” wcześniej ułożonym wierszem. Zadanie polega na zagospodarowaniu „okna”. Tu również odwołujemy się do ułożonych wcześniej tekstów.

Otwieramy okno na świat

Twórcze fantazjowanie Narysuj portret bohatera	Swobodna wypowiedź Narysuj komiksową chmurkę i wyobraź sobie, o czym myśli twój bohater. Napisz o tym.
Wybierz dowolny fragment, który pasuje do bohatera.	Ekspresja plastyczna Kto jeszcze tam mieszka? Narysuj nazwij (podpisz).

Poszukaj odpowiedzi

- Uczestnicy otrzymują kopię wiersza o tematyce związanej z wybranym wątkiem tematycznym (pole jesienią, zboża, budowa roślin, zioła, od ziarna do chleba) i arkusz papieru, na którym demonstrować będą efekty swojej pracy. Pracują w grupach.
1. Formułują pytania do wybranego tekstu i zapisują je na kartce. Następnie odczytują zapisane pytania.
 2. Każda osoba z grupy wybiera dowolne pytanie i zapisuje odpowiedź. Ilustruje je przy muzyce, następnie każdy (wewnątrz swojej grupy) odczytuje odpowiedzi na postawione pytania. Wszystkie odpowiedzi łączone są w logiczną całość i przedstawione na forum klasy.
 3. Uczestnicy układają swobodny tekst inspirowany fragmentem wybranego tekstu i namalowanymi ilustracjami.
 4. Prezentacja prac.

„Aura” poetyckiego piękna

- Opiszcie słowo „jesień” poprzez dotyk, zapach, ruch, obraz.

Wykorzystanie zgromadzonych określeń do napisania własnego wiersza, zaczynającego się od słów „Jesień idzie...”

Miesiąc: październik

3. Wątki tematyczne dominujące we październiku:

- Nasi ulubieńcy
- Jak opiekujemy się zwierzętami?
- O psie, który jeździł koleją
- Życie łąki
- Rośliny łąkowe
- Zwierzęta na łące
- Mikrokosmos
- Dlaczego liście tracą kolory i opadają?
- Przymiotniki, stopniowanie
- Paleta jesiennych barw
- Jesień w malarstwie
- Piramida zdrowego żywienia
- Co to są witaminy?
- Zanim produkty spożywcze trafią do sklepu
- Zawody związane z żywieniem
- Karta dań. Znaki na opakowaniach produktów spożywczych. Co kryje się pod symbolami? Reklama
- Perły światowej architektury
- Jak mieszkają ludzie w innych krajach? Ciekawe domy
- W moim magicznym domu (atmosfera, bezpieczeństwo, miłość)
- Architekt i budowlaniec
- Kiedy kogoś zabraknie

W tym miesiącu warto zwrócić uwagę na:

EDUKACJA POLONISTYCZNA

Słuchanie i mówienie:

- Uważne słuchanie tekstu o charakterze informacyjnym.
- Uważne słuchanie tekstu literackiego.
- Formułowanie odpowiedzi na pytanie ukierunkowujące słuchanie tekstu
- Wnioskowanie na podstawie tekstu.
- Wypowiadanie się na podstawie tekstu i własnej wiedzy.
- Tworzenie wypowiedzi w formie ustnej – opis wybranego dzieła perły architektury
- Układanie zdarzeń w kolejności chronologicznej.
- Określanie nastroju wierszy – nazywanie uczuć towarzyszących słuchaniu utworów.
- Określanie nastroju wierszy – nazywanie uczuć towarzyszących słuchaniu utworów.
- Rozwijanie umiejętności wypowiadania się na zadany temat.

Czytanie i pisanie:

- Wyszukiwanie w tekście informacji. Budowanie odpowiedzi na zadane pytania. Wnioskowanie na podstawie tekstu.
- Wyszukiwanie w Internecie lub innych źródłach informacji na temat wybranego zwierzęcia.
- Korzystanie z albumów prezentujących perły światowej architektury
- Wzbogacanie słownictwa – nazwy roślin charakterystycznych dla łąki.
- Przygotowanie notatki w zeszycie – przyrodnicze obserwacje łąki.
- Czytanie ze zrozumieniem.
- Odczytywanie wierszy z odpowiednią intonacją (interpretacja głosowa).
- Rozróżnianie wydarzeń fantastycznych od realistycznych.
- Układanie i zapisywanie zdań na zadany temat.
- Układanie i zapisywanie w zeszycie kilkudzaniowej notatki na zadany temat.

- Układanie i zapisywanie wniosków na podstawie przeprowadzonego doświadczenia.
- Zdania oznajmujące, rozkazujące i pytające.
- Powtórzenie wiadomości na temat znaków interpunkcyjnych kończących zdanie.
- Redagowanie opisu.
- Pisemne przygotowanie zaproszenia do spaceru po łące.
- Powtórzenie i utrwalenie pisowni wyrazów z ó niewymiennym.
- Zasada pisowni u na początku i na końcu wyrazów oraz wyjątki od tej reguły.
- Znaki przestankowe – dwukropek i przecinek.
- Pisownia u w zakończeniach typu -unek, -uszek.
- Rozwijanie zdań.
- Utrwalanie zasady pisowni wyrazów z rz wymiennym.
- Utrwalanie zasady pisowni wyrazów z rz po spółgłoskach.
- Układanie i zapisywanie zdania z wyrazami z rz po spółgłoskach.
- Poszerzenie wiadomości o rzeczowniku o nazwy zjawisk pogodowych.

EDUKACJA MUZYCZNA

Odtwarzanie muzyki:

- Rozróżnianie podstawowych elementów muzyki i znaki notacji muzycznej.
- Śpiewanie indywidualne i zespołowe prostych piosenek z repertuaru dziecięcego (do wyboru przez nauczyciela wspólnie z dziećmi).
- Powtarzanie nieskomplikowanych melodii.
- Odtwarzanie nieskomplikowanych rytmów głosem i na instrumentach perkusyjnych.
- Odtwarzanie nieskomplikowanych rytmów klaskaniem.
- Wyrażanie ruchem nastroju słuchanej muzyki.

Percepcja muzyki:

- Określanie w utworach muzycznych nastroju, rytmu, wysokości dźwięków, tempa, dynamiki.
- Odtwarzanie ruchem prostych układów choreograficznych proponowanych przez nauczyciela.
- Poznawanie instrumentów muzycznych wybranych przez nauczyciela wspólnie z dziećmi.

Tworzenie muzyki:

- Improwizowanie melodii głosem lub na instrumentach do rymowanek (np. zagadki).
- Improwizacja ruchowa utworów instrumentalnych i wokalnych (repertuar do wyboru przez nauczyciela).

EDUKACJA PLASTYCZNA

Percepcja sztuki:

- Nazywanie dyscyplin sztuki (posługiwanie się w naturalnych sytuacjach nazwami, np. malarstwo, grafika, rzeźba, architektura).
- Znajomość wybranych zabytków i dzieł sztuki ze swojego regionu.
- Opisywanie cech charakterystycznych dzieł architektury i sztuk plastycznych należących do polskiego dziedzictwa kulturowego.
- Rozpoznawanie barw ciepłych i zimnych. Nazwy kolorów.

Recepcja sztuki:

- Rozpoznawanie wybranych dzieł architektury należących do polskiego i europejskiego dziedzictwa kultury.
- Opisywanie cechy charakterystycznych dzieł architektury (posługując się elementarnymi terminami właściwymi dla tych dziedzin działalności twórczej).
- Określanie swojej przynależności kulturowej poprzez kontakt z wybranymi dziełami sztuki.

Ekspresja poprzez sztukę:

- Podejmowanie działalności twórczej, posługiwanie się takimi środkami wyrazu plastycznego jak: kształt, barwa, faktura w kompozycji na płaszczyźnie i w przestrzeni (stosując określone materiały, narzędzia i techniki plastyczne).
- Wykorzystywanie – podczas prac plastycznych – różnych materiałów, narzędzi i techniki.
- Korzystanie z narzędzi multimedialnych przy ilustrowaniu scen, sytuacji realnych inspirowanych wyobraźnią, muzyką, otoczeniem społecznym i przyrodniczym.
- Realizowanie prostych projektów w zakresie form użytkowych, w tym służących kształtowaniu własnego wizerunku i otoczenia oraz upowszechnianiu kultury w środowisku szkolnym (stosując określone narzędzia i wytwory przekazów medialnych).
- Utrzymywanie ładu i porządku w miejscu pracy.

EDUKACJA SPOŁECZNA I ETYCZNA**Własna tożsamość:**

- Wykorzystanie poznanych technik uczenia się, np. zaznaczanie w tekście istotnych informacji, tworzenie i wykorzystywanie prostych map myśli, zapisywanie za pomocą tabel, zapamiętywanie poprzez tworzenie symboli.
- Zwracanie się o pomoc w sytuacjach trudnych do nauczyciela, rówieśników, innych osób.

Relacje z innymi ludźmi:

- Zwrócenie uwagi na znaczenie pasji w życiu człowieka.
- Znaczenie pamięci.
- Odpowiednie zachowanie na cmentarzu.
- Rozwijanie poczucia przynależności do grupy.
- Identyfikowanie się z zespołem klasowym poprzez udział w ważnych wydarzeniach klasowych i szkolnych.
- Kształtowanie poczucia odpowiedzialności za powierzone zadania. Wdrażanie do systematyczności.
- Utrzymywanie serdecznych kontaktów z dziećmi z klasy i w szkole.
- Ocena własnego postępowania wobec innych osób.
- Zrozumienie, że człowiek jest częścią przyrody.
- Budowanie relacji z rówieśnikami poprzez współpracę w parach i większych zespołach.

Prawa człowieka:

- Pomoc osobom potrzebującym.
- Znajomość i przestrzeganie praw i obowiązków ucznia, dziecka w rodzinie, dyżurnego.

Rozumienie podstawowych zasad moralnych i etycznych:

- Rozumienie związku człowieka i przyrody (dbałość o środowisko naturalne).
- Szacunek dla świata natury.
- Przestrzeganie reguł zachowania się w społeczności klasy, szkoły.
- Rozumienie znaczenia przyjaźni i koleżeństwa.

EDUKACJA PRZYRODNICZA**Świat zwierząt i roślin:**

- Opisywanie roślinności i mieszkańców charakterystycznych dla łąki.
- Obserwowanie i prowadzenie nieskomplikowanych doświadczeń przyrodniczych, analizowanie ich i wyciąganie wniosków.
- Rozpoznawanie drzew liściastych i iglastych po kształcie liści i owocach
- Mieszkańcy łąki – opisywanie ich życia i zwyczajów.
- Wyszukiwanie informacji na temat owadów w encyklopedii przyrody.

- Zależności pokarmowe występujące na łące – poznanie pojęcia łańcuch pokarmowy. Rysowanie dowolnego łańcucha pokarmowego.
- Dostrzeganie zależności pokarmowych na łące – wnioskowanie na podstawie tekstu.

Przyroda nieożywiona:

- Posiadania wiedzy o tym, że jest się częścią przyrody, trzeba ją chronić i szanować; nie niszczyć swojego otoczenia.

Warunki i zjawiska atmosferyczne:

- Obserwacja jesiennej pogody, odczytywanie temperatury.
- Wykonywanie prostych doświadczeń i wyciąganie z nich wniosków (wiązaną przyczyny ze skutkiem).

EDUKACJA MATEMATYCZNA

- Dodawanie liczb w zakresie 100 z przekroczeniem progu dziesiątkowego.
- Przedstawianie obliczeń na osi liczbowej.
- Porządkowanie liczb od najmniejszej do największej.
- Liczenie po jeden w zakresie 100.
- Rozwiązywanie zadań tekstowych.
- Rozwiązywanie zadań tekstowych, w tym na porównywanie różnicowe
- Zadania celowo błędnie sformułowane – wskazywanie, jakich informacji brakuje w zadaniu. Układanie pytania do zadania; skreślanie niepotrzebnych informacji.
- Układanie treści zadania do ilustracji.
- Linie proste, krzywe i łamane otwarte oraz zamknięte.
- Odtwarzanie kształtu linii prostej, krzywej i łamanej.
- Przeprowadzanie doświadczeń – badanie toru spadającego długopisu, liści opadających z drzew.
- Symetria osiowa.
- Mierzenie i rysowanie odcinków.
- Pomiar w centymetrach.
- Ćwiczenia w praktycznym zastosowaniu pomiaru długości, szerokości i wysokości.
- Mierzenie w centymetrach i w metrach.
- Posługiwanie się miarką krawiecką i stolarską; praktyczne ćwiczenia w klasie z wykorzystaniem miarki krawieckiej i stolarskiej; mierzenie długości i szerokości klasy, długości parapetu, szerokości drzwi, tablicy.
- Porównywanie długości.
- Rozwiązywanie zadań z wykorzystaniem elementów pomiaru.
- Obliczenia pieniężne w zakresie 100.

EDUKACJA KOMPUTEROWA**Posługiwanie się komputerem:**

- Doskonalenie umiejętności obsługi komputera.
- Posługiwanie się nazewnictwem elementów zestawu komputerowego w praktyce.
- Posługiwanie się myszą i klawiaturą.
- Samodzielne uruchamianie płyt z grą, animacją, filmem, danymi.
- Rozwijanie umiejętności pracy z edytorem tekstu.
- Korzystanie z multimediów dla dzieci.
- Oglądanie zdjęć.
- Korzystanie z Internetu (np. wejście na stronę internetową szkoły, na strony wskazane przez nauczyciela, na strony polecane dla dzieci).

Zasady higienicznej i bezpiecznej pracy przy komputerze:

- Korzystanie z komputera zgodnie z zasadami ustalonymi z nauczycielem na początku roku szkolnego (dotyczących np. właściwej postawy, odległości wzroku o monitora, czasu spędzonego przy urządzeniu).
- Korzystanie z Internetu tylko pod kontrolą nauczyciela.
- Rozumienie wpływu długotrwałego przebywania przy komputerze na ograniczanie kontaktów interpersonalnych (np. z rówieśnikami, rodziną).
- Rozumienie zagrożeń związanych z zamieszczeniem zdjęć i swoich danych (danych swoich bliskich) w Internecie.

Korzystanie z informacji:

- Próby wykorzystywania wybranych stron internetowych i grafiki do wyszukiwania informacji na opracowywane temat.

EDUKACJA TECHNICZNA**Wychowanie techniczne i znajomość środowiska technicznego:**

- Rozróżnianie i nazywanie materiałów: papieru, tektury, materiałów włókienniczych podczas codziennych zajęć i zabaw, w sytuacjach życiowych i podczas eksperymentów.
- Cięcie papieru.
- Znajomość nazw pojazdów wykorzystywanych do transportu w najzimniejszych miejscach na ziemi (np. sanie, zaprzęgi, skutery śnieżne, zaprzęgi psie).

Utrzymywanie porządku i bezpieczeństwa podczas korzystania z urządzeń technicznych:

- Zachowanie porządku w miejscu nauki i zabawy, w szatni oraz w innych pomieszczeniach użyteczności wspólnej.
- Wypełnianie obowiązków dyżurnego.
- Sprzątanie po sobie i pomoc rówieśnicza.

Bezpieczeństwo:

- Posiadanie wiedzy na temat zasad bezpiecznego poruszania się na drogach (na drodze rowerowej).
- Znajomość numeru telefonu alarmowego 112.
- Znajomość zasad wzywania pomocy do poszkodowanego lub/i zawiadomienia o wypadku osób dorosłych.

WYCHOWANIE FIZYCZNE I EDUKACJA ZDROWOTNA**Sprawność fizyczna:**

- Marsz i bieg.
- Pokonywanie przeszkód naturalnych i sztucznych (tory przeszkód budowane przez uczniów oraz naturalne tory przeszkód wykorzystywane podczas wyjść w okolice szkoły).
- Zabawy związane z rzucaniem i chwytaniem, rzuty do celu i na odległość (np. śnieżkami), toczenie, kozłowanie, odbijanie, prowadzenie piłki lub toczenie kuli śnieżnej.
- Skoki jedno- i obunóż, przez niską przeszkodę na sali zabaw ruchowych lub w terenie.
- Przyjmowanie pozycji wyjściowych i ustawianie się do ćwiczeń.
- Udział w grach i zabawach ruchowych, terenowych na terenie klasy, szkoły, poza szkołą.
- Znajomość i przestrzeganie zasady fair play.
- Respektowanie reguł gier i zabaw.
- Podporządkowanie się decyzjom sędziego.
- Znajomość sposobów radzenia sobie z emocjami w przypadku przegranej oraz okazywania szacunku zwycięzcy.
- Okazywanie radości z wygranej i szacunku dla pokonanego.

Profilaktyka prozdrowotna i bezpieczeństwo:

- Rozumienie związku aktywności fizycznej z zachowaniem zdrowia i sprawności fizycznej.
- Przestrzeganie zasad bezpieczeństwa w trakcie zajęć ruchowych.
- Posługiwanie się sprzętem sportowym zgodnie z przeznaczeniem i zasadami bezpieczeństwa.
- Dbanie o prawidłową postawę ciała, szczególnie podczas siedzenia przy stole, w ławce i przy komputerze.

4. Wybrane propozycje ciekawych metod, pomysły do wykorzystania, uwagi o realizacji**Mandala**

Termin arteterapia (artherapy) pochodzi od wyrazów: ars – sztuka i therapeuein – leczenie. Najprostszą definicję arteterapii przedstawił H. Grzegorzewski określając ją jako terapię przez sztukę koncentrującą się na wykorzystywaniu sztuki w odniesieniu do dorosłych i dzieci. W wąskim znaczeniu arteterapia obejmuje terapię z użyciem sztuk plastycznych.

Środki artystyczne używane w arteterapii ułatwiają dziecku ekspresję emocji. Proces arteterapeutyczny może zachodzić dzięki temu, że większość ludzkich myśli i uczuć tkwiących podświadomości wyraża się raczej w obrazach niż w słowach. Techniki arteterapeutyczne wykorzystują fakt, że każdy człowiek zarówno kształcony jak i nie w dziedzinie sztuki, posiada ukrytą zdolność do projekcji swoich wewnętrznych konfliktów w postaci wizualnej. Sztuka może służyć jako niewerbalny komunikat – mowa symboliczna. Wyrażając uczucia i doświadczenia za pomocą symbolicznych obrazów może być silniejszym środkiem ekspresji i komunikacji niż opis werbalny, a jednocześnie ujawniać te uczucia i przeżycia w sposób mniej traumatyzujący.

Jedną z form arteterapii stosowanej w popularnych ostatnio warsztatach terapii sztuką jest malowanie mandali. Mandala znaczy koło – rysunek w kole. Niektórzy ludzie zwłaszcza mieszkańcy Tybetu mandale nazywali „kołami życia”, inni – Indianie – „kołami leczniczymi”.

Mandala może przybierać różne formy, jednak wszystkie z nich mają wspólne cechy:

1. Każda mandala ma swój centralny punkt, swój środek z którego wychodzą wszystkie inne jej formy.
2. Wszystkie te formy zamknięte są okręgiem koła.
3. W mandalach istnieje wiele geometrycznych figur: są w niej trójkąty, kwadraty, elipsy, okręgi, romby.

W malowaniu mandali obowiązują dwie reguły:

Reguła I: Maluj taki obrazek zawsze w określonym kierunku. Albo zaczynasz od środka koła i ruchem spiralnym poruszasz pędzelek lub kredkę w stronę okręgu koła, albo rozpoczynasz malowanie na okręgu koła i ruchem spiralnym zmierzasz do środka koła.

Reguła II: Maluj tylko takimi kolorami, które najlepiej lubisz.

Podczas malowania od środka do okręgu obrazu bądź odwrotnie uczymy się zupełnie podświadomie spostrzegać samego siebie, kształtować swoje przeżycia i doświadczenia, nadając im określony kierunek. Odkrywamy, że centrum obrazu nie może istnieć bez otaczającej go przestrzeni. W ten sposób zaczynamy intuicyjnie spostrzegać, że nie jesteśmy „pępkiem świata”, a do swojego istnienia potrzebujemy zewnętrznej względem niego rzeczywistości, przede wszystkim zaś drugiego człowieka.

Do pracy twórczej wykorzystuje się oprócz pisaków i kredek także plastelinę, ryż, wycinki gazet, kolorowy papier i farby. Praca nad mandalą powinno przebiegać w ciszy i skupieniu, przy blasku świec i dźwiękach wyciszonej muzyki. Może to być muzyka medytacyjna muzyka lasu czy muzyka naśladująca szum morskich fal lub powiew górskich lasów.

Malowanie mandali przynosi zaskakujące efekty terapeutyczne. Długotrwałe „leczenie” tą metodą obok skuteczności pozwala zaobserwować etapy zachodzących w psychice zmian, bowiem w zestawionych pracach zawiera się bardzo dokładny zapis zmieniających się emocji i uczuć. Mandale ujawniają więcej niż inne wytwory twórczego procesu.

Kolorowanie mandali wykorzystywane jest też jako sposób na zrelaksowanie się. Mandalą uspokaja i wycisza dzieci nadpobudliwe psychoruchowe, agresywne, ułatwia koncentrację, prowadzi do wytrwałości i konsekwencji w działaniu. Z drugiej strony powoduje wzrost aktywności u dzieci nieśmiałych, biernych. Przez radość tworzenia otwierają się one, stają się odważniejsze i bardziej komunikatywne w stosunku do rówieśników. Specyficzna atmosfera, jaka wytwarza się podczas malowania, łagodzi napięcia, nieporozumienia i agresję.

Przykłady mandali możemy znaleźć: w architekturze (plany budowli sakralnych, witraże), a także w przyrodzie (wszystkie istoty żyjące zbudowane są z komórek, które z kolei posiadają jądra, a więc są mandalami, kwiaty, pajęczce sieci, słoje drzew – we wszystkich możemy dopatrzeć się charakterystycznego wzoru mandali).

Miesiąc: listopad

5. Wątki tematyczne dominujące w listopadzie:

- Życie w morzu. Zbiorniki wodne sztuczne i naturalne
- Zanieczyszczenia wody
- Jakie zwierzęta żyją w morzu?
- Tam, gdzie woda jest na wagę złota
- Dawno temu w Polsce
- W Biskupinie
- Legenda o Piaście Kołodziejcu
- Jestem patriotą
- W bibliotece i moja ulubiona książka
- Osioł i jego cień – K. I. Gałczyński
- Bajki Ezopa, Krasickiego
- Nagrywamy słuchowisko
- Radio, telewizja
- Reklamy

W tym miesiącu warto zwrócić uwagę na:

EDUKACJA POLONISTYCZNA

Słuchanie i mówienie:

- Zachęcanie do wypowiadania się z zastosowaniem elementów, takich jak tempo, siła głosu, intonacja, pauza, akcent ze szczególnym uwzględnieniem zajęć związanych z aktualną tematyką.
- Formułowanie dłuższej wypowiedzi na podstawie tekstu i ilustracji (najważniejsze wydarzenia w historii Polski).
- Rozmowa na temat znaczenie znajomości dziejów Polski dla budowania tożsamości narodowej.
- Przygotowanie prezentacji na temat wybranej postaci z historii Polski walczącej o wolność ojczyzny. Korzystanie z encyklopedii, Internetu.
- Przypomnienie cech wywiadu. Odegranie scenki – wywiad.
- Układanie pytań do wywiadu.
- Wyróżnianie postaci i zdarzeń, miejsc i czasu akcji w utworze literackim czytany przez nauczyciela.
- Prowadzenie rozmów na tematy związane z życiem w morzu, dawnej Polsce itp., i na tematy inspirowane literaturą.
- Umożliwianie dzieciom samorzutnych wypowiedzi na tematy im bliskie.
- Zapraszanie do udziału w rozmowach i formułowania własnych sądów, opinii i wniosków, szczególnie w związku z tematyką dotyczącą zjawisk przyrodniczych oraz prowadzenia obserwacji.
- Zachęcanie do zadawania pytań i formułowania odpowiedzi na pytania (z akcentem na tematykę doświadczeń i obserwacji).
- Bogacenie przez dzieci słownictwa czynnego i biernego (np. o wyrazy i wyrażenia związane z wodą, patriotyzmem).
- Stosowanie form grzecznościowych w wypowiedziach, dostosowywanie w rozmowach tonu głosu do sytuacji.
- Uczestniczenie przez dzieci w małych formach teatralnych.
- Ćwiczenie wyodrębniania zdań w tekście, wyrazów w zdaniu, sylab i głosek w wyrazie.
- Ćwiczenia w dostrzeganiu różnicy pomiędzy głoską i literą.
- Umożliwianie słuchania krótkich tekstów czytanych przez nauczyciela i inne osoby.
- Zapraszanie do słuchania ze zrozumieniem wypowiedzi innych osób i wykonywania poleceń złożonych.
- Formułowanie dłuższej wypowiedzi na podstawie wiersza.
- Uważne słuchanie tekstu. Formułowanie odpowiedzi na zadane pytania – co oznaczają kolory na polskiej fladze, czego symbolem jest biały orzeł w godle Polski?

- Rozmowa na temat znaczenia innych polskich symboli narodowych.
- Rozmowa na temat obchodów Narodowego Święta Niepodległości i jego znaczenia.
- Dlaczego należy pamiętać o żołnierzach, którzy zginęli w walce o wolność ojczyzny.

W zakresie czytania i pisania:

- Organizowanie doświadczeń w czytaniu prostych zdań i zdań złożonych.
- Zachęcanie do prób kodowania i dekodowania informacji (odczytywanie piktogramów, rysunków uproszczonych, schematów, napisów, znaków informacyjnych, danych zawartych w prostych tabelach).
- Wyszukiwanie w tekście potrzebnych informacji.
- Wykorzystywanie przez dzieci zbiorów biblioteki szkolnej i biblioteczki klasowej.
- Zachęcanie do czytania – z wykorzystaniem podręcznika, literatury dziecięcej, tekstów informacyjnych i popularnonaukowych (przeznaczonych dla dzieci).
- Systematyczne organizowanie ćwiczeń doskonalenia techniki głośnego czytania oraz cichego czytania ze zrozumieniem.
- Poszukiwanie w tekście potrzebnych informacji.
- Próby czytania samodzielnego i z pomocą nauczyciela: książek i czasopism dziecięcych, tekstów i fragmentów tekstów wybranych przez dzieci i zgodnych z ich zainteresowaniami.
- Zachęcanie do czytania z podziałem na role.
- Wnioskowanie na podstawie tekstu.
- Próby wykorzystywania tekstów pisanych jako źródła informacji, m.in. słownika ortograficznego i encyklopedii dla dzieci oraz znalezionych w Internecie.
- Zapraszanie dzieci do uczestniczenia w rozmowach na temat czytanych tekstów.
- Organizowanie ćwiczeń w pisaniu: przepisywanie i pisanie z pamięci, pisanie ze słuchu.
- Przestrzegania zasad kaligrafii.
- Pisanie zdań oraz kilkudzaniowych wypowiedzi.
- Układanie i zapisywanie wypowiedzi na zadany temat.
- Układanie i zapisywanie opisu godła na podstawie pytań.
- Trójczłonowa budowa opowiadania. Układanie i zapisywanie zakończenia opowiadania.
- Liczba pojedyncza i mnoga rzeczownika. Układanie i zapisywanie zdań z rzeczownikami w liczbie pojedynczej i mnogiej. Pisownia wyrazów z rz w zakończeniach -arz, -erz, -mierz, -mistrz.
- Rozwijanie zdań.
- Pisownia wyrazów z rz niewymiennym.
- Pisownia wyrazów z rz wymiennym.
- Kolejność alfabetyczna.
- Przypomnienie i utrwalenie wiadomości o czasowniku.
- Utrwalenie pisowni wyrazów z rz wymiennym i po spółgłoskach.
- Utrwalenie pisowni wyrazów z ż wymiennym na g, s, z, dz.
- Utrwalenie pisowni wyrazów z ż wymiennym na ź, zi.
- Utrwalenie pisowni wyrazów z ż wymiennym.
- Utrwalenie pisowni wyrazów z ż po spółgłoskach l, ł, n, r.
- Przekształcanie zdań.

EDUKACJA MUZYCZNA

Odtwarzanie muzyki:

- Śpiewanie indywidualne i zespołowe prostych piosenek z repertuaru dziecięcego (do wyboru przez nauczyciela wspólnie z dziećmi).
- Do, re, mi... – śpiewamy z nut.
- Odśpiewanie z pamięci hymnu narodowego.
- Muzyczne ćwiczenia.
- Muzyczne pytania i odpowiedzi.
- Powtarzanie nieskomplikowanych melodii.
- Odtwarzanie nieskomplikowanych rytmów głosem i na instrumentach perkusyjnych.

- Odtwarzanie nieskomplikowanych rytmów klaskaniem.
- Wyrażanie ruchem nastroju słuchanej muzyki.
- Gama C-dur.

Percepcja muzyki:

- Określanie w utworach muzycznych nastroju, rytmu, wysokości dźwięków, tempa, dynamiki.
- Odtwarzanie ruchem prostych układów choreograficznych proponowanych przez nauczyciela.
- Poznawanie instrumentów muzycznych wybranych przez nauczyciela wspólnie z dziećmi.
- Zapoznanie z tańcami polskimi. Określanie cech charakterystycznych. Nauka wybranego tańca.

Tworzenie muzyki:

- Improwizowanie melodii głosem lub na instrumentach do rymowanek (np. zagadki).
- Improwizacja ruchowa utworów instrumentalnych i wokalnych (repertuar do wyboru przez nauczyciela).
- Przygotowanie ilustracji muzycznej do wierszy. Wybór odpowiednich przedmiotów i instrumentów muzycznych, na których można zagrać odgłosy np. morza, jesieni.

EDUKACJA PLASTYCZNA**Percepcja sztuki:**

- Nazywanie dyscyplin sztuki (posługiwanie się w naturalnych sytuacjach nazwami: np. malarstwo, grafika, rzeźba, architektura).
- Znajomość wybranych zabytków i dzieł sztuki naszej ojczyzny.
- Opisywanie cech charakterystycznych dzieł architektury i sztuk plastycznych należących do polskiego dziedzictwa kulturowego.
- Rozpoznawanie barw ciepłych i zimnych. Nazwy kolorów.

Recepcja sztuki:

- Opisywanie cech charakterystycznych wytworów sztuki dziecięcej z użyciem podstawowych terminów charakterystycznych dla różnych dziedzin twórczości.

Ekspresja poprzez sztukę:

- Posługiwanie się różnymi technikami plastycznymi na płaszczyźnie i w przestrzeni z wykorzystaniem różnorodnych materiałów.
- Łączenie materiałów o różnych fakturach. Określanie faktury przedmiotów.
- Posługiwanie się środkami wyrazu artystycznego: kształt, barwa, faktura.
- Wykorzystywanie – podczas prac plastycznych – różnych materiałów, narzędzi i techniki.
- Ilustrowanie za pomocą różnorodnych środków wyrazu artystycznego scen inspirowanych literaturą, muzyką (np. muzyką etniczną), własną wyobraźnią.
- Korzystanie z narzędzi multimedialnych przy ilustrowaniu scen, sytuacji realnych inspirowanych wyobraźnią, muzyką, otoczeniem społecznym i przyrodniczym.
- Realizacja prostych projektów w zakresie form użytkowych, w tym służące kształtowaniu własnego wizerunku i otoczenia oraz upowszechnianiu kultury w środowisku szkolnym (stosując określone narzędzia i wytwory przekazów medialnych).
- Wykonanie ilustracji do wiersza.
- Znaczek pocztowy – ilustrowanie ważnych wydarzeń z historii Polski.

EDUKACJA SPOŁECZNA I ETYCZNA**Własna tożsamość:**

- Rozumienie relacji zachodzących między nim a najbliższym otoczeniem.
- Wywiązywanie się z powinności wobec najbliższych.

Relacje z innymi ludźmi:

- Kulturalne zwracanie się do innych ludzi; formy grzecznościowe w kontaktach z rówieśnikami i dorosłymi.
- Szacunek dla osób starszych.
- Tolerancja wobec innych ludzi.

Prawa człowieka:

- Pomoc osobom potrzebującym.
- Znajomość i przestrzeganie praw oraz obowiązków: ucznia, dziecka w rodzinie, dyżurnego w klasie.

Rozumienie podstawowych zasad moralnych i etycznych:

- Dostrzeganie w tekstach literackich przykładów niespektowania przez bohaterów norm etycznych.
- Wskazywanie w utworach literackich (lektura do wyboru przez nauczyciela) pozytywnych przykładów przestrzegania zasad i norm.
- Rozumienie związku człowieka i przyrody.
- Szacunek dla świata natury.
- Szacunek dla środowiska naturalnego.

Wychowanie patriotyczne

- Udział w wydarzeniach szkolnych i lokalnych.
- Poznanie najważniejszych wydarzeń z historii Polski.
- Zapoznanie z sylwetkami wielkich Polaków walczących o wolność ojczyzny: Józefem Piłsudskim, Janem Pawłem II, Lechem Wałęsą.
- Znaczenie znajomości dziejów Polski dla budowania tożsamości narodowej.
- Utrwalenie znajomości symboli narodowych – hymn, godło, flaga. Objasnienie znaczenia kolorów na polskiej fladze i w polskim godle. Przypomnienie legendy o zalozeniu państwa polskiego.
- Historia hymnu państwowego. Przypomnienie zasad zachowania w czasie sluchania i spiewania hymnu. Postaci historyczne związane z powstaniem hymnu narodowego.
- Chwile i miejsca wazne dla Polaków, w których prezentuje się polskie symbole narodowe.
- Znaczenie innych symboli narodowych dla poczucia przynaleznosci narodowej (stroje ludowe, mundur wojskowy, tradycje polskie, legendy).
- Przypomnienie pelnej nazwy naszego państwa.
- Kształtowanie uczucia dumy narodowej.
- Uświadamianie wartosci, z których możemy być dumni jako Polacy.
- Definiowanie pojęcia ojczyzna.
- 11 listopada – Narodowe Święto Niepodległości.
- Obchody święta w kraju i w miejscowości zamieszkania.
- Znaczenie miejsc pamięci narodowej – Grób Nieznanego Żołnierza.

EDUKACJA PRZYRODNICZA**Świat zwierząt i roślin:**

- Obserwacja i prowadzenie nieskomplikowanych doświadczeń, analizowanie ich i wyciąganie wniosków.
- Prowadzenie obserwacji i notowanie wyników obserwacji.
- Dostrzeganie związku przyczyny ze skutkiem (co się stanie, gdy...).

Warunki i zjawiska atmosferyczne:

- Rozpoznawanie i nazywanie zjawisk atmosferycznych charakterystycznych dla późnej jesieni.
- Znajomość niebezpieczeństwa wynikającego z różnych zjawisk atmosferycznych.
- Słuchanie i rozumie osoby zapowiadającej w mediach prognozę pogody.
- Rozwijanie umiejętności właściwego zachowania się w zależności od pór roku (np. właściwy ubiór w czasie wiosennych spacerów, zapobieganie przeziębieniom i przegrzaniu, zachowanie podczas deszczu, silnego wiatru).
- Obserwacja pogody i prowadzenie obrazkowego kalendarza zjawisk atmosferycznych.

- Wskazywanie zagrożeń wynikających z niebezpiecznych zjawisk meteorologicznych (np. huragan, powódź).
- Znajomość zasad zachowania się człowieka wobec niebezpiecznych zjawisk atmosferycznych.
- Wykorzystanie informacji (np. pochodzących z komunikatów meteorologicznych o stanie pogody) w życiu codziennym.

Wybrane zjawiska fizyczne i chemiczne oraz związki przyczynowo-skutkowe:

- Przeprowadzanie eksperymentów związanych z bieżącą tematyką.
- Sprawdzanie w praktyce efektów doświadczeń.
- Samodzielne poszukiwanie odpowiedzi na pytania dotyczące występowania zjawisk fizycznych.

EDUKACJA MATEMATYCZNA

- Dodawanie i odejmowanie dwóch liczb dwucyfrowych w zakresie 100 bez przekroczenia progu dziesiętkowego.
- Własności dodawania.
- Drzewka matematyczne.
- Liczby parzyste i nieparzyste.
- Struktura liczby dwucyfrowej. Wyróżnianie rzędu dziesiątek i rzędu jedności i dziesiątek.
- Porządkowanie liczb w kolejności od największej do najmniejszej.
- Stosowanie nawiasów w dodawaniu i odejmowaniu.
- Kolejność wykonywania działań – działania z nawiasami oraz bez nawiasów.
- Rozwiązywanie równań jednodziałaniowych z niewiadomą w postaci okienka.
- Rozwiązywanie zadań tekstowych wymagających wykonania jednego działania.
- Układanie treści zadań do rysunku i formuły matematycznej.
- Rozwiązywanie zadań tekstowych w tym na porównywanie różnicowe.
- Zadania tekstowe celowo błędnie sformułowane. Układanie zadania do obrazka.
- Rozwiązywanie zdań tekstowych z niewiadomą w postaci okienka.
- Obliczenia pieniężne w zakresie 100.
- Posługiwanie się jednostką centymetr.
- Posługiwanie się jednostką miary metr.

EDUKACJA KOMPUTEROWA

Posługiwanie się komputerem:

- Doskonalenie umiejętności obsługi komputera.
- Posługiwanie się nazewnictwem elementów zestawu komputerowego w praktyce.
- Posługiwanie się myszą i klawiaturą.
- Samodzielne uruchamianie płyt z grą, animacją, filmem, danymi.
- Rozwijanie umiejętności pracy z edytorem tekstu.
- Korzystanie z multimediów dla dzieci.
- Oglądanie zdjęć.
- Korzystanie z Internetu (np. wejście na stronę internetową szkoły, na strony wskazane przez nauczyciela, na strony polecane dla dzieci).

Zasady higienicznej i bezpiecznej pracy przy komputerze:

- Korzystanie z komputera zgodnie z zasadami ustalonymi z nauczycielem na początku roku szkolnego (dotyczących np. właściwej postawy, odległości wzroku o monitora, czasu spędzonego przy urządzeniu).
- Korzystanie z Internetu tylko pod kontrolą nauczyciela.
- Rozumienie wpływu długotrwałego przebywania przy komputerze na ograniczanie kontaktów interpersonalnych (np. z rówieśnikami, rodziną).
- Rozumienie zagrożeń związanych z zamieszczeniem zdjęć i swoich danych (danych swoich bliskich) w Internecie.

Korzystanie z informacji:

- Próby wykorzystywania wybranych stron internetowych i grafiki do wyszukiwania informacji na opracowywane temat.

EDUKACJA TECHNICZNA**Wychowanie techniczne i znajomość środowiska technicznego:**

- Rozróżnianie i nazywanie materiałów: papieru, tektury, materiałów włókienniczych podczas codziennych zajęć i zabaw, w sytuacjach życiowych i podczas eksperymentów.
- Cięcie papieru.
- Znajomość nazw pojazdów wykorzystywanych do transportu na morzu.
- Rozumienie potrzeby organizowania działania technicznego: pracy indywidualnej i zespołowej.

Utrzymywanie porządku i bezpieczeństwa podczas korzystania z urządzeń technicznych:

- Zachowanie porządku w miejscu nauki i zabawy, w szatni oraz w innych pomieszczeniach użyteczności wspólnej.
- Wypełnianie obowiązków dyżurnego.
- Sprzątanie po sobie i pomoc rówieśnicza.

WYCHOWANIE FIZYCZNE I EDUKACJA ZDROWOTNA**Sprawność fizyczna:**

- Marsz i bieg.
- Pokonywanie przeszkód naturalnych i sztucznych (tory przeszkód budowane przez uczniów oraz naturalne tory przeszkód wykorzystywane podczas wyjść w okolice szkoły).
- Zabawy związane z rzucaniem i chwytaniem, rzuty do celu i na odległość (np. śnieżkami), toczenie, kozłowanie, odbijanie, prowadzenie piłki lub toczenie kuli śnieżnej.
- Skoki jedno- i obunóż, przez niską przeszkodę na sali zabaw ruchowych lub w terenie.
- Przyjmowanie pozycji wyjściowych i ustawianie się do ćwiczeń.
- Udział w grach i zabawach ruchowych, terenowych na terenie klasy, szkoły, poza szkołą.
- Znajomość i przestrzeganie zasady fair play.
- Respektowanie reguł gier i zabaw.
- Podporządkowanie się decyzjom sędziego.
- Znajomość sposobów radzenia sobie z emocjami w przypadku przegranej oraz okazywania szacunku zwycięzcy.
- Okazywanie radości z wygranej i szacunku dla pokonanego.

Profilaktyka prozdrowotna i bezpieczeństwo:

- Rozumienie związku aktywności fizycznej z zachowaniem zdrowia i sprawności fizycznej.
- Przestrzeganie zasad bezpieczeństwa w trakcie zajęć ruchowych.
- Posługiwanie się sprzętem sportowym zgodnie z przeznaczeniem i zasadami bezpieczeństwa.
- Dbanie o prawidłową postawę ciała, szczególnie podczas siedzenia przy stole, w ławce i przy komputerze.

6. Wybrane propozycje ciekawych metod, pomysły do wykorzystania, uwagi o realizacji**Lapbooka – czyli jak zachęcić dzieci do czytania**

Co to jest lapbook?

Lapbook jest czymś w rodzaju teczki tematycznej, w której możemy umieścić wiadomości na wybrany temat. Informacje te jednak nie są gromadzone niczym wycinki z gazet. Taka teczka może pełnić funkcję interaktywnej przestrzeni na rysunki, opowiadania, wykresy, słówka, terminy czy też zdjęcia. To wszystko umieszczone jest w kieszonkach, książeczkach o przeróżnych kształtach i na karteczkach.

Można zrobić lapbook na dowolny temat i z dowolnego przedmiotu. Lapbook ma w sobie coś z pamiętnika, do którego dzieci chętnie zagląдают i chętnie prowadzą.

Do zrobienia lapbooka potrzebujemy teczki typu manila. Jest ona trochę większa niż format A4, z dość miękkiego kartonu, bez zamknięcia – po prostu złożona. Jeśli nie mamy takiej teczki, zastąpi ją doskonale karton nieco większego formatu niż A3 złożony na pół. Wielkość kartonu po złożeniu powinna być wystarczająca, aby swobodnie mieścił on kartki A4 – bez konieczności przycinania ich za każdym razem, kiedy będziemy chcieli dołożyć do lapbooka jakiś rysunek czy tekst. Oprócz tego przydadzą nam się nożyczki, klej lub taśma klejąca, zszywacz, dziurkacz oraz kartki różnego formatu i koloru.

Jak to zrobić:

- Rozkładamy teczkę/zgięty karton. Otrzymujemy kartkę A3 ze zgięciem na środku.
- Składamy karton tak, aby jego brzegi stykały się na środku (w zgięciu). W ten sposób otrzymujemy teczkę-teatrzyk. Po bokach mamy dwie kurtyny szerokości około połowy kartki A4, a na środku – scenę formatu A4. Nasz lapbook jest gotowy do wypełniania. Możemy go jeszcze wzmocnić, przyklejając karton lub kartkę formatu A4 na naszej „scenie”. Można także dokleić do niej kolejne kartki, aby otrzymać coś w rodzaju kłapek, które będą się chowały za „kurtyną”, ale dadzą nam dodatkową przestrzeń. Kłapki można dokleić zarówno od góry, jak i od dołu czy z boku za pomocą kleju lub taśmy klejącej. Można także zrobić kilka pojedynczych lapbooków i posklejać je ze sobą z jednej strony „kurtynami”. Otrzymamy wtedy podwójny lub potrójny lapbook.
- Robimy okładkę. Warto wykorzystać w tym celu rysunek wykonany przez dziecko. Przyklejamy go na nasze kurtyny i przecinamy w miejscu, gdzie kurtyny się rozchodzą.
- W środku za pomocą kleju lub zszywacza przymocowujemy: książeczki dowolnego kształtu, faktury i koloru; kieszonki, w których można umieścić karty, ilustracje albo zdjęcia; obrazki lub rysunki i wszystko, co nam pasuje do tematu.

Aby zachęcić dzieci do czytania, można wykorzystać lapbook tematyczny, np. o kotach. Dziecko samo lub wspólnie z dorosłymi będzie poszukiwało informacji oraz czytało książki, których bohaterami są te zwierzęta.

Zaczynamy od umieszczenia w lapbooku ogólnych informacji na temat kotów, np. książeczki o rasach, w której wymieniamy rasy kotów i przyklejamy właściwe ilustracje. Może to być książeczka w kształcie kota. Następna, książeczka będzie o tym, jak należy opiekować się kotami. Książeczka o kociej diecie może mieć kształt miski. Inna, np. O kocich zachowaniach może być w kształcie myszki. Kolejna o sposobach komunikowania się z ludźmi, może zwykłą książeczką jak zeszyt. Do tego możemy dodać kieszonkę z napisem: „Książki, które przeczytałam/-em”. Umieścimy w niej karty z następującymi rubrykami: tytuł książki, imię i nazwisko autora, wydawnictwo, data zakończenia lektury.

Karty będą wypełniane przez dzieci po przeczytaniu jakiegokolwiek książki na temat kotów.

Można jeszcze dodać kieszonkę z kocimi bohaterami, w której dziecko będzie umieszczać karty z imieniem czworonożnego bohatera i opisem jego dokonań czy też cech charakteru.

Na koniec można dodać książeczkę ze związkami frazeologicznymi, które zawierają wyraz kot. Do tego celu najlepiej posłuży nam książeczka z kłapkami. Robimy tabelkę o dwóch kolumnach jednakowej wielkości i dowolnej liczbie jednakowych rzędów.

Każdy rząd powinien być tak szeroki, aby można było w jednym okienku napisać ręcznie jeden związek frazeologiczny. Następnie wycinamy tabelę po liniach zewnętrznych i zginamy wzdłuż kolumn na pół. Jedną kolumnę nacinamy wzdłuż linii rzędów (tylko do zgięcia).

Przyklejamy książeczkę kolumną, która nie została nacięta. Nacięte kłapki muszą zachodzić na przyklejoną kolumnę. W ten sposób uzyskujemy naszą książeczkę. Na poprzecinanych kłapkach piszemy związki frazeologiczne. Gdy odniesiemy kłapkę, okaże się, że mamy miejsce na zapisanie ich znaczenia.

Innym pomysłem może być zrobienie lapbooka na temat bajek. W tym celu przygotowujemy książeczki z ogólnymi informacjami na temat bajek, np. co to jest bajka, co to jest morał. Wycinamy z papieru prostokąt, który zginamy na pół – otrzymujemy książeczkę z podnoszoną od góry kłapą.

Można też przygotować książeczkę typu „porównaj” do wykazania różnic między bajką a baśnią. Będzie podobna do poprzedniej, ale z dwiema kłapkami.

Prostokąt musi być większy, po zgięciu go na pół kłapę przecinamy także na pół. Pod jedną kłapką będzie definicja bajki, pod drugą – baśni.

Kolejna książeczka z kilkunastu prostokątnych karteczek zszytych ze sobą albo książeczka harmonijkowa powstała w wyniku złożenia w harmonijkę długiego paska papieru może nosić tytuł Bajki, które prze-

czytałam/-em sama/sam. Będziemy tam zapisywać imię i nazwisko autora oraz tytuł każdej kolejnej bajki, którą dziecko przeczyta.

Następnym krokiem może być umieszczenie kieszonki z kartami przedstawiającymi z jednej strony zwierzęta, a z drugiej wytłumaczenie ich alegorycznego znaczenia. Warto dodać kieszonkę z kartkami, na których dziecko będzie streszczało bajki albo przepisywało ich treść, co może służyć nauce ładnego pisania i ćwiczeniu ortografii. Można również dołożyć książeczki tematyczne o zwierzęcych bohaterach z bajek.

Książeczki znów mogą mieć kształt tych zwierząt. Ciekawe lapbooki powstaną na temat lektur.

W lapbooku każda książeczka jest inna, jak strony w pamiętniku – każda napisana przez inną osobę. Są też kieszonki, do których można zajrzeć jak do pamiętnikowego sekretu. Jednocześnie lapbook ma w sobie coś z zeszytu ćwiczeń, w którym wypełniamy rubryczki i umieszczamy wymagane informacje. Dziecko, tworząc swój lapbook, ma okazję wykazać się zdolnościami estetycznymi i artystycznymi, może wykorzystać swój talent plastyczny do zilustrowania informacji, które będą umieszczane w lapbooku, albo wypróbować różne style kaligrafii. Ważne jest także rozmieszczenie książeczek i kieszonek, co daje okazję do kształtowania lub doskonalenia umiejętności tworzenia kompozycji. Lapbook jest więc czymś wymarzonym dla dzieci uzdolnionych artystycznie, ale nie tylko dla takich.

Dzieci mogą znaleźć przyjemność w tworzeniu lapbooków z wykorzystaniem ilustrowanych gazet.

Czytanie w celu poszukiwania informacji jest przy tworzeniu Lapbooka naturalną koniecznością, a karty z samodzielnej lektury książek stanowią swoistą nagrodę – świadectwo czytelniczych dokonań i wspomnienie związanych z tym przeżyć.

Miesiąc grudzień

7. Wątki tematyczne dominujące w grudniu:

- W kopalni
- Jak powstał węgiel?
- Legenda o skarbniku
- Skarby w ziemi ukryte (Legenda o św. Kindze)?
- Zwyczaje mikołajkowe w różnych krajach
- Rodzinne przygotowania do świąt
- Symbolika potraw świątecznych
- Świąteczne potrawy regionalne
- Najpiękniejsze zaproszenie (dla samotnych na opłatek)
- Choinka (Andersen)
- Jaka choinka? Sztuczna czy prawdziwa. K. I. Gałczyński „Kto wymyślił choinki?”
- Co kraj, to obyczaj (obrzędy i zwyczaje świąt w innych krajach)
- Klasowa Wigilia

W tym miesiącu warto zwrócić uwagę na:

EDUKACJA POLONISTYCZNA

Słuchanie i mówienie:

- Budowanie dłuższej wypowiedzi na temat pochodzenia węgla.
- Uważne słuchanie tekstu o charakterze informacyjnym. Odszukiwanie informacji w tekście. Budowanie odpowiedzi na zadane pytania – wykorzystanie węgla w gospodarce, inne bogactwa naturalne Ziemi, znaczenie pracy górnika.
- Tłumaczenie znaczenia zwrotu węgiel to czarne złoto.
- Wybieranie określeń opisujących pracę górnika.
- Uważne słuchanie tekstu. Budowanie odpowiedzi na zadane pytania – jakie nieszczęście przydarzyło się górnikom w starej kopalni?
- Rozmowa na temat postępowania Bolka, ocena bohatera. Wyjaśnienie, na czym polegała mądrość skarbnika. Elementy realistyczne i nieprawdopodobne w legendzie.
- Ćwiczenie dramatyczne – budowanie dłuższej wypowiedzi w roli przewodnika oprowadzającego turystów po kopalni w Wieliczce.
- Opowiadanie legendy związanej z pochodzeniem soli w Polsce.
- Określanie czasu i miejsca akcji oraz bohaterów legendy.
- Przygotowanie inscenizacji legendy.
- Wnioskowanie na podstawie tekstu. Budowanie odpowiedzi na zadane pytania.
- Omówienie polskich zwyczajów bożonarodzeniowych dawniej i dziś (podłaźniczka, dzielenie się opłatkiem, śpiewanie kolęd, stół nakryty białym obrusem, sianko pod obrusem, płonąca świeca, choinka, wieczerza wigilijna).
- Rozmowa na temat tradycji i zwyczajów świątecznych. Formułowanie odpowiedzi na pytanie, dlaczego tak ważne jest podtrzymywanie tradycji świątecznych.
- Rozmowa na temat różnic i podobieństw związanych z obchodami świąt Bożego Narodzenia w Polsce i innych państwach Europy.
- Rozmowa na temat tego, co w rodzinie jest najważniejsze inspirowane wiedzą dzieci ilustracjami i tekstami literackimi.
- Rozmowa z dziećmi na temat składania życzeń.
- Słuchanie czytanych przez nauczyciela tekstów z podręcznika.
- Uczestniczenie w rozmowie i udzielanie odpowiedzi, zadawanie pytań.
- Rozmowa na temat kulturalnego zachowania się przy szkole.
- Rozmowa na temat zwyczajów bożonarodzeniowych na podstawie ilustracji i tekstów w podręczniku oraz doświadczeń dzieci.

- Opowiadanie dzieci o przygotowaniach świątecznych na podstawie własnych doświadczeń.
- Składanie świątecznych życzeń.

Czytanie:

- Ćwiczenia w czytaniu tekstu.
- Czytanie ze zrozumieniem.
- Wzbogacanie słownictwa zwrotami w gwarze śląskiej.
- Elementy realistyczne i nieprawdopodobne w legendzie.
- Wyszukiwanie w tekstach potrzebnych informacji.
- Interpretowanie utworu poprzez ekspresję słowną, ilustrowanie treści wiersza gestem i ruchem.
- Czytanie z podziałem na role.
- Wyszukiwanie fragmentu tekstu będącego odpowiedzią na pytanie.

Pisanie:

- Układanie i zapisywanie opisu Skarbnika na podstawie pytań.
- Trójczłonowa budowa opowiadania – układanie i zapisywanie opowiadania na podstawie legendy o świętej Kindze.
- Układanie i zapisywanie krótkiej wypowiedzi na zadany temat na podstawie własnych przemyśleń.
- Układanie i zapisywanie krótkiej wypowiedzi na podstawie własnej wiedzy.
- Układanie i zapisywanie opisu klasowej choinki.
- Układanie i zapisywanie życzeń świątecznych dla bliskich. Przypomnienie zasad adresowania listów.
- Dobieranie zwrotów odpowiednich do wieku adresata.
- Pisanie swobodnych tekstów.
- Pisanie z pamięci.
- Redagowanie listu lub e-maila do Mikołaja.

Poprawność językowa

- Poszerzenie wiadomości o czasowniku (czasy – intuicyjnie).
- Zdrobnienia wyrazów.
- Utrwalenie pisowni wyrazów z ch wymiennym na sz i s.
- Utrwalenie zasady pisowni h w wyrazach „hałaśliwych”.
- Układanie i zapisywanie zdania z wybranymi czasownikami.
- Wielka litera w pisowni imion.
- Utrwalenie pisowni wyrazów z ą, ę.
- Utrwalenie pisowni wyrazów z ą na końcu rzeczowników rodzaju żeńskiego.
- Przypomnienie typowych zwrotów i wyrażenia, pisownia wielką literą zaimków
- Wielka litera w imionach i zwrotach grzecznościowych.
- Układanie i zapisywanie zdania rozwiniętego.
- Utrwalenie pisowni wyrazów z ą na końcu rzeczowników rodzaju żeńskiego.

EDUKACJA MUZYCZNA**Odtwarzanie muzyki:**

- Śpiewanie indywidualne i zespołowe prostych piosenek z repertuaru dziecięcego (do wyboru przez nauczyciela wspólnie z dziećmi).
- Powtarzanie nieskomplikowanych melodii.
- Odtwarzanie nieskomplikowanych rytmów głosem i na instrumentach perkusyjnych.
- Odtwarzanie nieskomplikowanych rytmów klaskaniem.
- Wyrażanie ruchem nastroju słuchanej muzyki.
- Forma muzyczna ABA.

Percepcja muzyki:

- Określanie w utworach muzycznych nastroju, rytmu, wysokości dźwięków, tempa, dynamiki.
- Odtwarzanie ruchem prostych układów choreograficznych proponowanych przez nauczyciela.
- Poznawanie instrumentów muzycznych wybranych przez nauczyciela wspólnie z dziećmi.
- Słuchanie kolęd.

Tworzenie muzyki:

- Improwizowanie melodii głosem lub na instrumentach do rymowanek (np. zagadki).
- Improwizacja ruchowa utworów instrumentalnych i wokalnych (repertuar do wyboru przez nauczyciela).
- Tworzenie prostych ilustracji dźwiękowych do tekstów i obrazków.

EDUKACJA PLASTYCZNA**Percepcja sztuki:**

- Elementy charakterystyczne kultury śląskiej.
- Wiedza na temat tradycji i obrzędów ludowych ze swojego regionu – Boże Narodzenie w sztuce – szopki świąteczne.

Recepcja sztuki:

- Opisywanie cech charakterystycznych wytworów sztuki dziecięcej z użyciem podstawowych terminów charakterystycznych dla różnych dziedzin twórczości.

Ekspresja poprzez sztukę:

- Posługiwanie się różnymi technikami plastycznymi na płaszczyźnie i w przestrzeni z wykorzystaniem różnorodnych materiałów.
- Łączenie materiałów o różnych fakturach. Określanie faktury przedmiotów.
- Posługiwanie się środkami wyrazu artystycznego: kształt, barwa, faktura.
- Wykorzystywanie – podczas prac plastycznych – różnych materiałów, narzędzi i techniki.
- Ilustrowanie za pomocą różnorodnych środków wyrazu artystycznego scen inspirowanych literaturą, muzyką (np. muzyką etniczną), własną wyobraźnią.
- Korzystanie z narzędzi multimedialnych przy ilustrowaniu scen, sytuacji realnych inspirowanych wyobraźnią, muzyką, otoczeniem społecznym i przyrodniczym.
- Realizowanie prostych projektów w zakresie form użytkowych, w tym służących kształtowaniu własnego wizerunku i otoczenia oraz upowszechnianiu kultury w środowisku szkolnym (stosując określone narzędzia i wytwory przekazów medialnych).
- Posługiwanie się różnymi technikami plastycznymi na płaszczyźnie i w przestrzeni – wykonywanie zabawek na choinkę.

EDUKACJA SPOŁECZNA I ETYCZNA**Ja i moje otoczenie:**

- Poznanie zawodu górnika. Docenienie niebezpiecznej i ciężkiej pracy górników. Górnictwo – Barbórka.
- Polskie zwyczaje i tradycje bożonarodzeniowe dawniej i dziś. Rola i znaczenie tradycji w rodzinie. Pielęgnowanie zwyczajów i tradycji.
- Tradycje i zwyczaje bożonarodzeniowe w Europie – różnice i podobieństwa w obchodzeniu świąt.
- Przypomnienie zasad formułowania życzeń. Składanie życzeń jako sposób okazywania innym szacunku i serdeczności. Utrzymywanie serdecznych kontaktów z innymi, mówienie sobie miłych słów.

Współbycie i współdziałanie:

- Okazywanie troski i miłości najbliższym na co dzień.
- Zwrócenia uwagi na znaczenie wartości niematerialnych prezentów (dobry uczynek, uśmiech, niesienie pomocy osobom potrzebującym).
- Ocena postępowania bohatera legendy. Cechy górnika Bolka (pracowitość, odwaga, dobroć, wytrwałość, skromność, mądrość, rozsądek, szlachetność).
- Znaczenie miłość syna do ojca. Okazywanie szacunku i troski wobec rodziny.
- Przygotowania do świąt jako wspólny rodzinny rytuał (wartość pracy wykonanej dla najbliższych). Pielęgnowanie tradycji świątecznych.
- Atmosfera podczas Świąt Bożego Narodzenia. Określanie, co jest najważniejsze w czasie Bożego Narodzenia. Przeżywanie świąt jako czasu miłości, nadziei, radości z bycia z bliskimi.
- Wyjątkowy charakter Wigilii – dzień pojednania, radości, przeżywania bliskości w rodzinie, składania życzeń. Okazywanie im miłości i szacunku.
- Pielęgnowanie zwyczajów i tradycji bożonarodzeniowych. Znajomość tradycji własnej rodziny.
- Pomoc osobom starszym, rodzicom – np. nakrywanie wigilijnego stołu.
- Reguły obowiązujące w przy stole, stosowanie się do tych zasad – kultura zachowania się.
- Dostosowanie swoich oczekiwań do realiów sytuacji ekonomicznej swojej rodziny.

EDUKACJA PRZYRODNICZA**Przyroda nieożywiona:**

- Historia powstania węgla kamiennego.
- Znaczenie węgla – produkty otrzymywane z węgla, wykorzystanie węgla w hutach i elektrowniach.
- Przygotowanie klasowej wystawy przedmiotów, do których wytworzenia potrzebny był węgiel.
- Poznanie innych bogactw naturalnych Ziemi (węgiel brunatny, rudy metali, sól kamienna, siarka, ropa naftowa, gaz ziemny).
- Wskazywanie Śląska na mapie Polski. Przypomnienie, czym jeszcze oprócz węgla charakteryzuje się region Śląska (gwara, obrzędy, stroje, tańce, tradycje, sztuka ludowa).
- Odszukiwanie i zapisywanie nazw miast, w których pobliżu znajdują się największe kopalnie węgla.
- Znaczenie i pochodzenie soli kamiennej. Przeprowadzenie doświadczenia polegającego wytrącaniu się kryształków soli ze słonej wody.
- Przeprowadzenie doświadczenia wytrącania soli z wody. Obserwacja i zapisywanie.
- Odszukiwanie i zaznaczanie na mapie miejscowości zamieszkania oraz Wieliczki.
- Znaczenie bogactw wydobywanych z ziemi dla człowieka.

EDUKACJA MATEMATYCZNA

- Powtórzenie tabliczki mnożenia w zakresie 30. Przypomnienie pojęć iloczyn, czynniki.
- Przemienność mnożenia.
- Mnożenie przez liczby 1 i 0.
- Powtórzenie dzielenia liczb w zakresie 30.
- Dzielenie przez mieszczące. Przypomnienie pojęć: iloraz, dzielna, dzielnik.
- Dzielenie przez podział.
- Mnożenie i dzielenie jako działania wzajemnie odwrotne. Rozwiązywanie zadań tekstowych. Układanie zadania do obrazka.
- Układanie pytania do zadania
- Zadania celowo błędnie sformułowane.
- Mnożenie i dzielenie w zakresie 50.

EDUKACJA KOMPUTEROWA

Posługiwanie się komputerem:

- Doskonalenie umiejętności obsługi komputera.
- Posługiwanie się nazewnictwem elementów zestawu komputerowego w praktyce.
- Posługiwanie się myszą i klawiaturą.
- Samodzielne uruchamianie płyt z grą, animacją, filmem, danymi.
- Rozwijanie umiejętności pracy z edytorem tekstu.
- Korzystanie z multimediów dla dzieci.
- Oglądanie zdjęć.
- Korzystanie z Internetu (np. wejście na stronę internetową szkoły, na strony wskazane przez nauczyciela, na strony polecane dla dzieci).

Zasady higienicznej i bezpiecznej pracy przy komputerze:

- Korzystanie z komputera zgodnie z zasadami ustalonymi z nauczycielem na początku roku szkolnego (dotyczących, np. właściwej postawy, odległości wzroku o monitora, czasu spędzonego przy urządzeniu).
- Korzystanie z Internetu tylko pod kontrolą nauczyciela.
- Rozumienie wpływu długotrwałego przebywania przy komputerze na ograniczanie kontaktów interpersonalnych (np. z rówieśnikami, rodziną).
- Rozumienie zagrożeń związanych z zamieszczeniem zdjęć i swoich danych (danych swoich bliskich) w Internecie.

Korzystanie z informacji:

- Próby wykorzystywania wybranych stron internetowych i grafiki do wyszukiwania informacji na opracowywane temat.

EDUKACJA TECHNICZNA

Wychowanie techniczne i znajomość środowiska technicznego:

- Rozróżnianie i nazywanie materiałów: papieru, tektury, materiałów włókienniczych podczas codziennych zajęć i zabaw, w sytuacjach życiowych i podczas eksperymentów.
- Cięcie papieru. Własnoręcznie wykonane ozdoby świąteczne.

Utrzymywanie porządku i bezpieczeństwa podczas korzystania z urządzeń technicznych:

- Zachowanie porządku w miejscu nauki i zabawy, w szatni oraz w innych pomieszczeniach użyteczności wspólnej.
- Wypełnianie obowiązków dyżurnego.
- Sprzątanie po sobie i pomoc rówieśnicza.

WYCHOWANIE FIZYCZNE I EDUKACJA ZDROWOTNA

Sprawność fizyczna:

- Uczestniczenie w zabawach i grach ruchowych.
- Wykonywanie ćwiczeń równoważnych.

Sprawność fizyczna:

- Marsz i bieg.
- Pokonywanie przeszkód naturalnych i sztucznych (tory przeszkód budowane przez uczniów oraz naturalne tory przeszkód wykorzystywane podczas wyjść w okolice szkoły).
- Zabawy związane z rzucaniem i chwytem, rzuty do celu i na odległość (np. śnieżkami), toczenie, kozłowanie, odbijanie, prowadzenie piłki lub toczenie kuli śnieżnej.
- Skoki jednonóż, obunóż, przez niską przeszkodę na sali zabaw ruchowych lub w terenie.

- Przyjmowanie pozycji wyjściowych i ustawianie się do ćwiczeń.
- Udział w grach i zabawach ruchowych, terenowych na terenie klasy, szkoły, poza szkołą.
- Znajomość i przestrzeganie zasady fair play.
- Respektowanie reguł gier i zabaw.
- Podporządkowanie się decyzjom sędziego.
- Znajomość sposobów radzenia sobie z emocjami w przypadku przegranej oraz okazywania szacunku zwycięzcy.
- Okazywanie radości z wygranej i szacunku dla pokonanego.

Profilaktyka prozdrowotna i bezpieczeństwo:

- Bezpieczeństwo swoje i innych w czasie obchodzenia Świąt Bożego Narodzenia (lampki choinkowe, petardy, sztuczne ognie).
- Przy stole, w ławce i przy komputerze.
- Wybieranie bezpiecznych miejsc do zabaw, szczególnie podczas ferii świątecznych i przebywania poza kontrolą dorosłych.

8. Wybrane propozycje ciekawych metod, pomysły do wykorzystania, uwagi o realizacji

Wyobraź sobie ...

Materiały: nagrania muzyczne, arkusze szarego i białego papieru, kredki, pisaki, klej, kłębki wełny.

Zadanie dla uczestników:

- Podział na grupy.
- Zabawa z papierem, ekspresja ruchowa i plastyczna:
 - rozrywanie arkusza szarego papieru (czas odmierza muzyka);
 - odrysowywanie puzzli na białym papierze, które powstają z kawałków porwanego szarego papieru;
 - wypełnianie puzzli rysunkami nt. „Piękny świat”, „Pięknie żyć”, „Podwodny świat” itp. lub swobodna ekspresja plastyczna;
 - prowadzenie dróg do wybranej pracy plastycznej;
 - pisanie swobodnych tekstów.

Wariant I:

Każda osoba z grupy redaguje jedno zdanie na dany temat, następnie wszystkie zdania dzieli się na wyrazy i przekazuje innej grupie. Kolejne zadanie polega na ułożeniu swobodnego tekstu z wykorzystaniem zgromadzonych wyrazów. Dalszy tok postępowania jak wyżej.

Mapa wyrazów

- Każda grupa otrzymuje pocięty wiersz na wyrazy (każdy wyraz w izolacji, bez kontekstów). Trzeba ułożyć tekst z wykorzystaniem wszystkich wyrazów (nadanie znaczeń wyrazom).
- Odczytanie wiersza – malowanie do niego ilustracji. Ponowne odczytanie i porównanie z wersją oryginalną.
- „Dyktando – pod dyktando” – odczytywanie i zapisywanie oryginalnego wiersza.
- Wymiana kartek z napisanym dyktandem – sprawdzenie poprawnego zapisu.

Wyspa

Materiały: duży arkusz papieru, kredki, farby, kolorowy papier, nożyczki, klej.

- Ćwiczenie to ma na celu uruchomienie twórczego, oryginalnego myślenia w wykorzystaniu elementów środowiska i dostępnych w tej niecodziennej sytuacji przedmiotów.
- Podział na grupy, każdy ma dostęp do kartki.
- Instrukcja:
 - Wyobraźcie sobie, że płyniecie statkiem, każdy w innym celu. Nagle statek ulega awarii, ale nic nikomu się nie stało. Dopływacie do bezludnej wyspy, być może będziecie musieli tam pozostać 20lat.
 - Zagospodarujcie wyspę (arkusz papieru). Wymyślcie (napiszcie i przedstawcie za pomocą dramy) zakończenie tej historii.

Na koniec analizujemy – co znalazło się na wyspie, czego zabrakło, czy elementy środowiska zostały wykorzystane, jak podzielono obowiązki.

Wyobraźnia

- Proste ćwiczenia słownikowe, frazeologiczne (np. znajdź wyraz, który widać).
- Tekst wiersza „Spóźniony słowik”, a z nim: drama (pokaż zmartwioną panią słowikową), rzeźba, improwizacja, inscenizacja.
- Praca w grupach z wykorzystaniem wiersza.
 - Przepis na tort z wietrzyka (składniki).
 - Telegram do teściów od pani słowikowej.
 - Wywiad pani słowikowej z... (dialog).
 - Ogłoszenie o zaginięciu słowika.
 - Komunikat radiowy.
 - Rysopis zaginionego.

„Poezja dnia”

Na początku tygodnia dzieci budują zestawy wyrazów (są one systematycznie zapisywane). Osoba odpowiedzialna za dany tydzień wybiera słowo z danego zestawu. Uczniowie otrzymują pięć minut, aby napisać, co myślą, co im się kojarzy z wybranym słowem – tematem. Krótki czas nie pozwala się rozpraszać, zmusza do spontanicznego zapisywania pierwszych myśli, skojarzeń. Następnie każdy uczeń czyta swój tekst i poprzez głosowanie następuje wybór najciekawszego.

„Poeta dnia” jest zobowiązany poprawić swój tekst, przepisać go zilustrować i powiesić w „kąciku poetów”.

Artykuł prasowy

Materiały: powielone pierwsze strony gazet z pustymi polami do wypełnienia, fragmenty tekstów do czytania, flamastry

Podział na grupy.

- Problem na podstawie przygotowanych fragmentów tekstu: Gdyby wtedy istniała prasa codzienna, to jaki artykuł na temat wydarzenia przedstawionego w tekście mógłby się ukazać na pierwszych stronach gazet?
- Działanie: dzieci wchodzą w rolę dziennikarzy i piszą artykuł w pustym polu powielonych pierwszych stron gazet, ze zwróceniem uwagi na: miejsce (określenie położenia geograficznego) i wydarzenie.
- Prezentacja.

Aukcja

Nauczyciel czyta dzieciom wyrazy na sprzedaż. Każdy kupujący ma do dyspozycji 100 punktów, których nie może przekroczyć, karteczki zawierają następujące słowa (mogą być inne, zależy od tematu): szkoła, lekcja, przerwa, wakacje, morze, las, mama, pies, rodzeństwo, dom, rodzina, książki, komputer, sport, telewizor, modne ubrania, przyjaźń, wierność, tolerancja... Każdy wyraz musi być wyceniony.

Z kupionymi wyrazami dzieci układają tekst.

W kręgu prawdy, dobroci i piękna

Materiały: serca w pięciu kolorach, baśń „Bądź dobrą” (lub inna baśń)

- Nauczyciel wręcza uczniom „dary” w postaci kolorowych serc z zapisanymi nazwami tychże:
 - 5 serc czerwonych – prawda,
 - 5 zielonych – mądrość,
 - 5 żółtych – piękno,
 - 5 niebieskich – pracowitość,
 - 5 białych – samodzielność.
- Powstają grupy: prawdomównych, mądrych, pięknych, pracowitych, samodzielnych. Każda otrzymuje kartę pracy, której polecenia są związane z:
 - ułożeniem krótkiej charakterystyki otrzymanego daru,
 - próbą jego zilustrowania (rysunek, scenka),

- sporządzeniem listy możliwości skorzystania z otrzymanego daru oraz reklamują, jak można skorzystać z danego daru: praca w grupach – każdy po kolei zapisuje zdanie, które jest kontynuacją wypowiedzi poprzednika.
- Głośne odczytanie tekstu baśni „Bądź dobrą” – dar królowej wróżek – H. Sienkiewicz.

Miesiąc styczeń

9. Wątki tematyczne dominujące w styczniu:

- O dwunastu miesiącach – baśń J. Porazińskiej
- Skąd się wzięły baśnie?
- Bohaterowie naszych baśni – J. Ratajczak
- W krainie fantazji
- Historia w kamień zaklęta (zamki)
- Szlakiem znanych zamków
- Na rycerskim zamku
- Pasowanie na rycerza. Zawisza Czarny
- Ballada o uprzejmym rycerzu – W. Badalska
- Spotkanie z babciami i dziadkami
- Władcy Polski, królowie
- Na królewskim balu
- Stroje dawno temu

W tym miesiącu warto zwrócić uwagę na:

EDUKACJA POLONISTYCZNA

Słuchanie i mówienie:

- Rozmowa z dziećmi na temat sposobów powitania Nowego Roku.
- Przypomnienie nazwy ostatniego dnia w roku – Sylwestra. Formułowanie odpowiedzi na pytania.
- Rozmowa na temat ulubionego miesiąca. Wyjaśnienie i uzasadnienie wyboru.
- Wyróżnianie postaci i zdarzeń, miejsc i czasu akcji w utworze literackim czytany przez nauczyciela
- Uważne słuchanie tekstu o charakterze informacyjnym.
- Określanie chronologii wydarzeń w utworze literackim czytany przez nauczyciela.
- Opowiadanie przez dzieci treści wysłuchanych tekstów.
- Prowadzenie rozmów na tematy związane z życiem rodzinnym, szkolnym i na tematy inspirowane literaturą.
- Rozmowa na temat babć i dziadków.

Czytanie:

- Wyszukiwanie w tekście informacji.
- Ustalanie chronologii wydarzeń w nieskomplikowanym utworze literackim czytany samodzielnie.
- Odczytywanie informacji z piktogramów z tabeli logicznej.
- Czytanie z podziałem na role.
- Czytanie ze zrozumieniem.
- Wyodrębnianie fragmentu opisującego ilustrację.
- Poszukiwanie w tekście potrzebnych informacji.
- Odczytywanie informacji z materiału ilustracyjnego i wypowiedzianie się na zadany temat.
- Korzystanie ze słownika języka polskiego.

Pisanie:

- Układanie i zapisywanie życzeń noworocznych, swoich planów i marzeń oraz postanowień.
- Układanie i zapisywanie odpowiedzi na pytania.
- Układanie i zapisywanie opisu postaci na podstawie pytań.
- Układanie i zapisywanie opowiadania na podstawie historyjki obrazkowej.
- Zapisywanie w zeszycie notatki na temat: dlaczego babcia jest ważną osobą w naszym życiu?
- Pisanie swobodnych tekstów.
- Pisanie z pamięci i ze słuchu
- Dokańczanie zdania na podstawie wiedzy własnej.
- Zapisywanie metryczki lektury.

Poprawność językowa:

- Przypomnienie i utrwalenie wiadomości na temat przymiotnika.
- Powtórzenie wiadomości na temat zmiękczeń, samogłosek i spółgłosek.
- Poprawne zapisywanie nazw miesięcy.
- Pisownia „nie” z rzeczownikami.
- Pisownia „nie” z przymiotnikami.
- Pisownia „nie” z różnymi częściami mowy.
- Utrwalenie pisowni wyrazów z u na początku i na końcu.
- Pisownia wyrazów z u w czasownikach z zakończeniami typu -uje.
- Pisownia wyrazów z u w zakończeniach typu -un, -unka, -usia, -unio.
- Wyjątki w pisowni wyrazów z ó w zakończeniach -ów, -ówka.

EDUKACJA MUZYCZNA**Słuchanie i rozumienie muzyki:**

- Słuchanie utworu A. Vivaldiego „Cztery pory roku – Zima”.
- Wyrażanie w sposób werbalny i niewerbalny swoich doznań (w trakcie i po wysłuchaniu muzyki).

Śpiewanie i muzykowanie, ruch przy muzyce:

- Tworzenie krótkich śpiewanek utrwalających znajomość pór roku i nazwy miesięcy.
- Gra na instrumentach melodycznych prostych melodii i akompaniamentów.
- Wykonywanie prostych utworów, interpretacja ich zgodnie z ich rodzajem i funkcją.
- Rozróżnianie podstawowych elementów muzyki i znaki notacji muzycznej.
- Ilustrowanie gestem oraz ruchem prostych rytmów.
- Wyrażanie nastroju i charakteru muzyki płasem i tańcem.
- Tańczenie podstawowych kroków i figur polki.

EDUKACJA PLASTYCZNA**Percepcja sztuki:**

- Wdrażanie do wypowiedzania się na temat, jak zmieniają się pory roku.
- Określanie swojej przynależności kulturowej poprzez kontakt z wybranymi dziełami sztuki, zabytkami i z tradycją w środowisku rodzinnym, szkolnym i lokalnym; uczestniczenie w życiu kulturalnym tych środowisk.

Ekspresja przez sztukę:

- Posługiwanie się różnymi technikami plastycznymi na płaszczyźnie i w przestrzeni – plac zabaw w przyszłości.
- Realizacja prostych projektów w zakresie form użytkowych, w tym służące kształtowaniu własnego wizerunku i otoczenia oraz upowszechnianiu kultury w środowisku szkolnym (stosując określone narzędzia i wytwory przekazów medialnych).

EDUKACJA SPOŁECZNA I ETYCZNA**Ja i moje otoczenie:**

- Plany i marzenia związane z nadejściem Nowego Roku.
- Składanie życzeń noworocznych.
- Wdrażanie do utrzymywania serdecznych kontaktów z kolegami.

Współbycie i współdziałanie:

- 1 stycznia jako umowna data rozpoczęcia Nowego Roku. Kiedy i jak obchodzi się Nowy Rok na świecie. Różnice i podobieństwa w obchodzeniu Nowego Roku.
- Ważne osoby w naszym życiu. Okazywanie miłości i szacunku babci i dziadkowi. Obchody Dnia Babci i Dnia Dziadka.
- Współpraca z innymi osobami poprzez zabawę, wspólną naukę czy uczestniczenie w codziennych sytuacjach – życie w klasie – rozmowy i zabawy na temat wspólnoty, społeczności, pracy dla innych.
- Przestrzeganie reguł obowiązujących w społeczności dziecięcej (np. współpracuje ze swoimi rówieśnikami podczas zabaw i w sytuacjach zadaniowych).

EDUKACJA PRZYRODNICZA**Przyroda nieożywiona:**

- Wyjaśnianie zależności zjawisk przyrody od pór roku.
- Rodzaje kalendarzy i ich zastosowanie w codziennym życiu. W jakich sytuacjach potrzebujemy kalendarza? Podział roku na 12 miesięcy i 365 dni.
- Przypomnienie i utwalenie nazw miesięcy. Przyporządkowanie miesięcy do poszczególnych pór roku.

Warunki i zjawiska atmosferyczne:

- Prowadzenie obserwacji pogody w styczniu i zapisywanie wyników w sposób przyjęty w klasie.
- Wykonywanie prostych doświadczeń i wyciąganie z nich wniosków (wiążanie przyczyny ze skutkiem).
- Rozwijanie umiejętności właściwego zachowania się w zależności od pór roku (np. właściwy ubiór).

Wybrane zjawiska fizyczne i chemiczne oraz związki przyczynowo-skutkowe:

- Poszukiwanie odpowiedzi na pytania otwarte, typu: „Dlaczego?“, „W jaki sposób?“, „Po co?“, „Ile?“ w związku z wykonywanymi obserwacjami i eksperymentami związanymi ze zjawiskami fizycznymi, np. topnienia i zamarzania.

EDUKACJA MATEMATYCZNA

- Odczytywanie i zapisywanie liczb w systemie rzymskim od I-XII.
- Kalendarz. Pojęcia pół roku, kwartał.
- Kolejność miesięcy. Pory roku – kiedy się zaczynają.
- Zapisywanie dat; daty ważnych dni w roku.
- Kalendarz – obliczanie, ile czasu upłynęło.
- Praktyczne korzystanie z kalendarza
- Zegar – wskazywanie pełnych godzin na zegarze w systemie 12-godzinny.
- Posługiwanie się określeniami: rano, przed południem, w południe, po południu, wieczorem, o północy, w nocy.
- Zegar – wskazywanie godzin w systemie 24-godzinny. Pojęcie doby. Północ, południe.
- Proste obliczenia zegarowe.
- Odczytywanie godzin i minut na zegarze. Pojęcie minuta.
- Przeprowadzanie doświadczenia, ile trwa minuta. Godzina jako 60 minut.
- Pojęcia pół godziny, kwadrans. Odczytywanie informacji/godzin z programu telewizyjnego.
- Ćwiczenia praktyczne z użyciem zegara.
- Odczytywanie informacji/godzin z planu dnia.
- Mnożenie i dzielenie w zakresie 50.
- Mnożenie i dzielenie jako działania wzajemnie odwrotne.
- Rozwiązywanie zadań tekstowych.
- Porządkowanie liczb od najmniejszej do największej.
- Obliczenia pieniężne. Układanie pytania do zadania. Zadanie celowo błędnie sformułowane.

EDUKACJA KOMPUTEROWA

Obsługa komputera:

- Posługiwanie się komputerem w podstawowym zakresie.

Wyszukiwanie i korzystanie z informacji:

- Wykorzystywanie określonego programu, aby obejrzeć zdjęcia w komputerze.

Tworzenie tekstów i rysunków:

- Korzystanie z grafiki i animacji za pomocą różnych programów dostępnych w pracowni.

Zagrożenia wynikające z korzystania z różnych osiągnięć techniki (np. multimediów, komputera):

- Korzystanie z komputera tak, aby nie narażać własnego zdrowia.

EDUKACJA TECHNICZNA

Wychowanie techniczne:

- Urządzenia techniczne – wartość urządzeń – od łopatką do koparki.

Konstruowanie:

- Wykonywanie prac z papieru – własna majsterka.

Bezpieczeństwo:

- Utrzymanie porządku wokół siebie: na swojej ławce.
- Sprzątanie po sobie i pomaganie innym w utrzymaniu porządku.

WYCHOWANIE FIZYCZNE I EDUKACJA ZDROWOTNA

Sprawność fizyczna:

- Pokonywanie przeszkód naturalnych w terenie.
- Uczestniczenie w zabawach i grach ruchowych.
- Wykonanie próby siły mięśni brzucha.
- Posługiwanie się piłką.
- Udział w mini grach.
- Wykonywanie przewrotu w przód.
- Wykonywanie próby gibkości dolnego odcinka kręgosłupa.

Zdrowie i profilaktyka prozdrowotna:

- Bezpieczeństwo swoje i innych w czasie wyprawy w teren.
- Przestrzeganie zasad bezpiecznego zachowania się w trakcie zajęć sportowych.
- Wybór bezpiecznego miejsca do zabaw.

10. Wybrane propozycje ciekawych metod, pomysły do wykorzystania, uwagi o realizacji

Proste techniki plastyczne

Stosowanie różnorodnych technik plastycznych w pracy z dziećmi wpływa na wzrost zainteresowania sztuką plastyczną, pobudza do twórczego działania, ekspresji. Każda technika plastyczna posiada specyficzne właściwości i wymaga od dziecka odpowiednich umiejętności i sprawności. Niektóre z technik są stosowane i powszechnie znane, niektóre będą może nowością i ukażą inny sposób pracy twórczej.

Ulubionym materiałem do wytworu prac plastycznych jest **papier**. Z papierem można robić dosłownie wszystko: malować, ciąć, gnieść, wycinać, wydzierać... itd. Dzieci uczą się przy okazji rozróżniać rodzaje papieru oraz określać jego przeznaczenie.

Bardzo prostą techniką plastyczną jest **wydzieranka**. Technikę tę można zastosować w każdej klasie. Wydzierankę można wykonać z papieru kolorowego, z gazety, z bibuły lub innego w miarę cienkiego papieru.

Kolejną bardzo prostą techniką jest **wycinanka**. Tak samo jak przy wydzierance możemy stopniować trudność wykonania pracy w zależności od możliwości uczniów:

- odrysowanie elementów od szablonów, wycinanie, naklejanie,
- samodzielny projekt, wycinanie elementów, naklejanie.

Podczas wykonywania tego rodzaju pracy, należy zachować kolejność naklejania elementów. Praca będzie bardziej atrakcyjna, gdy na koniec obrysujemy elementy czarnym markerem.

Bardzo duże walory artystyczne posiada praca wykonana **metodą naklejania papierowych rurek na kartkę**. Tak jak przy większości technik plastycznych należy stopniować trudności podczas wykonywania pracy. Ogólny schemat wykonania pracy tą techniką jest następujący:

- projekt pracy (szkic ołówkiem),
- wykonanie rurek z ręcznika papierowego,
- naklejanie rurek na szkic (do tego celu najbardziej nadaje się klej wodoodporny, np. wikol lub „magik”),
- malowanie farbami po wyschnięciu kleju.

Do wykonania rurek możemy użyć kolorowej krepiny, wówczas praca nie wymaga malowania farbami.

Bardzo lubianą i prostą techniką wykonywania prac plastycznych jest rysunek na papierze **kredkami pastelowymi – olejnymi**. Pastele olejne na białym papierze dają piękne, nasycone kolory. Należy jednak pamiętać o konieczności zabezpieczenia stanowiska pracy przed nadmiernym zabrudzeniem oraz o tym, aby cała powierzchnia kartki była starannie zakolorowana.

Dzieci uwielbiają **malować farbami**. Alternatywą dla pędzla malarskiego mogą być **patyczki kosmetyczne**. Na przygotowanym na kartce szkicu za pomocą patyczka do uszu stemplujemy obraz. Na kolorowej kartce efektownie wygląda obraz wykonany białą farbą, zaś na białej kartce można używać wszystkich barw.

Z różnych rodzajów papieru można wykonać kolorowy **latawiec**. Do wykonania tej pracy potrzebne są następujące materiały:

- tektura,
- papier wycinankowy,
- bibuła krepina,
- blok rysunkowy z kolorowymi kartkami,
- dziurkacz, nożyczki, klej „magik” i sznurek.

Z tektury wycinamy romb i oklejamy go obustronnie kartką z bloku rysunkowego w wybranym kolorze. Następnie wycinamy i naklejamy oczy, nos, rumieńce i uśmiech. Z bibuły krepiny robimy 6 kolorowych kokardek, które umocowujemy na sznurku (3 sztuki) oraz na przedziurkowanych rogach rombu.

Jesienny liść z gazy – malowany farbami. Tego typu pracę wykonujemy z uczniami klasy II lub III. Wymaga ona od dzieci umiejętności sprawnego posługiwania się nożyczkami oraz złożona jest z kilku faz:

- złożenie kartki z bloku technicznego na pół,
- odrysowanie konturu liścia na jednej połowce kartki,
- wycięcie liścia,
- podklejenie i przymarszczenie gazy od wewnętrznej strony w celu wypełnienia konturów liścia,
- malowanie gazy farbami w kolorach jesiennych.

Rozwijanie zainteresowań czytelniczych

Literatura dziecięca pełni wielorakie funkcje, a szkoła powinna rozbudzać potrzeby i zainteresowania czytelnicze uczniów. Dziecko, obcując z literaturą, powinno czuć przyjemność i zadowolenie (wówczas możemy mówić o sukcesie)³.

Stanie się to tylko w sytuacjach, gdy nauczyciel potrafi wydobyć z utworu walory kształcące, poznawcze i wychowawcze, zaciekać, a nawet zainteresować nimi uczniów i zachęcić ich do bliższego poznania, jeżeli potrafi odwoływać się do indywidualnych przeżyć młodego czytelnika świadomie inspirując odbiór i wykorzystanie treści utworu. Krytycy literatury dziecięcej i młodzieżowej zgodnie stwierdzają, że powinna ona spełniać wielorakie funkcje: edukacyjne, estetyczne, emocjonalne i zabawowe. Chodzi o literaturę, która oddziałuje na wszystkie sfery osobowości. Rzecz w tym, aby dziecko czytając opowiadanie czy wiersz bawiło się i przeżywało różne sytuacje z bohaterem, a przy okazji poznało zasady dobrego wychowania, środowisko bohatera i swoje. Dziecko z proponowanych mu utworów bierze to, co bliskie, ciekawe, zrozumiałe i potrzebne.

Irena Słońska wierzy głęboko, że książka ma moc wpływania na wolę i uczucia czytelnika, budzenie i krystalizowanie zainteresowań, kształcenie jego postawy życiowej, ideałów, inspiracji, że wpływa na postępowanie⁴.

Najpełniej funkcje kształcące i wychowawcze przedstawił J. S. Bruner w swojej książce pt. *W poszukiwaniu teorii nauczania*. Książka – według Brunera „spełnia wiele funkcji, służy wielu celom i przemawia różnymi głosami. A najbardziej zdumiewające jest w niej to, że potrafi jednocześnie pokazywać, informować, opisywać i poetyzować, tworzyć piękno, wyjaśniać i spełniać te wszystkie i wiele innych funkcji, podtrzymując kontakt z drugim człowiekiem”⁵.

Biorąc powyższe rozważania pod uwagę, możemy stwierdzić, że proces nauczania bez szerokiego wykorzystania literatury dziecięcej jest co najmniej niepełny.

Formy pracy z literaturą dziecięcą w integralnej realizacji treści programu:

- Słuchanie czytanego tekstu, nagrań baśni, legend i utworów poetyckich oraz rozmowa i swobodne wypowiedzi na temat słuchanego utworu lub jego fragmentu daje duże możliwości rozwoju mowy i myślenia uczniów. Tworzy warunki do wyrażania swojego zdania na tematy związane z treścią czytanego tekstu i zachowania bohaterów.
- Dużym zainteresowaniem dzieci cieszą się opowiadania o zwierzętach, których treść wiąże się zarówno z poznawaniem środowiska i obyczajów tych zwierząt, jak również możliwości udzielania koniecznej pomocy. Dzieci prowadzą wywiady z autorami, bohaterami utworów, układają zdania na temat losów bohaterów czytanej książki.
- Wypowiedzi uczniów na tematy dotyczące treści poznanych utworów ukazują zrozumienie poruszanych zagadnień i prezentowanych wartości, mobilizując do aktywności twórczej – plastycznej czy nawet ruchowej.
- Ogromne znaczenie w pracy z literaturą dziecięcą ma czytanie zbiorowe (i indywidualne) czasopism i książek, a następnie wykorzystywanie przeczytanych tekstów do ćwiczeń w mówieniu i pisaniu.
- Samodzielne czytanie książek wzbogaca wypowiedzi ustne i pisemne, wpływa na doskonalenie umiejętności cichego czytania ze zrozumieniem.
- Umiejętność czytania ze zrozumieniem determinuje rozwój zainteresowań, wzbogaca piękno języka, mobilizuje do udziału w prezentacji utworu za pomocą form teatralnych. Praca z lekturą podnosi poziom indywidualnych, wielozdaniowych wypowiedzi uczniów, kształci samodzielność myślenia i piękno języka ojczystego.
- Rozmowy na temat bohaterów, obok wyróżniania cech i sposobów postępowania, umożliwiają dostrzeganie wartości, jakie prezentują. Wdrażają do wyrażania własnych odzuć i sądów. Bardzo często treść utworu pozwala poznać wartości moralne (współczucie, sprawiedliwość, dobroć, życzliwość), które najczęściej występują w utworach dla dzieci.
- Nie brakuje w literaturze dziecięcej wartości poznawczych (wiedza, wyjaśnianie, porządkowanie, definiowanie, klasyfikowanie), kształtowania wrażliwości na wartości estetyczne oraz sens kierowania się wartościami w życiu.

³ Strzelczyk U., *Rozwijanie zainteresowań czytelniczych u dzieci w młodszym wieku szkolnym*, „Życie Szkoły” 1984, nr 4, s. 236-238.

⁴ Słońska I., *Dzieci i książki*, PZWS, Warszawa 1957.

⁵ Bruner J., *W poszukiwaniu teorii nauczania*, PIW, Warszawa 1974, s. 20.

- Literatura dziecięca może również pełnić funkcje terapeutyczne. Uczniowie uczą się uzasadniać swoje zdania podczas oceny postępowania bohaterów. Stają się bardziej wnikliwi i precyzyjniej wyrażają istotne cechy postaci utworów. To z kolei owocuje w dostrzeganiu cech i ocenie rówieśników.
- Literatura sprzyja uczeniu się samodzielności i empatii oraz zasad społecznego przystosowania – współdziałania.
- Wyróżnianie i wskazywanie postaci głównych i drugorzędnych, ustalanie kolejności zdarzeń oraz miejsca akcji, to możliwość wskazywania istotnych elementów treści i funkcji akcji opowiadania.
- Bardzo ważną i pożyteczną czynnością uczniów jest określanie nastroju w utworze. W tym wypadku jest możliwość oddziaływania i wpływania na inteligencję emocjonalną. Dzieci płacą wielką cenę za brak wrażliwości i analfabetyzm emocjonalny dorosłych. Nauczanie zintegrowane, odwołując się do najbliższego otoczenia dziecka, sprzyja wiązaniu treści utworu z jego doświadczeniami i przeżyciami, co z kolei wiąże się z różnymi formami ekspresji dziecięcej. Julian Tuwim i Jan Brzechwa zwracają uwagę na upodobania dzieci do absurdalnego żartu: „dzieci bzdurzą i chcą być bzdurzone”. Jan Brzechwa w utworach „Samochwała”, „Leń”, „Skarżypyta” zmusza uczniów do krytycznego stosunku wobec złych przyzwyczajzeń.
- Dużą rolę spełnia również książka historyczna. Opowiadania historyczne o silnym zabarwieniu uczuciowym odgrywają ważną rolę w kształceniu uczuć patriotycznych⁶.

Sposoby pracy z tekstem

Dzieci młodsze w szkole i poza nią kontaktują się z różnymi rodzajami tekstów: literackimi, publicystycznymi, popularnonaukowymi. Czytane przez dzieci książki i czasopisma, często umiejętnie łączące przekaz językowy treści z przekazem obrazowym, są nieocenioną pomocą w zdobywaniu wiedzy i poszerzaniu jej. Istotną rolę w przyswajaniu sobie przez dziecko treści przedmiotowych pełnią już w klasach bliższych podręczniki szkolne, dzięki którym uczeń może także ćwiczyć umiejętności oraz sprawności, utrzymywać materiał i kontrolować jego opanowanie⁷.

Uczenie się stopniowe różnymi sposobami na podstawie tekstu powinno mieć miejsce tak na lekcjach języka polskiego w klasach niższych, jak i na lekcjach innych przedmiotów nauczania, na zajęciach kółek zainteresowań, w kontakcie z biblioteką szkolną, a także w domu. Pełne korzystanie z lektury jest możliwe wówczas, gdy czytelnik dokonuje tak percepcji tekstu, jak i jego recepcji, gdy poza poznawaniem spostrzeżeniowym pojedynczych elementów tekstu, zapamiętuje on treść lektury, potrafi krytycznie się do niej ustosunkować, a także praktycznie ją wykorzystać w swojej działalności.

Konieczne jest wdrażanie dzieci do efektywnego uczenia się dosłownego tekstów, ponieważ występuje ono często w toku nauki szkolnej i w życiu codziennym. Uczniowie muszą zapamiętywać wyrazy, wyrażenia, zwroty, znaki, symbole, daty. Uczenie się wymaga zapamiętywania dosłownego definicji, twierdzeń, praw. Zdobycie wiedzy odbywa się także przez zapamiętywanie niedosłowne celem przyswojenia sobie pojęć, faktów, zatrzymania w pamięci przebiegu wydarzeń, procesów.

Rozumienie i zapamiętywanie treści tekstu wiąże się z kilkakrotnym jego czytaniem i analizowaniem. Każde kolejne czytanie tekstu podnosi stopień rozumienia go i zapamiętywania jego treści. Pierwsze, orientacyjne czytanie tekstu zapoznaje czytającego ogólnie z jego treścią. W pierwszym czytaniu należy od razu wyjaśnić niezrozumiałe wyrazy i zwroty. Jeżeli nauczyciel nie dokonał tego przed czytaniem tekstu, to uczeń może skorzystać z jego pomocy (czy kolegów) podczas czytania. W wyjaśnieniu nie znanych sformułowań słownych pomocne będą słowniczki zamieszczone pod tekstem czy w książce, słowniki wyrazów obcych, encyklopedia.

Podczas drugiego czytania należy w tekście wyróżnić (można lekko podkreślić zwykłym ołówkiem) najważniejsze osoby, zdarzenia, pojęcia, fakty, nazwy, daty, twierdzenia, definicje. Wyodrębnienia i podkreślenia pomagają zapamiętać ważne fragmenty tekstu⁸.

Siedząc jeszcze raz treść tekstu, należy sobie przypomnieć wiadomości, które ułatwiają zrozumienie tej treści, przeczytanie jej i przyswojenie sobie. Po przemyśleniu treści dobrze jest zrobić przerwę, która pozwoli na odprężenie, i następnie jeszcze raz wrócić do tekstu, czytając uważnie i szybko tylko wyróżnione fragmenty. Po takim przygotowaniu należy głośno, własnymi słowami odtworzyć treść tekstu w formie odpowiadającej jego rodzajowi. Może to być wypowiedź w formie kilku logicznie powiązanych zdań, spra-

⁶ Lenartowska K., Świętek W., *Praca z tekstem w kl. I-III*, WSiP, Warszawa 1982, s. 28-33.

⁷ Tamże, s. 33 – 37.

⁸ Tamże, s. 32.

wozdanie z treści tekstu, opowiadanie. Jeżeli informacje zawarte w tekście trzeba zapamiętać dosłownie, wówczas celowe jest wracanie do nich w przeciągu pewnego czasu i kontrolowanie wierności ich zapamiętania z tekstem, by nie tworzyły się luki w wiadomościach, przyspieszające proces zapominania.

Uczenie się na podstawie tekstu wymaga dużej koncentracji uwagi. Czytanie w celu zapamiętania treści nie może być powierzchowne. Koncentracja zewnętrzna pozwoli poprawnie przeczytać tekst głośno, zaś. uchwycić w ogólnym zarysie treść w czasie czytania cichego, gdy myśli „bujają” na marginesie tekstu. Koncentracji wewnętrznej bardziej sprzyja ciche czytanie, podczas którego dokonywać się mogą różne skojarzenia, tworzyć obrazy, snuć refleksje. Szybkie czytanie ułatwia skupienie się nad treścią tekstu, ponieważ nie pozostawia miejsca na myśli oderwane od tekstu.

Uczenie się na podstawie tekstu nie jest łatwe dla najmłodszych uczniów, ponieważ jest to czynność nowa, intelektualna. Systematyczne ćwiczenie się w wykonywaniu nowych czynności powoduje stopniowe wykształcenie się coraz bardziej zorganizowanej struktury danej czynności, czyli nabywanie umiejętności. Różnorodne formy pracy z tekstem na lekcjach języka polskiego w klasach niższych pozwalają na przyswojenie przez uczniów takich działań i czynności oraz sprawności, które umożliwiają: dokładne analizowanie tekstu, rozważne porządkowanie treści, trwale przyswajanie, twórcze przekształcanie.

Czynnościom analizowania tekstu sprzyjają takie formy, jak:

- wyodrębnianie (wypisywanie) wyrazów, zdań, urywków,
- czytanie ilustracji, rysunków, schematów,
- wyjaśnianie słownictwa, treści pojęć,
- odpowiadanie na pytania (ustne lub pisemne) na podstawie tekstu,
- zestawianie tekstu z ilustracją, rysunkiem, schematem,
- wyszukiwanie i porównywanie podobnych faktów, zdarzeń, obrazów,
- czytanie z podziałem na role⁹.

Praca z tekstem dokonująca się w wymienionych wyżej formach pozwoli angażować i inne procesy poznawcze, jednak analiza będzie tu wyraźnie dominowała.

W celu przyzwyczajania małych uczniów do rytmicznej pracy, porządku, zachowania ładu wewnętrznego i zdyscyplinowanego, logicznego myślenia znaczne walory mają następujące formy pracy z tekstem:

- porządkowanie pytań i odpowiedzi zgodnie z treścią tekstu,
- opowiadanie treści tekstu,
- układanie planu,
- wyszukiwanie w tekście informacji na podany temat,
- sporządzanie zestawień tabelarycznych na podstawie tekstu,
- formułowanie wniosków i uogólnień.

Porządkowanie myśli w związku z czytaniem tekstem znacznie ułatwia uczniom zdobywanie wiadomości. Plan i zestawienie tabelaryczne wspomagają zapamiętywanie werbalne poprzez kształcenie pamięci sensomotorycznej podczas pisania.

Utrwalanie wiadomości jest konieczne do zdobywania przez uczniów podstawy rzeczowej do operacji intelektualnych. Sposoby przyswajania wiadomości na podstawie tekstu opanowują dzieci młodsze, wykonując polecenia, w rezultacie których występuje:

- wyszukiwanie i wypisywanie wyrazów, zdań, urywków,
- opowiadanie treści tekstu,
- zdawanie sprawy z treści tekstu,
- uczenie się na pamięć fragmentów prozy i poezji.

Nieodzownym warunkiem uczenia się jest zdolność rozumowania indukcyjnego i dedukcyjnego. Przechodzenie w rozumowaniu od szczegółu do ogółu i odwrotnie przeplata się ze sobą tak, jak procesy analizy łączą się z procesami syntezy. Wymienione poniżej formy pracy z tekstem sprzyjają szczególnie rozwijaniu u dzieci młodszych uzupełniających się wzajemnie sposobów rozumowania indukcyjnego i dedukcyjnego. Jest to:

- zestawianie treści tekstu z własnymi obserwacjami i przeżyciami,
- wyrażanie własnego sądu o postaciach i zdarzeniach,
- odwoływanie się do tekstu i odczytywanie jego fragmentów jako argumentów uzasadniających wyrażone sądy, opinie, wnioski, uogólnienia.

⁹ Tamże, s. 33.

Praca z tekstem pozwala każdemu uczniowi tworzyć nowe wartości subiektywne. Do pracy twórczej uczeń klas niższych wdraża się podczas:

- samodzielnego wypowiedzania się na podstawie tekstu,
- zdawania sprawy z treści tekstu po jednorazowym, cichym przeczytaniu,
- inscenizowania tekstu,
- sporządzania notatki na podstawie tekstu,
- pisania wypracowań (tzw. twórczych)¹⁰.

Wymienione wyżej formy pozwalają na samodzielne rozumowanie, posługiwanie się własnym wątkiem myślowym, indywidualnym zasobem słownym i stylem.

Wdrażanie młodszych uczniów do uczenia się na podstawie tekstu rozwija ich aktywną postawę spostrzeżeniową, myślową i emocjonalną, budzi różnorodne zainteresowania, wyzwala i kształtuje uzdolnienia. W toku codziennych zajęć szkolnych i domowych dziecko zdobywa szereg dobrych przyzwyczajzeń ułatwiających mu korzystanie z książki. Przyzwyczajenia te wiążą się z:

- wykonywaniem działania teoretycznego lub praktycznego według instrukcji słownej lub graficznej,
- samodzielnym wykonywaniem poleceń, zadań, ćwiczeń z podręczników do języka polskiego z uwzględnieniem samokontroli poprawności wykonanej pracy,
- zdobywaniem wiadomości i umiejętności w dziedzinie posługiwania się książką i techniką biblioteczną. W nabywaniu umiejętności pracy z tekstem istotną rolę pełnią wzorcowe przykłady demonstrowane przez nauczyciela.

Niekiedy uczniowie mają trudności w opowiadaniu tekstu, zdawaniu sprawy z jego treści. Nie potrafią wybiórczo operować zdarzeniami, faktami mającymi stanowić tworzywo sensownego, lecz własnego ujęcia treści. Uczniowie nie potrafią nieraz zdecydować się samodzielnie na ustalanie porządku logicznego wypowiedzanych treści, starając się mechanicznie i w sposób pamięciowy powtórzyć słowa tekstu. Pomocą w pokonywaniu tych trudności może być przykładowe, wzorowe opowiadanie (czy zdawanie sprawy z treści tekstu) wypowiedziane przez nauczyciela. Opowiadanie może obejmować pewien fragment akcji lub jej całość. Podobnie zdawanie sprawy z treści może dotyczyć całości tekstu lub wybranego zagadnienia. Wypowiedź może być przedstawiona w żywej formie językowej lub w formie nagrania na taśmie. Można przedstawić jedną wersję wypowiedzi lub kilka (dwie, trzy). Zadaniem uczniów jest śledzenie treści wypowiedzi i zwrócenie uwagi na to, czy wypowiedź ujmowała wszystkie zdarzenia i fakty, która z nich była bardziej szczegółowa (wypowiedzana, czy nagrana), które zwroty i wyrażenia były dosłownie powtórzone z tekstu. Wzorcowe przykłady opowiadania, zdawania sprawy z treści tekstu, pozwalają uczniom uświadomić sobie formę i przebieg działania, w którym proces mówienia jest oparty na samodzielnym myśleniu. Polecenia nauczyciela: opowiedz o swojej przygodzie na kolonii, opowiedz treść czytanki, przedstaw krótko treść artykułu o pracy w hucie, powiedz, czego się dowiedziałeś o hodowli królików, staną się dla ucznia zrozumiałe. Wzorcowe przykłady mogą być kilkakrotnie powtórzone w odstępach czasowych przeplatanych nabywaniem przez uczniów doświadczeń w samodzielnym działaniu¹¹.

Zestawianie treści tekstu z własnymi obserwacjami, doświadczeniami i przeżyciami ma na celu uaktywnianie uczniów tak słowne, jak myślowe i emocjonalne. Możliwość mówienia o rzeczywistości znanej, przygodach, zdarzeniach zapamiętanych, przeżytych i rozumiałych wyzwala potrzebę wypowiedzania się. Jednak i w tym przypadku są potrzebne niekiedy pewne wzorce. Zadaniem ich jest ukazanie możliwości skojarzeń pozornie dla ucznia odległych faktów, zdarzeń, postaci. Wiąże się to z głębszym wnikaniem w sens tekstu i podtekst, co małym uczniom sprawia jeszcze trudności. Nauczyciel może włączyć się w tok wypowiedzi uczniów, oczywiście w sposób umiarkowany, by pobudzić bardziej wnikliwe myślenie i refleksję.

Nabywanie umiejętności czytania ilustracji, rysunków, schematów również wymaga nieraz poprzedzenia samodzielnego działania uczniów wzorcową czynnością nauczyciela. Podobnie jest przy opanowywaniu umiejętności wykonywania działania teoretycznego lub praktycznego według instrukcji słownej czy graficznej.

Demonstrowanie wzorcowych czynności przez nauczyciela jest jednym ze sposobów kształcenia przez obserwowanie rzeczywistości. Przyczynia się do narastania u ucznia statycznego doświadczenia, które stanowi pomoc w jego pracy samodzielnej, twórczej, będącej podstawą własnych, dynamicznych doświadczeń.

¹⁰ Tamże, s. 34.

¹¹ Strzelczyk U., *Rozwijanie zainteresowań czytelniczych u dzieci w młodszym wieku szkolnym*, *Życie Szkoły* 1984, nr 4, s. 236-238.

Własne doświadczenia pomagają uczniom w klasach niższych nabywać umiejętności pracy z tekstem, gdy pierwsze próby działań będą dokonywane pod kierunkiem nauczyciela. Przy takich sposobach pracy z tekstem, jak: wyodrębnianie wyrazów, zdań, fragmentów, wyszukiwanie informacji na podany temat, układanie pytań i odpowiedzi, sporządzanie notatki, układanie planu dominuje samodzielna, twórcza praca myślowa dziecka, którą nauczyciel dyskretnie kieruje. Uczniowie nabywają stopniowej wprawy w odróżnianiu rzeczy istotnych od mniej istotnych, dostrzeganiu stosunków współzależności, porządkowaniu myśli, odczytywaniu logicznej konstrukcji cudzej wypowiedzi, tworzeniu własnej¹².

Powtarzane podczas pracy z różnymi tekstami działania powodują narastanie stopnia samodzielności i tempa tych działań. Tworzą się pożyteczne przyzwyczajenia, uczniowie przyswajają sobie sposoby uczenia się na podstawie tekstu. Te same sposoby w innych warunkach przejawiać się będą w odmiennej postaci, co wyklucza wszelki schematyzm w działaniu uczniów. Czynniki determinującymi elastyczność działania uczniów klas niższych będą: rodzaj i forma tekstu, jego treść, formy organizacyjne uczenia się, zastosowane środki dydaktyczne.

Mały czytelnik nawiązuje swoje pierwsze kontakty z książką, tekstem drukowanym głównie poprzez beletrystykę. Ulubionymi jego książkami są najczęściej te, które zawierają utwory literatury pięknej lub rozrywkowej.

Literatura piękna daje pewną sumę wiedzy o świecie, wprowadza elementy norm moralnych, kształtuje wyobraźnię, budzi refleksje. W utworze literackim język pełni dwie funkcje: informacyjną i ekspresyjną. Język przekazuje informacje o rzeczywistości obiektywnej, a jednocześnie tworzy obrazy artystyczne, wyraża uczucia i przeżycia autora, wywołuje przeżycia u czytelnika. Przeglądając pozycje lekturowe zamieszczone w wykazie programu nauczania języka polskiego w klasach niższych, można stwierdzić, że są to różne gatunki utworów epickich pisane przeważnie prozą.

Literatura piękna przemawia do czytelnika językiem emocjonalnym, pobudzającym nie tylko procesy intelektualne (jak język naukowy), lecz także procesy uczuciowe i wolicjonalne. Beletrystyka przemawia do czytelnika za pomocą obrazu i fikcji literackiej, czyli swoistego uogólnienia zebranego materiału życiowego. Obrazowość literatury polega na zdolności tworów językowych zawartych w utworze do wywoływania u czytelnika wyrazistych i bogatych wyobrażeń wytwórczych. Jakość tych wyobrażeń powstających w świadomości czytelnika zależy od jego zasobu wiedzy, pamięci i sprawności wyobraźniowej.

Czytelnika utworów literatury pięknej frapuje nie tylko treść fabularna: akcja, sytuacje i zdarzenia, losy bohatera, tło wydarzeń. Teksty epickie pozwalają zagłębić się również w temat utworu, który jest nie mniej istotny niż fabuła. Poznawanie i przeżywanie tekstów literackich budzi potrzebę zastanowienia się nad myślą przewodnią utworu, ustosunkowania się do postępowania i poglądów postaci działających. Czytelnik ocenia poznawany obraz świata, ustosunkowuje się do poznawanej rzeczywistości. Tekst literacki nie pozwala więc czytelnikowi pozostawać tylko biernym odbiorcą treści¹³.

Istotnym elementem utworów literatury pięknej jest także forma, czyli sposób przedstawiania treści, ujęcie kompozycyjne, sposób motywacji zdarzeń, możliwość ich przewidywania, ciągła lub przerywana narracja, jej porządek czasowy, tempo, sekwencje dynamiczne bądź statyczne, zmienność emocji estetycznych, wyrazistość obrazów artystycznych. Forma utworu jest ściśle związana z językiem, którym posługuje się autor, stylem, czyli indywidualnym użyciem języka ogólnego, układem środków językowych. Twórcy literatury pięknej stosują w szerokim zakresie przenośnie, porównania, powtórzenia, specjalnie dobrane wyrażenia starając się jak najbardziej precyzyjnie wyrazić przeżycia, myśli i uczucia własne, czy też przedstawionych postaci.

Nauczyciele klas niższych powinni znać ulubione książki uczniów, by mogli podsuwać ciekawe lektury i rozmawiać na ich temat. Uczniowie klas I-III interesują się nie tylko fantastyką baśni, lecz również techniką, przyrodą, sportem. Lubią utwory humorystyczne, a także z elementami komizmu sytuacyjnego. Dla uczniów klas I dużą rolę odgrywa ilustracja.

- Cała ta bogata tematyka powinna znaleźć się w biblioteczce klasowej, wykorzystywanej w pracy lekcyjnej, budząc zainteresowanie uczniów, aktywizując ich myślenie, dostarczając przeżyć emocjonalnych i estetycznych. Korzystanie z biblioteczki klasowej Gry i zabawy kształcącej (zabawy z wierszykami, zabawa w opowiadania, konkurs czytelnicy, zabawa w mojego ulubionego bohatera z lektury szkolnej itp.).
- Psychodramy mające walory poznawcze, kształcące i wychowawcze.
- Inscenizacje tekstów.
- Adaptacje sceniczne lektur szkolnych¹⁴.

¹² Pisula Cz., *Lekcje z tekstem literackim w kl. I-III*, „*Życie Szkoły*” 1987 nr 7/8, s.440-446.

¹³ Baryszewska G., *O mojej pracy z tekstem literackim*, „*Życie Szkoły*” 1989, nr5, s. 305-310.

¹⁴ Kowalik P., *Metody i formy kierowanego procesu czytelnictwa uczniów klas młodszych*, „*Poradnik Bibliotekarza* 1996, nr4, s. 10-12.

Wszystkie te formy pracy z uczniami mają pomóc nauczycielowi między innymi w kształceniu ucznia w zakresie wzbudzania zainteresowań literaturą dziecięcą. Duży wpływ na rozwijanie zainteresowań czytelniczych ma czasopiśmiennictwo dziecięce. Pierwszy zakres wiedzy dziecka o otaczającym je świecie, dostarcza przeżyć estetycznych i służy celom rozrywkowym. Często czasopisma stają się środkiem dydaktycznym w nauce czytania czy w kształceniu umiejętności opowiadania albo stanowią materiał obserwacji gramatyczno-ortograficznej. Dzieci na przykład gromadzą wycinki i ilustracje z gazet oraz czasopism, sporządzają do nich notatki biograficzne (T. Kościuszko, M. Konopnicka, J. Tuwim itp.). Czasem robią teczki zagadnieniowe. Niekiedy w czasopismach drukowane są książki w odcinkach. Po kilku odcinkach, gdy dziecko zainteresuje się książką, podsuwamy mu daną lekturę z biblioteki szkolnej.

Właściwa współpraca nauczyciela z bibliotekarzem szkolnym polega na wzajemnym informowaniu się, jakie książki uczniowie poszczególnych klas najchętniej czytają. W bibliotece szkolnej wszystkich uczniów, również tych najmłodszych, trzeba traktować na serio. Bibliotekarz powinien porozmawiać z uczniami na temat przeczytanej książki, służyć mu radą i pomocą w wyszukiwaniu ciekawej pozycji. Uczeń musi odczuć, że jest członkiem biblioteki szkolnej. W czytelniku zaś uczeń znajduje kącik czytelniczy prasy pod hasłem: „Korzystamy z czasopism”.

Innym środkiem propagowania książek, a więc rozbudzającym zainteresowania czytelnicze, są wystawy. Pomagają one uczniom w zapoznawaniu się z interesującymi publikacjami. Stwarzają możliwości zainteresowania się nowymi pozycjami i stanowią zachętę do ponownej lektury książek dawniej czytanych. Wystawy możemy podzielić na:

- wystawy nowości (np. „Książka miesiąca”),
- okolicznościowe (np. Święto Matki, Dzień Dziecka),
- stałe (wystawa książek dotycząca patrona szkoły),
- tematyczne (np. o zwierzętach),
- techniczne itp.

Jeżeli nie mamy dostatecznie dużo książek na dany temat, można włączyć prasę, ilustracje, wycinki, mapy, kukiełki itd. Hasłem wystawy może być tytuł książki, np. „Brzechwa – dzieciom”. Hasło propagujące książkę lub książki formułuje się zazwyczaj w sposób aktywizujący czytelników: w formie pytania, zagadki, zalecenia, np.: „Czy znasz bajki J. Tuwima?” lub „Interesują cię książki o wiosnie – przeczytaj”.

Po zakończeniu wystawy urządzamy różnego rodzaju konkursy, na przykład:

- konkursy sprawdzające znajomość książek,
- konkursy propagujące wybrane książki lub czasopisma,
- konkursy pobudzające do poszukiwania książek na określony temat,
- konkursy pogłębiające lekturę uczniów oraz ich kulturę czytania¹⁵.

W konkursach sprawdzających częściej niż w innych typach konkursów występują elementy gier i zabaw – wszelkiego rodzaju konkursy błyskawiczne, quizy, rebusy, zagadki, rozsypanki, gry literackie, zgaduj-zgadule. Konkursy propagujące celowo dobrane książki pobudzają do głębszego ich poznania przez wykonanie odpowiednich zadań przystosowanych do możliwości uczniów, np. w formie rysunków, albumów, komponowania dalszego ciągu treści książki.

Zainteresowania czytelnicze należy rozwijać już od klasy I. Temu problemowi powinien nauczyciel poświęcić kilkanaście jednostek lekcyjnych, stosując na nich jak najciekawsze formy pracy. Mogą to być gry tematyczne, na przykład: „Czy znasz te postacie z baśni?” Wówczas grupę dzieci przebieramy za postacie z baśni bądź wykonujemy kukiełki lub pacynki. Prezentujemy je, a uczniowie zgadują, jakich bohaterów one przedstawiają, przypominają ciekawe fragmenty książki. Poleceniem nauczyciela będzie: zdobyć i przeczytać jedną z prezentowanych bajek czy baśni. Inną formą, wymagającą dużego wkładu pracy nauczyciela i dzieci są inscenizacje całości lub fragmentu tekstu oraz teatryki kukiełkowe. Dzieci uczą się ról z wielkim zapałem, jest to doskonała zachęta do czytania płynnego, bo role trzeba wygłosić pięknie. Inscenizacje przygotowane przez najmłodszych czytelników mają w fazie początkowej formę swobodnej zabawy. Przygotowanie inscenizacji wymaga zainteresowania uczniów odpowiednim utworem, zaznajomienia z jego treścią, zwłaszcza z postaciami literackimi, doboru przez uczniów aktorów, wysunięcia propozycji. Atrakcyjnie przedstawieni bohaterowie książek z pewnością zainteresują dzieci, co zachęci je do przeczytania utworów. Równie ciekawą formą rozbudzania zainteresowań czytelniczych są tzw. godziny pięknego czytania nauczyciela. Nauczyciel czyta głośno fragment książki, przerywa w pewnym momencie,

¹⁵ Szeffler E., *Jak zachęcić dzieci do czytania i zabaw z książką*, „Problemy opiekuńczo wychowawcze” 1995, nr 6, s. 21-27.

dzieci zainteresowane treścią książki proszą o nią w bibliotece szkolnej. Po jakimś czasie wracamy do tej książki. Uczniowie dalej prezentują fragmenty książki, a na zajęciach z pracy techniki lub plastyki wykonują ilustracje, z których potem układają wystawki scenek, danej książki lub książek. Aby nie znużyć dzieci, należy stosować również inne formy pracy z książką. Można np. nagrać fragment tekstu odczytanego przez dzieci i odtworzyć go z płyty CD i można zachęcić do przeczytania w całości. Oglądanie przezroczy ilustrujących utwór pogłębia przeżycia emocjonalne związane z tekstem. Obejrzenie filmu, którego scenariusz oparty jest na tekście książki, często wykorzystać można płyty z tekstem bajek i wierszyków (J. Tuwima, K. Gałczyńskiego, Brzechwy i inne)¹⁶.

Również audycje radiowe można wykorzystywać w celu rozwijania u dzieci zainteresowań czytelniczych. Bardzo atrakcyjną i aktywizującą formą rozwijania zainteresowań czytelniczych jest wieczór legend i baśni, a także konkursy czytelnicze. Te imprezy odbywają się przy świetle kolorowych lamp z udziałem rodziców. Mają tę zaletę, że oprócz walorów kształcących oddziałują wychowawczo.

¹⁶ Jargiło G., *Zainteresowania czytelnicze dzieci*, „Życie Szkoły” 1988, nr 7/8, s. 398-407.

Monika Zatorska

Opracowując propozycję na drugi okres dla klasy 3, korzystałam z wykazu treści programowych zawartych w podstawie programowej (Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 maja 2014 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół Załącznik nr 2. Podstawa programowa kształcenia ogólnego dla szkół podstawowych)¹⁷ oraz w programie nauczania Marii Lorek, Lidii Wollman, Emilii Wazner, Marii Twardowskiej „Razem i osobno – Edukacja wczesnoszkolna. Program nauczania z uwzględnieniem pracy w grupach mieszanych wiekowo”¹⁸ (Publikacja współfinansowana przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego).

¹⁷ http://men.gov.pl/wp-content/uploads/2014/08/zalacznik_2.pdf (dostęp: 30.05.2015).

¹⁸ http://snep.edu.pl/razem_i_osobno/program_nauczania.php (dostęp: 30.05.2015).

Miesiąc: luty

1. Wątki tematyczne w podręczniku do klasy III dominujące w lutym:

- Podróże w kosmos
- Roboty
- Opowieści fantastyczne
- Grenlandia i jej mieszkańcy

W tym miesiącu warto zwrócić uwagę na:

EDUKACJA POLONISTYCZNA:

W zakresie mówienia:

- Zachęcanie dzieci do samorzutnych i swobodnych wypowiedzi, opartych o przeżycia własne i bohaterów tekstów literackich, doświadczenia i eksperymenty, wiedzę i umiejętności już posiadane przez dzieci, treści opracowywane podczas zajęć.
- Tworzenie warunków do formułowania zdań złożonych o poprawnej konstrukcji.
- Zachęcanie do formułowania wielozdaniowych wypowiedzi związanych z przeczytanymi tekstami literackimi, przyrodniczymi, informacyjnymi, zamieszczonymi w podręczniku do klasy III, a także lekturami opracowywanymi w klasie.
- Zachęcanie uczennic/uczniów do udziału w rozmowach i dyskusjach w ramach tematyki opracowywanej podczas zajęć.
- Zachęcanie do formułowania przez uczennice/uczniów własnych opinii i sądów, analizowania i wyciągania wniosków z przeprowadzonych eksperymentów, obserwacji, doświadczeń.
- Inspirowanie dzieci do szukania w różnych źródłach odpowiedzi na pytania, które stanowią tematykę zajęć oraz polecenia w podręczniku, np. *Co wiesz już na ten temat? Czego chciałbyś/chciałabyś dowiedzieć się jeszcze? Gdzie możesz znaleźć odpowiedzi na pytania?*
- Zachęcanie uczennic i uczniów do układania pytań związanych z tekstami literackimi oraz ilustracjami.
- Bogacenie przez dzieci słownictwa biernego i czynnego.
- Przekazywanie w sposób zrozumiały dla innych osób własnych emocji, potrzeb, spostrzeżeń w związku z tematyka opracowywaną podczas zajęć.
- Recytowanie z pamięci tekstów, np. wierszy dla dzieci, zagadek, rymowanek, dialogów.
- Próby tworzenia zagadek, rymowanek, wierszy, opowiadań, opisów, dialogów i innych form wypowiedzi ustnych.
- Zachęcanie do ćwiczeń rozwijających słuch fonemowy.

W zakresie słuchania:

- Słuchanie wypowiedzi innych osób bez przerywania.
- Słuchanie ze zrozumieniem wypowiedzi nauczyciela i rówieśników, tekstów czytanych przez inne osoby, melodii i tekstów piosenek, wypowiedzi odtwarzanych w formie słuchowisk.
- Ćwiczenia w uważnym słuchaniu poleceń, informacji oraz wykorzystywaniu ich do wykonania doświadczenia, eksperymentu, podejmowania aktywności własnej.

W zakresie czytania i pisania:

- Ćwiczenia w czytaniu tekstów literackich i popularnonaukowych, proponowanych przez nauczyciela, dostępnych w bibliotece, przyniesionych przez dzieci itp.
- Odczytywanie piktogramów, prostych rysunków schematycznych, napisów i znaków informacyjnych, danych zapisanych w prostych tabelach (np. w tabeli obserwacji, na tablicy informacyjnej), tworzenie i wykorzystanie map myśli i notatek linearnych.
- Ciche i głośne czytanie, uzależnione od celu (sytuacja, postawione zadanie).
- Czytanie poprawne, płynne i wyraziste, stosowanie elementów kultury żywego słowa.
- Czytanie z podziałem na role.

- Czytanie z uwzględnieniem właściwego tempa, np. tempo szybkie i pobieżne (dla dokonania wyboru właściwego tekstu – źródła informacji, czy też zapoznania się z danymi) lub tempo wolniejsze i uważne (w celu śledzenia wydarzeń, zapamiętania informacji lub dla przyjemności).
- Wykorzystywanie zasobów biblioteki szkolnej i biblioteczki klasowej.
- Korzystanie z gier edukacyjnych, w tym samodzielnie tworzonych przez dzieci.
- Czytanie czasopism dziecięcych, w tym tematycznych.
- Czytanie i analiza informacji z różnych źródeł, w tym z Internetu, związanych z zainteresowaniami dzieci.
- Pisanie wyrazów, zdań prostych i złożonych.
- Przepisywanie i pisanie z pamięci zdań i krótkich tekstów.
- Pisanie ze słuchu wyrazów o pisowni zgodnej z brzmieniem.
- Próby pisania w szerszej, pojedynczej liniaturze.
- Przepisywanie, uzupełnianie i przekształcanie zdań.
- Samodzielne i wspólne z kolegami redagowanie i zapisywanie wielozdaniowych wypowiedzi w oparciu o teksty, wydarzenia z życia klasy, zainteresowania dzieci.
- Samodzielne lub zbiorowe opisywanie osoby, zwierzęcia, rośliny, przedmiotu.
- Wspólne z kolegami/koleżankami redagowanie krótkiej notatki kronikarskiej.
- Sporządzanie notatki z obserwacji przyrodniczych, prowadzenie dzienniczka obserwacji.

EDUKACJA MUZYCZNA

Odtwarzanie muzyki:

- Śpiewanie indywidualne i zespołowe prostych piosenek z repertuaru dziecięcego (do wyboru przez nauczyciela wspólnie z dziećmi).
- Słuchanie nagrań melodii wybranych przez nauczyciela.
- Odtwarzanie na instrumentach perkusyjnych prostych rytmów i wzorów rytmicznych.
- Wyrażanie ruchem nastroju słuchanej muzyki.

Percepcja muzyki:

- Określanie w utworach muzycznych nastroju, rytmu, wysokości dźwięków, tempa, dynamiki
- Świadome i aktywne słuchanie muzyki, w tym muzyki poważnej (wyrażanie doznań werbalnie i niewerbalnie).
- Odtwarzanie ruchem prostych układów choreograficznych proponowanych zarówno przez nauczyciela, jak i przez dzieci.
- Poznawanie wybranych instrumentów muzycznych.

Tworzenie muzyki:

- Improwizowanie melodii głosem lub na instrumentach perkusyjnych.
- Tworzenie improwizacji instrumentalnych.
- Improwizacja ruchowa utworów wokalnych (repertuar do wyboru).

EDUKACJA PLASTYCZNA

Percepcja sztuki:

- Poznawanie kultury, tradycji, sztuki wybranych regionów świata.
- Posługiwanie się w naturalnych sytuacjach nazwami związanymi z rodzajami sztuki, np. malarstwo, grafika, rzeźba, architektura.

Recepcja sztuki:

- Opisywanie cech charakterystycznych wytworów sztuki dziecięcej z użyciem podstawowych terminów charakterystycznych dla różnych dziedzin twórczości.

Ekspresja poprzez sztukę:

- Posługiwanie się różnymi technikami plastycznymi na płaszczyźnie i w przestrzeni.
- Odpowiedni dobór materiałów do wybranej techniki wyrazu artystycznego.
- Posługiwanie się środkami wyrazu artystycznego: kształt, barwa, faktura.
- Posługiwanie się różnorodnymi materiałami, narzędziami.
- Ilustrowanie za pomocą różnorodnych środków wyrazu artystycznego scen inspirowanych literaturą, muzyką, słuchowiskiem radiowym, filmem, własną wyobraźnią, indywidualnymi zainteresowaniami.
- Projektowanie i tworzenie prostych form użytkowych inspirowanych sztuką.
- Tworzenie kolekcji, np. albumów, fotografii, przedmiotów związanych z określoną tematyką opracowywaną podczas zajęć.

EDUKACJA SPOŁECZNA I ETYCZNA**Własna tożsamość:**

- Rozwijanie swoich mocnych i słabych stron.
- Wykorzystywanie znanych technik uczenia się, np. zaznaczanie w tekście istotnych informacji, tworzenie i wykorzystywanie prostych map myśli, zapisywanie za pomocą tabel, zapamiętywanie poprzez tworzenie symboli, wykorzystanie rytmu i ruchu do zapamiętywania.
- Poszukiwanie własnych strategii uczenia się i zapamiętywania zgodnie z indywidualnymi preferencjami.
- Umiejętność zwracania się o pomoc do nauczyciela, rówieśników, innych osób, szczególnie w sytuacjach trudnych.

Relacje z innymi ludźmi:

- Kulturalne zwracanie się do rówieśników i osób dorosłych, stosowanie form grzecznościowych w kontaktach z innymi osobami.
- Tolerancja wobec innych ludzi.
- Doskonalenie umiejętności wzywania pomocy, zawiadomienia o wypadku.
- Rozumienie znaczenia utrzymywania dobrych relacji międzyludzkich, np. w grupie rówieśniczej.
- Interesowanie się bezpieczeństwem innych osób.
- Przestrzeganie zasad kulturalnego zachowania się podczas zabawy i nauki, w sytuacjach swobodnych i oficjalnych.
- Budowanie relacji z rówieśnikami poprzez współpracę w parach i większych zespołach.

Bezpieczeństwo:

- Przestrzeganie zasad bezpiecznej zabawy, szczególnie w miejscu uprawiania sportów i zabaw zimowych.
- Umiejętność właściwego wyboru miejsca zabawy na powietrzu: zabawy zimowe (np. ślizganie się tylko na lodowisku, zjazd na sankach z dala od drogi, zabawa z dala od miejsc, w których znajdują się nawisy śniegu i sople lodu).
- Umiejętność radzenia sobie w sytuacjach zagrożenia, w tym proszenia o pomoc innych osób.

Prawa człowieka:

- Rozumienie, że prawa człowieka są wartością fundamentalną, niezależną od narodowości, rasy, wyglądu, kultury, religii, statusu materialnego.
- Pomoc osobom potrzebującym, słabszym, niepełnosprawnym, nieszczęśliwym.
- Respektowanie pełni praw innych ludzi, szczególnie osób niepełnosprawnych.
- Świadomość i znajomość praw dziecka.
- Znajomość i przestrzeganie obowiązków ucznia, dziecka w rodzinie, kolegi/koleżanki.

Rozumienie podstawowych zasad moralnych i etycznych:

- Rozumienie związku człowieka i przyrody oraz dbałość o środowisko naturalne.
- Szacunek dla świata natury, docenianie piękna przyrody poznawanej podczas zajęć.
- Rozumienie wpływu niekontrolowanego wykorzystywania zasobów środowiska naturalnego przez człowieka w miejscu zamieszkania z przyrodą na odległych kontynentach Ziemi, np. topnienie lodowców, zmiany klimatyczne, zanieczyszczenie powietrza przez wykorzystywanie tradycyjnych sposobów pozyskiwania energii elektrycznej i ciepłej.
- Przestrzeganie reguł zachowania się oraz prezentowanie postaw powszechnie akceptowanych w klasie, szkole, w miejscu zabaw z rówieśnikami poza szkołą, w miejscach użyteczności publicznej i innych.
- Rozumienie wartości i znaczenia ludzkiej pracy.
- Okazywanie szacunku dla każdej pracy, szczególnie związanej z życiem w trudnych warunkach.
- Rozumienie znaczenia przyjaźni i koleżeństwa.

Wychowanie patriotyczne:

- Znajomość najważniejszych miejsc i ludzi zasłużonych dla Małej Ojczyzny.

EDUKACJA PRZYRODNICZA**Świat zwierząt i roślin:**

- Prowadzenie obserwacji pogody zimowej, samodzielne prowadzenie kalendarza pogody, wykorzystywanie własnoręcznie wykonanych „przyrządów” wspomagających pomiary i obserwacje, np. wiatromierza, wiatrowskazu, barometru, deszczomierza.
- Znajomość różnych gatunków roślin występujących w zimnych rejonach Ziemi.
- Znajomość kilku wybranych gatunków ptaków przylatujących do Polski na zimę i zimujących u nas, ich zwyczajów.
- Pomoc ptakom zimującym w okolicy szkoły.
- Znajomość zwyczajów zwierząt zimujących w parkach, lasach, na łące, w zbiorniku wodnym.
- Związek działań człowieka z życiem zwierząt w najzimniejszych regionach ziemi oraz w najbliższej okolicy.

Przyroda nieożywiona:

- Wskazywanie na mapie świata Antarktydy i Arktyki, wyszukiwanie o nich informacji w dostępnych źródłach, w tym w Internecie.
- Szukanie cech charakterystyczne typowych krajobrazów ww. obszarów.
- Wzbogacanie wiedzy o przyrodzie i pogodzie Polski zimą oraz o najzimniejszych miejscach na Ziemi.
- Korzystanie z uproszczonej legendy fizycznej mapy świata.

Warunki i zjawiska atmosferyczne:

- Prowadzenie obserwacji pogody w lutym i prowadzenie kalendarza pogody w sposób przyjęty w klasie.
- Wykonywanie prostych doświadczeń związanych z topnieniem i zamarzaniem i wyciąganie z nich wniosków (wiązanie przyczyny ze skutkiem).
- Wyodrębnianie cech charakterystycznych zimy w Polsce i na Grenlandii.
- Rozwijanie umiejętności właściwego zachowania się w zależności od pór roku: właściwy ubiór, dostosowany do pogody, zapobieganie chorobom, urazom i wypadkom, ochrona skóry przed mrozem, korzystanie z ruchu na powietrzu każdego dnia.
- Rozpoznawanie w naturze zjawisk atmosferycznych (szron, szadź, gołoledź, opady śniegu, śnieżyce, mróz).
- Wykonywanie prostych pomiarów i obserwacji, np. grubości i twardości pokrywy śnieżnej, związku materiału, z którego wykonana jest podeszwa obuwia z bezpiecznym poruszaniem się zimą.
- Rozumienie prostych komunikatów meteorologicznych i wykorzystanie zawartych w nich informacji w codziennym życiu.

Ekologia i zrównoważony rozwój:

- Poznawanie różnorodności flory i fauny w najzimniejszych zakątkach Ziemi.
- Rozumienie konieczności ochrony przyrody Antarktydy i Arktyki.

Wybrane zjawiska fizyczne i chemiczne oraz związki przyczynowo-skutkowe:

- Obserwacja zjawiska tarcia.
- Obserwacja zjawiska przyciągania ziemskiego w naturalnych sytuacjach, np. upuszczenie przedmiotu.
- Obserwacja zjawiska atmosferycznych charakterystycznych i nietypowych dla zimy w Polsce.
- Poszukiwanie odpowiedzi na pytania otwarte, typu: „Dlaczego?“, „W jaki sposób?“, „Po co?“, „Ile?“, „Jak?“ w związku z wykonywanymi w klasie obserwacjami i eksperymentami.

EDUKACJA MATEMATYCZNA**Stosunki przestrzenne, cechy wielkościowe, klasyfikowanie:**

- Praktyczne wykorzystanie mnożenia w różnych sytuacjach życiowych.
- Ćwiczenia doskonalące sprawność rachunkową: mnożenie w zakresie opracowanym w klasie.
- Układanie zadań wykorzystujących mnożenie jako sposób obliczania.
- Stosowanie przemienności w mnożeniu.
- Rozwiązywanie zadań posiadających więcej niż jedno prawidłowe rozwiązanie.
- Wykorzystanie mnożenia w obliczeniach pieniężnych.
- Grupowanie przedmiotów.
- Dzielenie jako mieszczanie i podział.
- Układanie zadań do rysunków.
- Rozwiązywanie problemów praktycznych za pomocą własnych strategii, z wykorzystaniem mnożenia i dzielenia.
- Praktyczne działania związane z przelewaniem, odlewaniem, dolewaniem, zastosowanie doświadczeń empirycznych do rozwiązywania zadań tekstowych.
- Obliczenia dotyczące pojemności naczyń z praktycznym wykorzystaniem mnożenia i dzielenia.
- Porównywanie przedmiotów pod względem określonej cechy – pojemności.
- Porządkowanie obiektów, szeregowanie w serie malejące i rosnące od najmniej pojemnego do najbardziej pojemnego naczynia.
- Układanie obiektów w serie, określaniu obiektu poprzedniego i następnego, przewidywaniu obiektu kolejnego.
- Klasyfikowanie obiektów poprzez tworzenie kolekcji.
- Klasyfikowanie obiektów według trzech podanych cech, np. klocki czerwone, kwadratowe, duże.

Figury geometryczne:

- Rozróżnianie i nazywanie kształtów figur geometrycznych (koło, prostokąt, kwadrat, trójkąt) na rysunku, na prostych bryłach.
- Badanie własności figur: obracanie i przykładanie figur do siebie, kontynuowanie regularności w podanych motywach, formułowanie wniosków i spostrzeżeń własnymi słowami.
- Rozumienie intuicyjne pojęcia symetrii (figur płaskich).

Liczby naturalne i liczenie oraz sprawność rachunkowa:

- Wyróżnianie zbiorów o podanej liczbie obiektów (w sytuacjach naturalnych, bez wprowadzania nazewnictwa).
- Stosowanie liczb w aspekcie miarowym.
- Stosowanie liczb w aspekcie porządkowym.
- Przeliczanie różnych obiektów w zakresie opracowywanym w klasie i zgodnie z indywidualnymi umiejętnościami uczniów.
- Stosowanie wybranych przez ucznia/uczennicę strategii obliczeń.
- Porównywanie różnicowe (*o tyle więcej, o tyle mniej*) w sytuacjach praktycznych, bliskich dziecku, np. przelewanie, dolewanie i odlewanie płynów.

- Posługiwanie się różnymi sposobami rozwiązań (np. przekładanie, dokładanie, odkładanie przedmiotów lub rysunek schematyczny – w zależności od indywidualnego poziomu reprezentacji).

Zadania z treścią, w tym zadania tekstowe:

- Samodzielne i zespołowe (w parach i kilkuosobowych grupach) poszukiwanie różnych sposobów rozwiązywania zadań.
- Rozwiązywanie i układanie zadań indywidualnie i zespołowo do sytuacji praktycznych, związanych z codziennym życiem, tematyką dnia itp.
- Rozwiązywanie zadań nietypowych.
- Układanie zadań nietypowych.
- Układanie pytań do zadań.
- Rozwiązywanie prostych zadań na mnożenie i dzielenie.
- Rozwiązywanie zadań na dodawanie i odejmowanie.
- Rozwiązywanie prostych zadań z treścią, polegających na zastosowaniu porównywania różnicowego (*o ile więcej, o ile mniej*).
- Rozwiązywanie zadań z więcej niż jednym poprawnym rozwiązaniem.
- Matematyzowanie sytuacji konkretnych: opisywanie językiem matematycznym różnych sytuacji życiowych.
- Zapisywanie rozwiązania zadania za pomocą znaków cyfr i działań matematycznych oraz rysunków uproszczonych.

Dokonywanie pomiarów, wykorzystanie matematyki w praktyce i codziennym życiu:

- Odmierzanie potrzebnej ilości płynu za pomocą różnych miar.
- Wykorzystanie mnożenia i dzielenia w obliczeniach pieniężnych.
- Odczytywanie dat z kalendarza.
- Zapisywanie dat różnymi sposobami.
- Wykonywanie prostych obliczeń zegarowych i kalendarzowych związanych z codziennymi sytuacjami życiowymi.
- Wnioskowanie o zmianach odwracalnych i nieodwracalnych.
- Próby przewidywania skutku na podstawie znajomości przyczyny.
- Odczytywanie danych z prostej tabeli, diagramu.
- Zapisywanie danych w tabeli.
- Układanie i rozwiązywanie zagadek.
- Konstruowanie gier: planszowych i „korytarzowych”.
- Korzystanie z instrukcji gry.
- Zespołowe układanie instrukcji do gry.
- Planowanie działań w oparciu o podstawowe dane.
- Udział w grach i wykorzystanie umiejętności obliczania, szacowania, przewidywania skutków.
- Udział w zabawach tematycznych, np. w sklep, bank, poczta, prezenterów i prezenterki pogody itp.

EDUKACJA KOMPUTEROWA**Posługiwanie się komputerem:**

- Posługiwanie się nazewnictwem elementów zestawu komputerowego w praktyce.
- Posługiwanie się myszą i klawiaturą, samodzielne podłączanie głośników, korzystanie ze słuchawek.
- Samodzielne uruchamianie płyt z grą, animacją, filmem, danymi.
- Rozwijanie umiejętności pracy z edytorem tekstu.
- Rozwijanie umiejętności posługiwania się programem do rysowania.
- Korzystanie z multimediów dla dzieci.
- Oglądanie zdjęć.
- Korzystanie z wyszukiwarki internetowej.
- Wykorzystanie informacji ze wskazanych przez nauczyciela stron internetowych do samodzielnego zdobywania wiedzy.

- Próby tworzenia dokumentów tekstowych i prezentacji multimedialnych, korzystanie z opcji w programach.

Zasady higienicznej i bezpiecznej pracy przy komputerze:

- Korzystanie z komputera zgodnie z zasadami ustalonymi z nauczycielem na początku roku szkolnego, dotyczącymi właściwej postawy, odległości wzroku od monitora, czasu spędzonego przy urządzeniu.
- Korzystanie z Internetu tylko za zgodą i pod kontrolą nauczyciela.
- Rozumienie wpływu długotrwałego przebywania przy komputerze na ograniczanie kontaktów interpersonalnych (np. z rówieśnikami, rodziną).
- Rozumienie zagrożeń związanych z zamieszczeniem zdjęć i swoich danych (danych swoich bliskich) w Internecie.
- Rozumienie konieczności zastosowania programów antywirusowych.

Korzystanie z informacji:

- Korzystanie ze wskazanych przez nauczyciela stron internetowych i wyszukiwarek informacji i grafiki do tworzenia własnych materiałów i uczenia się.
- Nabywanie umiejętności posługiwania się WebQuestem przygotowanym przez nauczyciela.

EDUKACJA TECHNICZNA

Wychowanie techniczne i znajomość środowiska technicznego:

- Tworzenie rzeźb ze śniegu przy sprzyjającej pogodzie.
- Wykorzystanie różnorodnych materiałów: papieru, tektury, metalu, drewna, tworzywa sztucznego, materiałów włókienniczych do wykonywania prac przestrzennych własnego pomysłu.
- Cięcie papieru i tektury.
- Korzystanie z instrukcji obsługi (np. prostych urządzeń gospodarstwa domowego).
- Wykonywanie czynności związanych z nakrywaniem do stołu (np. podczas wspólnych przerw śniadaniowych).

Utrzymywanie porządku i bezpieczeństwa podczas korzystania z urządzeń technicznych:

- Zachowanie porządku na terenie szkoły i poza szkołą.
- Bezpieczne korzystanie z urządzeń technicznych (np. z suszarek do rąk w łazienkach szkolnych, komputera, tabletu).
- Wypełnianie obowiązków dyżurnego.
- Sprzątanie po sobie i pomoc rówieśnicza.

Bezpieczeństwo:

- Znajomość numeru telefonu alarmowego 112.
- Znajomość zasad wzywania pomocy do poszkodowanego lub/i zawiadamiania o wypadku osób dorosłych.
- Znajomość zasad bezpieczeństwa podczas zabaw zimowych, np. w czasie ferii, czy zabaw rówieśniczych poza szkołą.
- Odpowiedni dobór miejsca zabawy na powietrzu z daleka od drogi i niebezpiecznych miejsc, szczególnie zamrzniętych zbiorników wodnych.

WYCHOWANIE FIZYCZNE I EDUKACJA ZDROWOTNA

Sprawność fizyczna:

- Marsz, bieg, marszobieg.
- Pokonywanie przeszkód naturalnych i sztucznych (tory przeszkód budowane przez uczniów np. ze śniegu, przy sprzyjającej pogodzie).

- Zabawy związane z rzucaniem i chwytaniem, rzuty do celu i na odległość (np. śnieżkami), toczenie, kozłowanie, odbijanie, prowadzenie piłki lub toczenie kuli śnieżnej.
- Skoki jedno- i obunóż, przez niską przeszkodę na w szkolnym miejscu przeznaczonym do zabaw ruchowych lub w terenie.
- Przyjmowanie pozycji wyjściowych i ustawianie się do ćwiczeń.
- Udział w grach i zabawach ruchowych, terenowych, zimowych zawodach sportowych na terenie klasy, szkoły, poza szkołą.
- Uprawianie sportów zimowych (do wyboru, np. narciarstwo, saneczkarstwo, łyżwiarstwo).
- Znajomość i przestrzeganie zasady fair play.
- Respektowanie reguł gier i zabaw.
- Podporządkowanie się decyzjom sędziego.
- Znajomość sposobów radzenia sobie z emocjami w przypadku przegranej oraz okazywania szacunku i gratulacje dla zwycięzcy.
- Okazywanie radości z wygranej i szacunku dla pokonanego.

Profilaktyka prozdrowotna i bezpieczeństwo:

- Znajomość zasad higieny osobistej, szczególnie w porze zimowej.
- Rozumienie celu spożywania naturalnych produktów zawierających witaminy.
- Rozumienie związku aktywności fizycznej z zachowaniem zdrowia i sprawności fizycznej.
- Przestrzeganie zasad bezpieczeństwa w trakcie zajęć ruchowych.
- Posługiwanie się sprzętem sportowym zgodnie z przeznaczeniem i zasadami bezpieczeństwa.
- Dbanie o prawidłową postawę ciała, szczególnie podczas siedzenia przy stoliku, w ławce i przy komputerze.
- Wybieranie bezpiecznych miejsc do zabaw, szczególnie podczas ferii zimowych i przebywania poza kontrolą dorosłych.

2. Wybrane propozycje ciekawych metod, pomysły do wykorzystania, uwagi o realizacji:

Wykorzystanie popularnych i powszechnie znanych gier na zajęciach edukacyjnych

Atrakcyjne dla dzieci, wyzwalające emocje i ciekawość zajęcia można oprzeć na wykorzystaniu popularnych gier. Mogą być one stosowane w każdym momencie zajęć, np. jako wprowadzenie, tzw. Rozgrzewkę, wyzwalającą ciekawość i motywację do nauki jako element utrwalający nowe treści, czy też moment zdobywania przez uczniów/uczennice nowych umiejętności. Gry mogą być wykorzystane do pracy indywidualnej oraz zespołowej, a ich poziom może być jednakowy dla wszystkich graczy lub zróżnicowany, w zależności od potrzeb uczestników i celu wykorzystania gry.

Popularną w krajach anglosaskich grą towarzyską jest *Bingo*. Grę tę można wykorzystać do celów edukacyjnych. Gra w *Bingo* może służyć nauce matematyki, języka angielskiego, zapamiętywaniu pojęć (np. przyrodniczych). Scenariusze gry zależą od inwencji twórczej osoby tworzącej grę: może to być zarówno nauczyciel, jak i dzieci, które potrafią samodzielnie wymyślić różnorodne sposoby wykorzystania *Bingo* do nauki przez zabawę, gdy poznają jej zasady.

Oto kilka przykładów wykorzystania tej gry na zajęciach edukacyjnych w klasach I-III:

1. *Bingo* obrazkowe (grę można wykorzystać do nauki lub utrwalenia słownictwa np. w języku angielskim). Należy przygotować plansze dla każdego uczestnika (lub dla 2-4 osobowych zespołów, jeśli gra będzie się odbywać w tej formie) z ilustracjami tematycznymi oraz puste kartoniki. Prowadzący wywołuje lub pokazuje kartoniki z zapisanymi nazwami, np. przedmiotów (w związku z opracowywaną tematyką), kolorów, części ciała, zwierząt, roślin itp. Jeśli któryś z uczestników posiada na planszy ilustrację przedstawiającą obiekt o wywołanej nazwie, zakrywa pustym kartonikiem odpowiednie pole. Po zakryciu np. trzech rysunków znajdujących się obok siebie w pionie, poziomie lub skośnie, uczeń woła „Bingo!”. Gra powinna być prowadzona aż do zakrycia wszystkich obiektów na planszy przez każdego z uczestników gry. Gra wywołuje wiele emocji, dlatego dla ułatwienia koncentracji tym dzieciom, które potrzebują ciszy, a także dla opanowania zbędnego harmidru na zajęciach można wprowadzić zasadę „jednego słowa”, tzn. podczas gry wolno zawołać tylko słowo *Bingo*.

Podobna gra może zostać wykorzystana na zajęciach edukacji polonistycznej, np. do utrwalenia części mowy, czy też wyrazów z trudnościami ortograficznymi.

2. Bingo matematyczne

Należy przygotować dla każdego ucznia/uczennicy zestaw składający się z: planszy do bingo w kształcie kwadratu 3x3 podzielonej na 9 pustych okienek (karty należy zalaminować, aby móc je wielokrotnie wykorzystywać) oraz zestawu 9 kartoników o wymiarach pojedynczych kwadratów, znajdujących się na planszy. Na planszy trzeba zapisać markerem suchościeralnym wyniki działań, np. mnożenia lub dzielenia albo dodawania, czy też odejmowania w wybranym zakresie. Wyniki trzeba wpisywać losowo, na planszy każdego ucznia/uczennicy mogą być inne. Osoba prowadząca zabawę losowo pokazuje zapisane na kartonikach działania lub rzuca dwiema kostkami i na głos odczytuje, jakie liczby wypadły, a zadaniem uczniów/uczennic jest obliczyć działanie w pamięci i zakryć przygotowanym kartonikiem odpowiednie pole, o ile znajdują takie na swojej planszy. Nauczyciel powinien zapisywać np. na tablicy podawane wyniki działań, aby później sprawdzić poprawność wykonania działań. Gra kończy się w momencie, gdy uczeń/uczennica zawoła „Bingo”. Może to zrobić wówczas, gdy zakryje na swojej planszy 3 sąsiadujące ze sobą pola w poziomie, pionie lub na skos.

Uwaga: Należy sprawdzić z wszystkimi uczniami/uczennicami poprawność wykonania działań i gra może toczyć się dalej.

3. Inna wersja matematycznego Bingo:

Należy przygotować plansze z zapisanymi działaniami wszystkim graczom. Nauczyciel, losując kartonik z wynikiem działania, odczytuje treść i zapisuje liczbę na tablicy. Uczennice/uczniowie starają się odnaleźć na polach swojej planszy takie działanie, którego wynik znajduje się na kartoniku wylosowanym przez nauczyciela. Uczennica/uczeń, który odnajdzie na swojej planszy właściwe działanie, zakrywa to pole żetonem (lub drobnym przedmiotem). Gdy któreś z dzieci zakryje wszystkie pola w rzędzie pionowym, poziomym lub na skos, woła słowo „Bingo!” i zdobywa punkt. Gra trwa dotąd, aż któryś z uczestników zakryje wszystkie pola na planszy. Wówczas następuje przeliczenie wszystkich punktów.

4. Bingo przyrodnicze

Podobnie jak w wyżej opisanych grach, każdy uczeń/uczennica otrzymuje zestaw: plansza oraz kartoniki. Na planszy mogą zostać narysowane symbole (piktogramy) przedstawiające dane pojęcie. Nauczyciel losowo czyta określenia dotyczące pojęć, a uczeń/uczennica, który znajdzie na swojej planszy odpowiedni obrazek, zakrywa go kartonikiem. Gra może dotyczyć wyjaśnienia pojęć, znaczenia słów, opisów cech charakterystycznych poznawanych roślin, zwierząt itp.

Domino, to kolejna gra, bardzo lubiana przez dzieci. Dlatego warto pomyśleć, jak jej zasady wykorzystać do stworzenia gier edukacyjnych na potrzeby konkretnej grupy uczniów/uczennic.

Wariant gry, które można wykorzystać podczas zajęć z zakresu edukacji matematycznej:

W grze uczestniczą dwie osoby. Należy przygotować parzystą liczbę kartoników w kształcie prostokąta (zastępujących klocki domina). Na ich obydwu końcach zapisane są liczby i działania. Na początku każdy z graczy otrzymuje równą liczbę kartoników i uczestnicy losują, kto rozpocznie grę. Pierwsza osoba wyklada dowolny kartonik, wybrany ze swojego zestawu, który rozpoczyna łańcuch. Do każdego z końców łańcucha drugi gracz może dołożyć (jeśli ma w swoim zestawie) kartonik w ten sposób, aby liczba oraz wyniku działania, które są zapisane na sąsiadujących ze sobą polach, były zawsze takie same. Następnie gracze na zmianę dokładają po jednym kartoniku, aż do wyczerpania wszystkich swoich zasobów.

Doświadczenia i eksperymenty w edukacji wczesnoszkolnej¹⁹

Jednym z niezbędnych elementów szeroko pojętej edukacji przyrodniczej jest wykorzystanie doświadczeń i eksperymentów. Zabawy oparte na samodzielnym doświadczaniu i eksperymentowaniu wyzwalają i zaspokajają naturalną u dzieci ciekawość świata. Rozwijają umiejętność krytycznego myślenia, analizowania, wnioskowania, myślenia przyczynowo-skutkowego, porównywania i uogólniania. Eksperymenty odpowiadają na wiele pytań stawianych przez dzieci, są także niewątpliwie fascynującym sposobem poznawania naturalnych zjawisk związanych z takimi dziedzinami, jak fizyka, chemia, technika. Bardzo

¹⁹ Inspiracją do opisanych doświadczeń i eksperymentów stały się materiały zamieszczone na stronie internetowej www.dzieciecatyzyka.pl, autorstwa Jana Aмоса Jelinka (dostęp: 05.06.2015r.), w podręczniku *Nasza szkoła* M. Lorek, M. Zatorskiej oraz w pracy pod red. E. Tołwińskiej-Królikowskiej: *Dzieci w świecie nauki. Materiały edukacyjne związane z rozwijaniem ruchu naukowego w szkole podstawowej*, Federacja Inicjatyw Oświatowych, materiały projektu *Z Małej Szkoły w Wielki Świat*, Warszawa 2013.

istotną sprawą jest w przypadku wykonywania eksperymentów dbanie o bezpieczeństwo dzieci. Dlatego opisane poniżej inspiracje do doświadczania powinny być zawsze realizowane pod kontrolą i w obecności nauczyciela.

Propozycja zaciekawienie dzieci eksperymentowaniem jest organizacja szkolnego pikniku naukowego. Dzieci mogą przygotować doświadczenia, które zaprezentują swoim kolegom i koleżankom (szczególnie młodszym). Korzyścią dla organizatorów (uczniów klasy trzeciej) będzie utrwalenie wiedzy poznanej w czasie zajęć, a także trening umiejętności komunikacyjnych oraz sprawdzenie się w roli ekspertów. Pełnienie ról eksperckich daje uczennicom i uczniom wiele satysfakcji i radości. Uczestnicy pikniku, np. przedszkolaki, czy też uczniowie klas I-II chętnie przeprowadzą doświadczenia i zaangażują się we wspólną zabawę z nieco starszymi koleżankami/kolegami.

Propozycja organizacji pikniku naukowego po realizacji tematów związanych z czterema żywiołami (wodą, ogniem, powietrzem, ziemią).

Cztery żywioły – przykładowy eksperyment z wodą.

1. Co pływa – co tonie?

Należy przygotować: miskę, lub inne duże naczynie wypełnione wodą, kilka różnych przedmiotów, których właściwości (pływa-tonie) dzieci chcą zbadać. Przedmioty te powinny być wykonane z różnorodnych materiałów, a wśród nich powinna się znaleźć plastelina, 2-3 prostokątne (jednakowe) kartki papieru, kawałek bawełnianego materiału wielkości podobnej do kartki papieru, korek, piórko, liść, moneta, kamień.

Uwagi:

Kładąc kolejno przedmioty na powierzchnię wody, należy spróbować ustalić, dlaczego niektóre z nich toną, a inne nie. Wykonując eksperyment z kartką papieru trzeba położyć ją delikatnie płasko na powierzchni wody. Kartka prawdopodobnie będzie unosić się na powierzchni. Taką samą kartkę można następnie zgnieść mocno w kulę i również sprawdzić, czy będzie się unosić. Kolejną kartkę trzeba znów położyć płasko na wodzie, ale tym razem można na nie położyć inne przedmioty, i zaobserwować, czy zatoną, czy będą się nadal unosić. Dzieci powinny wyciągnąć wnioski, czy tylko ciężar przedmiotu determinuje fakt, czy dana rzecz tonie, czy unosi się na wodzie. Posłużyć może do tego celu plastelina. Dzieci mogą położyć kawałek plasteliny na powierzchni wody. Po stwierdzeniu, że zatonął, mogą plastelinę spłaszczyć uzyskując z niej kształt placka. Po stwierdzeniu (być może) że i taki spłaszczony kształt nie spowodował, że plastelina unosiła się na powierzchni wody, mogą zrobić w spłaszczonym owalnym „placku” z plasteliny wgłębienie i ponownie sprawdzić.

Cztery żywioły – przykładowy eksperyment związany z żywiołem Ziemi

1. Wybuch wulkanu:

Należy przygotować plastelinę, z której uczestnicy eksperymenty powinni wykonać niewielki model wulkanu (zamiast plasteliny można wykorzystać inne materiały, np. masę solną, glinę itp., ale wówczas modele powinny zostać wykonane wcześniej, aby materiał zdążył stężeć i wyschnąć. Do wykonania eksperymentu potrzebne będą także: ocet, płyn do mycia naczyń, soda, miska lub taca z wyższymi brzegami (do wstawienia modelu wulkanu). Eksperyment można przeprowadzić tylko pod kontrolą i w obecności osoby dorosłej.

Na tacę lub do miski należy wstawić model wulkanu. Do środka (krateru) wlać 2 łyżki wody odrobinę płynu do mycia naczyń i wsypać 1 łyżkę sody oczyszczonej, wymieszać do rozpuszczenia. Następnie do osobnego kubeczka trzeba wlać 2 łyżki octu i wlać ocet jednym ruchem do środka „wulkanu”. Uwaga: proporcje można zmienić (dodać więcej octu, np. około ćwierć szklanki octu. Można także dodać do wody barwnik spożywczy, najlepiej czerwony, dla uzyskania bardziej „spektakularnego” efektu).

Efekt: Powstanie piany, która zacznie się wylewać z wulkanu. Bąble (dwutlenek węgla) powstaną z reakcji kwasu (ocet) z zasadą (soda oczyszczona).

Uwaga: Warto, aby dzieci przygotowały dla swoich młodszych koleżanek i kolegów ciekawostki dotyczące wulkanów: zdjęcia, filmy, opisy, prezentację itp. W ten sposób eksperyment nie będzie tylko „sztuczką”, ale treści dotyczące prezentowanego zagadnienia zaprezentowane zostaną w sposób całościowy.

Cztery żywioły – przykładowy eksperyment z ogniem

Doświadczenie może być powiązane z tematyką ochrony przeciwpożarowej. Ma za zadanie uświadomić dzieciom, w jakich warunkach ogień gaśnie (bez dostępu powietrza). Należy przygotować 4 świeczki

(najlepiej popularne „podgrzewacze”) i trzy słoiki różnej wielkości (np. o pojemności 1 litr, ½ litra, ¼ litra). Należy zapalić podgrzewacze, a następnie jednocześnie nakryć 3 z nich słoikami i obserwować, który najszybciej zgaśnie. Wnioski, dlaczego tak się stało, powinny pochodzić od dzieci. Uwaga! Wszystkie doświadczenia z ogniem, należy przeprowadzać wyłącznie pod kontrolą nauczyciela.

Cztery żywioły – przykładowe doświadczenie z powietrzem

Można zachęcić dzieci do zbadania różnych właściwości powietrza w formie odpowiedzi na pytania, np.:

1. Czy powietrze waży (czy ma masę)?
2. Czy powietrze można złapać?
3. Czy powietrze można zobaczyć?
4. Jaki kolor, smak, zapach ma powietrze?
5. Jak wygląda powietrze?
6. Jak można poczuć powietrze?

Najlepszym sposobem na zbadanie właściwości powietrza jest obserwacja jego działania na przedmioty i zjawisk zachodzących dookoła.

Do powyżej postawionych pytań można także przeprowadzić doświadczenia:

Ad 1. Dwa jednakowe balony delikatnie przymocować do dwóch końców kija, tworząc wagę. Następnie nadmuchać obydwie balony: jeden mocno, a drugi bardzo lekko. Ponownie przymocować do kija i sprawdzić, który balon jest cięższy. Zachęcić dzieci do wyjaśnienia, dlaczego? Ostatni krok, to przebicie słabo nadmuchanego balona i sprawdzenie, co się stanie.

Ad 2. Powietrze można próbować złapać do woreczków, woreczki związać i porównać, jak szybko spadają upuszczając je z pewnej wysokości.

Ad 3, 4, 5. Odpowiedzi na te pytania można udzielić, obserwując, np. poruszające się na wietrze drzewa: samego powietrza zobaczyć nie można, ale poznajemy, że jest, obserwując poruszające się przedmioty.

Ad 6. Można przeprowadzić obserwację wiatraczka, który porusza się na wietrze i na tej podstawie określić, że ruch powietrza można poczuć, np. wtedy, gdy wieje wiatr.

Miesiące: marzec, kwiecień

3. Wątki tematyczne w podręczniku do klasy III dominujące w marcu i kwietniu:

- Wybrane zwierzęta żyjące w różnych ekosystemach (życie i budowa ciała ryb, płazów i gadów)
- Spulchnianie gleby przez dżdżownice
- Mieszkańcy warstw lasu
- Żywioły – ogień, powietrze, woda, ziemia
- Różne typy lasów
- Ochrona zwierząt
- Grzyby i owoce niejadalne
- Właściwości magnesu
- Zachowanie obiektów pod wpływem ciepła
- Dlaczego przedmioty się poruszają?
- Maszyny proste
- Tworzenie własnego słuchowiska, audycji, filmu,
- Monologi i dialogi
- Formy wypowiedzi: tworzymy opis, opowiadanie, życzenie, zaproszenie
- Czytanie tekstów z podziałem na role
- Prawdomówność
- Najważniejsze obiekty, zabytki, miejsca pamięci narodowej
- Udział w akcjach charytatywnych
- Najważniejsze wydarzenia historyczne
- Kto sprawuje władzę w Polsce?
- Parki narodowe
- Zwierzęta i rośliny chronione

W tych miesiącach warto zwrócić uwagę na:

EDUKACJA POLONISTYCZNA

W zakresie mówienia:

- Zachęcanie do wypowiadania się z zastosowaniem elementów, takich jak tempo, siła głosu, intonacja, pauza, akcent ze szczególnym uwzględnieniem zajęć związanych z tematyką znajdującą się w podręczniku.
- Zapraszanie do udziału w rozmowach i formułowania własnych sądów, opinii i wniosków, szczególnie w związku z tematyką dotyczącą zdrowia, sztuki, zjawisk przyrodniczych oraz prowadzenia obserwacji i hodowli.
- Zachęcanie do zadawania pytań i formułowania odpowiedzi na pytania.
- Bogacenie przez dzieci słownictwa czynnego i biernego (np. o wyrazy i wyrażenia związane z życiem roślin i zwierząt).
- Zwracanie uwagi na stosowanie form grzecznościowych w wypowiedziach, dostosowywanie w rozmowach tonu głosu do sytuacji.
- Zachęcanie dzieci do opowiadania zdarzeń zgodnie z ich chronologią.
- Próby tworzenia form pisemnych tekstu użytkowego: opowiadanie, tekst informacyjny, notatka.
- Recytacja tekstów z podziałem na role (wiersze do wyboru przez nauczyciela).
- Zachęcanie do tworzenia dialogów.
- Motywowanie dzieci do udziału w małych formach teatralnych, w tym wygłaszania przydzielonych kwestii w przedstawieniach.
- Zachęcanie do posługiwania się rozwiniętymi zdaniami.
- Zachęcanie do inicjowania dyskusji, prowadzenia rozmów, uczestnictwa w rozmowach, zadawania pytań, udzielania odpowiedzi na pytania.

W zakresie słuchania:

- Umożliwianie słuchania dłuższych tekstów czytanych przez nauczyciela, rówieśników i inne osoby.
- Zapraszanie do słuchania ze zrozumieniem wypowiedzi innych osób i wykonywania poleceń złożonych.

W zakresie czytania i pisania:

- Zachęcanie do czytania dłuższych tekstów literackich i popularnonaukowych (przeznaczonych dla dzieci).
- Zachęcanie do korzystania ze zbiorów biblioteki szkolnej i biblioteczki klasowej oraz w miarę możliwości biblioteki publicznej.
- Organizowanie sytuacji i stawianie zadań, w których uczeń czyta cicho lub głośno w zależności od celu.
- Systematyczne organizowanie ćwiczeń doskonalenia techniki głośnego czytania oraz cichego czytania ze zrozumieniem.
- Zachęcanie do samodzielnego czytania: książek i czasopism dziecięcych, tekstów i fragmentów tekstów wybranych przez dzieci i zgodnych z ich zainteresowaniami.
- Zachęcanie do systematycznego czytania książek i czasopism, czytania z podziałem na role.
- Zachęcanie do wykorzystywania tekstów pisanych jako źródła informacji, np. słownika ortograficznego i encyklopedii dla dzieci oraz tekstów znalezionych w Internecie.
- Zwracanie uwagi na czytanie poprawnie, płynne i wyraziste oraz stosowanie elementów kultury żywego słowa.
- Wskazywanie możliwości wyboru przez ucznia/uczennicę właściwego tempa czytania w zależności od potrzeb (czytanie szybkie i pobieżne, np. dla dokonania wyboru właściwego tekstu – źródła informacji czy zapoznania się z danymi lub wolniejsze i uważne – w celu śledzenia wydarzeń, zapamiętania informacji lub delektowania się fabułą i językiem).
- Organizowanie ćwiczeń w pisaniu: przepisywanie i pisanie z pamięci oraz ze słuchu.
- Zachęcanie do przestrzegania zasad kaligrafii.

W zakresie pracy z tekstem:

- Zachęcanie do opowiedzenia treści tekstu po jednorazowym przeczytaniu.
- Motywowanie do odnajdywania przez dziecko w utworze postaci głównych i drugoplanowych, czasu i miejsca akcji, sytuacji zmieniających bieg wydarzeń i wzajemnych zależności między zdarzeniami.
- Organizowanie sytuacji, podczas których uczniowie/uczennice mogą dzielić się wrażeniami, interpretować zdarzenia i oceniać postępowanie bohaterów, formułować wnioski wynikające z treści czytanego tekstu.
- Zachęcanie do określania nastroju utworów literackich, właściwego reagowania na sytuacje humorystyczne i poważne, odkrywania, że dobór słownictwa w tekście nie jest przypadkowy (dociekanie, za pomocą jakich środków udaje się autorowi rozśmieszyć, zasmucić czytelnika, czy też skłonić do refleksji).
- Ukazywanie, że należy odróżnić fikcję od rzeczywistości i zachęcanie do rozumienia, że nie wszystko, co człowiek czyta, jest prawdą.
- Inspirowanie do porównywania różnych utworów na ten sam temat, zestawiania informacji i prezentowania własnego zdania.
- Zachęcanie do selekcji informacji ważnych od nieistotnych.
- Zachęcanie do wyszukiwania i zapamiętywania w tekście popularnonaukowej informacji, które ze względu na zainteresowania uczniowie/uczennice chcą zapamiętać.
- Umożliwianie formułowania pytań przez dzieci, np. w celu rozwiązania jakiegoś problemu lub zrozumienia zagadnienia.
- Zachęcanie do wyróżniania i wskazywania w tekście opowiadania dialogów.
- Zachęcanie do sporządza notatek w trakcie czytania tekstu (lub bezpośrednio po przeczytaniu).
- Docenianie prób samodzielnego pisania i inspirowanie do twórczości, motywowanie do pisania swobodnych tekstów – modyfikowania ich, doskonalenia, samodzielnego sprawdzania poprawności.
- Organizowanie systematycznych ćwiczeń w pisaniu, zachęcanie do prób pisania w pojedynczej liniaturze, dbałość o estetykę i właściwe rozmieszczenie tekstu na stronie.

- Zachęcanie do redagowania i zapisywania wielozdaniowych wypowiedzi w oparciu o tekst, wydarzenia z życia i zainteresowania dzieci.
- Motywowanie do samodzielnego lub zbiorowego (w grupach) opisywania ludzi, zwierząt lub/i roślin oraz przedmiotów.
- Zwracanie uwagi na pisanie uwzględniające podstawowe zasad pisowni – ćwiczenie sprawności ortograficznej.
- Zachęcanie do rozpoznawania rzeczowników: jak nazw osób, zwierząt, roślin, rzeczy, zjawisk atmosferycznych, pojęć geograficznych, pojęć abstrakcyjnych, takich, jak: miłość, dobro, piękno, ciepło, zimno itp.
- Zachęcanie do rozpoznawania czasowników i doskonalenie umiejętności zmian formy, liczby, czasu i osoby w zależności od potrzeb.
- Zachęcanie do rozpoznawania przysłówka jako określenia do czasownika i przymiotnika, jako określenia do rzeczownika (bez wprowadzania nazewnictwa).
- Doskonalenie umiejętności wykorzystywania w mowie i piśmie zaimków jako sposobu na unikanie powtórzeń (bez wprowadzania nazewnictwa).

EDUKACJA MUZYCZNA

Odtwarzanie muzyki:

- Śpiewanie prostych piosenek z repertuaru dziecięcego dostosowanych do tematyki dnia (do wyboru przez nauczyciela), indywidualnie i zespołowo.
- Odtwarzanie na instrumentach perkusyjnych prostych rytmów i wzorów rytmicznych.
- Odtwarzanie poznanych kroków wybranych tańców, np. ludowych, nowoczesnych.

Percepcja muzyki:

- Wdrażanie do rozumienia nazewnictwa w zakresie podstawowych elementów muzyki (melodia, rytm, wysokość dźwięku, akompaniament, tempo, dynamika).
- Słuchanie muzyki, w tym utworów muzyki poważnej, wyrażanie doznań werbalnie i niewerbalnie.
- Odtwarzanie ruchem prostych układów choreograficznych do określonej muzyki.
- Określanie nastroju i charakteru utworów muzycznych.

Tworzenie muzyki:

- Zachęcanie do improwizowania ruchem utworów instrumentalnych i wokalnych.
- Inspirowanie do tworzenia własnych akompaniamentów do znanych melodii.
- Zachęcanie do zespołowego tworzenia oprawy muzycznej małych form teatralnych.

EDUKACJA PLASTYCZNA

Percepcja sztuki:

- Umożliwianie obserwowania i podziwiania wytworów sztuk plastycznych, w tym architektury, architektury krajobrazu, rzeźby, malarstwa, grafiki, sztuki tworzonej przez przyrodę.
- Ukazywanie wartości sztuki ludowej, zachęcanie do uczestnictwa w regionalnych spotkaniach ze sztuką.
- Zapraszanie do współuczestniczenia w organizowaniu uroczystości i spotkań związanych z rytmem pór roku i kalendarza świątecznego.
- Organizowanie spotkań z ludźmi sztuki i kultury regionu i zachęcanie do udziału.

Ekspresja poprzez sztukę:

- Inspirowanie do rysowania i malowania na różnych materiałach (m.in. tkanina, folia, drewno, szkło, kamień) i formatach papieru: pisakami, farbami, kredkami, węglem, tuszami.
- Organizowanie ćwiczeń polegających na zestawianiu i mieszaniu barw, rozróżnianiu stopnia ich nasycenia.

- Zachęcanie do rozpoznawania barw ciepłych i zimnych.
- Proponowanie wykonywania form płaskich i przestrzennych z papieru, kartonu, tektury, bibuły, ze ścinków tekstylnych o różnej fakturze, wykonywanie dowolnej kompozycji oraz według wzoru.
- Zachęcanie do tworzenia w różnorodnych technikach, np. w technice collage. Z wykorzystaniem różnych materiałów plastycznych pochodzenia naturalnego i sztucznych, z uwzględnieniem surowców wtórnych (np. z okazji Dnia Ziemi).
- Zachęcanie do uczestnictwa w zajęciach plenerowych (rysowanie, malowanie, układanie kompozycji, budowle i rzeźby ze śniegu, piasku, kamyków itp.).
- Motywowanie do posługiwania się różnymi technikami plastycznymi i środkami wyrazu artystycznego i ich samodzielny dobór w zależności od tematyki pracy.
- Ukazywanie wartości dzieła, w którym uwzględniono właściwe proporcje i wielkości.
- Zachęcanie do ilustrowania scen realistycznych i fantastycznych inspirowanych muzyką, wycieczką do muzeum lub galerii sztuki, spektaklem teatralnym, otoczeniem przyrodniczym, własną wyobraźnią.
- Zachęcanie do wyrażania przeżyć, nastroju w wybranej przez siebie formie (muzycznej, plastycznej, literackiej, ruchowej) – ekspresja i autoekspresja.
- Zachęcanie do udziału w konkursach oraz zajęciach pozalekcyjnych i pozaszkolnych odpowiadających indywidualnym zdolnościom lub zainteresowaniom.
- Zachęcanie do prezentacji własnej twórczości w dowolnej formie.

EDUKACJA SPOŁECZNA I ETYCZNA

Własna tożsamość:

- Nazywanie relacji rodzinnych, rówieśniczych (społecznych).
- Znajomość siebie – swoich zainteresowań, mocnych stron, zdolności, podejmowanie prób pracy nad sobą, pokonywania własnych słabości.
- Relacje z innymi ludźmi, postawa szacunku dla każdego człowieka.
- Kulturalne zachowanie się podczas wycieczek do muzeum, galerii sztuki, w czasie koncertu, spektaklu, korzystania ze środków komunikacji publicznej.
- Dostosowanie tonu głosu do sytuacji społecznej (zachowanie ciszy w miejscach i sytuacjach, które tego wymagają, mówienie w sposób wyciszony, bez podnoszenia tonu głosu).
- Kulturalne zwracanie się do rówieśników, osób dorosłych; formy grzecznościowe w kontaktach z rówieśnikami i dorosłymi.
- Szacunek okazywany innym ludziom, szczególnie starszym.
- Tolerancja wobec innych ludzi.
- Niesienie pomocy innym ludziom (na miarę własnych możliwości), zwłaszcza niepełnosprawnym np. rówieśnikom.

Bezpieczeństwo:

- Znajomość przepisów ruchu drogowego dotyczących pieszych i dzieci poruszających się na rowerach, utrwalanie podstawowych zasad poruszania się pod drogach (pieszo i na rowerze).

Prawa człowieka:

- Rozumienie i interpretowanie praw człowieka jako wartości fundamentalnych, niezależnych od narodowości, rasy, wyglądu, kultury, religii, statusu materialnego człowieka.
- Pomoc osobom potrzebującym, szczególnie rówieśnikom, osobom mieszkającym w pobliżu, osobom proszącym o pomoc, udział w akcjach charytatywnych, szczególnie tych prowadzonych w najbliższym środowisku.
- Respektowanie praw innych ludzi.
- Znajomość i przestrzeganie praw oraz obowiązków – ucznia, dziecka w rodzinie, dyżurnego w klasie.

Rozumienie podstawowych zasad moralnych i etycznych:

- Odróżnianie dobrych żartów od tych, które sprawiają przykrość innym ludziom – nie są żartami (żarty primaaprilisowe).
- Dostrzeganie w tekstach literackich przykładów respektowania oraz braku przestrzegania przez bohaterów norm etycznych; ocena zachowania.
- Wskazywanie w utworach literackich pozytywnych przykładów przestrzegania zasad i norm etycznych.
- Rozumienie znaczenia przyjaźni i koleżeństwa.
- Rozumienie związku człowieka z przyrodą i jakości życia z dbałością o środowisko.
- Szacunek dla świata natury.
- Dbłość o piękny wygląd własnej okolicy, okolicy szkoły.

Wychowanie patriotyczne:

- Poznawanie tradycji i obyczajów regionu.
- Tworzenie ozdób wielkanocnych; pielęgnowanie tradycji regionalnych związanych z Wielkanocą, takich jak wykonywanie palm, ozdabianie koszyczków, ozdabianie jaj.
- Udział w wydarzeniach i uroczystościach szkolnych i lokalnych.
- Nauka 3 zwrotek hymnu państwowego, zachowywanie odpowiedniej postawy podczas śpiewania hymnu.
- Nauka hymnu szkoły.

EDUKACJA PRZYRODNICZA**Świat zwierząt i roślin:**

- Prowadzenie upraw roślin: sianie i sadzenie roślin, obserwacja ich wzrostu i rozwoju, prowadzenie dzienniczka uprawy.
- Prowadzenie hodowli (w miarę możliwości) np. ryb akwariowych, obserwacje ich zwyczajów lub zapoznawanie się z życiem zwierząt poprzez obserwacje w ich naturalnym środowisku (np. udział w wycieczce do gospodarstwa rolnego, do pasieki, do izby leśnej itp.).
- Poznawanie warunków koniecznych do prawidłowego wzrostu oraz rozwoju roślin.
- Prowadzenie obserwacji i notowanie wyników obserwacji.
- Wykonywanie prostych doświadczeń fizycznych i wyciąganie z nich wniosków.
- Dostrzeganie związku przyczyny ze skutkiem.
- Próby odnajdywania w najbliższym otoczeniu roślin chronionych, rozumienie konieczności ochrony gatunkowej.
- Znajomość nazw i zwyczajów ptaków powracających do nas na wiosnę, obserwacje ptaków zakładających gniazda.
- Poznawanie wybranych gatunków roślin chronionych.
- Poznawanie wybranych gatunków roślin leczniczych.
- Rozpoznawanie zwierząt oraz roślin żyjących na polu, w lesie, na łące, zbiorniku wodnym, w sadzie, szczególnie w najbliższym otoczeniu szkoły.
- Wskazywanie sposobów przystosowania się zwierząt do środowiska.
- Poznanie budowy ciała wybranych zwierząt – ryby, ptaki.

Przyroda nieożywiona:

- Rozumienie roli powietrza, temperatury, wody i światła dla życia roślin.

Warunki i zjawiska atmosferyczne:

- Określenie cech charakterystycznych przedwiosnia i wiosny w Polsce.
- Wskazanie zależności zjawisk przyrodniczych od pór roku, określanie rozpoczęcia i zakończenia wiosny (astronomicznej).
- Utrwalenie znajomości nazw miesięcy.
- Doskonalenie umiejętności właściwego doboru ubrania w zależności od pogody, uświadamianie znaczenia hartowania, zapobieganie przeziębieniom i przegrzaniu dla zachowania dobrej kondycji fizycznej i zdrowia.

- Prowadzenie obserwacji pogody z wykorzystaniem prostych urządzeń meteorologicznych (wykonanych samodzielnie, takich jak deszczomierz, wiatrowskaz, wiatromierz, barometr, termometr).
- Zapisywaniu wyników pomiarów stanu pogody z wykorzystaniem piktogramów.
- Doskonalenie umiejętności rozumienia informacji przekazywanych w prognozie pogody oraz ich wykorzystywania w życiu codziennym.

Ekologia i zrównoważony rozwój:

- Rozumienie idei recyklingu, przestrzeganie zasad segregacji śmieci w codziennym życiu.
- Rozumienie, jaki wpływ ma proceder palenia śmieci, zatrucia wody i powietrza, wypalania traw na wiośnię na negatywne zmiany w środowisku przyrodniczym oraz niszczenie jego naturalnych zasobów.
- Uczestnictwo w akcjach ekologicznych prowadzonych na terenie szkoły i/lub poza szkołą, włączanie się działań na rzecz ochrony przyrody.
- Znajomość właściwego odżywiania dla zdrowia człowieka.
- Znajomość i rozumienie wpływu snu, higieny, ruchu dla zdrowia człowieka.
- Przestrzeganie podstawowych zasad higieny na co dzień.

Wybrane zjawiska fizyczne i chemiczne oraz związki przyczynowo-skutkowe:

- Przeprowadzanie eksperymentów związanych z bieżącą tematyką.
- Sprawdzanie w praktyce efektów doświadczeń.
- Samodzielne poszukiwanie odpowiedzi na pytania dotyczące występowania zjawisk fizycznych.

EDUKACJA MATEMATYCZNA

Stosunki przestrzenne, cechy wielkościowe, klasyfikowanie:

- Klasyfikowanie obiektów (np. nazwy wiosennych kwiatów chronionych).
- Klasyfikowanie obiektów według dwóch lub trzech podanych cech.
- Objaśnianie drogi dojścia do określonego miejsca lub odszukania czegoś w trakcie zajęć plenerowych lub na podstawie schematycznego rysunku (stosunki przestrzenne).
- Wskazywanie istotnych cech elementów należących do danej grupy przedmiotów.
- Wykorzystywanie umiejętności klasyfikowania w praktyce.
- Opisywanie i wyznaczanie trasy na planie (jak dojść do określonego miejsca).
- Projektowanie gier planszowych, korytarzowych i podwórkowych związanych z orientacją w przestrzeni.
- Grupowanie obiektów posiadających taką samą cechę.

Figury geometryczne:

- Rozpoznawanie kształtów figur geometrycznych (koło, prostokąt, kwadrat, trójkąt) w otoczeniu, na ilustracjach, na schematach.
- Porównywanie długości odcinków, rysowanie odcinka, np. dwa razy dłuższego, dwa razy krótszego.
- Dostrzeganie i nazywanie linii prostych, krzywych, łamanych i wytyczanie ich np. za pomocą sznurka, patyczków.
- Rozpoznawanie i nazywanie punktu, linii prostych równoległych, łamanych i odcinków. Wskazywanie na rysunkach i w otoczeniu. Obliczanie długości linii łamanej otwartej i zamkniętej, w tym obwodów trójkątów, kwadratów i prostokątów (bez wprowadzania wzorów) wybranym przez dziecko sposobem.
- Projektowanie figur złożonych z odcinków.
- Wyszukiwanie w otoczeniu przedmiotów w kształcie koła lub okręgu.
- Obrysowywanie szablonów kół, prostokątów (w tym kwadratów), trójkątów.
- Rysowanie drugiej połowy figury symetrycznej.
- Rysowanie danej figury w powiększeniu i pomniejszeniu.
- Kontynuowanie poprzez układanie i rysowanie rytmicznie powtarzających się elementów. W tworzonych motywach wykorzystywanie osi symetrii i odbicia lustrzanego.

- Zaginanie i rozcinanie figur z papieru na jednakowe części, zamalowywanie części, krojenie owocu na części (połowa, ćwierć) jako przygotowanie rozumienia pojęcia ułamka (bez wprowadzania nazewnictwa).
- Praktyczne poznawanie brył w otoczeniu.

Liczby naturalne i liczenie oraz sprawność rachunkowa:

- Wykorzystywanie liczebników porządkowych w codziennych sytuacjach.
- Struktura liczb dwucyfrowych: liczba dziesiątek i liczba jedności oraz liczb trzycyfrowych: liczba setek, dziesiątek i jedności.
- Przeliczanie różnych obiektów; liczenie w zakresie 1000.
- Zamiana zapisu cyfrowego liczby na słowny i odwrotnie (w zakresie 1000).
- Porównywanie dwóch dowolnych liczb w zakresie 100, słownie oraz z użyciem znaków: $<$, $>$, $=$.
- Dodawanie i odejmowanie jako działania wzajemnie odwrotne.
- Dodawanie i odejmowanie w zakresie 1000 pełnych dziesiątek i setek.
- Dodawanie i odejmowanie w zakresie 100 z przekroczeniem progów dziesiątkowych.
- Stosowanie wybranych przez ucznia strategii obliczeń.
- Posługiwanie się pojęciami porównywania różnicowe (o tyle więcej, o tyle mniej) w rozmaitych sytuacjach życiowych.
- Posługiwanie się pojęciami porównywania ilorazowego (tyle razy więcej, tyle razy mniej) w rozmaitych sytuacjach życiowych.
- Posługiwanie się różnymi sposobami rozwiązań: rysunek, schemat, działania wykonywane w pamięci, w zależności od możliwości indywidualnych.
- Praktyczne wykorzystanie związków dodawania z odejmowaniem.
- Mnożenie i dzielenie w zakresie 100. Mieszczenie i podział, rozkład liczby na składniki.
- Ćwiczenie sprawności rachunkowej, pamięciowe opanowanie tabliczki mnożenia.

Zadania z treścią, w tym zadania tekstowe:

- Wykorzystywanie różnych sposobów rozwiązywania zadań tekstowych (np. działania na konkretach, rysunek pomocniczy, zapis matematyczny), wybranych przez uczennicę/ucznia.
- Rozwiązywanie i układanie zadań z treścią do sytuacji związanych z codziennym życiem, tematyką dnia.
- Przekształcanie zadań tekstowych, ustalanie różnych wersji tego samego zadania.
- Rozwiązywanie i układanie zadań nietypowych.
- Rozwiązywanie zadań celowo źle sformułowanych.
- Rozwiązywanie zadań z kilkoma poprawnymi odpowiedziami.
- Matematyzowanie sytuacji konkretnych: opisywanie językiem matematycznym różnych sytuacji w zabawie, na wycieczce (np. przy pracy w ogrodzie, zakładaniu hodowli biologicznych, upraw).
- Rozwiązywanie prostych zadań z treścią, zapisywanie rozwiązań za pomocą znaków cyfr i znaków działań matematycznych.

Dokonywanie pomiarów, wykorzystanie matematyki w praktyce i codziennym życiu:

- Mierzenie długości, szerokości, wysokości za pomocą wybranych miar.
- Dobieranie odpowiedniej miary do mierzonego obiektu (m, cm, mm).
- Porównywanie wyników pomiaru odcinków.
- Porównywanie długości przedmiotów.
- Mierzenie czasu, odczytywanie wskazań różnych zegarów, w systemie 12- i 24-godzinnym.
- Posługiwanie się pojęciami: godzina, pół godziny, kwadrans.
- Posługiwanie się w zabawie modelami polskich monet i banknotów będących w obiegu. Wydawanie reszty. Rozumienie pojęcia długu.
- Dokonywanie prostych obliczeń związanych z ceną, ilością, wartością towaru.
- Umiejętność oszacowania kwoty posiadanych pieniędzy w stosunku do ceny określonego towaru.
- Zachowanie wartości monet o wyższym nominale przy dobieraniu monet o niższym nominale.
- Systematyczne zapisywanie aktualnej daty.
- Odczytywanie dowolnej daty z kalendarza.
- Wykonywanie obliczeń kalendarzowych związanych z codziennym życiem: dwa dni wcześniej, cztery dni później, za dwa tygodnie, miesiąc temu.

- Odczytywanie i zapisywanie danych dotyczących obliczeń kalendarzowych w prostej tabeli.
- Układanie i rozwiązywanie zagadek.
- Konstruowanie zasad gier i granie w gry, przestrzegając reguł.
- Korzystanie z instrukcji, przepisów kulinarnych (np. w związku z Wielkanocą), tekstów informacyjnych.

ZAJĘCIA KOMPUTEROWE

Posługiwanie się komputerem:

- Doskonalenie posługiwania się myszą i klawiaturą, umiejętność obsługi komputera w podstawowym zakresie.
- Uruchamianie płyt z grą, animacją, filmem, danymi i korzystanie z nich zgodnie z przeznaczeniem.
- Korzystanie z wybranych opcji w programach.
- Praca z edytorem tekstu i edytorem grafiki.
- Korzystanie z Internetu z pomocą i pod kontrolą nauczyciela (polecane przez nauczyciela strony).
- Korzystanie z gier edukacyjnych i multimedialnych wskazanych przez nauczyciela.
- Nabywanie umiejętności wyszukiwania i selekcji informacji.
- Korzystanie z prezentacji multimedialnych, próby samodzielnego tworzenia prezentacji.

Zasady higienicznej i bezpiecznej pracy przy komputerze:

- Korzystanie z komputera i Internetu według zasad ustalonych z nauczycielem.
- Rozumienie zagrożeń związanych z Internetem.

Korzystanie z informacji:

- Próby nawigacji po stronach internetowych.
- Próby korzystania z wybranej wyszukiwarki, wyszukiwania i selekcji informacji.

ZAJĘCIA TECHNICZNE

Wychowanie techniczne i znajomość środowiska technicznego:

- Tworzenie kompozycji z dostępnych materiałów przyrodniczych, np. związanych z Wielkanocą (palmy, koszyk wielkanocny itp.)
- Planowanie czynności oraz wykonywanie prac z materiałów przeznaczonych do recyklingu (opakowania plastikowe, tekstura, papier).
- Odmierzanie potrzebnych ilości materiałów.
- Cięcie papieru i tektury.
- Przygotowywanie prostych posiłków z przepisów kulinarnych (np. sałatka owocowa, surówka warzywna, kolorowe wiosenne kanapki).
- Wykorzystanie komputera do szukania przepisów kulinarnych.

Utrzymywanie porządku i bezpieczeństwa podczas korzystania z urządzeń technicznych:

- Używanie narzędzi zgodnie z ich przeznaczeniem (np. nóż, nożyczki).
- Zachowanie ostrożności podczas korzystania z ostrych narzędzi.
- Uświadomienie sobie zagrożeń wynikającego z niewłaściwego korzystania z urządzeń technicznych.
- Zachowanie porządku w sali lekcyjnej, w szatni oraz w innych pomieszczeniach.
- Sprzątanie po sobie i wywiązywanie się z obowiązków (np. dyżurnego).
- Właściwe zachowanie się w sytuacji niebezpieczeństwa, zagrożenia lub wypadku (zawiadomienie dorosłych).

Bezpieczeństwo na drodze:

- Bezpieczne poruszanie się po drodze (jako pieszy i pod opieką dorosłego na rowerze).
- Korzystanie ze znaczków odbłaskowych podczas codziennego poruszania się po drogach, nie tylko poza terenem zabudowanym.

- Bezpieczne i kulturalne korzystanie ze środków komunikacji publicznej (np. podczas wyjazdu na wycieczkę klasową lub szkolną, do muzeum, galerii sztuki, teatru, kina).

WYCHOWANIE FIZYCZNE I EDUKACJA ZDROWOTNA

Sprawność fizyczna:

- Wykonywanie marszu, biegu, marszobiegu.
- Pokonywanie przeszkód naturalnych podczas zajęć w przyrodniczym otoczeniu szkoły.
- Ćwiczenia równoważne z przyborami i bez przyborów oraz na przyrządzie i w naturalnym terenie otoczenia szkoły.
- Skoki jednonóż, obunóż, przez niską przeszkodę w terenie.
- Udział w grach i zabawach ruchowych, terenowych.
- Poznawanie zasad i udział w mini-grach, np. piłka nożna, siatkówka, koszykówka, piłka ręczna do wyboru przez nauczyciela i uczennice/uczniów.
- Przestrzeganie zasad fair play w zabawach i respektowanie reguł w grach.
- Próby radzenia sobie z emocjami w przypadku przegranej oraz okazywania szacunku zwycięzcy i pokonanemu w przypadku wygranej.

Profilaktyka prozdrowotna i bezpieczeństwo:

- Znajomość i przestrzeganie zasad higieny osobistej.
- Znajomość podstawowych zasad zdrowego odżywiania (piramida żywieniowa).
- Rozumienie znaczenia ruchu dla zachowania zdrowia.
- Rozumienie znaczenia odpowiedniej ilości snu dla zachowania zdrowia.
- Zdobywanie wiedzy na temat zagrożeń chorobami, ich skutków oraz profilaktyki (np. szczepienia ochronne, hartowanie).
- Rozumienie pojęcia zdrowia i choroby.

4. Wybrane propozycje ciekawych metod, pomysły do wykorzystania, uwagi o realizacji:

Wykorzystanie znanych środków dydaktycznych w nietypowy sposób – klocki Cuisenaire’a

Każdy nauczyciel edukacji wczesnoszkolnej zna klocki Cuisenaire’a, zwane liczbami w kolorach. To zbiór 10 rodzajów klocków, z których każdy ma przypisany kolor oraz określoną długość odpowiadającą danej liczbie. Korzystając z liczb w kolorach, dziecko uczy się poprzez zabawę (tworząc kolorowe dywaniki). Klocki Cuisenaire’a używane są przede wszystkim w wykonywaniu podstawowych działań arytmetycznych: dodawania, odejmowania, mnożenia, dzielenia, w zabawach związanych z przedstawianiem liczby jako sumy innych liczb, rozkładu liczby na składniki, ilustrowania praw działań matematycznych, nawet potęgowania. Dziecko może przedstawiać w sposób poglądowy swoje czynności (np. rozwiązywać równanie), a także wykorzystywać klocki do zadań związanych z porównywaniem długości i objętości. Klocki można wykorzystać przy wprowadzaniu elementów geometrii: figur płaskich i przestrzennych (klocki o długości 1 cm to modele sześcianu, a pozostałe klocki to prostopadłościany).

Klocki Cuisenaire’a można także wykorzystywać podczas zajęć edukacji wczesnoszkolnej w nietradycyjny sposób. Nauka poprzez zabawę z klockami opiera się na aktywności dzieci. Dziecko przekładające klocki zaangażowane jest ruchowo w proces uczenia się. Klocki są wykorzystywane w nauczaniu języka angielskiego metodą TPR (ang. Total Physical Response – metoda reagowania całym ciałem). Wizualny charakter zabaw z klockami ułatwia koncentrację uwagi, a także usprawnia proces myślenia i szybkość reakcji. „Klocki są elementem metody Silent Way, która została opracowana przez Caleba Gattegno, początkowo jako pomoc do nauczania matematyki i nauki czytania w języku ojczystym, a następnie nauczaniu języków obcych. Istotą tej metody jest ograniczenie bodźców docierających do ucznia i skupieniu jego uwagi na sytuacji dydaktycznej, którą prezentuje nauczyciel. Aby to osiągnąć, nauczyciel prezentuje materiał językowy za pomocą klocków Cuisenaire’a. Materiał jest wprowadzany stopniowo – są to proste zwroty i wyrazy. Metoda zakłada wprowadzenie około 800 wyrazów za pomocą klocków Cuisenaire’a. Nauczanie języka obcego za pomocą kolorowych liczb zostało między innymi wykorzystane w programie European Language Label – Europejski znak innowacyjności w dziedzinie nauczania i uczenia się języków obcych

w 2005 roku przez polskich nauczycieli w Szkole Podstawowej nr 25 w Kielcach. Powyższe doświadczenia zaowocowały popularyzacją klocków Cuisenaire'a wśród nauczycieli języka angielskiego; w latach 2006-2007 przeprowadzono szkolenia wśród nauczycieli języka angielskiego w województwie świętokrzyskim oraz warsztaty dla nauczycieli English with Cuisenaire Rods podczas IV Ogólnopolskiego Spotkania Nauczycieli Języka Angielskiego English Teaching Market w 2006 roku w Starych Jabłonkach".

Klocki można zastosować m.in. do zabaw typu:

1. Prawda-falsz – wykorzystanie klocków w dwóch kolorach (np. czerwonym i zielonym).
2. Nauka słownictwa w języku obcym obejmująca różne kręgi tematyczne.
3. Utrwalanie liczebników, zaimków osobowych, zaimków wskazujących, określanie czasu, miejsca (bez wprowadzania pojęć).
4. Poznawanie części mowy (bez wprowadzania pojęć).
5. Kolejność wyrazów w zdaniu oznajmującym pytającym, przeczeniu.

Metoda kolorowej ortografii (Ortofrajdy) Lesława Furmagi

Metoda ta polega na wzrokowym zapamiętaniu obrazu graficznego wyrazu zawierającemu trudność ortograficzną. Podstawą zapisu każdego ortogramu jest przyporządkowanie wybranym literom i połączeniom literowym stałych kolorów. Pracując tą metodą stosuje się 6 kolorów: dla wyróżnienia „ó” stosuje się kolor różowy, dla rz – granatowy, dla ż – zielony, h- brązowy, wyjątki zapisuje się na czerwono, ch i u - w kolorze czarnym. Autor stosuje także specjalne oznaczenia pisowni rozłącznej (∨) oraz pisowni łącznej (×). Metoda oparta jest na kojarzeniu koloru z konkretną literą. Wielokrotne powtarzane powoduje zapamiętanie poprawnego zapisu danego wyrazu. „System eksponujący w książkach, grach i zabawach Ortofrajdy stale te same kolory (przypisane na zawsze poszczególnym ortogramom) pozwala podświadomie przyswajając prawidłową pisownię dzieciom już w klasie I i II, podobnie jak dzieci w wieku lat 1,5 – 3 uczą się podświadomie mówić, przez w zasadzie bierne uczestniczenie w rozmowach starszych. W przypadku podświadomej nauki ortografii konieczny jest stały kontakt ucznia z sugestywnie wyeksponowanymi ortogramami.” Nauczyciel powinien ułatwiać uczennicom i uczniom zapamiętywanie, eksponując w sali lekcyjnej pomocnicze plansze do kojarzenia kolorów z właściwym odpowiednikiem w postaci litery, np. obrazek przedstawiający żabę w kolorze zielonym, obok zapisana litera ż w kolorze zielonym, morze narysowane w kolorze z granatowym, obok dwuznak rz również w tym kolorze, herbatnik w kolorze brązowym i obok niego litera h zapisana tym kolorem, włóczka w kolorze różowym i obok zapisana litera ó w tym samym kolorze. W tej metodzie nauka oparta jest o zabawę, dlatego kojarzy się z przyjemnością. Dziecko angażuje w proces zdobywania wiedzy i umiejętności szczególnie zmysł wzroku i ruchu, ale także słuch. Metoda polecana jest zarówno na zajęcia prowadzone w klasie ze wszystkimi uczniami, jak np. dzieciom z grupy ryzyka dysleksji, czy dysortografii. W pracy tą metodą wykorzystuje się dodatkowo tzw. malowane dyktanda, ortopuzzle, ortomozaiki, gry planszowe, karty do sygnalizowania trudności ortograficznych, pamięciowo-wzrokowy słowniczek obrazkowy. Pomoce te można wykonać samodzielnie lub posłużyć się gotowymi, zaprojektowanymi na potrzeby metody. Proponowane zabawy rozwijają kreatywne myślenie i dziecięcą wyobraźnię. Uczennice/uczniowie uczą się bez stresu, w duchu dobrej zabawy. Dzięki graficznemu wyeksponowaniu obrazu wyrazów, dziecko w sposób nieświadomiony wielokrotnie przenosi do pamięci wzrokowej obrazy ortogramów i w ten sposób zapamiętuje pisownię. Autor metody wykorzystał do zapamiętywania reguł ortograficznych także teksty wierszowane, bliskie dzieciom i łatwe do przypomnienia sobie w konkretnej sytuacji. Wierszyk wprowadzający do nauki kolorowej ortografii wprowadzony na początku pracy z tą metodą można zawsze przywołać, aby dziecko przypomniało sobie kolory stosowane w oznaczeniu liter:

„Ó - różowe od dziś będzie,
Granatowe rz – wszędzie,
ż - zielone niezawodnie,
h – brązowe, bardzo modnie,
wyjątki – czerwone,
ch i u - czarnym posmolone”²⁰.

²⁰ www.ortofrajda.pl (dostęp: 08.06.2015r)

Malowane dyktanda „Ortofrajda”²¹

Malowane dyktando opiera się na samokontroli poprawności zapisu przeprowadzanej bezpośrednio po „napisaniu” dyktanda przez dzieci. Uczniowie/uczennice otrzymują łatwe do zapamiętania, dowcipne teksty. W tekstach tych zamiast liter: ó, u, rz, ż, h i ch znajdują się białe pola. Zadaniem dziecka jest pokolorowanie odpowiednim kolorem danego pola, zastępującego literę. Sprawdzenie dyktanda dziecko wykonuje, przykładając szablon z prawidłowo pokolorowanymi ortogramami. Dziecko widzi, czy w miejscach na rozwiązania znajdują się prawidłowe kolory. Rolą nauczyciela jest zainspirować dzieci do samodzielnego (lub w parach) tworzenia takich dyktand dla koleżanek i kolegów. Wówczas dzieci najpierw tworzą teksty, a następnie wymieniają się nimi (lub otrzymują losowo wybrane teksty przygotowane przez rówieśników). Inna wersja zabawy jest „malowanie” dyktanda przez niewielkie zespoły (np. pary lub zespoły 3-osobowe). Takie dyktando jest wtedy okazją do dyskusji nad poprawnością zapisu konkretnych wyrazów.

²¹ Tamże.

Miesiące: maj, czerwiec

5. Wątki tematyczne w podręczniku do klasy III dominujące w maju i czerwcu:

- Polska – moja Ojczyzna
- Polska w Europie i świecie
- Książki i czasopisma
- Majowa przyroda i pogoda
- Dzień Matki
- Dzień Ojca
- Dzień Dziecka
- Ja i moje marzenia
- Poznajemy ssaki
- Wakacyjna podróż po Polsce
- Matematyka jest wokół nas

W tych miesiącach warto zwrócić uwagę na:

EDUKACJA POLONISTYCZNA

Mówienie:

- Inspirowanie do wypowiedzi związanych z bieżącą tematyką zajęć.
- Zachęcanie do wielozdaniowych wypowiedzi, posługiwania się bogatym słownictwem, poznawania nowych słów, wyrażeń i zwrotów.
- Motywowanie do tworzenia swobodnych wypowiedzi na tematy związane z przeczytanymi lekturami, obejrzanymi filmami i spektaklami teatralnymi, programami dla dzieci, wysłuchanymi słuchowiskami, audycjami radiowymi itp.
- Zachęcanie uczennic/uczniów do udziału w rozmowach, formułowania własnych sądów, opinii, wnioskowania, analizowania wypowiedzi innych osób.
- Opowiadanie wydarzeń, np. z życia własnej rodziny lub w nawiązaniu do przeczytanego tekstu, zgodnie z ich chronologią.
- Uczestnictwo w rozmowach.
- Doskonalenie umiejętności przekazywania w sposób zrozumiały dla innych własnych emocji, potrzeb, spostrzeżeń, uczuć.
- Zachęcanie do wygłaszania z pamięci wierszy i innych tekstów, np. kwestii w teatrykach,
- Utrwalenie pamięciowego opanowania trzech zwrotek hymnu państwowego.
- Zwracanie uwagi na poprawność i kulturę języka codziennego.
- Utrwalanie znajomości form wypowiedzi ustnych i pisemnych.
- Zachęcanie do tworzenia dialogów w scenkach i innych małych formach teatralnych.
- Opowiadanie przygód bohatera tekstu literackiego z uwzględnieniem chronologii wydarzeń.
- Opisywanie wyglądu i cech bohatera literackiego.
- Nabywanie umiejętności wyodrębniania w tekście opowiadania głównych i drugoplanowych bohaterów, czasu i miejsca akcji, chronologii wydarzeń.
- Wykorzystywanie zbiorów bibliotecznych.

Słuchanie:

- Słuchanie tekstów czytanych przez nauczyciela i inne osoby.
- Słuchanie wypowiedzi innych osób.
- Słuchanie i wykonywanie poleceń złożonych.

Czytanie i pisanie oraz opracowywanie tekstów:

- Czytanie tekstów literackich, informacyjnych, użytkowych.
- Doskonalenie techniki czytania głośnego.
- Ćwiczenia w czytaniu poprawnym, płynnym i wyrazistym.

- Ćwiczenia w cichym czytaniu ze zrozumieniem i czytaniu z podziałem na role.
- Samodzielne czytanie książek i czasopism dziecięcych lub ich fragmentów.
- Czytanie książek wypożyczonych zgodnie z zainteresowaniami uczennic i uczniów.
- Wykorzystywanie krótkich tekstów pisanych jako źródła informacji (m.in. zamieszczonych w Internecie, znajdujących się w albumach, encyklopediach dla dzieci, słownikach).
- Samodzielne korzystanie ze słownika ortograficznego i encyklopedii dla dzieci.
- Prezentowanie samodzielnie czytanych fragmentów tekstów na forum grupy (np. prowadzenie własnego dzienniczka lektur).
- Opracowanie tekstów poprzez: ustalanie kolejności wydarzeń w historyjkach obrazkowych i krótkich utworach literatury dla dzieci, zbiorowe omawianie miejsca i czasu akcji oraz wyodrębnianie postaci w utworze literackim, próby wyrażania własnego sądu o postępowaniu bohaterów i zdarzeniach, określanie nastroju utworu literackiego.
- Uczenie się na pamięć wierszy i tekstów piosenek.
- Doskonalenie umiejętności recytacji i prezentowanie zapamiętanych utworów.
- Stosowanie formuł grzecznościowych w formie ustnej i pisemnej.
- Przepisywanie, pisanie z pamięci.
- Pisanie czytelne i estetyczne.
- Kształtowanie czujności ortograficznej.
- Poznawanie i stosowanie zasad ortograficznych w codziennych sytuacjach związanych z pisaniem.

EDUKACJA MUZYCZNA

Odtwarzanie muzyki:

- Śpiewanie piosenek z repertuaru dziecięcego (do wyboru przez nauczyciela).
- Śpiewanie z pamięci hymnu narodowego i rozumienie jego patriotycznego charakteru, zachowywanie właściwej postawy podczas jego nauki i śpiewania.
- Granie na instrumentach perkusyjnych prostych akompaniamentów.
- Taniec – wykonywanie podstawowych kroków i figur wybranego tańca ludowego.

Percepcja muzyki:

- Świadome i aktywne słuchanie muzyki (w tym muzyki poważnej), wyrażanie doznań werbalnie i niewerbalnie.
- Określanie nastroju utworów muzycznych.
- Rozróżnianie podstawowych instrumentów muzycznych (np. fortepian, gitara, skrzypce, trąbka).

Tworzenie muzyki:

- Improwizowanie melodii – głosem lub na instrumentach – do rymowanek, zrytmizowanych wierszy, do tematu rytmicznego.
- Improwizowanie ruchowe utworów instrumentalnych i wokalnych.

EDUKACJA PLASTYCZNA

Percepcja sztuki:

- Nazywanie wybranych dyscyplin sztuki: malarstwo, rzeźba, architektura.
- Poznawanie wybranych dzieł sztuki (np. malarstwa, architektury, rzeźby, polskiej sztuki użytkowej na przykładzie zabytków Warszawy, Krakowa, Gdańska, Torunia, najbliższej okolicy).

Recepcja sztuki:

- Próby rozpoznawania zabytków i dzieł sztuki znajdujących się w najbliższym otoczeniu szkoły.
- Próby rozpoznawania dzieł architektury i sztuk plastycznych należących do polskiego i europejskiego dziedzictwa kulturowego.

Ekspresja poprzez sztukę:

- Posługiwanie się różnymi technikami plastycznymi, dobór techniki do tematyki dzieła.
- Posługiwanie się różnorodnymi materiałami i narzędziami.
- Projektowanie i tworzeniu prostych form użytkowych.
- Uczestniczenie w wystawach, konkursach i przeglądach twórczości plastycznej.

EDUKACJA SPOŁECZNA I ETYCZNA**Własna tożsamość:**

- Określanie przynależności rodzinnej i własnej narodowości.
- Wykazywanie się znajomością statusu własnej miejscowości (wsi, miasta), własnego regionu, jego kultury i tradycji.
- Określanie przynależności Polski do Europy i świata.
- Wiedza na temat przynależności Polski do Unii Europejskiej.
- Rozpoznawanie flagi, godła oraz hymnu narodowego.
- Rozpoznawanie flagi i hymnu Unii Europejskiej.
- Poznawanie kilku faktów z biografii bohaterów narodowych i znanych Polaków, szczególnie zasłużonych dla historii Małej Ojczyzny.
- Znajomość najbliższej okolicy (poznawanie ciekawych obiektów, miejsc pamięci, spotkania z ciekawymi ludźmi).

Relacje z innymi ludźmi:

- Kulturalne zachowanie się podczas uroczystości klasowych, szkolnych i środowiskowych.
- Kulturalne zachowanie się podczas podróżowania środkami komunikacji publicznej.
- Kulturalne zwracanie się do innych ludzi (formy grzecznościowe w kontaktach z rówieśnikami i dorosłymi).
- Szacunek i tolerancja dla innych ludzi.
- Przestrzeganie reguł zachowania się podczas zabaw, zajęć, wycieczek itp.
- Współdziałanie z rówieśnikami w zabawie i pracy.
- Dbanie o dobre relacje w kontaktach pozaszkolnych.

Bezpieczeństwo:

- Znajomość i przestrzeganie organizacji i zasad bezpiecznej zabawy.
- Znajomość podstawowych zasad ruchu drogowego dotyczących pieszych i dzieci poruszających się na rowerach.
- Przestrzeganie zasad noszenia elementów odblaskowych.
- Znajomość zasad bezpiecznej pracy z komputerem.

Prawa człowieka:

- Rozumienie i interpretowanie praw człowieka, jako wartości fundamentalnych, niezależnych od narodowości, rasy, wyglądu, kultury, religii, statusu materialnego.
- Uświadamianie sobie konieczności dzielenia się z innymi.
- Respektowanie praw innych ludzi;
- Znajomość i przestrzeganie praw oraz obowiązków: ucznia, dziecka w rodzinie, dyżurnego w klasie.
- Znajomość i rozumienie praw dziecka.

Rozumienie podstawowych zasad moralnych i etycznych:

- Wyjaśnienie pojęcia własności, szacunku dla własności (swojej i cudzej).
- Dostrzeganie w tekstach literackich przykładów nierespektowania przez bohaterów norm etycznych.
- Umiejętność zachowania tajemnicy.
- Bycie prawdomównym, sprawiedliwym.
- Odróżnianie dobra od zła.
- Rozumienie znaczenia przyjaźni i koleżeństwa.

- Rozumienie związku człowieka i przyrody.
- Szacunek dla świata natury.
- Rozumienie wartości ludzkiej pracy i okazywanie szacunku dla każdej pracy.

Wychowanie patriotyczne:

- Znajomość symboli narodowych (flaga, godło, hymn Polski).
- Okazywanie szacunku symbolom narodowym.
- Opanowanie treści hymnu narodowego przy zachowaniu odpowiedniej postawy.
- Aktywne uczestniczenie w obchodach świąt narodowych (np. poprzez wspólne śpiewanie pieśni patriotycznych, wykonywanie prac plastycznych – przestrzennych lub użytkowych, np. chorągiewki, kotyliony na uroczystości patriotyczne).

EDUKACJA PRZYRODNICZA**Świat fauny i flory:**

- Prowadzenie upraw wybranych roślin w klasowym lub szkolnym ogrodzie (kąci przyrody).
- Prowadzenie dzienniczka obserwacji wzrostu i rozwoju roślin.
- Wykonywanie prostych doświadczeń przyrodniczych i wyciąganie z nich wniosków.
- Dostrzeganie związku przyczyny ze skutkiem.
- Wymienianie nazw roślin i zwierząt typowych dla otaczającego środowiska.
- Znajomość roślin niejadalnych i trujących (grzyby, owoce, liście).
- Rozpoznawanie gatunków roślin i zwierząt chronionych.
- Rozpoznawanie zwierząt oraz roślin żyjących w parku, na polu uprawnym, w lesie, sadzie i ogrodzie, w zbiorniku wodnym, szczególnie w najbliższej okolicy.
- Określanie na bazie doświadczeń i obserwacji czynionych w gospodarstwie domowym, szkolnych uprawach i prowadzonych hodowlach – warunków koniecznych do wzrostu i rozwoju roślin oraz zwierząt.
- Opieka nad zwierzętami domowymi.
- Uświadamianie sobie odpowiedzialności za posiadane zwierzęta.
- Opisywanie prac wykonywanych przez człowieka latem na polu, w sadzie, ogrodzie i w gospodarstwie rolnym.
- Rozróżnianie gatunków zbóż, owoców, warzyw, drzew, w szczególności charakterystycznych dla własnego regionu i najbliższej okolicy.

Przyroda nieożywiona:

- Wskazywanie Polski na mapie Europy.
- Wskazywanie i odczytywanie z mapy nazwy krajów sąsiadujących z Polską.
- Wskazywanie na mapie Polski – stolicy oraz największych miast, rzek, pasm górskich, szczytów górskich, a także ciekawych miejsc (np. związanych z wakacyjnymi planami lub podróżami „palcem po mapie”).
- Wyróżnianie elementów charakterystycznych dla typowych krajobrazów Polski (krajobraz nizinny, wyżynny, górski, nadmorski) i ich omawianie.
- Próby charakterystyki typowych cech krajobrazu własnej miejscowości i okolicy.
- Opisywanie roślinności i zwierząt występujących w bliskim otoczeniu.
- Określenie zależności między ruchem obrotowym Ziemi wokół własnej osi a następstwami pór dnia oraz ruchem obiegowym a występowaniem pór roku.
- Określenie roli powietrza, słońca i wody dla życia na ziemi.
- Odczytywanie prostej legendy mapy fizycznej Polski.
- Wyszukiwanie na mapie świata miejsc, które mają związek z tematyką danego tygodnia, dnia lub zainteresowaniami dzieci.

Warunki i zjawiska atmosferyczne:

- Określenie cech charakterystycznych pór roku w Polsce (lato).
- Wymienianie nazw wszystkich miesięcy, wyodrębnianie miesięcy letnich.
- Wiedza dotycząca właściwego ubierania się w zależności od pór roku, a także zapobiegania przeziębieniom i przegrzaniu, ochrony skóry przed słońcem, zachowania bezpieczeństwa podczas burzy i silnego wiatru.
- Poznanie zagrożeń wynikających ze zjawisk atmosferycznych, określenie elementów pogody (np. silny wiatr, ulewa, grad, burza).
- Umiejętność opisanie właściwego zachowania w przypadku ekstremalnych zjawisk pogodowych.
- Rozpoznawanie w naturze zjawisk atmosferycznych (np. rosa, mgła, tęcza);
- Korzystanie z samodzielnie wykonanych lub gotowych „urządzeń” do pomiarów elementów pogody (np. termometr, barometr, wiatrowskaz, wiatromierz, wilgotnościomierz).
- Wykorzystanie w życiu codziennym informacji podawanych w prognozie pogody.
- Rozumienie funkcji komunikatów meteorologicznych i wykorzystanie zawartych w nich informacji.

Ekologia i zrównoważony rozwój:

- Określenie wpływu negatywnej działalności człowieka na zmiany w środowisku przyrodniczym (np. wyrzucanie odpadów, spalanie śmieci, zatrucie wód i powietrza, wypalanie łąk, hałas, kłusownictwo).
- Wskazywanie konsekwencji zbierania i spożycia niejadalnych lub trujących grzybów i owoców.
- Uświadamianie konieczności oszczędzania wody i energii elektrycznej.
- Uświadamianie znaczenia recyklingu i rozumienie sensu stosowania opakowań ekologicznych.
- Uczestnictwo w akcjach ekologicznych prowadzonych na terenie szkoły i poza szkołą.
- Poznanie wybranego parku narodowego i/lub rezerwatu przyrody w Polsce i zwrócenie uwagi na wybrane gatunki zwierząt i roślin chronionych.
- Umiejętność opisywania zależności panujących w ekosystemach (np. łąka, pole, staw, jezioro).

Wybrane zjawiska fizyczne i chemiczne oraz związki przyczynowo-skutkowe:

- Prowadzenie doświadczeń sprawdzających właściwości różnych substancji.
- Zadawanie pytań otwartych i poszukiwanie odpowiedzi na pytania.
- Budzenie zainteresowań związanych z eksperymentowaniem (zjawiska fizyczne).

EDUKACJA MATEMATYCZNA**Stosunki przestrzenne, cechy wielkościowe, klasyfikowanie:**

- Kolejność liczb w mnożeniu.
- Rozwiązywanie zadań posiadających więcej niż jedno prawidłowe rozwiązanie;
- Wykorzystanie mnożenia np. w obliczeniach pieniężnych.
- Grupowanie przedmiotów.
- Dzielenie jako mieszczanie i podział.
- Dzielenie i mnożenie, jako działania wzajemni odwrotne.
- Obliczanie odległości i czasu na podstawie zadań związanych z planowaniem i realizacją wycieczki klasowej (koszty, trasy, rozkłady jazdy np. pociągów, autobusów, ceny biletów wstępu itp.).
- Daty – zapisywanie dat, posługiwanie się pojęciami: wcześniej, później.
- Porządkowanie obiektów, szeregowanie w serie malejące i rosnące.
- Układanie obiektów w serie, określaniu obiektu poprzedniego i następnego, przewidywaniu obiektu kolejnego.
- Klasyfikowanie obiektów poprzez tworzenie kolekcji.
- Klasyfikowanie obiektów według trzech podanych cech.

Figury geometryczne:

- Rozróżnianie i nazywanie kształtów figur geometrycznych (koło, prostokąt, kwadrat, trójkąt) na rysunku, na prostych bryłach.

- Badanie własności figur: obracanie i przykładanie figur do siebie, formułowanie wniosków i spostrzeżeń własnymi słowami.
- Badanie własności prostokątów, kwadratów, trójkątów – obliczanie obwodu prostokąta i kwadratu.
- Układanie i rysowanie prostokątów o dowolnych bokach (na kratkach).
- Kontynuowanie regularności w podanych motywach.

Liczby naturalne i liczenie oraz sprawność rachunkowa:

- Wyróżnianie zbiorów o danej liczbie obiektów (w sytuacjach naturalnych, bez wprowadzania pojęcia).
- Stosowanie liczb w aspekcie miarowym.
- Stosowanie liczb w aspekcie porządkowym.
- Przeliczanie różnych obiektów.
- Stosowanie strategii obliczeń wybranych przez ucznia.
- Porównywanie różnicowe (o tyle więcej, o tyle mniej) w sytuacjach praktycznych, bliskich dziecku.
- Posługiwanie się różnymi sposobami rozwiązań w zależności od indywidualnego poziomu reprezentacji.
- Działania pamięciowe w zakresie 100: utrwalenie pamięciowego dodawania i odejmowania, mnożenia i dzielenia.
- Kolejność wykonywania działań w sytuacjach praktycznych.
- Dodawanie liczb dwucyfrowych z przekroczeniem progu dziesiętkowego.
- Odejmowanie liczb dwucyfrowych z przekroczeniem progu dziesiętkowego.
- Rozkładanie liczb na dwa lub więcej składników.
- Liczenie setkami w przód i w tył do 1000.
- Przekształcanie zadania, opracowanie różnych jego wersji.
- Rozwiązywanie, układanie zagadek i łamigłówek matematycznych i logicznych.
- Liczenie w przód i tył setkami w zakresie 1000.
- Odczytywanie i zapisywanie cyframi liczb w zakresie 1000.
- Wyodrębnianie rzędów: setek, dziesiątek i jedności.
- Porównywanie i porządkowanie liczb w zakresie 1000. Posługiwanie się znakami $>$, $<$, $=$.
- Rozwiązywanie równań jednodziałaniowych za pomocą działań „okienkowych”.
- Poznawanie sposobów pisemnego dodawania i odejmowania (dla uczniów wykazujących zainteresowanie tematem) i posługiwanie się nimi w obliczeniach (dla uczniów wykazujących zdolności matematyczne).
- Mnożenie i dzielenie przez liczbę jednocyfrową sposobem pisemnym (dla uczniów wykazujących zdolności matematyczne).

Zadania z treścią, w tym zadania tekstowe:

- Samodzielne i grupowe (w parach i większych zespołach) poszukiwanie różnych sposobów rozwiązywania zadań.
- Rozwiązywanie i układanie indywidualnie i zespołowo zadań do sytuacji praktycznych, związanych z codziennym życiem, tematyką dnia i innymi sytuacjami bliskimi dziecku.
- Układanie zadań wykorzystujących mnożenie i dzielenie, jako sposobów obliczania.
- Układanie zadań do rysunków.
- Rozwiązywanie problemów praktycznych za pomocą własnych strategii: wykorzystanie mnożenia i dzielenia.
- Rozwiązywanie i układanie zadań nietypowych.
- Układanie pytań do zadań.
- Rozwiązywanie prostych zadań na mnożenie i dzielenie.
- Rozwiązywanie prostych zadań z treścią, polegające na zastosowaniu porównywania różnicowego (o ile więcej o ile mniej).
- Rozwiązywanie zadań z więcej niż jednym poprawnym rozwiązaniem.
- Matematyzowanie sytuacji konkretnych: opisywanie językiem matematycznym różnych sytuacji życiowych.
- Zapisywanie rozwiązania za pomocą znaków cyfr i działań matematycznych oraz rysunków uproszczonych i schematycznych.
- Podjęcie próby przewidywania skutku na podstawie znajomości przyczyny.

- Odczytywanie i zapisywanie danych w prostej tabeli, diagramie.
- Samodzielnie i w zespołach tworzenie i konstruowanie gier.
- Korzystanie z instrukcji gry i opracowywanie instrukcji do gry.
- Planowanie działań.
- Udział w grach i wykorzystanie umiejętności obliczania, szacowania, przewidywania skutków.
- Udział w zabawach tematycznych, grach podwórkowych, korytarzowych i terenowych z elementami matematyki.

ZAJĘCIA KOMPUTEROWE

Posługiwanie się komputerem:

- Nabywanie biegłości w posługiwaniu się komputerem.
- Korzystanie z wybranych opcji w programach.
- Obsługa prostych programów edukacyjnych.
- Rozumienie i podstawowa obsługa programu antywirusowego.
- Korzystanie z multimediiów dla dzieci.
- Oglądanie zdjęć.
- Pisanie zdań i krótkich tekstów z wykorzystaniem edytora tekstu.
- Rysowanie za pomocą edytora grafiki (np. z wykorzystaniem gotowych figur geometrycznych) w wybranych programach.
- Korzystanie z Internetu pod kierunkiem nauczyciela: przeglądanie wybranych stron, w tym strony szkoły, stron dla dzieci, gier multimedialnych i edukacyjnych, wyszukiwanie informacji w wyszukiwarkach internetowych, próby selekcji informacji.

Zasady higienicznej i bezpiecznej pracy przy komputerze:

- Korzystanie z komputera zgodnie z zasadami ustalonym przez nauczyciela.
- Korzystanie z Internetu pod opieką nauczyciela.

Korzystanie z informacji:

- Wyszukanie informacji na podany temat i wykorzystanie ich do zdobywania wiedzy i umiejętności.
- Korzystania z popularnych wyszukiwarek internetowych (teksty i grafika).

ZAJĘCIA TECHNICZNE

Wychowanie techniczne i znajomość środowiska technicznego:

- Obsługa i sposób działania urządzeń gospodarstwa domowego zgodnie z tematyką realizowaną na zajęciach zintegrowanych.
- Określanie „drogi” wytwarzania produktu – od składników lub materiału po gotowy produkt.
- Tworzenie zielnika.
- Majsterkowanie: wykonywanie prostych urządzeń np. huśtawka, waga, szalasa z pomocą materiałów naturalnych, surowców wtórnych i prostych narzędzi do majsterkowania.
- Planowanie czynności oraz wykonywanie prac z materiałów przeznaczonych do recyklingu.
- Odmierzanie potrzebnych ilości materiałów.
- Cięcie papieru i tektury.
- Nazywanie prostych narzędzi i urządzeń technicznych wykorzystywanych w gospodarstwie domowym.
- Nazywanie pojazdów wykorzystywanych do przewozu osób (środki lokomocji np.: statek, pociąg, samochód, rower, autobus) oraz transportu zwierząt, czy też transportu towarów.
- Znajomość, nazywanie i rozróżnianie różnego rodzaju budowli (np. domy, mosty, budynki użyteczności publicznej, zakłady przemysłowe).
- Budowanie toru przeszkód z materiałów dostępnych w otoczeniu – przeznaczonych do zajęć sportowych realizowanych w terenie.
- Korzystanie z prostych schematów i instrukcji (np. do budowania wagi, huśtawki, szalasu).

- Znajomość zasad nakrywania do stołu i zachowania się przy stole. Wykonywanie czynności przygotowujących do drugiego śniadania.
- Przygotowywanie prostych posiłków np. sałatki owocowej lub warzywnej, koktajlu owocowego, sorbetu, chłodnika (do wyboru) z produktów sezonowych.
- Tworzenie jadłospisów uwzględniających zasady zdrowego żywienia.
- Korzystanie z przepisów kulinarnych, próby tworzenia własnych.

Utrzymywanie porządku i bezpieczeństwa podczas korzystania z urządzeń technicznych:

- Używanie narzędzi i urządzeń technicznych zgodnie z ich przeznaczeniem.
- Zachowanie porządku w miejscu pracy, nauki, zabawy.
- Właściwe i bezpieczne korzystanie z urządzeń technicznych, w tym elektronicznych (np. aparat fotograficzny, komputer, tablet).
- Wypełnianie obowiązków dyżurnego.
- Okazywanie sobie pomocy w utrzymywaniu porządku podczas działań zespołowych.
- Sprzątanie po sobie.

Bezpieczeństwo podczas wakacji:

- Bezpieczne poruszanie się po drodze.
- Bezpieczne korzystanie ze środków komunikacji publicznej.
- Właściwy wybór miejsca zabawy w czasie wakacji, w szczególności podczas przebywania bez kontroli dorosłych.
- Rozumienie konieczności i umiejętność zachowania bezpieczeństwa podczas zabaw nad wodą i korzystania z kąpielisk.

WYCHOWANIE FIZYCZNE I EDUKACJA ZDROWOTNA

Sprawność fizyczna:

- Marsz, bieg, marszobieg.
- Pokonywanie przeszkód naturalnych w terenie.
- Rzuty i chwyt piłki, podania do współwiczającego.
- Ćwiczenia równoważne z przyborami i bez przyborów.
- Wykonywanie przewrotu w przód.
- Jeżdżenie – do wyboru – na rowerze, rolkach.
- Skoki jednonóż, obunóż, przez niską przeszkodę oraz przez skakankę.
- Przyjmowanie pozycji wyjściowych i ustawianie się do ćwiczeń.
- Udział w grach i zabawach ruchowych, terenowych, mini zawodach sportowych.
- Trening mini-gier (np. piłka nożna, siatkówka, koszykówka, piłka ręczna), zgodnie z zasadami.
- Trening umiejętności potrzebnych w mini-grach: rzuty i chwyt, próby kozłowania i odbijania piłki różnymi sposobami, toczenie, podania nogą, bieg z piłką, kopanie piłki do celu.
- Znajomość i przestrzeganie zasad fair play.
- Respektowanie reguł gier, zabaw, zawodów i podporządkowanie się decyzjom sędziego.

Profilaktyka prozdrowotna i bezpieczeństwo:

- Znajomość i przestrzeganie zasad higieny osobistej.
- Znajomość i przestrzeganie podstawowych zasad zdrowego odżywiania.
- Rozumienie konieczności aktywności fizycznej dla zachowania zdrowia i sprawności fizycznej.
- Posiadanie wiedzy na temat zagrożeń chorobami, ich skutków oraz profilaktyki (np. zapobiegania przeziębieniom, hartowanie).
- Przestrzeganie zasad bezpieczeństwa w trakcie zajęć ruchowych.
- Posługiwanie się sprzętem sportowym zgodnie z przeznaczeniem i zasadami bezpieczeństwa.
- Dbanie o prawidłową postawę ciała, szczególnie podczas siedzenia przy stole, w ławce i przy komputerze.
- Praktyczna znajomość zasad wzywania pomocy w sytuacji zagrożenia zdrowia, czy też niebezpieczeństwa.

- Praktyczna znajomość zasad proszenia o pomoc dorosłych oraz zasad udzielania pierwszej pomocy.
- Świadomość konieczności wybierania bezpiecznych miejsc do zabaw, szczególnie podczas wakacji i przebywania poza kontrolą dorosłych.

6. Wybrane propozycje ciekawych metod, pomysły do wykorzystania, uwagi o realizacji:

Popularne w klasach trzecich są wyjazdy na kilkudniowe wycieczki, tzw. zielone szkoły. Podstawowym walorem tych wyjazdów jest wymiar edukacyjny. Jednak równie ważna jest możliwość zaplanowania zabaw i zajęć ruchowych, które są bardzo lubiane przez dzieci, a jednocześnie nie zawsze możliwe do realizacji w szkole, w oparciu o czas przeznaczony na zajęcia ruchowe i rekreacyjne.

Aktywność fizyczna jest podstawą rozwoju funkcji poznawczych i wpływa na zachowanie zdrowia, dlatego działania nauczyciela powinny uwzględniać potrzeby ruchowe dzieci i stymulować ich rozwój. „Wychowanie fizyczne oparte o interesujące ćwiczenia, gry i zabawy ruchowe, wszechstronne zadania motoryczne jest naturalną potrzebą w rozwoju dzieci. Właściwie zorganizowane ruchowe sposoby wyżycia się stwarzają niezwykle dogodną sytuację do kształtowania u nich określonych umiejętności motorycznych. Wyższy poziom sprawności ogólnej, stanowiący wszechstronne i trwałe podstawy motoryczne, pozwala na podjęcie aktywności, w których występuje wielkie bogactwo różnorodnych form ruchowych. Istotnym wydaje się stosowanie ćwiczeń z zakresu koordynacji ruchowej, która ma decydujący wpływ na kształtowanie się u dzieci wszelkich umiejętności nie tylko ruchowych. Ich zastosowanie jest na przykład pomocne w profilaktyce dysleksji. Konsekwencje zaniedbania rozwoju tej sfery są dużo szersze, rzutują bowiem na rozwój procesów poznawczych, powstanie zaburzeń emocjonalno-społecznych i nieprawidłowości w rozwijaniu się osobowości najmłodszych uczniów”²².

Poniżej znajdują się propozycje zabaw, które można wykorzystać podczas realizacji programu zielonej szkoły lub też w innych sytuacjach, np. szkolnego dnia sportu, czy też pikniku rodzinnego. Niektóre z tych zabaw polegają na rywalizacji indywidualnej, inne stanowią okazję do współzawodnicstwa zespołów. W każdej sytuacji muszą być przestrzegane zasady zabawy. Przebieg gry stanowi okazję do stosowania reguły fair play, właściwej reakcji sukces, gdy jest się zwycięzcą i porażkę, gdy jest się pokonanym. Służy także kształtowaniu odporności emocjonalnej. „Organizując zielone szkoły, warto przygotować zestaw zabaw ruchowych, atrakcyjnych dla dzieci, rozwijających ich sprawność fizyczną, ale także spełniających funkcje wychowawcze, integrujących grupę, uczących współdziałania i komunikacji z rówieśnikami”²³.

1. Powitanie

Liczba uczestników: dowolna, grupa podzielona na 2 zespoły

Uczestnicy stają w dwóch rzędach twarzami do siebie. Każda osoba powinna mieć parę w drugim rzędzie. Nauczyciel podaje hasła, na reagują w ten sposób, że zamieniają się miejscami, np. Podchodzimy do siebie i witamy się jak serdeczni przyjaciele, ludzie zupełnie obcy, ludzie, którzy się widzą po raz pierwszy, jak wrogowie, jak staruszkowie, jak wojskowi, jak nauczyciel ze spóźnionym uczniem itp. Po kilku poleceniach uczestnicy przesuwają się o jedną osobę w prawą stronę. Zabawa się powtarza, aż do momentu znudzenia się nią przez dzieci.

2. Żywe rzeźby

Liczba uczestników: parzysta. Istnieje kilka odmian tej zabawy.

A. Nauczyciel przygotowuje kartki z nazwami obiektów, w które zmieniają się osoby będące „rzeźbami”. Uczestnicy dobierają się w pary. Przez wyznaczony czas jedna osoba z pary, która pełni rolę rzeźbiarza opowiada „rzeźbie” w jakiej pozycji ma stanąć, w którą stronę się pochylić, jak ułożyć nogi, ręce, ciało, aby jak najlepiej odzwierciedlić swoim ciałem wyrzeźbiony obiekt. Gdy czas minie, pozostali uczestnicy zgadują, kogo (lub co) przedstawia rzeźba. Następuje zmiana ról w parach.

²² Kopik A. (red.), *Sześciolatki w Polsce. Diagnoza badanych sfer rozwoju. Raport 2006*, Kielce-Bydgoszcz 2007. s. 228.

²³ Kopik A., Zatorska M., *Wielorakie podróże – edukacja dla dziecka*. Kielce 2010.

B. Jedna osoba z pary przebiera się i ustawia w dowolny sposób. Druga osoba robi zdjęcie. Następuje zmiana ról. Gdy już obydwa zdjęcia zostają zrobione, dzieci rzeźbią postaci podobne do tych, które sfotografowały w dowolnym materiale, np. w glinie, tworzą je z piasku, masy solnej itp.

C. Nauczyciel odtwarza fragment dowolnego utworu muzycznego. Dzieci (cała grupa) poruszają się w dowolny sposób. Muzyka cichnie i wówczas dzieci przyjmują postawę rzeźby, odpowiadającej hasłu wypowiedzianemu przez nauczyciela (np. kot, lew, pomnik itp.).

3. Muzyczne powitania

Liczba uczestników: dowolna

Uczestnicy tańczą. W chwili, gdy muzyka milknie, nauczyciel podaje polecenia, np. należy uścisnąć jak najwięcej rąk, powiedzieć „cześć” jak największej liczbie współwiczających, ukłonić się jak największej liczbie uczestników itd.

4. Malowanie do lustra

Liczba uczestników: parzysta

A. Uczestnicy dobierają się w pary. Jedna osoba wykonuje ruchy, jakby była malarzem, który maluje pędzlem obraz, druga osoba powtarza jej czynności, starając się je wiernie naśladować. Następuje zmiana ról.

B. Jedna osoba z pary jest malarzem, druga pędzlem tego malarza. Malarz wyciągniętą ręką powoli maluje np. z boku na bok, z góry na dół, maluje wzory, np. kropki, reski, linie ciągłe, fale, linie przerywane itp. Druga osoba stara się odwzorować ruchy partnera.

C. Jedna osoba z pary wykonuje dowolne ruchy, a druga stoi za nią i odwzorowuje dokładnie to, co robi partner. Można do tej zabawy włączyć muzykę i „malowanie” może być wtedy połączone z wykorzystaniem rytmu i melodii. Na przerwę w muzyce następuje zmiana ról.

5. Zabawy przy muzyce:

A. Dzieci tańczą lub swobodnie poruszają się w rytmie melodii. Na przerwę w muzyce i hasło nauczyciela tworzą równoliczne grupy (np. trójki, czwórki, pary, itp.) Osoby, którym nie uda się włączyć do tworzonych grup, czekają z boku jedną kolejkę.

B. Dzieci płasają w rytm muzyki. Na przerwę w muzyce ich zadaniem jest dobrać się zgodnie z podanym poleceniem, np. ze względu na kolor oczu, kolor włosów, podobny wzrost, zainteresowania, kolor skarpet, kolor spodni lub spódnic itd.

C. Przy muzyce, która powinna być dość cicha, dzieci nuca jej melodię, np. używając sylab: Lalala... Na sygnał nauczyciela w postaci np. podniesienia ręki- dzieci powtarzają melodię głośno, na opuszczenie cicho, na powolne unoszenie- coraz głośniej, na powolne opuszczanie – coraz ciszej itd.

D. Dzieci dobierają się w zespoły 4-5 osobowe. Grupy losują nazwę zwierzęcia i ustalają, jakie odgłosy wydaje to zwierzę. Przedstawiciel klasy przyjmuje rolę dyrygenta (dobrze, gdy jest to dziecko nieśmiałe, lub często niezauważane przez grupę. Na melodię jednakowo przyjętą dla wszystkich grup zespół wskazany przez „dyrygenta” wydaje odgłosy zwierzęcia, którego nazwę wylosowało. Dyrygent może wskazywać kilka grup jednocześnie, musi jednak wcześniej pokazać, jakie ruchy dyrygenta oznaczają włączanie się kolejnej grupy, czy też kilku grup, do wspólnego śpiewu.

6. Zabawy integrujące zespół klasowy

Liczba uczestników dowolna:

A. Uczestnicy stoją w kręgu. Każdy przyjmuje nazwę jakiegoś zwierzęcia (nazwy zwierząt najlepiej zapisać na kartkach i przeprowadzić wśród dzieci losowanie). Nauczyciel rozpoczyna zabawę, mówiąc np. „Mówi

krokodyl do wróbla". Dziecko, które przybrało nazwę krokodyla, pokazuje za pomocą mimiki, gestu, ruchu zwierzę, którego nazwę przyjęło. Robi to w taki sposób, aby rozśmieszyć osobę, z którą zostało wywołane do zabawy. Osoby, które „mówią”, nie mogą się śmiać. Komu się to nie uda, lub nie uda się mu rozśmieszyć partnera, traci fant. Na zakończenie zabawy następuje wykupienie fantów (trzeba wykonać określone zadanie ruchowe przewidziane przez grupę, np. podskoczyć 10 razy, wykonać 10 przysiadów itp.).

B. Nauczyciel dzieli dzieci na dwa zespoły: Noc i Dzień. Uczestnicy stoją w wyznaczonej odległości od siebie, ok. 2-4 m, za wyznaczonymi liniami. Do tych linii będą uciekać członkowie jednej z drużyn wywołani przez nauczyciela, a gonić ich będą członkowie drugiej drużyny. Na sygnał „Dzień” członkowie tego zespołu starają się złapać uczestników z przeciwnej drużyny, którzy uciekają za linię, a na hasło „Noc”, sytuacja jest odwrotna. Za każdym razem ustalony jest inny sposób przemieszczania się, np. bieg, skoki na jednej nodze, czworakując itp. Uczestnik złapany przez grupę przechodzi do zespołu przeciwników. Wygrywa drużyna, która złapie wszystkich członków drużyny przeciwnej.

C. Dzieci biegają swobodnie. Na podłodze leżą rozłożone gazety, a jeśli zabawa odbywa się w terenie, mogą być to np. złożone koce, które przyjmują rolę tratw ratunkowych. Nauczyciel podaje hasło „powódź” i na to hasło dzieci starają się znaleźć miejsce na tratwie. W trakcie zabawy stopniowo zmniejsza się liczbę „tratw”, aby dzieci mogły stawać na nich po kilka osób. Nauczyciel zachęca dzieci do inicjowania akcji ratunkowej dla każdego uczestnika. Dzieci mogą się podtrzymywać, stawać na palcach i wykonywać inne ruchy, aby nikt nie spadł z tratwy.

D. Sałatka owocowa

Wszyscy uczestnicy stoją w kręgu. Odliczają kolejno, np. do czterech lub pięciu. Nauczyciel przydziela każdej grupie nazwę jakiegoś owocu, np. jedynki to jabłka, dwójki to gruszki, trójki to maliny, czwórki to brzoskwinie, piątki to poziomki. Na hasło „jabłka i gruszki” osoby, które „są” tymi owocami, muszą szybko zamienić się miejscami. Na hasło „sałatka owocowa” wszyscy zmieniają miejsca. Zabawę można przeprowadzić z wykorzystaniem chusty animacyjnej – dzieci zmieniające miejsce przebiegają wtedy pod chustą, którą poruszają pozostali uczestnicy w górę i w dół.

E. Uczestnicy dobierają się w pary. Nauczyciel, prowadząc zabawę, mówi, np. „Plecy do pleców”, „Ręce do rąk” itp. Uczestnicy zabawy muszą stanąć tak, aby plecami dotykać pleców koleżanki/kolegi. Za każdym razem trzeba stanąć koło innej osoby. Na hasło „ludzie do ludzi” wszyscy zmieniają pary.

F. Kilku uczestników tworzy szereg przypominający smoka przez położenie sobie rąk na ramionach. Nauczyciel ustala, gdzie smok ma głowę, a gdzie jest jego ogon. Jeden uczestnik stoi za drugim i nie mogą rozerwać szeregu. Na dany znak „głowa” ma za zadanie złapać „ogon”. Kiedy się to uda następuje zmiana ról i zmiana miejsc wśród dzieci. Dobrze jest tyle razy poprowadzić zabawę, aby każdy miał szansę być „głową” i „ogonem”. Zabawę najlepiej prowadzić w otwartej przestrzeni, na trawie lub piasku, gdyby „smok” się przewrócił.

G. Uczestnicy zabawy stoją w rozsypce. Na hasło np. „idź” wszyscy zaczynają chodzić. Na hasło „stop” wszyscy się zatrzymują. Każdy z uczestników może powiedzieć „idź” oraz „stop” w każdej chwili. Każdy może też zdecydować, w którym momencie zabawy powie „stop” lub „idź”. Dobrze jest, gdy dzieci potrafią odczekać około 2-3 sekundy pomiędzy kolejnymi hasłami w przeciwnym razie zabawa może się nie udać, gdyż wszyscy będą stali w miejscu.

7. Wyścigi

A. Prowadzący dzieli dzieci na dwie lub trzy równe grupy. Wszyscy uczestnicy stają rzędem w rozkroku kolejno za sobą, rzędów może być kilka. Dzieci stojące na końcu rzędu przechodzą na czworakach między nogami współwiczających i ustawiają się w rozkroku na przedzie swych rzędów. Gdy tam już się znajdują, wówczas następny gracz przedostaje się na czoło swego rzędu. Gdy pierwszy powróci znowu na swoje miejsce (znajdzie się na czele swojego rzędu), woła „gotów”, podnosząc rękę do góry. Wygrywa rząd (zdobywa punkt), którego gracz najszybciej przedostaną się w ten sposób kolejno na czoło rzędu.

B. Wyścig na czworakach

Uczestnicy zwrócenii są do siebie twarzami, tworząc dwa współśrodkowe koła. Stojący w zewnętrznym kole w szerokim rozkroku, trzymają się za ręce. Na sygnał, stojący w kole wewnętrznym przysiadają, wydostają się na zewnątrz na czworakach, pomiędzy nogami współwiczających i w tej pozycji obiegają drobnymi przyziemnymi ruchami dookoła stojących, po czym wracają między ich nogami na swoje miejsca. Wygrywa osoba, który najszybciej wykona zadanie. W czasie biegu na czworakach dzieci mijają się z prawej strony. Nie mogą się popychać ani potrącać.

C. Na otwartej przestrzeni lub boisku należy wyznaczyć linie startu i mety w odległości około kilkudziesięciu kroków od siebie. Na mecie nauczyciel układa piłki lub woreczki z grochem, mogą być też gazetowe kule. Ich liczba powinna być o połowę mniejsza od liczby uczestników zabawy. Dwa równoliczne zespoły dzieci ustawione w szeregach na sygnał biegną do mety. Każde dziecko stara się zdobyć piłeczkę (woreczek, kulę). To, które ją zdobędzie, uzyskuje punkt. Wygrywa zespół, któremu udało się uzyskać więcej punktów w jednym lub kilku przebiegach. Zabawę można powtarzać dowolną ilość razy.

D. Podwójny berek

Nauczyciel wyznacza dwoje dzieci, które przyjmują role berków i zakładają szarfy. Pozostałe dzieci rozbiegają się po sali i starają się nie zostać złapane. Dziecko dotknięte staje w rozkroku. Można je „oswobodzić”, przechodząc na czworakach pomiędzy jego nogami. Zabawę przeprowadza się w wyznaczonym czasie, np. przez 2 minuty, a potem następuje zmiana berków.

E. Berek z mamą lub tatą

Jedno z dzieci wyznaczone przez nauczyciela jest berkiem. Pozostali uczestnicy rozbiegają się po sali i starają się nie dać złapać. Nauczyciel wyznacza jedną dziewczynkę, która przyjmuje rolę „mamy” i jednego chłopca, który ma rolę „taty”. Przed złapaniem przez berka może uchronić dzieci dotknięcie części ciała lub ubrania „mamy” lub „taty”.

F. Berek z ogonkiem

Nauczyciel rozdaje dzieciom szarfy i wyznacza dwie osoby do roli berków. Dzieci wkładają szarfę częściowo w spodenki, z tyłu, tworząc w ten sposób „ogonek”. Na sygnał wyznaczone dzieci pełniące role berka starają się „zdobyć” jak najwięcej ogonków, czyli pociągnąć za szarfę i ją zatrzymać. Dzieci „bez ogonków” odchodzą z zabawy i czekają z boku aż do złapania wszystkich uczestników. Ostatnie niezłapane dwie osoby przyjmują role berków w następnej kolejce.

8. Maruderzy zostają

Liczba uczestników dowolna

Należy przygotować, np. obręcze, skakanki, szarfy ułożone w kształt koła. Miejsc jest o jedno mniej niż uczestników. Na sygnał nauczyciela dzieci biegną swobodnie lub pływają w rytm muzyki, omijając oznaczone koła. Na ponowny sygnał jak najszybciej zajmują jedno z miejsc. Ten, kto nie ma miejsca, staje w środku i w następnym biegu stara się je zdobyć. Miejsca można zajmować tylko na dany sygnał. Zabawę można urozmaicić, zabierając co jakiś czas kolejne koła, wówczas np. dwoje uczestników pozostaje bez swoich miejsc.

9. Zagłuszanie

Uwaga! Zabawa może być przeprowadzona w miejscu, gdzie krzyk nie będzie nikomu przeszkadzał

Uczestnicy dzielą się na trzy zespoły. Ustawiają się równolegle do siebie. Jeden rząd krzyczy głośno jakieś krótkie uzgodnione słowo. Równocześnie drugi rząd usiłuje zagłuszać pierwszy poprzez krzyk, machanie rękoma, podskakiwanie. Nie wolno opuszczać swojego miejsca. Trzeci rząd ma za zadanie odgadnąć słowo wykrzykiwane przez pierwszy, mimo zakłóceń powodowanych przez rząd środkowy. Po odgadnięciu następuje zmiana ról. Cel tej zabawy, to wywołanie dobrego nastroju u dzieci albo rozładowaniu napięcia w grupie.

10. Głuchy telefon

A. Dzieci siedzą w kręgu. Pierwsza osoba mówi „na ucho” zdanie drugiej osobie, ta stara się wiernie powtórzyć następnej i tak kolejno, aż ostatnia osoba powie na głos to, co usłyszała.

B. Uczestnicy zabawy siedzą w kręgu. Pierwsze dziecko wymyśla dowolne słowo i przekazuje je „na ucho” kolejnej osobie. Ta przekazuje kolejnej osobie pierwsze skojarzenie z usłyszanym słowem. Tak samo postępują następne osoby. Później wszyscy kolejno mówią na głos wyraz, który przekazali sąsiadowi. Zabawę można powtarzać wielokrotnie, ale rozpocząć ją powinna każdorazowo inna osoba.

11. Robot i jego przewodnik

Liczba uczestników: parzysta

Dzieci stoją w parach – jedna osoba jest „robotem”, druga jest jego przewodnikiem. Przewodnik „uruchamia” robota, kładąc mu dłoń na głowie. Robot przemieszcza się wówczas sztywnym krokiem w przód. Dotknięcie dłonią prawego ramienia robota powoduje skręt w prawo, dotknięcie lewego – skręt w lewo. Krok robota przewodnik może przyspieszyć „przekręcając gałkę” na plecach. Zatrzymać go może, gdy położy ponownie płasko dłoń na głowie. Przewodnik kieruje robotem, tak aby omijać przeszkody. Po pewnym czasie następuje zamiana ról.

Bibliografia

- Bielski J., *Wychowanie fizyczne w klasach I-III. Etap I: kształcenie zintegrowane. Podręcznik dla nauczycieli szkół podstawowych*, Warszawa 1998.
- Blythe S.G., *Harmonijny rozwój dziecka*, Warszawa 2010.
- Brudnik E., *Ja i mój uczeń pracujemy aktywnie. Przewodnik po metodach aktywizujących, cz. 2*, Kielce 2003.
- Dąbrowski M., *Pozwólmy dzieciom myśleć*, Warszawa 2008.
- Gardner H., *Inteligencje wielorakie. Nowe horyzonty w teorii i praktyce*, Warszawa 2009.
- Kędra M., Zatorska M., *Razem z dzieckiem*, Warszawa 2013.
- Klus-Stańska D., Szczepka-Pustkowska M. (red.), *Pedagogika wczesnoszkolna – dyskursy, problemy, rozwiązania*, Warszawa 2009.
- Kopik A. (red.), *Sześciolatki w Polsce. Diagnoza badanych sfer rozwoju. Raport 2006*, Kielce-Bydgoszcz 2007.
- Kopik A., Zatorska M., *Wielorakie podróże - edukacja dla dziecka*, Kielce 2010.
- Kopik A., Zatorska M., *Radosna szkoła. Kraina Ruchu Twórczego, Wiedzy i Wyobraźni, „Blżej Przedszkola” nr 4*. 2010.
- Lorek M., Wollman L., Wazner E. Twardowska M., *Razem i osobno – Edukacja wczesnoszkolna. Program nauczania z uwzględnieniem pracy w grupach mieszanych wiekowo*, Katowice 2013.
- Nakel S. *Using Cooperative Learning Exercises for Primary School*, ETI, Malta, 2015.
- Nęcka E., *Trening twórczości. Podręcznik metodyczny*, Kraków 1989.
- Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 maja 2014 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz kształcenia ogólnego w poszczególnych typach szkół Załącznik nr 2. Podstawa programowa kształcenia ogólnego dla szkół podstawowych(dostęp 30.05.2015). http://men.gov.pl/wp-content/uploads/2014/08/zalacznik_2.pdf
- Strelau J., *Inteligencja człowieka*, Warszawa 1997.
- Zatorska M., *Drogowskazy wielointeligentnej edukacji*, Warszawa 2014